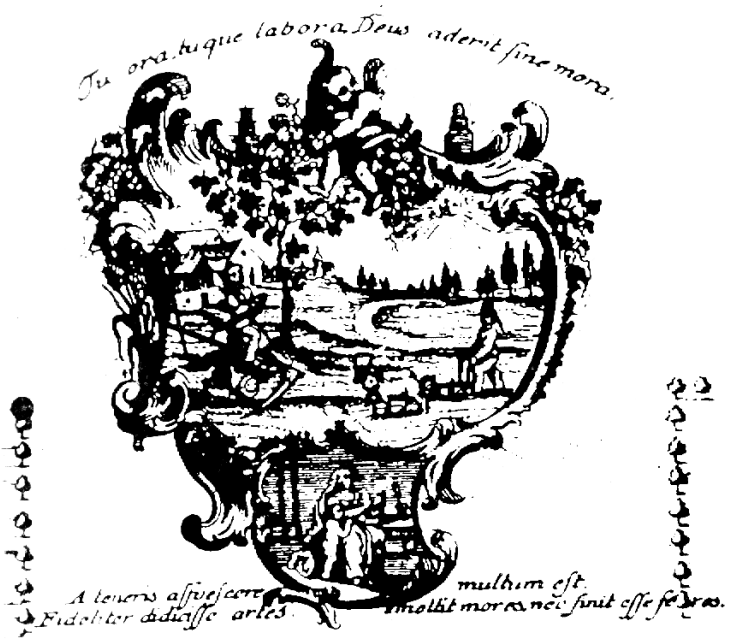

Szarvasi

KRÓNIKA

25. szám * 2011

Fotó: Gácsiné Petrovics Szilvia

A Baráti Kör és kitüntetettjei (balról): Babák Mihály polgármester, Uhljár Zita ügyvezető, Dankó Ervin, Dr. Dezső István elnök, Pekár Pálné, Dr. Kutas Ferenc, Závogyán Judit, Patkó Lajos, Pribelszki Petra, Kalivoda Ágnes, Mihaleczné Kovács Mária kuratóriumi elnök, Kepenyes György (A képről hiányzik Lázár Zsolt.)

Szarvasi Krónika

Közművelődési és helytörténeti folyóirat

25. szám * 2011

Szerkesztőbizottság

Dr. Búzás László
Dr. Kutas Ferenc
Dr. Lipcsei Imre
Dr. Marjai Gyula
Dr. Molitorisz Pál
Paraszt Attiláné
Dr. Reszkető Péter

Szerkesztőségi munkatárs

Boross Árpád Bence

Felelős szerkesztő

Dr. Kutas Ferenc

Kiadja a Szarvasi Krónika Alapítvány Kuratóriuma.
Levélcím: 5540 Szarvas, Hársfa u. 4. Telefon 66/214 149
Email: kutasferenc@szarvasnet.hu
Honlap: http://szarvasikronika.szarvasnet.hu
Adószám 18370834-1-04
Számlaszám: 53900014-13000622
Felelős kiadó: Dr. Demeter László.
Készült Szarvason a Digitális Kalamáris Gyorsnyomdában 300 példányban.
Engedélyszám: III/KUL/154/BÉ/19889, HU ISSN 0239-023X.
Megjelenik minden évben egy alkalommal, május hónapban.

Jelenidőben

Választások 2010

Időközi országgyűlési képviselőválasztás

2010. szeptember 19. és október 3.

Mivel Domokos László megválasztott országgyűlési képviselő az Állami Számvevőszék elnöke lett, visszaadta képviselői mandátumát. A köztársasági elnök Békés megye 5. sz. választókerületében 2010. szeptember 19-re írta ki az időközi választást

A megadott határidőig a Fidesz, az MSZP, a Jobbik és az LMP jelöltje adta le a jelöltséghez szükséges érvényes kopogtatócédulákat.

A választás napján 8 település 59 szavazókörében járulhattak urnák elé a választásra jogosultak. A névjegyzékben szereplő 37 062 választásra jogosult polgárból 6 943 – 18,73 százalék – adta le a szavazatát, így a választás érvénytelen lett.

A leadott érvényes szavazatok megoszlása a következő:

Dankó Béla (Fidesz) 4 541 érvényes szavazattal 65,7%
Fonád Zoltán (LMP) 410 szavazattal 5,93%
Földesi Zoltán (MSZP) 967 szavazattal 13,99%
Samu Tamás Gergő (Jobbik) 994 szavazattal 14,38%

A második fordulót 2010. október 3-án tartották. Eredmények:

Dankó Béla (Fidesz) 9 770 érvényes szavazattal 61,23%
Fonád Zoltán (LMP) 1 042 szavazattal 6,53%
Földesi Zoltán (MSZP) 2 511 szavazattal 15,74%
Samu Tamás Gergő (Jobbik) 2 634 szavazattal 16,51%

Békés megye 5. sz. választókerületének megválasztott képviselőjét, Dankó Bélát október 8-án iktatták be tisztségébe.

Dankó Béla élet- és pályarajza a Polgármesteri kislexikon c. fejezetben olvasható.

Önkormányzati választások

2010. október 3.

Szarvas

Polgármester-választás

Választópolgárok száma: 14 197 fő
Szavazóként megjelent: 5 809 fő (40,92%)
Érvényes szavazatok száma: 5 692
A szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	Szavazatszám	%
1	**Babák Mihály**	**FIDESZ**	**3 938**	**69,18**
2	Földesi Zoltán	MSZP	727	12,77
3	Gajdos Attila	JOBBIK	737	12,95
4	Józsa Vilmos	NACSE	290	5,09

A képviselő-testület összetétele

Név	Jelölő szervezet	Egyéni	Kompenzációs
Besenczy Zoltán	FIDESZ	04	
Dernovics László	FIDESZ	08	
Giricz Katalin	FIDESZ	01	
Heténvi István	FIDESZ	03	
Hodálik Pál	FIDESZ	07	
Kiszely Mihály	FIDESZ	06	
Lázár Zsolt	FIDESZ	05	
Lohr Gyula	FIDESZ	02	
Gajdos Attila	JOBBIK		☑
Földesi Zoltán	MSZP		☑
Gombár Györgyné	NACSE		☑

1. számú egyéni választókerület

Választópolgárok száma: 1970 fő
Szavazóként megjelent: 793 fő (40,25%)
Érvényes szavazatok száma: 754
Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	Szavazat	%
1	Farkas Tamás	FÜGGETLEN	69	9,15
2	Földesi Zoltán	MSZP	191	25,33
3	**Giricz Katalin**	**FIDESZ**	**335**	**44,43**
4	Medveczki István	NACSE	34	4,51
5	Molnár Tibor	JOBBIK	125	16,58

2. számú egyéni választókerület

Választópolgárok száma: 1641 fő

Szavazóként megjelent: 693 fő (42,23%). Érvényes szavazatok száma: 669

Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	Szavazat	%
1	Arnóczki Csaba György	JOBBIK	109	16,29
2	**Lohr Gyula**	**FIDESZ**	**338**	**50,52**
3	Ruzicska Andor	MSZP	101	15,10
4	Szabó Zsolt	NACSE	36	5,38
5	Tóth Zoltán	FÜGGETLEN	85	12,71

3. számú egyéni választókerület

Választópolgárok száma: 1643 fő

Szavazóként megjelent: 717 fő (43,64%)

Érvényes szavazatok száma: 677. Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	Szavazat	%
1	Dankó Pál	NACSE	169	24,96
2	Gajdos Attila	JOBBIK	130	19,20
3	**Hetényi István**	**FIDESZ**	**304**	**44,90**
4	Urbán Lászlóné	MSZP	74	10,93

4. számú egyéni választókerület

Választópolgárok száma: 1872 fő

Szavazóként megjelent: 703 fő (37,55%)

Érvényes szavazatok száma: 670. Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	Szavazat	%
1	**Besenczy Zoltán**	**FIDESZ**	**402**	**60,00**
2	Dudás Mihály	FÜGGETLEN	49	7,31
3	Gombár Györgyné	NACSE	58	8,66
4	Kiss Zoltán	JOBBIK	65	9,70
5	Korbely János	FÜGGETLEN	39	5,82
6	Zvara Józsefné	MSZP	57	8,51

5. számú egyéni választókerület

Választópolgárok száma: 2121 fő

Szavazóként megjelent: 953 fő (44,93%). Érvényes szavazatok száma: 913

Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	Szavazat	%
1	Józsa Vilmos	NACSE	116	12,71
2	Kopcsiak Tamás János	JOBBIK	192	21,03
3	Kugyela András	MSZP	104	11,39
4	**Lázár Zsolt**	**FIDESZ**	**501**	**54,87**

6. számú egyéni választókerület

Választópolgárok száma: 1842 fő
Szavazóként megjelent: 782 fő (42,45%)
Érvényes szavazatok száma: 755
Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	Szavazat	%
1	Balás Nóra Klára	JOBBIK	163	21,59
2	Homonnai Tiborné	NACSE	44	5,83
3	**Kiszely Mihály**	**FIDESZ**	**442**	**58,54**
4	Kozák Imréné	MSZP	106	14,0

7. számú egyéni választókerület

Választópolgárok száma: 1799 fő
Szavazóként megjelent: 680 fő (37,80%). Érvényes szavazatok száma: 650
Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	Szavazat	%
1	Deme Mihály	NACSE	40	6,15
2	**Hodálik Pál**	**FIDESZ**	**338**	**52,00**
3	Kovács Ádám	JOBBIK	110	16,92
4	Molnár Pál	FÜGGETLEN	45	6,92
5	Reitő József	MSZP	117	18,00

8. számú egyéni választókerület

Választópolgárok száma: 1309 fő
Szavazóként megjelent: 488 fő (37,28%). Érvényes szavazatok száma: 473
Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölő szervezet	Szavazat	%
1	**Dernovics László**	**FIDESZ**	**326**	**68,92**
2	Hlbocsányi János	JOBBIK	77	16,28
3	Králikné Molnár Anna	MSZP	48	10,15
4	Nagy Sándorné	NACSE	22	4,65

Kompenzációs listák

A töredékszavazatok száma összesen : 2 288
A mandátumszerzésre jogosító 10 %-os határ : 229
A mandátumszerzésre jogosító 15 %-os határ : 344
Töredékszavazatok megoszlása és a mandátumok kiosztása

	Lista neve	Töredék	Megszerzett
1	NACSE	519	1
2	MSZP	798	1
3	FIDESZ	0	0
4	JOBBIK	971	1

Békésszentandrás

Polgármester-választás

Választópolgárok száma: 3 239 fő
Szavazóként megjelent: 2 023 fő (62,46%)
Érvényes szavazatok száma: 1994

Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	Szavazatszám	%
1	Hamza Zoltán Gábor	FIDESZ - KDNP	894	44,8
2	**Sinka Imre**	**FÜGGETLEN**	**1 100**	**55,1**

Egyéni listás választás

Választópolgárok száma: 3239 fő
Szavazóként megjelent: 2023 fő (62,46%)
Érvényes szavazatok száma: 1977

Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	Szavazatszám
1	Aszódi Zsolt János	FÜGGETLEN	325
2	**Barna Antal**	**FIDESZ - KDNP**	**766**
3	Bobvos János	Békésszentandrási	459
4	Csipai László	Békésszentandrási	662
5	Fabó István	FÜGGETLEN	604
6	**Fabó István Aqua**	**FÜGGETLEN**	**724**
7	Filip András	JOBBIK	204
8	**Hévizi Róbert**	**FIDESZ - KDNP**	**1044**
9	Koppányi Gábor Pál	FIDESZ - KDNP	566
10	Major Attila	FÜGGETLEN	533
11	**Molnár Imre Zoltán**	**FÜGGETLEN**	**784**
12	**Nemcsényi Zsolt**	**FIDESZ - KDNP**	**806**
13	**Dr. Olasz Imre**	**FÜGGETLEN**	**1016**
14	Révész Norbert	JOBBIK	218
15	Rusz Mihály	FIDESZ - KDNP	673
16	Sinka Imre	FÜGGETLEN	928
17	Szabó Imre	FÜGGETLEN	183
18	Szitó Ágnes	FIDESZ - KDNP	416

Csabacsűd

Polgármester-választás

Választópolgárok száma: 1627 fő
Szavazóként megjelent: 858 fő (52,74%).
Érvényes szavazatok száma: 843
Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	Szavazat-	%
1	**Molnár József**	**FIDESZ - KDNP**	**702**	**83,27**
2	Nyemcsok György	FÜGGETLEN	141	16,73

Egyéni listás választás

Választópolgárok száma: 1627 fő
Szavazóként megjelent: 858 fő (52,74%).
Érvényes szavazatok száma: 849
Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	SzavazatszáS
	András Attila	**FÜGGETLEN**	**368**
2	Bandzsal Pál	FÜGGETLEN	108
3	**Bobvos Péter**	**FIDESZ - KDNP**	**372**
4	Csapó Szilárd Norbert	JOBBIK	111
5	Czesznak János	MSZP	240
6	Fejesné Mitnyan Edit Judit	FÜGGETLEN	110
7	**Gilanné Radványi Rózsa**	**FIDESZ - KDNP**	**403**
8	Hován József Antal	FÜGGETLEN	239
9	Kasziba Árpád	FÜGGETLEN	123
10	**Kerek Mihály**	**FIDESZ - KDNP**	**310**
11	Liszkai Ágnes	FÜGGETLEN	240
12	Mitnyan Pál	MSZP	83
13	Nyemcsok György	FÜGGETLEN	187
14	Simon György	FÜGGETLEN	211
15	**Surina Györgyné**	**FÜGGETLEN**	**251**
16	Szenczi János	FÜGGETLEN	128
17	**Szloszjár János**	**FÜGGETLEN**	**332**
18	Válkovszki Mihály	FÜGGETLEN	228

Szlovák önkormányzat

Választópolgárok száma: 235 fő

Szavazóként megjelent: 119 fő (50,64%). Érvényes szavazólapok száma: 117

Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	Szavazatsz
1	**Palicska Jánosné**	**DASZSZ – MSZSZ -**	**90**
2	**Fehér Jánosné**	**DASZSZ – MSZSZ -**	**103**
3	**Gömöri Jánosné**	**DASZSZ – MSZSZ -**	**74**
4	Hódi Sándorné	**DASZSZ – MSZSZ -**	45
5	**Kozsuch Erzsébet**	**DASZSZ – MSZSZ -**	**76**
6	Szrnka Anna	**DASZSZ – MSZSZ -**	35

Gyomaendrőd

Polgármester-választás

Választópolgárok száma: 11964 fő

Szavazóként megjelent: 4946 fő (41,34 %). Érvényes szavazatok száma: 4832

Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	Szavazat	%
1	Dr. Busai György	FÜGGETLEN	1180	24,42
2	Dr. Dávid Imre	FÜGGETLEN	1630	33,73
3	Dezső Zoltán	FÜGGETLEN	247	5,11
4	**Várfi András**	**FIDESZ - KDNP**	**1775**	**36,73**

Egyéni választókerületből és a kompenzációs listáról mandátumot szereztek

Név	Jelölőszervezet	Egyéni választó-kerület	Kompenzá-ciós lista
Betkó József	FIDESZ - KDNP	1	
Dr. Busai György	FÜGGETLEN	2	
Marton Dániel	FIDESZ - KDNP	3	
Béres János	Körösök Vidékéért Egyesület	4	
Toldi Balázs	Körösök Vidékéért Egyesület	5	
Dr. Farkasinszky E.	Körösök Vidékéért Egyesület	6	
Poharelec László	Körösök Vidékéért Egyesület	7	
Lehóczkiné T. Irén	FIDESZ - KDNP	8	
Arnóczi István János	JOBBIK		☑
Iványi Lajosné	FIDESZ - KDNP		☑
Márjalaki József	Körösök Vidékéért Egyesület		☑

Cigány önkormányzat

Választópolgárok száma: 344 fő
Szavazóként megjelent: 192 fő (55,81 %).
Érvényes szavazólapok száma: 189
Mandátumot szerzett

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	Szavazatszám
1	Burai Attila	RPT – RPM – CSZOSZ	86
2	Raffael Attila	EU-DROM EGYESÜLET	76
3	Szécsi Zsolt	RPT – RPM - CSZOSZ	84
4	Vagyon Dezső	RPT – RPM - CSZOSZ	94

Német önkormányzat

Választópolgárok száma: 119 fő
Szavazóként megjelent: 59 fő (49,58 %)
Érvényes szavazólapok száma: 58
Mandátumot szerzett

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	Szavazatszám
1	Gschwindt Mónika	BMNÖSZ	35
2	Hack Mária	BMNÖSZ	52
3	Schwalm Márton	BMNÖSZ	49
4	Tóthné Lapatinszki Zsuzsa	BMNÖSZ	24

Hunya

Polgármester-választás

Választópolgárok száma: 610 fő
Szavazóként megjelent: 300 fő (49,18%)
Érvényes szavazatok száma: 280
Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	Szavaza	%
1	Petényi Szilárd Szilveszterné	FÜGGETLEN	280	100

Egyéni listás választás eredménye

Választópolgárok száma: 610 fő
Szavazóként megjelent: 300 fő (49,18%)
Érvényes szavazólapok száma: 287

Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	Szavazatszám
1	**Dr. Fabó János**	**FÜGGETLEN**	**124**
2	Fagyas Gézáné	FIDESZ - KDNP	114
3	Farkas Rezsőné	FÜGGETLEN	120
4	Fekécs András	FÜGGETLEN	81
5	**Hegedűs Roland**	**FÜGGETLEN**	**134**
6	**Kiszely Imre**	**FIDESZ - KDNP**	**198**
7	**Pintér László**	**FIDESZ - KDNP**	**153**
8	Szabó Sándor	FIDESZ - KDNP	32
9	Szilágyi András Zoltán	FÜGGETLEN	75

Kardos

Polgármester-választás

Választópolgárok száma: 615 fő
Szavazóként megjelent: 274 fő (44,55%).
Érvényes szavazatok száma: 257
Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	Szavazat-	%
1	**Brlás János**	**FIDESZ - KDNP**	**257**	**100**

Egyéni listás választás

Választópolgárok száma: 615 fő
Szavazóként megjelent: 274 fő (44,55%)
Érvényes szavazatok száma: 271
Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	Szavazat
1	Benka Pál	FÜGGETLEN	58
2	Berta Róbert	JOBBIK	70
3	Fábri Judit	FIDESZ - KDNP	101
4	**Juhász Zoltán Zsolt**	**FIDESZ - KDNP**	**110**
5	Konstantinovics Pál	FÜGGETLEN	61
6	**Maginyecz András**	**FÜGGETLEN**	**152**
7	**Dr. Molnár Erika**	**FÜGGETLEN**	**177**
8	Pecsenya Jánosné	FÜGGETLEN	74
9	**Vaskor Zoltán**	**FIDESZ - KDNP**	**112**

Szlovák önkormányzat

Választópolgárok száma: 46 fő
Szavazóként megjelent: 39 fő (84,78%)
Érvényes szavazólapok száma: 39
Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	Szavazat-
1	**Szebegvinszki Ildikó**	**Szlovák Unió**	**29**
2	**Pecsenya Péter**	**Szlovák Unió**	**32**
3	**Brlás Brigitta**	**Szlovák Unió**	**38**
4	**Fábri Judit**	**MSZSZ - PILISI**	**26**

Kondoros

Polgármester-választás

Választópolgárok száma: 4594 fő
Szavazóként megjelent: 2005 fő (43,64%)
Érvényes szavazatok száma: 1981
Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	Szavazat-szám	%
1	**Dankó Béla**	**FIDESZ - KDNP**	**1555**	**78,5**
2	Frankó Tibor	FÜGGETLEN	426	21,5

Egyéni listás választás eredménye

Választópolgárok száma: 4594 fő
Szavazóként megjelent: 2005 fő (43,64%)
Érvényes szavazatok száma: 1977
Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	Szavazatszám
1	**Boldis Zsolt**	**FIDESZ - KDNP**	**828**
2	Bucsi Tamás Sándor	FÜGGETLEN	686
3	Frankó Tibor	FÜGGETLEN	711
4	**Gráfik Krisztián**	**FÜGGETLEN**	**1086**
5	Harsányi Dezsőné	FIDESZ - KDNP	759
6	**Horcsák István**	**FIDESZ - KDNP**	**1156**
7	**Kozsuch Kornél**	**FIDESZ - KDNP**	**1152**

8	Labát János	FÜGGETLEN	443
9	Lónai Sándorné	FIDESZ - KDNP	757
10	Paluska Zoltán	FIDESZ - KDNP	735
11	Pljesovszky Mihályné	FÜGGETLEN	575
12	**Sonkoly Mihály**	**FÜGGETLEN**	**895**
13	**Szabóné Csendes Ildikó**	**FIDESZ - KDNP**	**969**
14	Tinka Edit	FÜGGETLEN	654
15	**Tuska Tibor**	**FIDESZ - KDNP**	**1028**
16	**Vári Ferenc**	**Nagycsaládosok Egyesülete**	**926**

Szlovák önkormányzat

Választópolgárok száma: 137 fő
Szavazóként megjelent: 81 fő (59,12%)
Érvényes szavazólapok száma: 81
Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	Szavazatszám
1	**Krajcsovicz Andrásné**	**Szlovák Unió**	**71**
2	**Bertókné Kohut E. Erzsébet**	**Szlovák Unió**	**68**
3	**Szebegyinszky Mihály**	**Szlovák Unió**	**68**
4	**Roszik Jánosné**	**Szlovák Unió**	**57**

Örménykút

Polgármester-választás

Választópolgárok száma: 370 fő
Szavazóként megjelent: 226 fő (61,08%). Érvényes szavazatok száma: 218
Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	Szavazat-	%
1	Csicsely György	FÜGGETLEN	57	26,15
2	**Szakács Jánosné**	**FÜGGETLEN**	**161**	**73,85**

Egyéni listás választás

Választópolgárok száma: 370 fő
Szavazóként megjelent: 226 fő (61,08%).
Érvényes szavazatok száma: 220

Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	Szavazat-
1	**Adamikné Zuberecz Etelka**	**FÜGGETLEN**	**105**
2	**Dragánné Juhász Irén**	**FÜGGETLEN**	**84**
3	**Gulyás Pálné**	**FÜGGETLEN**	**103**
4	Gurszki Tibor László	FIDESZ - KDNP	69
5	Janecskó György	FÜGGETLEN	32
6	Molnár György	FÜGGETLEN	51
7	**Molnár János**	**FÜGGETLEN**	**82**
8	Salamon Béla Lajos	FÜGGETLEN	48
9	Sutyinszki Pál	FÜGGETLEN	13
10	Szlovák Tímea	FIDESZ - KDNP	46
11	Szrnka Mihály	FÜGGETLEN	81

Szlovák önkormányzat

Választópolgárok száma: 44 fő
Szavazóként megjelent: 42 fő (95,45%). Érvényes szavazólapok száma: 42
Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölőszervezet	Szava-zat
1	**Molnár Györgyné**	**PILISI SZLOVÁKOK - DASZSZ**	**23**
2	**Urban Mihályné**	**PILISI SZLOVÁKOK - DASZSZ**	**23**
3	Molnár György	PILISI SZLOVÁKOK - DASZSZ	15
4	**Adamikné Zuberecz Etelka**	**MSZSZ - PILISI SZLOVÁKOK - DASZSZ**	**34**
5	**Csicsely György**	**PILISI SZLOVÁKOK - DASZSZ**	**23**
6	Salamon I. Jánosné	PILISI SZLOVÁKOK - DASZSZ	21

A Békés megyei közgyűlés

Választópolgárok száma: 255 097 fő.
Szavazóként megjelent: 123.371 fő (48,36%).
Érvényes szavazólapok száma: 118.381
Szavazatok megoszlása

	Lista neve	Szavazatszám	%
1	FIDESZ-KDNP	70.084	59,20
2	MSZP	28.552	24,12
3	JOBBIK	19.745	16,68

Mandátumok megoszlása

Lista neve	Megszerzett mandátum
FIDESZ-KDNP	11
MSZP	4
JOBBIK	3

Mandátumot szerzett

Név	Jelölőszervezet
Balogh József	FIDESZ - KDNP
Farkas Zoltán	FIDESZ - KDNP
Gajda Mihály	FIDESZ - KDNP
Hamza Zoltán Gábor	FIDESZ - KDNP
Kónya István	FIDESZ - KDNP
Dr. Kulcsár László István	FIDESZ - KDNP
Lele Árpád László	FIDESZ - KDNP
Simon István Tamás	FIDESZ - KDNP
Takács Ferenc	FIDESZ - KDNP
Tolnai Péter	FIDESZ - KDNP
Závoda Ferenc*	FIDESZ - KDNP
Balogh István	JOBBIK
Gajdos Attila*	JOBBIK
Jámbor Nándor	JOBBIK
Fetser János	MSZP
Dr. Gosztolya Ferenc	MSZP
Pákozdi Gábor	MSZP
Varga Zoltán	MSZP

** Szarvasi képviselők*

Az Országos Választási Bizottság adatai alapján szerkesztette:

Tatai László

Békés megye 5. sz. választókörzetének megválasztott polgármesterei

2010. október 3.

Babák Mihály, Szarvas

1947-ben született Szarvason. Szülei: Babák Mihály és Kiszely Anna. Felesége Maróthi Mária ügyvezető igazgató. Gyermeke: Petra. Iskoláit Szarvason, Szegeden és Budapesten végezte. Szakképesítései: építőipari technikus, igazgatásszervezői és gazdálkodási szakigazgatásszervező, településüzemeltető szakmérnök. Munkahelyein építésvezetői, műszaki vezetői, ágazatvezetői majd igazgatóhelyettesi beosztásokban dolgozott. 1976–90-ig több cikluson át tanácstag, 1990-től 2010-ig önkormányzati képviselő: 1998-tól Szarvas polgármestere. 1993-tól a FIDESZ szarvasi városi csoportjának tagja, 1996-tól a FIDESZ Békés megyei alelnöke, 1999-től városi alelnöke. 1998-tól a FIDESZ, 2010-től a FIDESZ-KDNP Békés megyei listás parlamenti képviselője.

Várfi András, Gyomaendrőd

1954-ben született Budapesten. Szülei: Várfi Endre és Iványi Terézia. Felesége Szmola Ildikó ügyvezető. Gyermekei András és Péter. Iskoláit Budapesten, Vácott, felsőfokú tanulmányait Gödöllőn és Keszthelyen végezte. Képesítései: okleveles agrármérnök, talajerőgazdálkodási szakmérnök. 1978 – 1990-ig termelő szövetkezetekben dolgozott. 1990-től ügyvezető, mérnök-tanár. 2000 – 2006-ig Gyomaendrődön falugazdász. 1997 – 1998-ig Gyomaendrőd alpolgármestere, 2006-tól a FIDESZ, 2010-től a FIDESZ-KDNP jelöltjeként Gyomaendrőd polgármestere. 2007-től 2010-ig a Békés Megyei Közgyűlés tagja volt.

Sinka Imre, Békésszentandrás

1970-ben született Szarvason, szülei Sinka Imre és Tomonyiczka Katalin. Gyermekkorától Békésszentandráson élt, 1992-ben költözött Szarvasra. Iskoláit Békésszentandráson, Szarvason, Békéscsabán és Szegeden végezte: tanítói, történelem majd etika szakos tanári képesítést szerzett. Felesége

Nyemcsok Erika tanító, etika szakos tanár. Gyermekei: Leila Réka és Imre Dominik. 1989-től tanít a békésszentandrási Hunyadi János Általános Iskolában. 1998 – 2010-ig a humán munkaközösség vezetője volt, 2006 – 2010-ig töltötte be az iskola szakszervezeti bizottságának titkári tisztségét. Független jelöltként, több politikai és társadalmi szervezet támogatásával 2010-ben választották Békésszentandrás polgármesterévé.

Molnár József, Csabacsűd

1962-ben született Békéscsabán, gyermekkora óta Csabacsűdön él. Szülei: Molnár József és Szenczi Erzsébet. Felesége Viszkok Zsuzsanna, alkalmazott. Gyermekei: Balczó Renáta, Balczó Erika, Molnár József. Iskoláit Csabacsűdön és Békéscsabán végezte. Képesítése: magasépítési technikus, műszaki ellenőr. 1982 – 2010-ig tanácsi majd polgármesteri hivatali alkalmazott. 2010-ben időközi választáson, majd az önkormányzati választásokon a FIDESZ-KDNP támogatásával polgármesterré választották.

Petényi Szilárdné, Hunya

1951-ben született Nyírkarászon, szülei Mándoki Mihály és Koleszár Mária. Férje Petényi Szilárd agrármérnök. Gyermekei: Roland és Dóra. Iskoláit Nyírkarászon, Polgáron, Szarvason és Budapesten végezte. Képesítései: óvónő, tanítónő, közoktatási vezető, tanügyigazgatási szakértő. Pályáját óvónőként kezdte Budapesten. 1975-től Hunyán él és dolgozik. Először tanítónő a Hunyai Általános Iskolában, később ugyanott igazgatóhelyettes. majd ÁMK-igazgató. 2000-től ált. iskolai igazgató (Hunya-Örménykút), majd Békéscsabán az ILS Idegennyelvi Szakközépiskola igazgatóhelyettese. 2006-tól Hunya nagyközség polgármestere.

Brlás János, Kardos

1960-ban született Szarvason, szülei Brlás György és Valkovszki Erzsébet. Felesége Horcsák Tünde banki ügyintéző; gyermeke Fanni. Születése óta Kardoson él. Iskoláit Kardoson, Békéscsabán és Budapesten végezte. Három felsőfokú szakképesítéssel rendelkezik: számítógép programozó; banki

tanácsadó; mérlegképes könyvelő. Az évek során több EU-s képesítést is szerezett, melyeket a pályázatok írásánál, beadásánál, illetve a pályázatok lebonyolításánál és elszámolásánál tud hasznosítani. 2006-2010-ig volt a Békés Megyei Önkormányzat képviselője, valamint a Gazdasági Bizottság alelnöke. 1997 óta a település polgármestere, 2008-tól a Körös-szögi Kistérség elnöke, 2010-ben újraválasztották.

Dankó Béla, Kondoros

1969-ben született Szarvason. Szülei: Dankó Pál és Zvada Judit. Felesége Kovács Ildikó. Gyermekei: Dóra, Csanád, Máté. Tanulmányait Kondoroson és Szarvason végezte. Képesítése: növénytermesztő mérnök. 1987 és 1991 között a kondorosi Polgármesteri Hivatal műszaki előadója, 1993 és 1997 között vállalkozó. 1999 áprilisától Kondoros nagyközség polgármestere. A polgármesteri tisztség mellett számos más közéleti tevékenységet is végzett és végez ma is: a Békés Megyei Közgyűlés tagja, a Szarvasi Kistérség Térségi Tanácsnoka, a Körös-völgyi Hulladékgazdálkodási Rekultivációs Önkormányzati Társulás elnöke, a Többcélú Kistérségi Társulás alelnöke, a Dél-Alföldi Regionális Munkaügyi Tanács tagja. 1998-tól 1999-ig a békéscsabai Hungarotel Torna Club ügyvezető igazgatója, 1999-től a szervezet társadalmi elnöke. 1998 és 2000 között, valamint a 2006-2007-ig tagja volt a Magyar Olimpiai Bizottságnak. 2001 és 2006 között a Békés Megyei Labdarúgó Szövetség alelnöke, 2007-től elnöke. 2010-től a Magyar Labdarúgó Szövetség elnökségi tagja, valamint a Békés megye 5. sz. választókerületének országgyűlési képviselője.

Szakács Jánosné Német Katalin, Örménykút

1950-ben született Szarvason. Szülei: Német János és Cesznak Katalin. Születése óta Örménykúton él és dolgozik. Férje nyugdíjas. Gyermekei: János, Csaba, Katalin. Iskoláit Örménykúton és Szarvason, végezte. Képesítései: mérlegképes könyvelő, középfokú társadalombiztosítási ügyintéző, középfokú adóügyi ügyintéző. 1969–1981-ig az Örménykút Községi Tanács gazdálkodási előadója, 1981–2002-ig a társadalombiztosítási kifizetőhely vezetője. 2002-től Örménykút független jelöltként megválasztott polgármestere.

Szarvas város képviselő-testülete
2010

Az új képviselő-testület 2010. október 15-én tartotta alakuló ülését. A választás eredménye annyiban módosult, hogy Józsa Vimos, a Nagycsaládosok Egyesületének listán bejutott képviselője lemondott mandátumáról a listán második helyen lévő Gombár Györgyné javára.

A képviselő-testület összetétele

Babák Mihály polgármester

Besenczy Zoltán társadalmi megbízatású, **Hodálik Pál** főállású alpolgármester

Tanácsnokok

Földesi Zoltán, Giricz Katalin, Hetényi István, Kiszely Mihály, Lázár Zsolt.

Bizottságok

Gazdasági és Pénzügyi Bizottság
Elnöke: **Kiszely Mihály**
Tagjai: Hetényi István, Dernovics László, Gajdos Attila; külső tagok: Dankó Pál, Csasztvan Attila és Virág Balázs

Oktatási és Közművelődési Bizottság
Elnöke: **Földesi Zoltán**
Tagjai: Gombár Györgyné, Lohr Gyula; külső tagok: Molnár Istvánné és Kiss Attila

Ügyrendi, Közbeszerzési, Turisztikai és Környezetvédelmi Bizottság
Elnöke: **Hetényi István**
Tagjai: Kiszely Mihály, Dernovics László, Gajdos Attila; külső tagok:
Dr. Csontos Éva, Galambos Imre és Tóth Tamás

Ifjúsági és Sportbizottság
Elnöke: **Giricz Katalin**
Tagjai: Lázár Zsolt, Földesi Zoltán; külső tagok: Kovács Ádám, Klenk József

Szociális, Család- és Idősügyi Bizottság
Elnöke: **Lázár Zsolt**
Tagjai: Giricz Katalin, Lohr Gyula, Gombár Györgyné; külső tagok: Králiknné Molnár Anna, Boross Árpád Bence és Hódsági Ferenc

Képviselői kislexikon

Szarvas

Besenczy Zoltán vállalkozó

1953-ban született Pécsett. Szülei**:** Besenczy István és Kővári Krisztina, felesége Kiszel Etelka tanítónő. Gyermekei: Zoltán és Máté. Szakképesítései: öntözéses-meliorációs üzemmérnök, gyepgazdálkodási szakmérnök. Dolgozott agronómusként, tehenészeti telepvezetőként, kirendeltség-vezetőként. 1989-ben önálló vállalkozást alapított. 1988-tól az MDF szarvasi szervezetének tagja, 1990–94-ig az MDF, 2002-től a FIDESZ-MDF**,** 2006-tól a FIDESZ-Nemzeti Fórum-FKgP, 2010-től a FIDESZ-KDNP önkormányzati képviselője, gazdasági vezető tanácsnok; 2006-tól társadalmi megbízatású alpolgármester.

Dernovics László nyugdíjas, tanyagondnok

1951-ben született Szarvason. Szülei Dernovics László és Nagy Erzsébet, felesége Valastyán Judit klinikai labor-szakasszisztens. Gyermekei László és Péter. 1969-ben Szarvason érettségizett. Dolgozott az egészségügyben, kereskedelemben közalkalmazottként. 1996-tól nyugdíjas. 2008-tól tanyagondokként dolgozik a Szarvasi Ótemplomi Szeretetszolgálatnál. A Szarvasi Polgárőr Egyesület tagja, 1993-tól vezetőségi tagja. A Habitat for Humanity szarvasi szervezete igazgatótanácsának tagja. 2005-től a Középhalmi Közösségi Ház vezetője. 2009-tól a „Civilek a Külterületért Középhalom Egyesület" szóvivője. 2005-ben függetlenként lett képviselő. 2006-tól a FIDESZ-Nemzeti Fórum-FKgP, 2010-től a FIDESZ-KDNP támogatásával önkormányzati képviselő.

Földesi Zoltán irodavezető

1959-ben született Szeghalmon. Szülei: Földesi Lajos és Túri Ilona, felesége Fulajtár Éva ügyintéző. Gyermekei: Zsolt 1981-89; Orsolya 1983-93. Szakképesítései: géplakatos; tanító. 1978-ig a szarvasi Szirén Ruházati Szövetkezetben dolgozott mint tmk. segédművezető. Ezt követően üzemi KISZ-titkár, a Városi KISZ-bizottság munkatársa, 1986-89-ig titkára. 1989–90-ben a SZABISZ helyi elnöke, 1990-től négy éven át az MSZP

körzeti, 1999-től az MSZP Békés megyei irodavezetője. 1994–1998-ig, majd 2002-től 2010-ig az MSZP listás országgyűlési képviselője. 1998-tól önkormányzati képviselő, a Művelődési és Oktatási Bizottság elnöke; 2010-tól oktatási és kulturális tanácsnok.

Gajdos Attila

1976-ban született Gyulán. Szülei: Gajdos György és Klimaj Katalin. Iskoláit Szarvason és Gyomaendrődön végezte. Képesítései: Környezetgazdálkodási agrármérnök, településüzemeltető. Dolgozott kommunális csoportvezetőként, a TSF megbízott óraadójaként, a Vöröskereszt területi munkatársaként, a Tüzeléstechnikai Vállalat kirendeltségvezetőjeként. 2008-tól a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal munkatársa. A Jobbik szarvasi alapszervezetének alapító elnöke, 2006-tól alelnöke; a Békés Megyei Választmány alelnöke, 2009-től az Agrár- és Környezetvédelmi Kabinetek tagja. A Holt-Körös Vízimentő Egyesület és a Zöld Válasz Környezet- és Fogyasztóvédő Egyesület elnöke. 2010-től a Békés megyei közgyűlés képviselője, a Jobbik frakcióvezetője; a szarvasi képviselő-testület Jobbik listás képviselője.

Giricz Katalin pedagógus

1964-ben született Szarvason. Szülei: Giricz Pál és Papp Olga, férje Korbely György. Gyermeke: Zsombor. Képesítése: magyar-ének szakos általános iskolai tanár; szociálpedagógus. 1987–99-ig a Benka Gyula Általános Iskolában tanított, 1999 óta a Nevelési Tanácsadóban dolgozik. A FIDESZ helyi szervezetének 1990-től tagja, 1992–94-ig a helyi csoport elnöke, majd 2000-től ismét önkormányzati képviselő, 2002-től 2006-ig a Békés Megyei Önkormányzat tagja. 2002-től a FIDESZ-MDF, 2006-tól a FIDESZ-Nemzeti Fórum-FKgP, 2010-től a FIDESZ-KDNP önkormányzati képviselője, ifjúsági és sportügyekkel foglalkozó tanácsnok.

Gombár Györgyné tanodavezető

1966-ban született Gyulán. Szülei: Kondacs Pál és Boros Zsuzsanna. Férje Gombár György kazángépkezelő. Gyermekei: Oncsik János, Oncsik László, Gombár Dávid. A negyedik gyermeket, Bak Gyula Zsoltot 2010-ben nevelőszülőként fogadták a családba. 1984-ben Szarvason érettségizett, az ifjúságsegítői főiskolai végzettséget 2007-ben szerezte. 2002-ig főállású

anya, a Nagycsaládosok Egyesületének vezetőségi tagja, 2003-tól elnöke, 2006-tól szóvivője. A Szegedi Fatime Ház Alapítvány alelnöke, a Habitat for Humanity Szarvas és Térsége Helyi Szervezetének elnökségi tagja. 2009-től a Cherbo - Csodaszarvas - Tanoda vezetője. 2006-ban a Nagycsaládosok, a Mozgáskorlátozottak, a Kertbarátok és a Városvédők Egyesületének közös listájáról, 2010-ben a Nagycsaládosok Egyesülete listájának második helyéről jutott a képviselőtestületbe.

Hetényi István ügyvezető igazgató

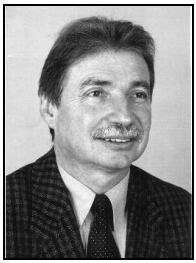

1949-ben született Miskolcon. Szülei: Dr. Hetényi Ernő és Lovasi Magdolna, felesége Szurmai Magdolna földügyi előadó. Gyermekei: Péter és Krisztina. Szakképesítései: öntözési és meliorációs üzemmérnök; agrármérnök. 1971–92-ig tanársegéd a DATE Szarvasi Főiskolai Karán. 1992-től vállalkozó, majd a Körös-szögi Kht. ügyvezető igazgatója. 1996-tól az FKgP helyi szervezetének tagja, 1997-től elnöke; a Békés megyei szervezet alelnöke. 1998–2002-ig az FKgP önkormányzati képviselője, alpolgármester, 2002-től a FIDESZ-MDF, 2006-tól a FIDESZ-Nemzeti Fórum-FKgP, 2010-től a FIDESZ-KDNP támogatásával önkormányzati képviselő, turisztikai és környezetvédelmi tanácsnok.

Hodálik Pál alpolgármester

1973-ban született Szarvason. Szülei: Hodálik Pál és Nyemcsok Zsuzsanna. Gyermeke Ádám. Biológia-kémia szakos ált. iskolai tanár, környezetvédő ökotechnikus, kereskedelmi szakközgazdász. 1995-től ált. iskolai, ill. szakmunkásképző intézeti tanár, 1999-től a Körös-szögi Kht. foglalkoztatás-szervező menedzsere, 2001-től vidék-fejlesztési menedzser. 2004–2006-ig a Rózsa Fürdő Kft. ügyvezető igazgatója. 2006-tól az Ótemplomi Egyházközség toborzási koordinátora. A FIDESZ helyi szervezetének alapító tagja, 2002-től a FIDESZ-MDF, 2006-tól a FIDESZ-Nemzeti Fórum-FKgP, 2010-től a FIDESZ-KDNP önkormányzati képviselője, főállású alpolgármester.

Kiszely Mihály ny. szövetkezeti elnök-igazgató

1944-ben született Szarvason. Szülei: Kiszely Mihály és Urbancsok Anna, felesége Csatai Katalin szülésznő. Gyermekei: Csaba Mihály és Katalin.

Szakképesítései: kereskedő, áruforgalmi menedzsment szakközgazdász. A Békés Megyei Kiskereskedelmi Vállalatnál volt kereskedő, majd az egri ÁFÉSZ-nél áruforgalmi előadó. 1970-től dolgozott a Szirén Ruházati Szövetkezetben: kereskedelmi előadó, osztályvezető, 1980-tól elnökhelyettes, 1990-től elnök-igazgató, 2003-tól nyugdíjas. 1998-tól a FIDESZ, 2002-től a FIDESZ-MDF, 2006-tól a FIDESZ-Nemzeti Fórum-FKgP, 2010-től a FIDESZ-KDNP önkormányzati képviselője, 2004-től 2010-ig társadalmi alpolgármester, 2010-től gazdasági vezető tanácsnok.

Lázár Zsolt evangélikus lelkész

1973-ban született Debrecenben. Szülei: Lázár Pál és Orbán Mária, felesége dr. Dani Dóra. Gyermekei: Dániel Zsolt, Gellért Benjámin. Képesítése: okleveles teológus. szociális szakvizsga. 1999-től az Ótemplomi Evangélikus Egyházközség segédlelkésze, 2000-től parókus lelkésze, 2002-től az Ótemplomi Szeretetszolgálat igazgatója, 2000-2006 között országos presbitérium, országos közgyűlés, kerületi közgyűlés tagja, 2006-tól a Magyarországi Evangélikus Egyház zsinatának és diakóniai bizottságának tagja, 2008 az Ótemplomi Felnőttképzési Központ 2000-től Benka Gyula Ált. Iskola igazgatótanácsának elnökhelyettese, a Habitat for Humanity szarvasi szervezetének elnöke. 2002-től a FIDESZ-MDF, 2006-tól a FIDESZ-Nemzeti Fórum-FKgP, 2010-től a FIDESZ-KDNP önkormányzati képviselője, szociális, család- és idősügyi tanácsnok.

Lohr Gyula vállalkozó

1940-ben született Budapesten. Szülei: Dr. Lohr Gyula és Savanyu Györgyi, felesége †Krajcsovics Mária. Gyermekei: Mária és Gyula. Szakképzettsége: elektroműszerész. 1964–90-ig a HTI szarvasi üzemében átviteltechnikai műszerész. 1990-től vállalkozó. 1990 óta az MDF, ill. a Nemzeti Fórum tagja, 1990–1998-ig az MDF, 2002-től a FIDESZ-MDF, 2006-tól a FIDESZ-Nemzeti Fórum-FKgP, 2010-től a FIDESZ-KDNP önkormányzati képviselője.

A szócikkeket a képviselők által kitöltött Adatlap alapján szerkesztette:

Dr. Kutas Ferenc.

Kitüntetettek

2010. május – 2011. április

Batthyány-Strattmann László-díj

Dr. Sárkány Angyal ny. orvos

Az egészségügyi miniszter adományozza az életműdíjat azok részére, akik szakmai vagy közszolgálati munkájukkal hozzájárultak az egészségügyi és szociális, valamint családvédelmi ellátás fejlesztéséhez. Dr. Sárkány Angyal 1952 – 1984-ig mint üzem- és körzeti orvos tevékenykedett. Nyugdíjasként üzemorvos és iskolaorvos Szarvason, 1988-tól az alkohol- és szenvedélybetegek gyógyítója. Dolgozott a Református Egyháznál és a Dömösi Szanatóriumban is. 1992-től 2010-ig a Középhalmi Misszió munkatársaként a szarvasi szenvedélybetegek felkutatását, gyógyítását és utókezelését végezte. Munkájáért számos kitüntetésben részesült.

A Magyar Köztársaság Érdemkeresztje

Bődi János elnök vezérigazgató

2010-ben először adtak át magas állami kitüntetést vállalkozóknak. A három kitüntetett között volt Bődi János, a szarvasi Integrál Zrt. elnök-vezérigazgatója. Vállalkozását 1982-ben alapította, azóta – különböző szervezeti formában és elnevezéssel – sikeresen működik. Építőipai tevékenysége szerteágazó: lakó- köz- és ipari épületeket, kerékpárutakat és utakat, közműveket építenek, jelentősek a felújítási munkáik is. A cég 140 embert foglalkoztat, a beszállítók révén még legalább 100 embernek biztosít folyamatos munkát. Bődi János eddigi tevékenységét ismerték el e díjjal.

Eötvös József Emlékérem

bronz fokozat

Tusjak Mihályné ny. tanárnő

1953-tól tagja a Pedagógus Szakszervezetnek, nyugdíjba vonulása óta a Nyugdíjas Pedagógusok Szakszervezetének aktivistája. 1995 óta a helyi

szervezet gazdasági vezetője és kulturális felelőse; a Nyugdíjas Érdekvédelmi Közhasznú Szervezet elnök-helyettese. Mindkét szervezetben aktívan dolgozik: informálja a tagokat, rendezvényeket szervez, képviseli érdekeiket. A kitüntetést a magyar közoktatásban végzett közel fél évszázados munkájáért, a szakszervezeti munkájáért, a tagság érdekében végzett lelkiismeretes és eredményes tevékenységéért ítélték neki.

Eötvös József Emlékplakett

A Pedagógusok Szakszervezetének díja. A szakszervezeti munkát hosszú időn át lelkiismeretesen végző pedagógusok tevékenységét ismerik el e díjjal.

Litauszkyné Erki Katalin
általános iskolai tanár

Dobruczky Zsoltné
tanítónő

Óvodapedagógusok

Hartay Jánosné

Kovács Miklósné

Veszter Gézáné

Békés Megyéért

Szlovák Általános Iskola, Óvoda és Diákotthon tantestülete

A Békés Megyei Közgyűlés elismerő díja. 2010-ben szarvasi Szlovák Általános Iskola, Óvoda és Diákotthon tantestülete negyedmagával részesült ebben az elismerésben, az intézményben folyó magas szintű oktatás, nevelés, valamint a nemzetiségi kultúra és hagyomány ápolása terén végzett munka jutalmául.

Szarvas Város Pedagógiai Díja

Dr. Kondacs Anna tanárnő

Az örménykúti tanyavilágban ismerkedett a kemény munkával. Békéscsabán érettségizett, majd Szegeden szerzett tanári diplomát. Pedagógus pályáját 1972-ben a szarvasi Szlovák Iskolában kezdte, 1987-ig volt főhivatású diákotthoni nevelő. Azóta szlovák nyelvet, irodalmat és népismeretet tanít. Mindvégig munkaközösségeket vezetett és irányított. Sok tanulót segített középfokú nyelvvizsgához. Óraadó a Szent István Egyetem Pedagógiai Karán. A hazai szlovákság elismert szakembereként tartják számon. Szlovák tankönyvek szakértői bírálója volt, kidolgozta a szlovák alap- és középfokú nyelvvizsgára felkészítő szakkönyvet. A felső tagozat számára népismereti tankönyveket írt. Pedagógiai kiteljesedését a doktorátus megszerzése jelentette: Besztercebányán, 2006-ban védte meg disszrtációját. 2010-ben pedagógus hivatásának tevékeny éveit zárta.

Dankó Pál ny. általános iskolai tanár, osztályvezető

Szarvason született 1924-ben. 1945-1946 között a Szarvasi Tanítóképző hallgatója volt, majd Budapesten elvégezte a szlovák nyelvi szaktanítói képzést. 1956-ban végzett Szegeden a Tanárképző Főiskolán mint magyar szakos általános iskolai tanár. 1947-1951 között tanyai iskolákban tanított. 1951-1963-ig a szarvasi Szlovák Általános Iskola tanára, majd 1963-tól az 1. Sz. Általános Iskola pedagógusa. 1967-től a Járási Tanács Művelődési Osztályán tanulmányi felügyelő, majd 1971-1984-ig, nyugdíjba

vonulásáig osztályvezető. 1967 és 1984 között a Vöröskereszt járási ifjúsági referense. Az 1970-es években a járási iskolafejlesztések szervezője. Polgári temetéseken évtizedekig temetési szónokként munkálkodott. Az idő visszhangjai – a Szlovák Általános Iskola ötven éve, 1999. c. jubileumi kiadvány egyik szerkesztője és szerzője. Fontosabb kitüntetései: Az Oktatásügy Kiváló Dolgozója, 1976; Gyermekekért Érdemérem, 1983; a Munka Érdemrend ezüst fokozata, 1984; Szarvas Város Kultúrájáért, 2002.

Az Országos Szlovák Önkormányzat oklevele

Pribelszki László tanár

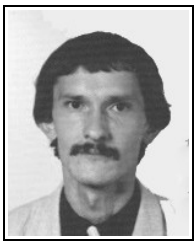

1964-ben született Szarvason. 1989-ben Szegeden szerzett matematika-technika szakos általános iskolai, 1995-ben informatika szakos középiskolai tanári oklevelet 1987-től a szarvasi szlovák iskola tanára, 1995-től a Közalkalmazotti Tanács elnöke. Az elisme-rést 24 éves oktató-nevelő munkájának, valamint érdekképviseleti tevékenységének elismeréseként vehet-te át a Szlovák Általános Iskola, Óvoda és Diákotthon fennállásának 60. évfordulóján.

Szarvas Város Gazdasági Fejlesztéséért Díja

A Gallicoop Zrt. a hazai piac vezető pulykafeldolgozója, amely – Erdélyi István vezérigazgató irányításával – a helyi foglalkoztatás meghatározó tényezője. A cég a nehéz gazdasági viszonyok között is fokozatosan növeli pénzügyi és szakmai eredményeit; a város legnagyobb adózója. Az üzemben történt fejlesztések egyaránt szolgálják a város és a fogyasztók érdekeit. Részvételével épül fel Szarvason Magyarország legkorszerűbb és legnagyobb biogázüzeme, amely Közép-Európában is példaértékű.

Szarvas Városért

Regős Imre orgonaművész, diplomás zenetanár

1952 óta él Szarvason. Kántornak érkezett a városba, de azonnal elkezdte a gyermekek zeneoktatását is. Gazsó Györggyel 1953 októberében létre-

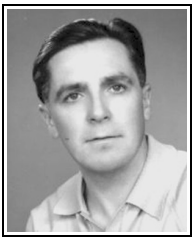

hozták a Zeneoktatók Munkaközösségét, mely 1964-ben Állami Zeneiskolává fejlődött, és – többek között Regős Imre munkájának eredményeként – a helyi zenei nevelés központjává vált. 1981-től 1989-ig igazgatóhelyettese is volt. Mint előadóművész és koncertszervező a város zenei életének alakításában elévülhetetlen érdemeket szerzett. Közel 60 éves templomi liturgiai szolgálatáért az Országos Magyar Cecília Egyesület Gyémánt-diplomával ismerte el tevékenységét. A szarvasi zenei élet fejlesztéséért, a szarvasi ifjúság zenei műveltségének fejlesztéséért, nevelő munkájáért részesült e kitüntetésben.

Szarvas Város Kultúrájáért

Pesztránszki Károlyné népi iparművész

1971 – 1987-ig varrónő volt a szarvasi Szirén Ruházati és Háziipari Szövetkezetben. Később a Szirén saját boltjaiban forgalmazott, hímzett, díszített öltözetek előkészítésében, tervezésében, gyakorlati kivitelezésében vett részt. 1971 – 1974-ig, ill. 1981 – 1984-ig szabadegyetemek Népművészeti Tagozatának hallgatója volt. 1983-ban „C" kategóriás szakkörvezetői képesítést szerzett. 1987 óta folyamatosan zsűrizteti munkáit. 1988-ban megkapta a „Hímző népi iparművész" címet. Kutatómunkát végez a '70-es évek elejétől. Felnőtt- és gyermek díszítőművészeti szakkörök vezetője volt. A Háziipari Szövetkezet szakköre 20 éven keresztül irányítása mellett minden évben kiállítást rendezett. Fontosnak tartja a nívós munka mellett a hagyományápolást, az utánpótlás keresését és támogatását, a szakmai gyűjtő és kutatómunkát. Munkásságának alapja a Békés megyében található szűcshímzések feldolgozása, valamint szülőfaluja, Nagyszénás és lakóhelye, Szarvas díszítőművészetének felkutatása, textíliákra való átörökítése. Életművét ismerték el e kitüntetéssel.

Szarvas Város Ifjú Tehetsége

Litauszky Borbála főiskolai hallgató

Tizenkét éven át volt a Chován Kálmán Művészeti Alapiskola fúvós tanszakának tanulója, a 2009/10-es tanévben fejezte be a továbbképző osztályt. Klarinét hangszeren többször vett részt megyei versenyen, 2009-

ben II. díjat nyert. Elindult az országos tanulmányi versenyen, ahol a válogató után – a megyéből egyedüliként – továbbjutott az országos döntőbe. Tagja a fúvószenekarnak, ill. az iskola kamaraegyütteseinek. Zenei tanulmányai mellett a gimnáziumban is kiváló tanulmányi eredményt ért el. 2010-ben érettségizett; tanulmányait a SZIE szarvasi Víz- és Környezetgazdálkodási Karán folytatja.

Dezső Ilona egyetemi hallgató

A Chován Kálmán Művészeti Alapiskola képzőművészeti tagozatán két tanszakon is kiválóan teljesített. Három alkalommal jutott be a művészeti iskolák országos tanulmányi versenyének döntőjébe festészeti és kézműves munkájával. A döntőben is kiválóan szerepelt: IV. díjat nyert festészetben (2003), majd I. díjat (2005) ill. különdíjat kézművességben (2008). Sok pályázaton szerepelt sikerrel. 2010-ben Ruzicskay-díjat nyert. A 2009/10-es tanévben érettségizett, tanulmányait a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem formatervezői szakán folytatja.

Szarvas Város Baráti Körének díjai

Szarvasért Emlékplakett ezüst fokozata

Dankó Ervin ny. általános iskolai igazgató

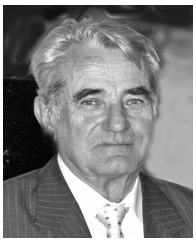

1969-től 1995-ig kistérségünk ismert pedagógus személyisége, Örménykút, Kardos majd Csabacsűd iskoláinak igazgatója volt. Mint iskolavezető és mint a Pedagógusok Szakszervezete járási titkára, a gyomai, endrődi, békésszentandrási és kondorosi tanügyi intézmények állandó látogatója végezte lelkiismeretes munkáját. Napjainkig fáradhatatlanul képviseli a pedagógus társadalom érdekeit. A Pedagógusok Szakszervezete városi titkára, Békés megyei elnöke, a Pedagógusok Szakszervezete Nyugdíjas Országos Tagozata elnökhelyettese és a PSZ Országos Vezetősége tagja. A Körös-parti pedagógus üdülő irányítója. 1983-tól Szarvas Város Barátainak Köre tagja, 1988-tól társelnöke. Az egyik kezdeményezője a „Szarvasért" Alapítvány létrehozásának.

Dr. Kutas Ferenc ny. középiskolai tanár, szerkesztő

Pedagógus hivatásának négy évtizedét szarvasi iskolákban gyakorolta, nyugalomba vonulása előtt a Vajda Péter Gimnázium igazgatói tisztségét töltötte be. Hivatása gyakorlása mellett számos társadalmi és művészeti tevékenységet folytatott: irodalmi színpadot, videószakköröket vezetett, amatőr-filmeket készített, szakkönyveket írt. Évtizedek óta szervezője vagy szónoka a különböző kulturális rendezvényeknek. Alapítása óta munkatársa a Szarvas és Vidékének. 22 éve tölti be a Szarvasi Krónika felelős szerkesztői posztját, szerkeszti a Szarvasi Krónika Kiskönyvtára sorozatot. Nevéhez fűződik interjúkötete, a Dobrotka Pál által kiadott Szarvasi képeskönyv és a Szarvas című, Takács Miklós által kiadott képeskönyv szövege. Tőle származik az immár második, bővített kiadást megélt, közismert adattár, a helyi Ki kicsoda? ötlete, a megvalósítás megszervezése és a kötet szerkesztése.

Szarvasért Emlékplakett bronz fokozata

Kepenyes György ny. vízügyi szivattyúgépész

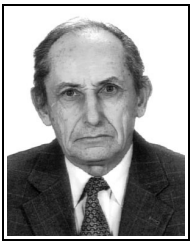

Az Ótemetőért Alapítvány kuratóriumának elnökeként végzett munkájával, a kegyeleti emlékművek mentésében, a temető növényállományának rendezésében, a kulturált temetőkert kialakításában elévülhetetlen érdemeket szerzett. Az Ótemető több hektáros területének alapszintű rendben tartása sem egyszerű feladat, de különösen nagy elszántságot kíván pénz, fizikai és műszaki feltételek, munkaerő hiányában. Kepenyes György, édesapja emlékének is adózva, fontosnak tartja a temetőkultúra fejlesztését, halottaink végső nyughelyének megfelelő állapotban tartását. Munkájából kiemelendő a Kolerás Emlékmű felújítása, környezetének rendezése. Kötelességének érzi a neves szarvasi tanárok, polgárok síremlékének kiszabadítását az évtizedeken át elburjánzott növényzet sűrűjéből.

Lázár Zsolt evangélikus lelkész

Az Ótemplomi Evangélikus Egyházközség lelkésze. Teológiai tanulmányait az Ev. Hittudományi Egyetemen kezdte meg, majd az 1996/1997-es tanévben a Chicagói Ev. Teológián tanult ösztöndíjas hallgatóként, ahol Master of Arts diplomát szerzett. 1998-ban mint szigorló teológus Szarvason kezdte

szolgálatát. 1999-ben okleveles teológus diplomát szerzett, majd lelkésszé szentelték. 2000-ben az Ótemplom parókia lelkészévé választották. A Benka Gyula Ev. Általános Iskola és Óvoda egyik alapítója és igazgatótanácsának elnökhelyettese. 2002-től az Ótemplomi Szeretetszolgálat igazgatójaként sokat tett, hogy az intézmény komplex szolgáltató központtá fejlődjön. Vezetésével az intézmény a Szociális és Munkaügyi Minisztérium kijelölése által a Magyarországi Ev. Egyház Módszertani Központja lett. Kezdeményezésére az egyház keretein belül működő népfőiskolai program szerveződött, majd az Ótemplomi Ev. Egyházközség Akkreditált Felnőttképzési Központja kezdte meg működését. Több szarvasi műemlék – az Ótemplomi Gyülekezeti Ház, a parókiák, az Ótemplom – felújítása is nevéhez kapcsolódik. A Habitat for Humanity szarvasi szervezetének megalapítója, 2003-tól elnöke. 2002-től önkormányzati képviselő, a Népjóléti majd a Szociális, Idős- és Családügyi Bizottság elnöke. Díjai: „Aranykalapács" díj (Habitat for Humanity, 2006), az Év Embere Békés Megyében (2007), Tessedik-díj (az Év lelkésze, 2008).

Patkó Lajos ny. fogtechnikus

Hobbija a sakkozás. Korábban versenyszerűen sakkozott a Szarvasi Mozgáskorlátozottak egyesületének NB II-es csapatában. 1968-ban megszerezte a sakkoktatói címet, azóta oktatja a Szarvason élő gyerekeket. I. osztályú sakk-versenybíróként versenyeket vezet. A szarvasi sakkcsapatnak jelenleg is aktív tagja. Nagyon sok tehetséges gyerek neki köszönheti, hogy az általa történő lelkiismeretes, színvonalas felkészítés után, az ország számtalan versenyén kiemelkedően teljesíthetett. Volt olyan év, mikor egy versenyről a megszerezhető 10 aranyéremből Patkó Lajos tanítványai nyolcat nyertek el. Tanítványai 2007 – 2011-ig évente bejutottak az országos döntőkbe, s a különböző kategóriákban eredményesen szerepeltek. A hazai versenyeken kívül rendszeres résztvevői a szilágysomlyói „Báthory Kupa" Nemzetközi Ifjúsági Sakkfesztiválnak.

Pekár Pálné ny. osztályvezető

Iskoláit Miskolcon végezte, képesített könyvelő, vállalati tervező, statisztikus, élelmezésvezető képesítést szerzett, majd államigazgatási szakvizsgát tett. Elvégezte a Pénzügyi és Számviteli Főiskola pénzügyi szakát. 1967-

ben került Szarvasra. A Városi Tanács főelőadója, pénzügyi osztályvezetője, majd az adócsoport vezetője volt nyugdíjazásáig. Szarvas Város Barátainak Köre alapító tagja, a Tessedik Sámuel Kertbarát Kör és az Aranykor Nyugdíjas Egyesület tagja. Kitüntetései: Kiváló Társadalmi Munkás, Kiváló Dolgozó. Szarvas Város Barátainak Körében évtizedek óta, időt, fáradságot nem kímélve végzi a pénzügyekkel kapcsolatos feladatokat.

Závogyán Judit pedagógiai szakértő

1982-ben a debreceni Tanítóképző Főiskolán végzett. 1986-ban általános iskolai testnevelő tanári, később művelődésszervező és felnőttképzési szakon egyetemi, majd közoktatás-vezetői és közoktatási szakértői diplomát szerzett. Éveken át tanítóként, testnevelő tanárként dolgozott. Tehetséggondozó munkájának elismeréseként Békés Megye Testnevelő tanára címmel tüntették ki. Több éven át vándortáborokat, sítáborokat, barlangtúrákat szervezett és vezetett. 1999 óta az országos Olimpiai Ötpróba Békés megyei koordinátoraként szervezi a megyei szabadidős próbákat. Éveken át készítette fel tanítványait Disputa-(kommunikációs) versenyekre, melyeken 11 éven keresztül értek el csapatban országos I-III helyezéseket. 1998 óta nemzetközi disputatréner. 2005-ben Szarvas Város Általános Iskolája és Óvodája igazgatója lett, 2007-től Szarvas Város Közoktatási Intézménye intézményegység-vezetői feladatát látta el. 2009-ben Pedagógiai Díjjal ismerték el munkáját, s még ebben az évben a Békés Megyei Tudásház és Könyvtár pedagógiai szakértője lett.

Szarvasért Emléklap

Kalivoda Ágnes egyetemi hallgató

2010-ben érettségizett a Vajda Péter Intézményben. Az ELTE-n folytatja tanulmányait svéd nyelv szakon. A gimnáziumban töltött nyolc év alatt német nyelvből megyei és országos versenyek győztese és helyezettje volt. Az Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyen 11. osztályos korában az I. kategóriában 6. helyezést ért el,. 12. osztályban, II. kategóriában (kéttannyelvű iskolások között) döntőbe jutott.

Pribelszki Petra középiskolai tanuló

A Vajda Péter Intézmény 2/14. C osztályos ügyintéző titkár szakos, Benka-díjas tanulója. 2007 óta vesz részt az országos gépíró és szövegszerkesztő versenyeken. Az Országos Gépíró és Szövegszerkesztő Bajnokságon 2007-ben országos 11., 2008-ban 8., tanulói kategóriában 1. helyezett. 2009-ben és 2010-ben Magyarország ifjúsági szövegszerkesztő bajnoka, tanulói kategóriában 3. helyezett.

A Szarvasért Alapítvány díja

Dr. Dezső István állatorvos

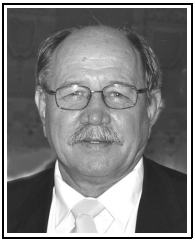

Azért a közösségépítő munkájáért kapta az elismerést, mellyel a szarvasi civil szervezetek összefogásában játszott meghatározó szerepet. Ezen összefogás révén bontakozott ki Szarvason a Víziszínpad és a Körös Napok programsorozata. A város határain túl is jelentős integráló szerepet töltött be a Körös-szögi Civil Fórum Egyesület létrehozásában. A 85 tagot számláló kistérségi szervezet iránt már kistérségen is túlmutató érdeklődés tapasztalható. Mindezen sikerek nem kis részben a Szarvas Város Barátainak Köre elnöki tisztségét is betöltő dr. Dezső István munkájának köszönhetők.

Szarvas Város Közegészségügyi Díja

Dr. Fábry János fogszakorvos

Székesfehérváron született. Fogorvosi diplomáját 1970-ben szerezte Szegeden. 1970-től 1980-ig több településen volt fogorvos. 1980-ban dr. Sebestyén István főorvos hívására érkezett Szarvasra, és a fogorvosi alapellátásban dolgozott 2010-ben történő nyugdíjba vonulásáig. Ezzel párhuzamosan a Szarvasi Állami Tangazdaság üzemi fogorvosa és a Benka Gyula Általános Iskola iskolai fogorvosa volt. Kiváló szakembernek és kollégának ismerték. E díjjal Szarvason végzett fogorvosi tevékenységét ismerték el.

A rovatot a javaslatok szövegéből dr. Kutas Ferenc szerkesztette.

Szarvas városban végzett sportmunkájáért

Szarvas Város Képviselő-testületének serlege

A kitüntetettek (balról): Jakab János (1952) labdarúgó, Dr. Tóth Erzsébet (1958) kosárlabdázó, Gajdos András István (1944) labdarúgó, pályaedző, Muska Sándor (1948) labdarúgó-játékvezető, Hortiné Molnár Edit (1957) testnevelő tanár, kosárlabdázó, kosárlabda-edző, Zsapka János (1954) sportvezető (táncsport, röplabda), Fest Attiláné (1946) tanár, asztalitenisz-edző, sportvezető, Bátor György (1957) testnevelő tanár, kajak-kenu edző, Lestyán Goda Pálné Rideg Judit (1951) kézilabdázó, Lantos Zsoltné Major Katalin (1960) kézilabdázó (hiányzik a képről)

2010 legjobb szarvasi sportolói

a Szarvas és Vidéke olvasóinak szavazatai alapján

Tatai László felvételei

Nők (balról): első helyezett Nagy Noémi úszó, második Melis Vivien harcművész, harmadik Csernik Pálma asztaliteniszező. Férfiak: harmadik helyezett Furár Róbert labdarúgó, második Ganyecz Zalán úszó, első Uhljár Viktor úszó

A város legnagyobb adófizetői

Hagyomány, hogy a Polgármester és a Képviselő-testület vendégül látja – terített asztalnál – a legnagyobb helyi iparűzési adót fizetőket egy-egy pohár pezsgőre. A Vajda Péter Művelődési Központ kamaratermében találkozott az ötven legnagyobb adófizető képviselője vendéglátóikkal. A Polgármester emléklapokat adott át a cégek megjelent képviselőinek, akik közül néhányan több vállalkozásukkal is szerepelnek a top 50-ben. A város legnagyobb adófizetői 2010-ben:

Gallicoop Zrt. Szarvas, Ipartelep u. 531/1.
Pioneer Hi-Bred Zrt. 2040 Budaörs, Neumann u. 1.
Worktrans Kft. Szarvas, Damjanich u. 27.
Szarvasi Vas-Fémipari Zrt. Szarvas, Szabadság u. 64-66.
Tesco-Global Áruházak Zrt. 2040 Budaörs Kinizsi u. 1-3.
Alföldi-Hús Zrt. Szarvas, Orosházi u. 5.
E.On Áramhálózati Zrt. 4024 Debrecen, Kossuth u. 41.
Szarvasi Informatikai Kft. Szarvas, Szabadság u. 21.
Otp Bank Nyrt. 1051 Budapest, Nádor u. 16.
Integrál Építő Zrt. Szarvas, Árpád u. 10.
Goldfood Kft. Szarvas, Tanya III. 531.
Riceland-Magyarország Kft. 1138 Budapest, Népfürdő u. 22/B. 8.
Oryza Kft. Szarvas, Csabai u. 2.
Szarvasi Agrár Zrt. Szarvas, Szabadság u. 30.
K&H Zrt. 1051 Budapest, Vigadó tér 1.
Geomark Kft. Szarvas, Kossuth u. 18.
Raiffeisen Bank Zrt. 1054 Budapest, Akadémia u. 6.
Békés Megyei Vízművek Zrt. 5600 Békéscsaba, Dobozi u. 5.
Szarvasi Komép Kft. Szarvas, Ipartelep u. 2.
Katech Zrt. 6800 Hódmezővásárhely, Medgyessy u. 2. III/4.
Szarvasi Medicago Kft. Szarvas, Ipartelep u. 1.
Erste Bank Hungary Nyrt. 1138 Budapest, Népfürdő u. 24-26.
Szirén Ruházati Kft. Szarvas, Béke u. 2-4.
Young-Hús Kft. Szarvas, Csabai u. 23.
Liget Hotel Kft. 1016 Budapest, Zsolt u. 9.
Pulyka Profit Kft. Szarvas, Tanya III. 529.
Barex Kft. Szarvas, Kossuth u. 18.
Szarvasi Szakorvosi Kft. Szarvas, Szabadság u. 11.
Mol Nyrt. 1117 Budapest, Október 23. u. 18.
Magyar Posta Zrt. 3546 Miskolc, Kazinczy u. 16.
Szarvasi Agrota-Alcsired Kft. Szarvas, Tanya II. 204.

Szerencsejáték Zrt. 6723 Szeged, Szilléri sgt. 31-33.
Haltáp Kft. Szarvas, Tanya I. 10.
Spar Magyarország Kft. 2061 Bicske Pf. 27.
Biohungaricum Kft. Szarvas, Pf. 97.
Égáz-Dégáz Földgázelosztó Zrt. 9027 Győr, Puskás u. 37.
Szarvas és Vidéke Takarékszövetkezet Szarvas, Szabadság u. 30.
Lau-Federn Kft. Szarvas, Zalka u. 30.
Szarvas Lux Kft. Szarvas, Szabadság u. 35.
Work-Metall Kft. Szarvas, Tanya III. 223.
Szűcs Egyéni Cég Szarvas, Tanya III. 223.
Immorent Kft. 1124 Budapest, Csörsz u. 45.
E.On Energiaszolgáltató Kft. 1051 Budapest, Roosevelt tér 7-8.
Szarvas Coop Zrt. Szarvas, Kossuth u. 64.
Eurogold Szarvas Kft. Szarvas, Szabadság u. 74.
Szarvasi Unitrans Kft. Szarvas, Gárdonyi u. 40.
Mezőmag Kft. 5561 Békésszentandrás, Fő u. 13.
Cervafood Kft. Szarvas, Körös u. 16.
Laktárius Kft. Szarvas, Káka Központ
Feketesas Pharma Kft. 6720 Szeged, Feketesas u. 19-21.

Forrás: Polgármesteri Hivatal

Babák Zoltán felvétele

Földesi Zoltán képviselő, Erdélyi István, a Gallicoop Zrt. vezérigazgatója, Szebegyinszki János, a Worktrans Kft. ügyvezető igazgatója

Dr. Hanyecz Katalin

Új adatok a Szarvasi Arborétum történetéhez

Bevezetés, előzmények

2002-ben a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatósága megbízásából a szarvasi Anna-ligetről készített kerttörténeti kutatás számos új adattal szolgált a Bolza-féle szarvasi kertekről. A kutatás célja akkor az Igazgatóság székháza (Csáky-Bolza kastély) körül elterülő Anna-liget rekonstrukciós lehetőségeinek feltárása volt. Az elkészült dokumentáció alapozta meg a Körösvölgyi Látogatóközpont és az Anna-ligeti Tanösvény lehetséges építési helyszíneit.

A Látogatóközpontot 2003-ban adták át, a Tanösvény nyomvonala az egykori alaprajz (1883-as térképlap) szélső úthálózatához igazodott. A kert rekonstrukciójára – számos indok miatt – a mai napig nem került sor, az eltelt idő alatt viszont az Igazgatóság kezelésébe került az egykori birtok teljes területe, így megvan a lehetősége annak, hogy a területet egységes szemlélettel kezeljék.

A kerttörténeti dokumentáció sok kapcsolatot tárt fel a mai Arborétummal, ezért evidens volt a hiányossága is, hiszen egyértelmű, hogy a két területet együtt kell vizsgálni ahhoz, hogy történetük teljes legyen.

Az Arborétum kerttörténeti kutatása 2009-ben készülhetett el. A kutatás célja egy élőhelyfejlesztési pályázat beruházásait alátámasztó munkarész elkészítése, valamint a napjainkra növényzetében és térszerkezetében átalakult Arborétum eredeti formáját visszaállító beavatkozások megtervezésének megalapozása volt.

1. Az Arborétum története

1.1. A kerttörténeti kutatások eredménye

Az első szarvasi Bolza családtag *Bolza I. József* (1780-1862) volt, aki testőrként szolgált Bécsben. 1805-ben vette feleségül Batthyányi Annát. Letelepedését követően az 1800-as évek elején az áradó Körös által nem zavart, kiemelkedő szigeten, a mai Anna-liget területén, illetve a mai Arborétum vízmentes részén, elsősorban Bécsből származó növényeket kezdett telepíteni. A kert kialakításakor valószínűleg felhasználta az ott lévő eredeti ártéri vegetáció fajait is.

Az Anna-ligetet *gróf Bolza Péter* (1823-1881), a testőr legfiatalabb fia is gyarapította, majd a kert ápolását *gróf Tige Máriá*val folytatták. Tőlük örökölte a parkot legifjabb fiuk, *Bolza Pál* (1864-1946). Az 1880-as évek

elején készült térképek már egységes szerkezetű tájképi kertet, gyümölcsöst és udvart ábrázolnak az Anna-ligetben, amelyet Bolza Pál után *Bolza István,* majd lánya *gróf Csáky Albinné* szül. *Bolza Anna* örökölt. A család 1908-ban megépítteti nyaralóját, a Csáky-Bolza kastélyt. 1918-ban ajándékozás révén báró *Benz Ottóné* szül. *Csáky Ilona* kapta meg a területet és a kastélyt, amit 1935-ben a három *Benz lány* örökölt.

1949-ben a magyar állam tulajdonába, illetve az Öntözési és Rizstermesztési Kutató Intézet kezelésébe került a terület. Ekkor a kert térszerkezete teljesen átalakult: jelentős területeket beszántottak, az egykori erdőkből csak foltok maradtak, a nyitott terek beerdősödtek. Az 1950-es években több gazdasági és egyéb célú épületet építettek, valamint számos növényt telepítettek úgy, hogy az egykori elképzeléseket figyelmen kívül hagyták.

1994-ben a kastély és közvetlen környezete (14 hektár) a Körös-Maros Vidéki Természetvédelmi Igazgatóság, majd a jogutód Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésébe került.

Az 1811-es térkép Zöld-kert és Fás-kert elnevezései arra utalhatnak, hogy az Anna-liget területén lévő Zöld-kert parkosított, míg az Arborétum Fás-kertje fásított terület lehetett.

Az Arborétum területét első időkben nem kertészek, hanem erdészek kezelték, akik egyúttal a vadóvásban és a vadászatokban segédkeztek. A területet ekkor a vadászat mellett még csak kaszálóként és füzesként hasznosították. A Zöld-kertben üvegház, pálinkaház és kertészlakás volt, a Fás-kertben viszont csak csőszház, istálló, disznóól és kerekes kút.

Az 1863-64-es II. katonai felmérés térképén látható szabályos pöttyözés már zöldséges- és gyümölcsöskert meglétére utal, amelyet az 1859-62 közötti bevétel-kiadás kimutatások is alátámasztanak.

Bolza I. József halálát követően – az 1863-ban kelt öröklési jegyzőkönyv szerint – az Arborétum területét *Bolza II. József* örökölte, aki hadnagyi tevékenységéből visszavonulva fejlesztette tovább a területet. A zöldséges- és gyümölcsöskert egy részét díszkertté alakította a korszaknak megfelelő, késői tájkertek stílusában. A tájképi kert az 1883-as térképen jól látható.

Az utód nélkül elhalálozó Bolza II. József után unokaöccse, Bolza Pál örökli a területet, aki az első Bolzáról (Bolza I. József), Pepi-grófról nevezte el az Arborétumot Pepi-kertnek, az Anna-liget pedig annak feleségéről Batthyány Annáról kapta nevét.

A Körös szabályozása után (1890-es évek) lehetőség nyílt az árvízmentes térszínek betelepítésére. Bolza Pál *Grines József* osztrák kertészt alkalmazta az első telepítési munkák elvégzésére. Ő vezette az Anna-liget növényeinek áttelepítését is. A nagyságrendileg 500 db különféle fa és cserje kb. 10 %-a maradt meg az Arborétumban. Ezek közül kiemelhető a két legidő-

sebb mamutfenyő és egy páfrányfenyő, amelyek eredetileg Bécsből kerültek Szarvasra, majd 1890 körül kerültek áttelepítésre.

Bolza Pál 1895-ben vette feleségül *Vigyázó Jozefá*t, aki támogatta férjét a kertépítő munkában. Jelentősen gyarapodott a kert apja, *Vigyázó Sándor* vácrátóti arborétumából származó fajokkal is. A nagy lendülettel indult telepítési munka a feleség 1912-ben bekövetkezett halálával és a világháború kitörésével lelassult, s csak az 1920-as években indult újra. Bolza Pál ettől kezdve életét a kertnek szentelte. Az Arborétumhoz részletes kert-terv nem készült, a gyűjtemény folyamatosan bővült, a kert Bolza Pál szemlélete szerint formálódott.

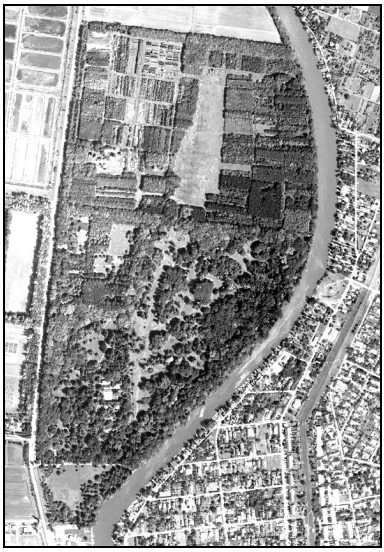

1. sz. ábra

Az 1907-ben készült kataszteri térkép jól bizonyítja a Bolza Pál által elképzelt késői tájképi kertet, amelyben a zártabb fás területek köré szabad térállásban telepíti a dendrológiailag kiemelkedő értéket képviselő növényeket. Látszanak a nyílt és zárt terek, illetve az úthálózat, amely az egyes látványok feltárulását határozza meg.

Az 1950-ben készült légifotó még hűen tükrözi az alkotói szándékot, a nyílt és zárt terek egyensúlyát, az átlátások fontosságát. Innentől viszont – eredeti szerkezetének elvesztésével – drasztikusan változik a kert szerkezete. A terek beszűkülése a 2005-ben készült légifotón *(1.sz. ábra)* már jól látható.

1.2. Az Arborétum kertépítészet történeti jelentősége

Magyarországon tájképi kerteket a XVIII. század utolsó harmadában kezdtek létesíteni, sok helyen a barokk kertek átalakításával. Gyökeresen megváltozott az addigi kertfelfogás, hiszen az ember által mesterségesen megformált kertek helyett a természetszerűségre törekedtek.

A tájképi kertek korai megjelenési formája a szentimentális tájkert, ahol a természetszerűség és a tágabb környezet látványa mellett a kerti térszerkezetet még nem formálták egységesen.

Később, a klasszikus tájképi kertekben – egységes térszerkezet szerint – tágas tereket hoztak létre, az úthálózatot pedig széles ívűen rajzolták. Ilyen

körbejáró úthálózatot, nagy, egybefüggő zöld terekben lévő kisebb facsoportokat és parkot keretező növényültetvényt ábrázol az 1883-as térkép Anna-ligetről *(2.sz. ábra)*.

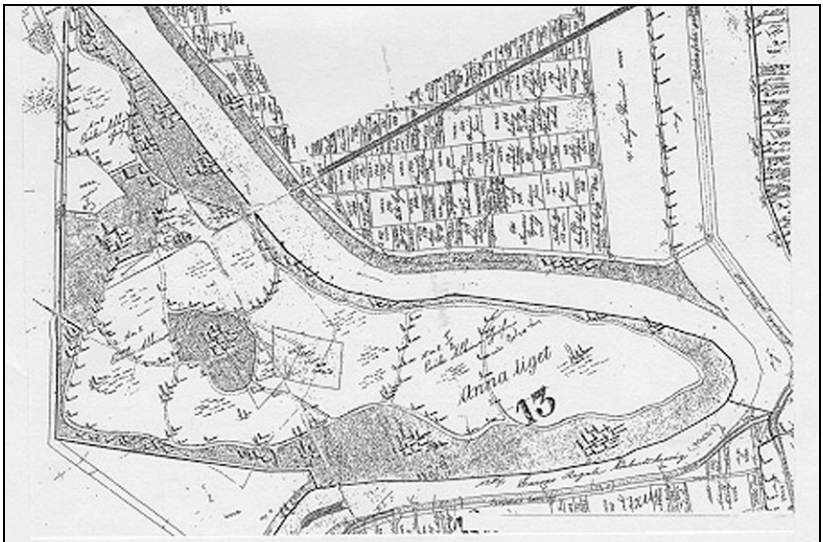

2. sz. ábra: 1883. Kataszteri Térkép

(Békés Megyei Levéltár, BMK 72, 39. K.o. XV. 42. sz.)

Az 1850-60-as évektől a tájképi kertek formavilágát, szerkezetét megtartva előtérbe kerül az az eddig is létező törekvés, miszerint cél a különböző földrajzi egységekről származó különleges növényfajok betelepítése, honosítása. Ennek megvalósult példája a Szarvasi Arborétum. Bolza Pál „természetes együttlétet" utánozva telepíti a lombos- és fenyőféléket zárt és ritkább csoportokba, míg a köztük maradt szabad részekre a dendrológiai szempontból jelentős értéket képviselő növényeket telepítette úgy, hogy azok koronája szabad térállásban fejlődhessen. *Alföldy Gábor* kutatásai szerint mindez *John Claudius Loudon* által Angliában a 19. század első évtizedeiben meghonosodott és propagált, majd a század második felében Közép-Európába is átterjedt – *Loudon* által „Gardenesque"-nek nevezett – stílus jegyeit mutatja, amelyben ugyan tovább élnek a tájkert hagyományai minden elemükben, de a különleges növényegyedek már önmagukban érvényesülnek, s ezért szórt térállásban ültetik őket. Ettől a tájkert alapstruktúrája kissé megváltozik, s a látványok festőiségétől a növénykollekció értéke és a

növényegyedek szépségének érvényesülése felé változik a prioritás. Mindez a klasszikus tájképi kerthez képest az összkép változatosságát növelte. *(Alföldy, 2006.)*

2. A történeti kutatás hasznosítása

Az Arborétum történeti múltjának pontos feltárása a kert általános fenntartása, valamint a szükséges beavatkozások megtervezése miatt szükséges. Ehhez járult hozzá a jelenkori állapotfelmérés, amely részletes geodéziai- és vegetációfelmérésből állt.

A kertfejlesztési terv – a Pepi-kert, a Mitrovszky-kert és a Konyhakert együttesen 45 hektár védett természeti területén – az élőhelyek fejlesztését és kialakítását készíti elő. A tervezett fejlesztési munka a kert ifjítására, az eredeti térszerkezet helyreállítására, valamint különböző élőhelyek kialakítására irányul.

A történeti kutatás adatait kiegészítve az arborétumi dokumentációk között számos, a fenntartáshoz, fejlesztéshez kapcsolódó terv került elő. A tervek egy részét megvalósították, ezért fontos adatot nyújtott a fejlesztési terv összeállításához. A legpontosabb és legrészletesebb telepítési tervek az

3. sz. ábra: Egységes kertszerkezet

1987-88-as évekből származnak. E tervekben az egyes kertrészletekre kidolgozott állapotfelvétel és telepítési terv található felsorolási jelleggel, illetve rajzos formában.

Az állapotfelmérés területi adatainak felvezetéséhez és értékeléséhez digitálisan feldolgozott adatállományra volt szükség. A geodéziai alaptérkép pontos koordinátákkal meghatározott pontok és foltok térképe a 12 részes táblabeosztáson belül. A felmérés során minden szoliter egyedet, minden növényfoltot és minden beépített elemet felvételeztünk és bemértünk. E munka az – Arborétumban fellelhető – első digitális adathalmaz, amely már a területi pontosításokat is tartalmazza.

A terepi munkamenet egyik lépése a pontos koordinátákkal bemért fák jellemzése, második lépése pedig a foltok jellemzése volt. Fontos szempontként szerepelt, hogy az egyes kertrészleteket külön-külön és összességében is megvizsgálják, mert magukban is hordozhatnak kimagasló értékeket, de egymás mellett, együttes képként is jelenthetnek különleges elemet. *(3. sz. ábra)* Végső cél az egész kert egységes kezelése.

A tervezett beavatkozások során a tervezési terület négy jelentősebb szempont alapján osztható fel. E szempontok az alábbiak:

1. Kerti élőhelyfejlesztés – a terület legnagyobb részén megvalósuló tevékenység, amely a Bolza-gyűjtemény fejlesztését jelenti. A beavatkozások során itt a tájképi kertre jellemző követelmények betartása elsődleges szempont. E mellett az egyes fajok optimális életkörülményeinek kialakítása a cél.

2. Természetközeli élőhelyfejlesztés – a sok idegen fajból álló gyűjteményes kert határán és egyes részein elkülönülő, elsősorban őshonos fajokból álló, természetszerű növénycsoportok fejlesztése. Cél a növényállomány olyan irányú fejlesztése, amely a tényleges helyszínre jellemző alföldi fajokat sorakoztatja fel.

3. Sétaúthálózat átrendezése – a növényállomány átalakítása mellett a szabályos úthálózat Pepi-kerthez kapcsolható kialakítását jelenti a Mitrovszky-kertben.

4. Épített elemek átrendezése – épületeket, épített egységeket tartalmazó frekventált helyszíneken ezen elemek olyan irányú módosítását jelenti, amely környezetbe illő módon jelenik meg.

3. Eredmények

Az Arborétumban zajló – fentiekben felvázolt – műhelymunka több, fejlesztő jellegű eredményt hozott.

– A történeti kutatás bebizonyította, hogy – a korábbi irodalmakkal ellentétben – csak az Anna-liget területét örökölte szüleitől (Bolza Pétertől) Bolza Pál. Az Arborétum területét – utód nélküli – nagybátyjától (Bolza II. Józseftől) kapta örökségül.

– A Bolza-kertek névadásának története is bebizonyosodott: Bolza Pál Pepi-kertnek nevezte el az Arborétum területét az első szarvasi Bolza után.

– Az Arborétum a „Gardenesque”-nek nevezett stílus jegyeit mutatja, amelynek alapja a klasszikus tájképi kert, ahol a különleges növényegyedeket már önmagukban érvényesülve, szórt térállásban ültetik *(4. sz. ábra)*, amely nem a korábban feltételezett tervezetlenséget jelenti.

4. sz. ábra: Nagy díszítő értékű szoliterek

– A történeti kert rekonstrukciójának alapjául az 1907-es kataszteri térkép, az 1950-es légifotó és az 1957-es arborétumi térkép szolgálhat.

– Az Arborétum könnyebb fenntartása érdekében 12 táblából álló táblarendszert alakítottak ki.

– A 45 hektáros látogatható rész teljes területén megtörtént a geodéziai felmérés, amelynek során az összes növényfoltot, az összes szoliter növényt és minden egyéb tereptárgyat bemértük, ezáltal elkészült az a digitális állomány, amely az időbeni változások folyamatos rögzítésére alkalmas.

– A történeti kutatás anyagára és a geodéziai felmérés adataira alapozva elkészült a kert állapotfelmérése. Meghatározták az egyes foltok és növényegyedek számos szempont szerinti jellemzőit, valamint azokat a célokat, amelyek a park fejlesztésére irányulnak.

– A kertfejlesztési terv alapján elkezdődött a park rekonstrukciója.

Összefoglalás, értékelés

A BCE Szarvasi Arborétum 82 ha-os területéből 45 ha országos jelentőségű, védett természeti terület, ahol természetvédelmi célú beruházásokat támogató pályázati keret segítségével – több más beruházás mellett – élőhelyfejlesztési projekt kezdődött.

Az élőhelyfejlesztés célja kettős. Az egyik: olyan természetközeli élőhelyek kialakítása, illetve fejlesztése, amelyek az Arborétumban előforduló védett természeti értékek számára biztosítanak megfelelő életkörülményeket. A másik: a kertet kialakító és építő Bolza-féle szemlélet területi helyreállítása, a tájképi kert különleges természeti értékeinek megóvása, optimális életfeltételeinek biztosítása.

A tervezés során feltárt – új eredményekre épülő – célok, a meghatározott beavatkozások, valamint a pontos ütemezés hasznos hátteret jelent a kertfejlesztés és a rekonstrukció elvégzéséhez, e csodálatos tájképi kert szakszerű megóvásához.

Irodalom

Alföldy G. (2006): Historical Revivalism in Hungarian Country House Gardens: an axploration and analysis
Acta Historiae Artium Tom L. (2006) p. 113-196.

Hanyecz K. (2010): Kertfejlesztési terv
Kézirat – BCE Szarvasi Arborétum, Szarvas

Szászné Várkonyi A. (2009): A Szarvasi Arborétum történeti kutatása
Kézirat – BCE Szarvasi Arborétum, Szarvas

Szitó Sz. (2009): Kertfejlesztési tervet alátámasztó geodéziai felmérés a Szarvasi Arborétumban
Kézirat – BCE Szarvasi Arborétum, Szarvas

Várkonyi A. (2002): Szarvas, Anna-liget – Történeti kutatás összegzése
Kézirat – Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság, Szarvas

Gyulavári András

Zártkertek Szarvas városban és környékén

A termőföldvédelem jelentősége

A föld felszínének mindössze 23 százaléka termékeny, ebből 9 százalék alkalmas mezőgazdasági termelésre. A termőföld a nemzeti vagyon 20 százaléka. A termőföld maga a haza – tartja a mondás. Semmivel nem pótolható erőforrás, a magyar mezőgazdaság alapvető termelőeszköze. A magyar termőföld és az itt kialakult éghajlat egyedülálló, így nem túlzás nemzeti kincsnek minősíteni.

Magyarország jelenlegi termőterülete: 7,7 millió hektár, az ország összterületének 78 %-a.

A folyószabályozások a XVIII. század végén az ármentesítés eredményeként közel félmillió hektárral növelik a termőterület, ugyanakkor 1938 és 2001 között ugyanennyivel csökken a különféle gazdasági beruházások miatt. A csökkenés Békés megye teljes területének felel meg. A fenti tények alapján könnyen belátható, hogy a termőföldvédelemnek a legfontosabb feladatok között van a helye.

Földvédelem alatt rendszerint a termőföld-védelmet értjük. Bizonyos esetekben azonban a jelenleg nem termőföldként nyilvántartott, de azzá tehető földek is a tárgyát képezik a földvédelemnek. A termőföldvédelem két részre tagolódik, *a mennyiségi és minőségi védelemre.*

Hazánkban földvédelemről először – a mezőgazdasági nagyüzemek szervezésével összefüggésben – az 1961 évi VI. törvény kihirdetésétől beszélhetünk. Előtte a termőföldek felhasználását, igénybevételét nem korlátozták. Az elmúlt évtizedekben többszöri jogszabály változás után jelenleg a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. tv. tartalmazza a hatályos rendelkezéseket. *A mennyiségi földvédelem célja,* nevéből eredően is, hogy az ország mező- és erdőgazdasági termelésre alkalmas területe a legkisebb mértékben csökkenjen. Csökkenés esetén is a leggyengébb minőségű terület kerüljön ki a termelésből.

A földvédelmi tevékenység eszköztárához tartoznak az évenkénti határszemlék, amelyek keretében az időszerű mezőgazdasági munkák végrehajtását ellenőrzi a földhivatal, kiemelt figyelmet fordítva a parlag- és vetetlen területekre, valamint a hatékony gyomirtásra,

Az utóbbi időszakban kiemelt szerepet szánt a kormányzat a parlagfű mentesítésnek, mivel az elszaporodó allergén gyomok komoly egészségkárosodást okozhatnak. A mezőgazdasági termőterületek szakszerű művelése, azok termőképességének folyamatos fenntartása szoros összefüggésben van

a mezőgazdasági termelés általános állapotával és az aktuális jövedelmezőségi viszonyokkal.

A hatósági felügyelet nem pótolja, csak kiegészítheti a hatékony földvédelmi tevékenységet. A hatékony földvédelem része a termőföldek hasznosítása, ezen belül napjaink egyik megoldásra váró problémája a zártkertek hasznosítása.

A zártkertek fogalmát a több mint 40 éves 1967. évi IV. törvény (továbbiakban: földtörvény) határozza meg.

A törvény szerint ***zártkertnek minősült a község (város) külterületének nagyüzemileg nem művelhető, elkülönített része.***

A zártkert fogalmát a mezőgazdaság szocialista átszervezésével összefüggő földrendezési jogszabályok hozták létre. A földrendezések során zártkertnek minősítették a községek és városok külterületének azokat a kertszerűen művelt, kisebb parcellákra tagolt részeit, amelyek egyrészt domborzati és terepviszonyaiknál fogva, másrészt tagoltságuk és a művelési ágak változatossága okán nagyüzemi művelésre nem, de háztáji és kisegítő gazdaság céljára alkalmasak voltak. A fentebb megjelölt jogszabályok értelmében a zártkertnek az volt a rendeltetése, hogy az állampolgárok személyi földtulajdona és földhasználata – a belterületen kívül – ott állandósuljon. Ugyancsak a hivatkozott jogszabály rendelkezett a személyi földtulajdonról és földhasználatról. Eszerint az állampolgároknak a község (város) belterületén lévő földjei 1600 négyszögölig (5755 m^2-ig) személyi tulajdonban lévőnek minősültek; a zártkertben pedig a szőlő és gyümölcsös, valamint a szőlő- és gyümölcstermelésre kijelölt zártkerti terület – a művelési ágtól függetlenül – legfeljebb 800 négyszögölig (2877 m^2-ig), az egyéb zártkerti terület pedig legfeljebb 1600 négyszögölig (5755 m^2-ig) minősült személyi tulajdonnak.

Tekintve, hogy a korábbi földrendezések során a kialakított zártkertek tulajdoni és használati viszonyai rendezetlenül maradtak, ez számos problémát okozott. Ezek pedig az alábbiak voltak: a tulajdonban bekövetkezett változásokat nem lehetett nyomon követni; jelentős mértékben megnövekedtek a le nem tárgyalt hagyatékok és a hatóságilag jóvá nem hagyott ingatlan átruházási szerződések; s mivel a földhasználók az időközi változásokat nem jelentették be, így a zártkerti földnyilvántartási adatok nem voltak pontosak.

Mindemellett a termelőszövetkezeti tagok földbevitelét is nagymértékben zavarták a tisztázatlan zártkerti állapotok, ezért, illetve ezek következményeként a hivatkozott földtörvény elrendelte, hogy a hatályba lépésekor a meglévő zártkertekben a földtulajdoni és földhasználati viszonyokat – hatósági engedéllyel – felül kell vizsgálni, és rendezni kell. A rendezés során a zártkert határát úgy kellett kijelölni, hogy azon belül a termelőszövetkezeti

tagok személyi tulajdonában lévő földek területe ne csökkenjen.

A zártkertrendezést az eljárás időpontjában fennálló tulajdoni és használati viszonyokból kiindulva kellett végrehajtani. A zártkerti földrészleteket előbb 200 négyszögölnél (719 m^2-nél), majd 222 négyszögölnél (800 m^2-nél) kisebb földrészletekre megosztani nem volt szabad.

Megjegyzés: a zártkert, mint ilyen ma már a jogszabályok szerint megszűnt, azonban az állampolgárok és a hivatalos szervek zöme még ma is ilyenként ismeri, annak tartja és annak nevezi a volt zártkerteket, amelyek ma már külterületek.

A zártkertek jelentőségét az alábbi adatok is alátámasztják: országosan a zártkertek összterülete: 200.000 ha, Békés megyében: 6 740 ha. Zártkertes települések: Szarvas, Békésszentandrás, Gyomaendrőd.

Szarvas és környéki zártkertek művelési ág szerinti megoszlása és összes területe

Település	Művelési ágak							
	Szántó	Kert	Gyümölcs	Szőlő	Legelő	Erdő	Kivett	Összesen
	ha							
Szarvas	479	206	87	2	14	16	107	911
Békésszentandrás	73	21	11		2		12	119
Gyomaendrőd	594	243	37	2	16	9	84	985

A Szarvas – Békésszentandrási holtág 29.2 km hosszúságban kanyarog a két település határában számtalan félszigetet, ún. „zugokat” alkotva. Elsődlegesen ezeken a területeken alakulnak ki az „ősi zártkertek” Többek között**: Szarvas közigazgatási területén.** Nyúlzug, Mangolzug (ma már belterület) Macózug, Macólapos, Szappanos-zug, Szappanosi szőlők, Mótyó-zug.

A teljesség kedvéért meg kell említeni a szárazföldi jellegű Siratós-Bezina-Káposztás lapost, továbbá Ezüstszőlő, Décsi-Ószőlő, Érparti-szőlő, Őrhalmi szőlők, Cigányér, Simonyi szőlő Kenderföldek és Pótlékokat elnevezésű zártkerti tömböket.

A tömbök bemutatása után érdemes megismerkedni az itt kialakult tulajdon viszonyokkal. A 911 hektár zárkert 4 000 földrészletből (parcellából) áll. A tulajdonosok száma közel 9 000.Ezen túlmenően gyakori a közös tulajdon ahol földrészleten belül a tulajdonosok száma eléri a 40-50 főt is. Gyakran fordul elő rendezetlen hagyaték és ismeretlen helyen tartózkodó tulajdonos.

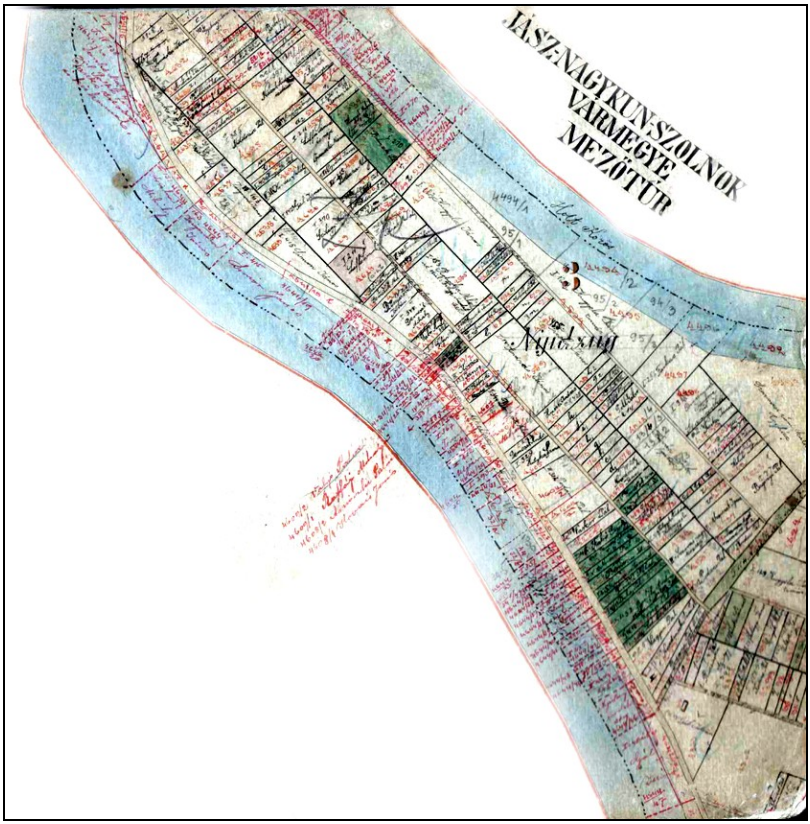

Nyúlzug kataszteri birtokvázlaton (1906)

Az átlagos birtoknagyság: 1 079 m^2 (300 négyszögöl). Legkisebb földrészlet: 35 m^2 (Szappanosi vízpart) A parcella szélessége: 0.7 m. A zártkertek majdnem teljes egészében természetes személyek tulajdonában állnak. Önkormányzati tulajdon 26 hektár.

Talajminőség átlagban 33 aranykorona hektáronként, ami jónak mondható, meghaladja a külterületi földek átlagát. Öntés- és réti agyagtalajok váltakoznak a magasság függvényében, emlékeztetve az ármentesítés előtti állapotokra.

Az ingatlanforgalom nagyságrendje minden esetben jól mutatja az általános közgazdasági helyzetet, és jellemzi az emberek érdeklődését a zártkertek iránt. Az ingatlanforgalom a vízparti területeken átlagos, a szárazföldi területeken minimális.

A zártkertek napjainkban

A zártkertek alapvető funkciója elsődlegesen a a család zöldség- és gyümölcsellátásának biztosítása volt. A családi ellátás mellett jelentős szerepet töltött be a helyi piaci értékesítés is. A területek kedvező fekvése, jó talajadottsága, az öntözés lehetősége zavartalan kistermelési feltételeket teremtett.

Az 1970-es évek közepétől azonban megváltoztak a társadalmi igények, a kistermelést (az ún. háztáji gazdálkodást) háttérbe szorította a hobbikertészkedés, de még inkább az üdülés igénye. A fokozott társadalmi nyomás hatására a nagyüzemileg nem hasznosítható területeket zártkertté nyilvánítják, különösen igaz ez a holtágakhoz közvetlenül csatlakozó termőterületekre. Gomba módra kezdenek szaporodni az új vízparti zártkerti területek, ezek fő funkciója azonban már az üdülési lehetőségek biztosítása. Üdülő jellegű új zártkertek alakulnak ki. Ilyenek Szivornya sor, Halászlak, Nagyfok (volt Dózsa Tsz-kiosztás) Az új zártkertek kialakításának lehetősége a rendszerváltással megszűnik, mivel az állami és a szövetkezeti tulajdont privatizálták.

Egyidejűleg megerősödik az ősi zártkertek vízparti területeinek hobbi és üdülő jellege is. Ugyanakkor az ún. szárazföldi területeken a mezőgazdasági termelés leépül, és fokozatosan sorvad. A folyamat napjainkban is tart. Rendkívüli módon megnőtt a parlag területek aránya, ezt gyorsítja a tulajdonosok elöregedése és további nemkívánatos gazdasági és társadalmi folyamatok összessége. A kedvezőtlen tendenciákat fokozza az esetenként

megjelenő belvíz. A parlag területek aránya óvatos becslések szerint is a szárazföldi területeken 70-80 %.

A leírt folyamatok nem érintik az ún. lakott zártkerteket (Szarvason az Ezüstszőlők, Érparti-szőlők, Öregszőlők, Siratό-Bezina stb.), ezen területek „kertvárosi jellege" erősödik meg.

A volt Szarvasi járáshoz tartozó (Gyomaendrőd, Békésszentandrás és Szarvas) összes zártkerti területe:2 015 hektár, ebből kb. 1300-1400 ha ki-válótermészeti és közgazdasági adottságú mezőgazdasági területen alig folyik termelés, ezen területek racionális hasznosításának feltételeit kell megteremteni gazdaság és földbirtok politikai eszközökkel a jövőben, mivel ez települési és tulajdonosi érdek is.

Hasznosítási javaslatok és lehetőségek napjainkban

- Közgazdasági feltételek megváltoztatása (jövedelmezőség, vagyonbiztonság, szervezett piac stb)
- Gyümölcsös és szőlőterületek növelése
- Ősi fajták felkutatása
- Erdősítés
- Területek gyepesítése: ápolt ősgyepek kialakítása
- Biogazdálkodás, gyógynövénytermesztés
- Hegyközségi társulások létrehozása
- Szakmai ismeretterjesztés, szakmai bemutatók

Körös-parti nyaraló a Dinnyelaposon

Vezekényi György

Mozdulatlan

Fák állnak fölém magasodva,
lombjukkal csillagokba kapaszkodva,
s a földet szövögetik a gyökerek.
Akár egy mozdulatlan ember,
kinek elég, mit az ég ad
és a föld elnyel. Elég az étvágynak
egy falat, s elég egy pillanat,
mi emléknek megmarad.
Elég egy korty a szomjra,
s egy érintés a szóra. S elég
egy mozdulat az életnek,
egy hang a reménynek,
mosoly a fénynek s harag
a sötétnek. Elég egyetlen
csillag, elég egy bolygó,
elég egy szék, mi jó,
egy kép, mi emlék lett,
s elég egy szerető, egy barát.
De elég egy lépés,
és sorolhatod újra,
hogy mi kéne még,
mi elég, amiért újra megállsz,
mint a fák,
magad fölé magasodva.

Megjelent Vezekényi György Szómagam c. kötetében. A kötetről a Szemle c. rovatban olvashatnak.

Nemzetiségeink életéből

Kisebbségi önkormányzati választások

A szlovák önkormányzati választás eredménye

Választópolgárok száma: 519 fő
Szavazóként megjelent: 315 fő (60,69%)
Érvényes szavazólapok száma: 307
Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölő szervezet	Szavazatszám
1	**Mótyán Tibor**	**Szlovák Unió**	**286**
2	**Kmotricza Margit**	**Szlovák Unió**	**145**
3	**Medvegy Pálné**	**Szlovák Unió**	**220**
4	Lestyan Katalin	Szlovák Unió	113
5	**Frankó Anna**	**Szlovák Unió**	**177**

A cigány önkormányzati választás eredménye

Választópolgárok száma: 335 fő
Szavazóként megjelent: 222 fő (66,27%)
Érvényes szavazólapok száma: 219
Szavazatok megoszlása

	Jelölt neve	Jelölő szervezetek	Szavazatszám
1	Rácz János	RPT – RPM -	45
2	Ifj. Nagy László	LUNGO DROM	67
3	Lakatos János	RPT – RPM -	29
4	Nagy Attila	LUNGO DROM	25
5	**Rostás Zsolt**	**RPT – RPM -**	**71**
6	Bánfi József Attila	RPT – RPM -	53
7	Balogh József	RPT – RPM -	68
8	**Varga József**	**LUNGO DROM**	**87**
9	Kasuba József Sándor	LUNGO DROM	50
10	**Romhányi Tiborné**	**RPT – RPM -**	**69**
11	**Varga Sándor**	**LUNGO DROM**	**69**

Szarvas Város Szlovák Önkormányzata

2010. október 18-án megalakult a Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat. A választásokon *Frankó Anna, Kmotricza Margit, Medvegy Pálné és Mótyán Tibor* kapta meg a szlovák nemzetiségű választók bizalmát. Ez a négy képviselő vette át megbízólevelét *Izsáki Zoltán*tól, a választási bizottság elnökétől. A képviselők Mótyán Tibort választották meg elnöknek, az alelnök Frankó Anna lett.

Frankó Anna általános iskolai tanár

1960-ban született Szarvason. Szlovák szakos általános iskolai tanári oklevelet szerzett. Pályakezdése óta a Szlovák Tanítási Nyelvű Általános Iskolában dolgozik. Alapításától tagja, 1999–2001 között titkára, 2001-től elnöke a Szarvasi Szlovákok Kulturális Körének. E minőségében szervezi a szarvasi szlovákok kulturális rendezvényeit és hagyományőrző tevékenységét. 2002-től tagja és alelnöke a Szarvasi Szlovák Önkormányzatnak.

Kmotricza Margit óvodapedagógus

1972-ben született. Szarvason végezte el a Szlovák Általános Iskolát. A Tessedik Sámuel Főiskolán szerzett szlovák nemzetiségi óvodapedagógus diplomát 2002-ben, a Szent István Egyetem Pedagógiai Karának harmadéves hallgatója, szlovák nemzetiségi tanítóképzésben vesz részt. A szlovák önkormányzat egykori munkatársa, nemzetiségi rendezvények szervezője, 2001-től a Szarvasi Szlovákok Kulturális Körének tagja.

Medvegy Pálné általános iskolai igazgató

1953-ban született Szarvason. Képesítése általános iskolai tanár. Férje gépészmérnök, Péter nevű gyermekük közgazdász. 1974 óta a Szlovák Tanítási Nyelvű Általános Iskolában dolgozik. 1986-tól igazgatóhelyettes, 1993-tól igazgató. Az OM Országos Kisebbségi Bizottságának alelnöke. 1994-től a helyi Szlovák Önkormányzat képviselője. Két cikluson át az Országos Szlovák Önkormányzat Nevelési-Oktatási

Bizottságának elnöke. Kitüntetései: Szarvas Város Pedagógiai díja (1999); „Kisebbségekért" miniszterelnöki díj (2001); Eötvös József-emlékérem arany fokozata (2004); a Szlovák Köztársaság Szent Gorazda-díja (2005); a Szarvasért Emlékplakett bronz fokozata (2005). Tantestülete a Nemzetiségünkért (2000) valamint a „Békés megyéért" díj (2010) kitüntettje.

Mótyán Tibor a Szlovák Önkormányzat elnöke

1950-ben született. Szarvason. Nős, gyermekei: Tibor és Gabriella. 30 éve van jelen Szarvas kulturális életében. 1995-től Szarvas Város Szlovák Önkormányzatának választott elnöke. A Szarvasi Szlovákok Kulturális Körének alapítója, 1990–1998-ig elnöke. A szlovák testvérvárosi kapcsolatok ápolója. A betelepülők emlékére állított Letelepedési Emlékkő ötletadója, kivitelezésének szervezője. A Novinkár nad Kerešom szlovák nyelvű újság alapítója és felelős kiadója. A Szlovák Közművelődési Központ Szarvasi Régiójának intézményvezetője.

Szarvas Város Cigány Önkormányzata

Mivel 2010 októberében a legtöbb szavazatot szerző négy képviselő: *Romhányi Tiborné, Rostás Zsolt, Varga József és Varga Sándor,* megegyezés híján nem tudott elnököt, ill. vezetőséget választani, a hatályos törvények alapján a szarvasi cigány kisebbség képviselet nélkül maradt.

Több sikertelen kísérlet után – a Békés Megyei Kormányhivatal felszólítására – 2011. február 18-án létrejött az egyezség. A CKÖ elnöke a legtöbb szavazatot szerző Varga József lett. Alelnök Rostás Zsolt.

Romhányi Tiborné alkalmazott

1974-ben született Gyulán. Szülei Mohácsi Kálmán és Demeter Ilona. Gyomaendrődön járt iskolába, elvégezte a Cipőipari Szakmunkásképző két évfolyamát, és alapfokú számítógépkezelői képesítést szerzett. 1991-től a gyomai Kner Nyomdában, majd a szarvasi Vas-Fémipari Ktsz-ben volt segédmunkás. 2006-tól a CKŐ ügyintézője volt. 2010-től a TESCO szarvasi áruházában dolgozik. Férje Romhányi Zoltán szakács. Három gyermekük van.:Tibor, Henrietta, Mercédesz. 2006-tól a CKŐ tagja, 2010-től a Szarvasi Roma Összefogás Egyesület elnöke.

Rostás Zsolt (Szenátor[1]) rokkantnyugdíjas

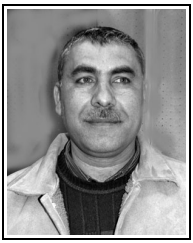

1970-ben született Szarvason. Szülei Rostás István (Dregus) és Bankó Erzsébet (Bözsi). Felesége Báder Gizella, Három gyermekük van: Zsolt (Patyi), Gizella, Ödön. Az általánios iskolai tanulmányait a szarvasi 2. Sz. Általános Iskolában fejezte be 1985-ben. 1989-94-ig a Szarvasi Vasipari Szövetkezetben dolgozott, 1994-től munkanélküli, majd rokkantnyugdíjas. 2006-tól a CKÖ tagja és elnökhelyettese, 2010-től a Szarvasi Roma Összefogás Egyesület elnökhelyettese.

Varga József (Ton Ton) egyetemi hallgató

1986-ban született Szarvason. Szülei Varga Sándor (Sanyika) és Nagy Borbála (Nóci). Felesége: Nagy Erzsébet (Csubi). Két gyermekük van: József Emilián (Emiliánó), Erzsébet Borbála (Lara), a harmadikat októberre várják. Szarvason, a Fő Téri Általános Iskolában fejezte be a nyolcadik osztályt, a Vajda Péter Gimnáziumban érettségizett esti tagozaton. 2010-től a Szegedi Egyetem levelező tagozatán jogász hallgató. Érdeklődési köre a színház. 2011-től a szarvasi Cigány Önkormányzat elnöke.

Varga Sándor (Sanyika) kereskedő

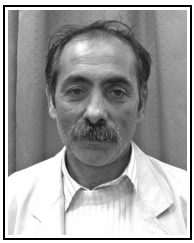

1961-ben született Szarvason. Szülei Varga József (Dile) és Rostás Mária. (Nuna) Felesége Nagy Borbála (Nóci). Hat gyermekük van: József (Ton Ton), Sándor (Kucskár), Renáta (Nenszi), Mária (Márika), István Roland (Ronaldó), Ilona. Az általános iskolát a szarvasi 2. Sz. Általános Iskolában végezte el. Lókereskedéssel foglalkozik. 2011-től a Szarvasi Cigány Önkormányzat tagja.

A választási eredményeket az Országos Választási Bizottság adatai, a szócikkeket a képviselők által kitöltött adatlap alapján szerkesztette:

Dr. Kutas Ferenc

[1] Zárójelben a személyek törzsi, közhasználatú neve olvasható.

Naša vernosť – A mi hűségünk

Kiadja a Szarvasi Szlovákok Kulturális Köre – Vernosť, szerkesztette Frankó Anna, Szarvas, 2010, 47 oldal

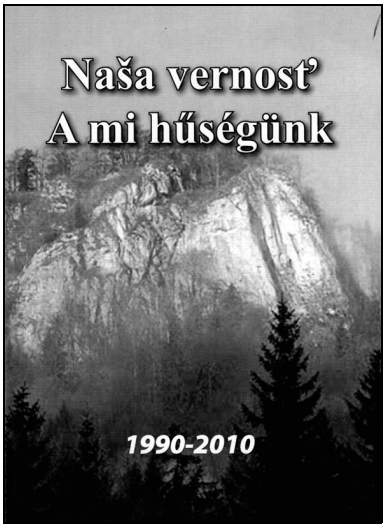

2010-ben ünnepelte megalakulásának 20. évfordulóját a *Szarvasi Szlovákok Kulturális Köre – Vernosť*. Az évforduló alkalmából szerkesztett, *Naša vernosť - A mi hűségünk* címet viselő kiadvány visszatekintésként foglalja magába a Kör egykori és jelenlegi vezetőinek, tagjainak emlékező írásait.

A Vernosť jó közösség, ahol a vezetőség változatos programokat kínál. A jubileumi megemlékezés egy pillanatra megállítja az oly gyorsan továröppenő időt, és a képek láttán a múlt azon szeletkéi térnek vissza az olvasóhoz, melyre szívesen és szeretettel emlékezik. E szeletkék gyakran összecsengenek a gyermekkorban átélt szokásvilággal, a hagyományőrzés ezernyi momentuma vonul fel identitást erősítő és lélekemelő mivoltában. *Frankó Anna* elnök és a Kör vezetősége a hagyományőrzés mellett fontosnak tartja a fiatalság bevonását is az értékmegőrző munkába, ezért a szarvasi Szlovák Általános Iskola diákjai is rendszeres látogatói és résztvevői a nemzetiségi programoknak.

A kiadványban megtalálható az alapító tagok névsora, egy-egy nagyszabású rendezvényről szóló írás, továbbá megtekinthetőek az irodalmi délutánok, aratónapok, večierkák, népismereti táborok, kirándulások és a további hagyományőrző programokról készült fényképek. *Mótyán Tibor* – az egyesület létrehozásának kezdeményezője, egykori elnöke és névadója – eképpen fogalmaz a szarvasi szlovákok hűségéről mint a névadást motiváló fogalomról: *"Hűség az óhazához, de hűség az itteni szülőföldhöz, Szarvashoz is, hűség az elődökhöz, az ő általuk megteremtett kultúrához, nyelvükhöz, dalaikhoz, imádságaikhoz, de legalább olyan hűség és őszinte kötődés a magyar hazához, annak nyelvéhez és törvényeihez."*

A színes képekkel illusztrált, szlovák és magyar nyelvű kiadványból is kitűnik, hogy a 20. születésnapját ünneplő Vernosť a szarvasi szlovák kulturális élet egyik legszebb színfoltja.

Kmotricza Margit

Múltunkat idézve

Dr. Tímár Jánosné

A nagykönyvtár kincsei

6. rész

Sorozatunk a Vajda Péter Gimnázium országos hírű, zárt anyagú könyvtárának anyagát mutatja be. A 24. számban a jog- és államtudományi szakirodalmat ismertette a szerző, e számunkban a bölcseleti és a pedagógiai irodalmat tekinti át.

VIII. Bölcsészet

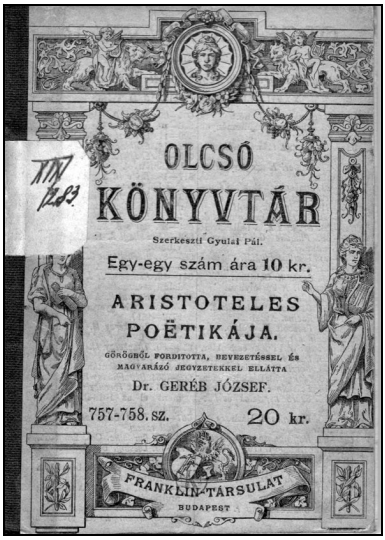

Arisztotelész 10 műve található itt német nyelven, néhány magyarul is, valamint az 1700-as évekből *Baumeister* filozófiai témájú művei. *Brassai Sámuel* igazi polihisztor volt, e könyvtárban *Logika* című könyvét őrizzük.

Filozófiai, etikai, metafizikai kérdésekkel kapcsolatos művek sorjáznak: *Descartes, Diderot, Rotterdami Erasmus* (1570-ből) éppúgy fellelhető, mint *Fichte, Giordano Bruno, Hegel, Hume, Kant.* Csupán Kantnak 37 műve olvasható itt, jórészt német nyelven. A lexikonok is megemlítik *Julius von Kirchmann* nevét, aki a 19. századi német filozófiának tett nagy szolgálatot. A Gimnázium tanárainak érdeklődését tükrözi, hogy Kirchmann 26 művét vásárolták meg. *Leibniz, Locke, Morus Tamás* folytatja a sort, *Martinus* azért megjegyzendő, mert az 1600-as évek legelején írta latinul filozófiai műveit. *Platón, Rousseau, Schopenhauer, Spengler, Spinoza, Voltaire, Wundt* is ismerős az egyetemet végzett olvasónak filozófiatörténeti tanulmányaiból, és örvendetes, hogy mindezen filozófusok művei megtalálhatók, többnyire eredeti nyelven. Természetesen magyarul is olvasható „bölcsészettörténet", sőt *Taubner Károly A lélekeszme bölcsészeti-történet – bírálati szempontból* c. műve (1839-ből) a szerző *Vajda Péter*nek írt ajánlását is tartalmazza.

Láthatjuk, hogy a régi tanárok nemcsak szakirányukban voltak jártasak, de érdeklődtek a tudományok tudománya, a filozófia iránt is.

IX. Nevelés és oktatás

1. Általános pedagógia. Iskolaügy, iskolai törvények, beszédek. Az iskolázás története. Pályaválasztás.

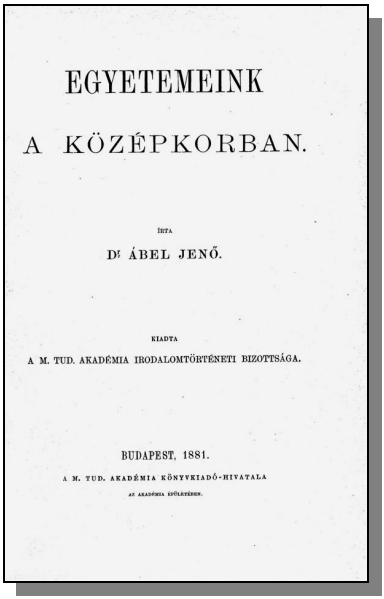
EGYETEMEINK
A KÖZÉPKORBAN.
ÍRTA
Dr ÁBEL JENŐ.
KIADTA
A M. TUD. AKADÉMIA IRODALOMTÖRTÉNETI BIZOTTSÁGA.
BUDAPEST, 1881.
A M. TUD. AKADÉMIA KÖNYVKIADÓ-HIVATALA
AZ AKADÉMIA ÉPÜLETÉBEN.

Az első mű azonnal felkelti az ember érdeklődését, *Ábel Jenő: Egyetemeink a középkorban, 1881*. Jónéhány gimnázium története, tanácskozások, javaslatok sorakoznak itt. Ezek közül természetesen a helyi vonatkozásúak érdeklik az olvasót, ilyen *Benka Gyula: A szarvasi főgymnasium története. Gyoma, 1895; Emlékirat a szarvasi 40 éves találkozóról. 1869-1909. Békéscsaba, 1909.*

Aki tanult pedagógiát, annak bizonyára ismerős *Fináczy Ernő* neve. Pedagógiatörténeti és didaktikai kérdésekkel foglalkozott. A könyvtárban *A francia középiskolák múltja és jelene, A magyar középiskolák múltja és jelene,* valamint *A magyar közoktatásügy története Mária Terézia korában* két kötete kapott helyet.

Minden bizonnyal nagy segítséget jelentenek a főiskolai és egyetemi hallgatóknak még ma is ezek a művek a felkészülésben. Sajnos már nincs meg, de érdekes lehetett *Hunfalvy Pál Emlékbeszéd Haberern Jonathán fölött* 1888-ból. Haberern Jonathán a szarvasi gimnázium szuperintendense, Hunfalvyról pedig tudni kell, hogy ismert nyelvész volt, a magyar összehasonlító nyelvészet megalapítója. Minden bizonnyal érdekes lehet kézbe venni egy középiskolai rendtartást 1888-ból, vagy tanítási tervet 1899-ből, de ugyanez németül sem lenne érdektelen, mit tanítottak a német iskolákban Berlinben 1882-ben.

Iskolánk érdeklődési körébe tartoznak a mezőberényi évek iratai: számlák, folyamodványok, vagy a Programma in gimnasium Mező-Berényiensis anni MDCCCXXXIII Magnovaradini.

Rell Lajos: Benka Gyula a szarvasi ev. főgimnázium volt tanára és igazgatója 1928. Öt évvel halála után emlékeznek a jelentős pedagógusra.

Nemcsak egyetemekről, gimnáziumokról, de az induló tanonciskolákról is jelentek meg írások.

Figyelemre méltó helyi kiadvány, kissé furcsa címmel: *Szózata a békési ev. esperesség főtanodájának. Hírlemény a szarvasi evangélikus főiskola fennállásának 1852-ben tartandó félszázados ünnepélyére, Szarvas, 1852.* (A „Szózat" szerzője ismeretlen.)

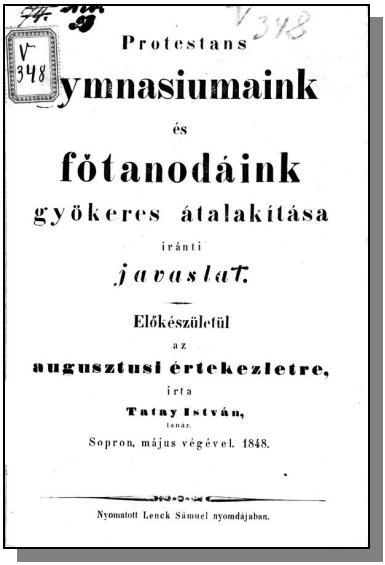

*Tatay István*nak a gimnázium egykori igazgatójának a hallei egyetemi indexét őrizzük. *Ének Molitorisz Adolf tanár gyászünnepén, 1856. Szarvas; Protestáns gymnasiumaink gyökeres átalakítása iránti javaslat. (Sopron, 1848.)* – ezen művei találhatók könyvtárunkban.

*Tessedik Sámuel*t nem kell bemutatni, német nyelven írt művét annál inkább: *Teschedik S.: Erklärung der Ursachen des Entstehens und des Einschlatens des ersten Praktisah – oekonomischen Industrial – Institusts zu Szarvasch. 1798.* Az 1920-as években már foglalkoznak a testnevelési törvénnyel, sőt a gyorsírás tanításával is.

Zih Károly békés-szentandrási ev. ref. néptanító életrajza Szarvason, 1899-ben jelent meg, valamint a szarvasi *Zsilinszky Mihály Tatay István emlékezete* (Pozsony, 1888.) c. munkája kívánkozik ide.

2. Neveléstan

Erasmus, Fináczy, *Ranschburg P.* neve tűnik fel. Neveléselméleti munkák, az iskola és a szülői ház, katonás nevelés, az akarat nevelése, a gyermeki elme működése. *Pestalozzi, Apáczai Csere János* pedagógiai tevékenysége – ezek a leggyakoribb témák. Sajnos már elveszett a korábbi évek folyamán, de a könyvtár birtokában volt *Niemeyer* németül írt műve 1786-ból, melynek borítólapja Tessedik kézírását őrizte. Természetesen *Rousseau* idevágó művei is itt sorakoznak eredeti francia nyelven.

3. Oktatástan

Módszertani kérdésekkel kapcsolatos műveket találhatunk e témakörben. Kézbe vehetjük *Comenius* alapműnek tekinthető *Opera didacticá*ját (1657). Az intézmény tanárai láthatóan ismerték és tanulmányozták műveit.

A görög nyelv, a földrajz, a magyar nyelv tanításának módszertana mellett már sikertémák oktatásáról is olvashatunk. Ilyen könyvek: *Basedow J. BN. Kleines Buch für Eltern und Lehrer, Leipzig* 1771 körül; *Kalauz A siket-némák oktatása terén*, havi folyóirat két kötete, 1890-92 (Hiányos kötetek.), *Gerlóczy B.: Kereskedelmi szakoktatásunk reformja,* 1902.

4. Torna. Gyermekjáték

Figyelemre méltó, hogy már 1776-ban Lipcsében kiadtak egy gyermekjátékokról szóló német nyelvű könyvet, melynek hátulján Tessedik kézírása található. A 19. század második felében több könyv is megjelent a testgyakorlás módszertanával kapcsolatban.

5. Iskolai és tankönyvek

a) Vallás

Baló Benjámin 1849. október 6-án Aradon *Leiningen* és *Dessewffy* vártanúk mellett teljesített papi szolgálatot. *Kereszténytan 9-14 éves református gyermekek számára* címmel 1855-ben Aradon kiadott művét iskolánk egykori tanárának, *Neumann Károly*nak dedikálta.

A hittan témájában 1703-ban jelent meg német nyelven a legkorábbi könyv, ami e témában a könyvtárban fellelhető.

Zsilinszky Mihály Keresztény hit- és erkölcstan. Főgymnázium számára (Pest, 1872.) c. műve zárja a sort.

b) Magyar nyelv és irodalom. Szavalókönyvek.

Számtalan olvasókönyv, majd középiskolai tankönyvek sorakoznak, ezek közül *Beöthy Zsolt* 1877-ben megjelent irodalomtörténete érdemel említést.

„Irálytan", stilisztika, retorika, szerkesztéstan, poétika – ezek a legfőbb tankönyvi témák. Iskolánk egykori tanárának, *Dlhányi* (Delhányi) *Zsigmond*nak *Olvasókönyv*e a gymnázium I. és II. oszt. számára Pesten jelent meg 1865-ben. Közülük a legrégebbi kiadású könyv 1775-ből való, szerző nélkül, németül jelent meg, helyesírás és fogalmazás a témája.

Iskolánk egykori tanára volt *Mihálfi József. Változatos magyar irálytan* c. tankönyve Pesten 1871-ben jelent meg. Még egy érdekesség: *Stancsics* (azaz Táncsics) *Mihály*: *Magyar nyelvtudomány (Kisdedek számára) Pesten, 1840.*, ugyanaz nagyobb tanulók számára, szintén 1840-ben.

Szinnyei József nyelvész, a *Magyar Tájszótár* alkotója hat nyelvtan-tankönyvvel képviselteti magát.

Tatay István, iskolánk egykori tanára, igazgatója is írt tankönyvet: *Költészeti és szónoklati remekek, magyar prosodiával, metrikával* (Pest, 1847.).

Toldy Ferenc, az ismert irodalomtörténész négy olvasókönyvét, illetve szöveggyűjteményét vásárolta meg annak idején az iskola. Szavalókönyv, sőt a levelezéshez használható tankönyv is van 1788-ból!

c) Számtan és természettudomány

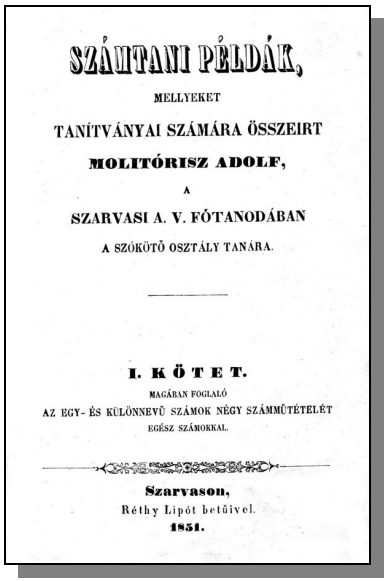
SZÁMTANI PÉLDÁK,

MELLYEKET

TANÍTVÁNYAI SZÁMÁRA ÖSSZEIRT

MOLITÓRISZ ADOLF,

A

SZARVASI A. V. FŐTANODÁBAN

A SZÓKÖTŐ OSZTÁLY TANÁRA.

I. KÖTET.

MAGÁBAN FOGLALÓ

AZ EGY- ÉS KÜLÖNNEVŰ SZÁMOK NÉGY SZÁMMŰTÉTELÉT

EGÉSZ SZÁMOKKAL.

Szarvason,

Réthy Lipót betűivel.

1851.

Nehéz a bőséges állományból bármit is kiemelni, inkább a régebbi szakkifejezések alapján ragadunk meg néhány könyvet: *Tömörmértan, Elemi vegytan, A chemia elemei,* hogy csak a legérdekesebbeket említsük.

Ismét egykori szarvasi tanár, *Molitorisz Adolf neve* kívánkozik ide: *Számtani példák, melyeket tanítványai számára összeírt a szarvasi főtanodában,*1851-ben.

A könyv még azért is érdekes, mert a mértékegységeket versbe szedte a szerző, hogy a diákok könnyebben jegyezhessék meg.

Valószínű 1788-ból való egy Göttingenben megjelent, gyermekeknek szóló, természettudományokkal foglalkozó tankönyv.

d) Történet és földrajz

1777-ben Bécsben jelent meg németül egy történelemtankönyv, 1793-ban Hallében egy földrajzkönyv, hogy csak a könyvtárban fellelhető legrégebbi tankönyveket említsük. „Természetesen" szarvasi szerző is van itt: *Homolya – Mihálfi: Békés megye földrajza elemi népiskolák számára.* Békéscsabán, 1880-ban jelent meg.

Ugyancsak Mihálfi József a szerzője a következő műveknek: *Békésmegye földrajza, A földrajz előiskolája Szarvas városához és környékéhez alkalmazva.* Szarvason, 1880. *Szarvas város és Békésmegye földrajza az elemi iskolák III. osztály számára,* Szarvas, 1889. *Magyarország és Ausztria földrajza* 1876. Mihálfi József volt az, aki számításaival kimutatta, hogy Szarvason van nagy Magyarország földrajzi középpontja.

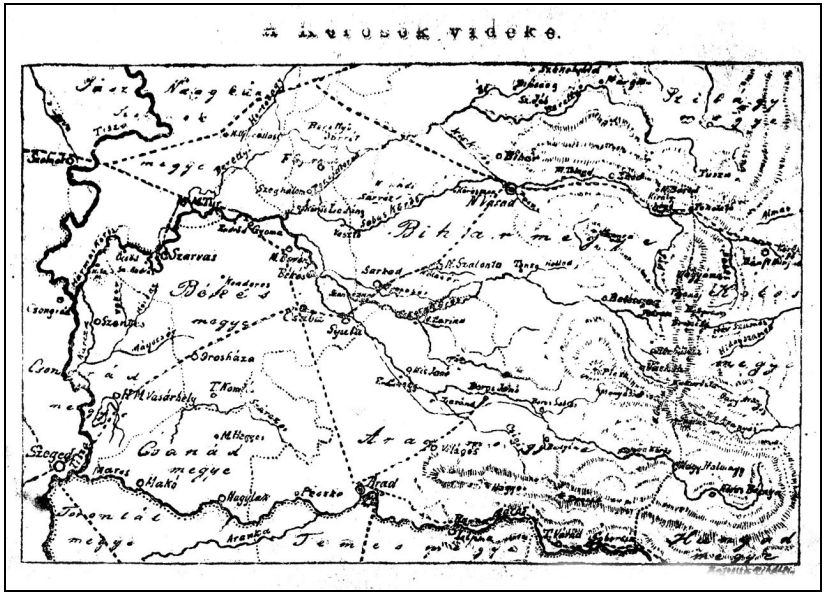

A Körösök vidéke. Térkép Mihálfi József tankönyvéből

Ismét egy ismert név: *Molitorisz Adolf: Geográfiai kézikönyv,* Pesten, év nélkül; *Stancsics Mihály: Általános földleírás,* 1849. és *Magyar történelem* (Pozsony, 1842.).

e) Bölcsészet

Lélektan, logika értendő e címszó alatt. Viszonylag kevés ilyen témájú tankönyv van itt, mégis meg kell említeni egy 1777-ben Bécsben megjelent elemi filozófiai tankönyvet, bizonyos *Baumeister* tollából.

f) Rajz. Írás. Gyorsírás.

Ábrázoló geometria, szépírás, olvasás tanítása – ezek a főbb témák. Inkább a megjelenés időpontja érdekes. Olvasástankönyv már 1806-ban megjelent, gyorsírás tankönyv pedig már 1890-ben.

g) Egyéb tankönyvek

Az ének, a szónoklattan, a fatenyésztés és az egészségtan gimnáziumi tananyagát tartalmazó tankönyvek szerepelnek ebben a részlegben.

6. Ifjúsági iratok

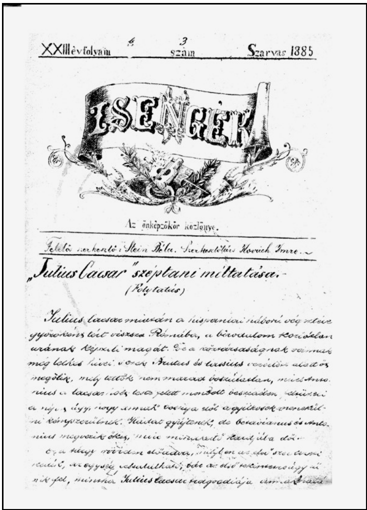
XXIII évfolyam 6. 3. szám Szarvas 1885

ZSENGÉK

Az önképzőkör közlönye.

Felelős szerkesztő: Stein Béla. Szerkesztőtárs: Hovich Imre.

„Julius Caesar" széptani méltatása.

(Folytatás)

Bertuch: Természethistóriai képeskönyv az ifjúság hasznára Bétsben, 1805-7. Van egy 1566-ból való könyv, melyen a következő áll: Iskolai olvasókönyv-féle. És egy helyi érdekesség: *Zsengék*. A szarvasi ev. főgimn. Vajda Önképzőkörének közlönye 1873-1921.

* * *

Böngészésre és kalandozásra invitáltuk olvasóinkat, ismerjék meg közelebbről a Gimnázium kincseit. Mire való a legdrágább gyémánt, ha senki nem látja, mire való a sok értékes könyv, ha senki sem olvassa?! Nem is gondoljuk, hogy itt van a közelünkben, karnyújtásnyira. Hát nyúljunk érte!

Következik: Nyelv- és irodalomtörténet

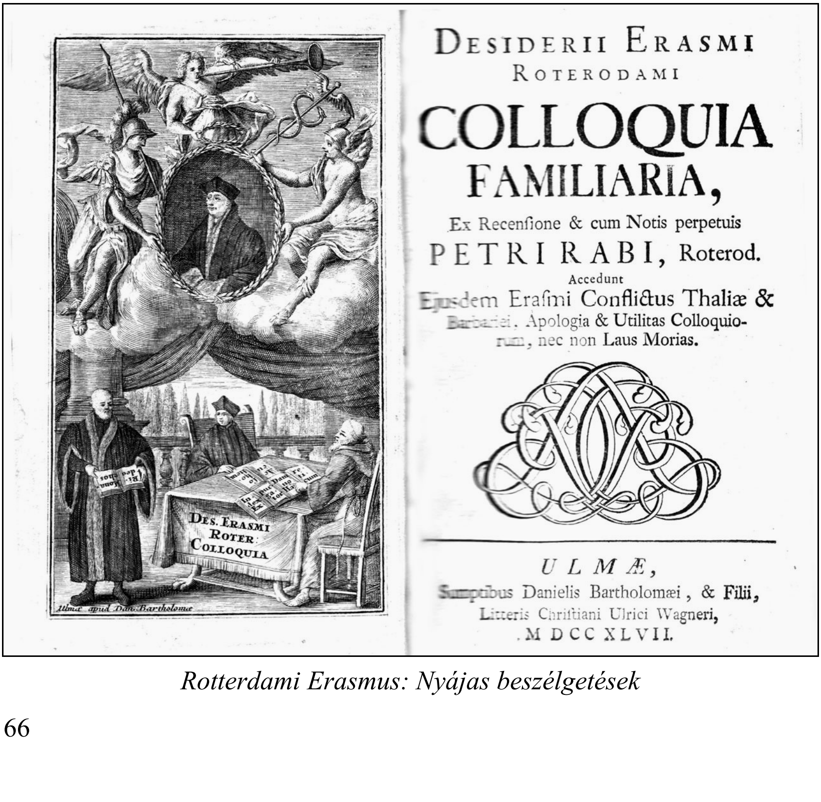

DESIDERII ERASMI ROTERODAMI

COLLOQUIA FAMILIARIA,

Ex Recensione & cum Notis perpetuis PETRI RABI, Roterod.

Accedunt Ejusdem Erasmi Conflictus Thaliæ & Barbariei, Apologia & Utilitas Colloquiorum, nec non Laus Morias.

ULMÆ,

Sumptibus Danielis Bartholomæi, & Filii,

Litteris Christiani Ulrici Wagneri,

M DCC XLVII.

Rotterdami Erasmus: Nyájas beszélgetések

Merényi-Metzger Gábor

Tessedik Sámuel életének anyakönyvi forrásai

Az alábbi publikációban Tessedik Sámuel életének legfontosabb állomásai, mondhatni mérföldkövei, azaz a születésének, a házasságainak és a halálának az anyakönyvi forrásairól ejtek szót, illetve ezek közül ismertetem azokat, amelyeket sikerült megtalálnom.

Tessedik Sámuel születése

A legújabb magyar lexikonok szerint (is) Tessedik Sámuel a Pest vármegyei Albertiben (ma a Pest megyei Albertirsa része), 1742. április 20-án látta meg a napvilágot.[i] Ezen adat nyilvánvalóan az önéletírásából származik, melyben a következőket írta: *„Születésem helye Alberti, Pest megyében, hol 1742. április 20-án láttam először a napvilágot. Atyám Tessedik Sámuel evangélikus lelkész volt ugyanott, de már kétéves koromban Békéscsabára hivatott meg lelkészül. Anyám Lang Erzsébet, pozsonyi leány volt.”*[ii]

Ennek a közlésnek megfelelően, az alberti evangélikus templom mellett álló lelkészlakás falán a következő szövegű emléktábla található: *„Itt született 1742. április 20-án Tessedik Sámuel evangélikus lelkész, a hazai népművelés úttörője, a magyar róna fáradhatatlan áldott munkása.”*

Ezek szerint tehát az alberti evangélikus egyházközség anyakönyveiben kellene lennie Tessedik Sámuel keresztelési bejegyzésének. Egyik életrajzírója szerint *„Tessedik születési anyakönyvi bejegyzését azonban nem sikerült sem itt, sem a szomszéd községekben megtalálni. Valószínűleg vagy az úton történt a születés, vagy valamelyik távolabbi községbeli lelkipásztor volt a keresztapa, s ott történt a bejegyzés is."*[iii]

A fenti közlés ellenére, mégis átnéztem az alberti evangélikus egyházközségi matrikulákat, de azokban én sem találtam meg a keresett bejegyzést.[iv]

Említésre méltó adalék, hogy Tessedik két testvérének, nővérének és öccsének a születéséről azonban megemlékeztek az alberti anyakönyvekben. 1740. november 3-án Tessedik Mária Eszter, 1744. március 3-án pedig Tessedik György Zsigmond keresztelésének a tényét rögzítették a martikulában.[v]

Az alberti anyakönyveken kívül átnéztem még az összes környező és már akkor is működő evangélikus egyházközség matrikuláit, de hiába. Az acsai, aszódi, bényei, cinkotai, csővári, domonyi, galgagyörki (tótgyörki), irsai és pilisi anyakönyvekben sem szerepel Tessedik Sámuel keresztelésének a ténye.[vi]

Nincs továbbá a modori (ma a szlovákiai Modra) evangélikus egyházközség matrikuláiban – melyek a Pozsonyi Állami Levéltárban (Štátny archív v Bratislave) találhatóak – sem, ahol ekkoriban az apai nagyszülei éltek.[vii] Puhón (ma a szlovákiai Púchov), ahol az édesapja született pedig csak 1784-ben kezdték el vezetni az evangélikus anyakönyveket.

Végezetül pedig – „próba szerencse alapon" – megnéztem még az alberti római katolikus egyházközség matrikuláit is, de azokat csak 1745-ben kezdték el vezeti, így a keresett bejegyzés – nem meglepő módon – ott sem volt megtalálható.[viii]

Így jómagam is arra az álláspontra helyezkedtem, mint az alberti evangélikus egyházközség történetírója, aki szerint: *„Albertiben 1742. április 20-án született Tessedik Sámuel tudós-lelkész. Édesapja mint lelkész szolgált az alberti gyülekezetben 1740-től 1744-ig. Örömében, hogy fia született, elfelejtette gyermeke adatait a születési anyakönyvbe bejegyezni."*[ix]

Tessedik Sámuel első házassága

Tessedik Sámuel a következőket írja önéletírásában első feleségéről: *„Első feleségem Markovitz Terézia, a kitűnő szarvasi ev. lelkésznek leánya, született 1752-ben, s meghalt 1791-ben. Nekrológja megjelent a Becker-féle Nationalzeitungban és a hazai lapokban is. Neve ismeretes és tisztelt volt mind a hazában, mind annak határain kívül fejedelmi családoknál is."*[x]

Tessedik Sámuel és Markovitz Terézia házassági anyakönyvi bejegyzését a szarvasi evangélikus matrikulákban találtam meg. E szerint Szarvason, 1768. július 13-án *„Juv. R. D. Samuel Thessedik, copulatus cum virgine Theresia Markovitz”*. Azaz, a nőtlen Tessedik Sámuel tisztelendő úr házasságot kötött a hajadon Markovitz Teréziával.[2]

Tessedik Sámuelné született Markovitz Terézia azonban Szarvason, 1791. június 28-án, élete 42. évében, majdnem 23 évnyi házasság után váratlanul elhunyt és ezért kerülhetett arra sor, hogy Tessedik Sámuel másodszor is megnősüljön.[xi]

Tessedik Sámuel második házassága

Tessedik Sámuel a következőket írja önéletírásában a második feleségéről: *„Második nőm volt Lissovinyi Karolina, aki 1760-ban született Selmecen. Atyja Lissovinyi András a Hont megyei törvényszék ülnöke; anyja Mascow Zsuzsánna (egy porosz ezredes, Mascow Gyula és Meerwald Erzsébet leánya). Gyermekkorában árvaságra jutván, Kohári grófnő mint keresztanyja, később két nővérével együtt báró Hellenbach Zsuzsanna (szül. Zsembery) által neveltetett fel. Tizenhat éves korában* [azaz 1776-ben] *férjhez ment Zipser Mátyás hutafelügyelőhöz, aki fia volt a selmeci főerdőmesternek és Schmidt Eufrosinának. Nyolc év múlva* [azaz 1784-ben] *özveggyé lett s két kis gyermekével húzta a királyi nyugdíjat. Mint hatéves özvegyet* [azaz 1790-ben, mely adat azonban hibás, mivel a helyes dátum az 1792. év volt] *vettem el második feleségemül.”*[xii]

Mivel Lissovinyi Karolina a Hont vármegyei Selmecbányán (ma a szlovákiai Banská Štiavnica) született és az első férje is ott élt, ezért átnéztem a város evangélikus anyakönyveit, melyek a Biccsei Állami Levéltárban (Štátny archív v Bytči) találhatóak. Kutatásomat siker koronázta, mivel azokban megtaláltam a keresett bejegyzést.

Az eddig ismeretlen és így publikálatlan, szlovák nyelvű dokumentumból megtudhatjuk, hogy a Békés vármegyei Szarvas lelkésze *„Samuel Teschedik”*, és *„Matthias Czipsser”* özvegye, *„Carolina roz. Lissoviny”* 1792. január 2-án házasodott össze a selmecbányai evangélikus templomban. Az esküvői tanúk pedig Vinterlicka Ferdinánd, Thonhauser Baltazár, Trencsénszky Dániel, Cselky Miklós és Zmeskáll Gábor voltak.[xiii]

Tessedik Sámuelné született Lissovinyi Karolina egyébként kilenc hónappal a férje halála előtt, Szarvason, 1820. április 15-én, élete 60. évében, 28 évnyi házasság után hunyt el.[xiv]

Tessedik Sámuel halála

A legújabb magyar lexikonok szerint – de a korábbiak szerint is – Tessedik Sámuel a Békés vármegyei Szarvason, 1820. december 27-én hunyt el.[xv]

A szarvasi evangélikus egyház halotti anyakönyvében a következő latin nyelvű bejegyzés található erről az eseményről: *„Mensis: Decembr. – Dies: 29 – Nrus: 534. – Nomina et Cognomina: Plurimum. Venerandus Samuel Tessedik annis 53 et septimatis tribus localis V. D. Minister – Aetas: 87 Anni, 8 Mensis, 7 dies – Morbi genus: Senectus – Patres: Samuel Tessedik Albertiniolim et B. Csaba V. D. Minister – Matres: Elisabetha Lang – Coniuges: Generosa olim Carolina Lissovny."*[xvi] Azaz, december 29-én, az 534. folyószám alatt eltemettetett tisztelendő Tessedik Sámuel, 53 éve helyi lelkész úr, aki 78 éves, 8 hónapos és 7 napos volt. Halálának oka öregség volt. Atyja tisztelendő Tessedik Sámuel alberti és békéscsabai lelkész úr, anyja Lang Erzsébet, házastársa pedig néhai nemzetes Lissovinyi Karolina.

Megjegyzendő, hogy a dokumentumban olvasható december 29-ei dátum nem az elhalálozás, hanem a temetés időpontja volt. Tessedik Sámuel ugyanis két nappal korábban, azaz 1820. december 27-én hunyt el. [xvii]

Ezt a tényt a gyermekeinek egy későbbi hivatalos beadványa is alátámasztja, akik 1821-ben így nyilatkoztak apjuk haláláról: *„mult Esztendei December 27-én hat napig tartó betegség után meg halálozott."*[xviii]

Latin nyelvű szarvasi sírfeliratán is az olvasható, hogy „A legjobb szülőnek, Tessedik Sámuelnek, Szarvas egyháza 58 [helyesn 53] éven át volt lelkészének a felséges Isten akaratából, ki érdemei sokasága folytán Ausztria három császárának kegyelméből vált híressé, aki nem annyira magának vagy övéinek, mint népe jólétének élt sokáig és teljesen. Miután jámbor feleségét rövid idő múlva követte, a kegyeletnek ezt az emlékművét megszomorodott fiai és leányai állították 1820. december 27. napján."

i **Jegyzetek**

Magyar Pedagógiai Lexikon. Főszerk.: Báthory Zoltán és Falus Iván. III. köt. Budapest, 1997 (a továbbiakban: MPL). 542. o.; Magyar Nagylexikon. XVII. köt. Budapest, 2003 (a továbbiakban: MNl). 386. o.; Új Magyar Életrajzi Lexikon. VI. köt. Főszerk.: Markó László. Budapest, 2007 (a továbbiakban: ÚMÉL). 696. o.

ii *Zsilinszky Mihály*: Theschedik Sámuel önéletírása. Pest, 1873. 2–3. o.

iii *Penyigey Dénes*: Tessedik Sámuel. Budapest, 1980. 39. o.

iv Magyar Országos Levéltár. (a továbbiakban MOL) X 3361. Az alberti evangélikus egyház anyakönyveinek mikrofilm-másolatai.

v MOL. X 3361. Az alberti evangélikus egyház anyakönyveinek mikrofilm-másolatai. Vegyes anyakönyvek, I. köt., 89. o., 107. o.

vi MOL. X 3360., X 3365., X 3374., X 2135., X 3387., X 3389., X 3398., X 3410., X 3447. Az acsai, aszódi, bényei, cinkotai, csővári, domonyi, tótgyörki, irsai, pilisi evangélikus egyházak anyakönyveinek mikrofilm-másolatai.

vii MOL. X 7773. A modori evangélikus egyház anyakönyveinek mikrofilm-másolatai.

viii MOL. X 6557. Az alberti római katolikus egyház anyakönyveinek mikrofilm-másolatai.

ix *Szabó András*: Az alberti evangélikus gyülekezet. In: http://www.lutheran.hu/konyvek/naptar/n97alber.htm

x *Zsilinszky*: i. m. 56. o.

xi MOL. X 3462. A szarvasi evangélikus egyház anyakönyveinek mikrofilm-másolatai. Vegyes anyakönyvek, III. köt., 649. o.

xii *Zsilinszky*: i. m. 56–57. o.

xiii Štátny archív v Bytči. Zbierka cirkevných matrík. Evanjelický a. v. farský úrad Banská Štiavnica. Inv. č. 160., zv. 1749–1793., str. 356., skat. 58.

xiv MOL. X 3462. A szarvasi evangélikus egyház anyakönyveinek mikrofilm-másolatai. Meghaltak anyakönyve, XXI. köt., 398. o., 117. fsz.

xv MPL. 542. o.; MNl. 386. o.; ÚMÉL. 696. o.

xvi MOL. X 3462. A szarvasi evangélikus egyház anyakönyveinek mikrofilm-másolatai. Meghaltak anyakönyve, XXI. köt., 411. o., 354. fsz.

xvii

xviii Békés Megyei Levéltár. IV. A. 1. a. Békés vármegye Nemesi Közgyűlésének jegyzőkönyvei. 47. köt. 173/1821. fsz.

Merényi-Metzger Gábor

Tessedik Sámuel életének anyakönyvi forrásai

Az alábbi publikációban Tessedik Sámuel életének legfontosabb állomásai, mondhatni mérföldkövei, azaz a születésének, a házasságainak és a halálának az anyakönyvi forrásairól ejtek szót, illetve ezek közül ismertetem azokat, amelyeket sikerült megtalálnom.

Tessedik Sámuel születése

A legújabb magyar lexikonok szerint (is) Tessedik Sámuel a Pest vármegyei Albertiben (ma a Pest megyei Albertirsa része), 1742. április 20-án látta meg a napvilágot.[1] Ezen adat nyilvánvalóan az önéletírásából származik, melyben a következőket írta: *„Születésem helye Alberti, Pest megyében, hol 1742. április 20-án láttam először a napvilágot. Atyám Tessedik Sámuel evangélikus lelkész volt ugyanott, de már kétéves koromban Békéscsabára hivatott meg lelkészül. Anyám Lang Erzsébet, pozsonyi leány volt.”*[2]

Ennek a közlésnek megfelelően, az alberti evangélikus templom mellett álló lelkészlakás falán a következő szövegű emléktábla található: *„Itt született 1742. április 20-án Tessedik Sámuel evangélikus lelkész, a hazai népművelés úttörője, a magyar róna fáradhatatlan áldott munkása.”*

Ezek szerint tehát az alberti evangélikus egyházközség anyakönyveiben kellene lennie Tessedik Sámuel keresztelési bejegyzésének. Egyik életrajzírója szerint *„Tessedik születési anyakönyvi bejegyzését azonban nem sikerült sem itt, sem a szomszéd községekben megtalálni. Valószínűleg vagy az úton történt a születés, vagy valamelyik távolabbi községbeli lelkipásztor volt a keresztapa, s ott történt a bejegyzés is."*[3]

A fenti közlés ellenére, mégis átnéztem az alberti evangélikus egyházközségi matrikulákat, de azokban én sem találtam meg a keresett bejegyzést.[4]

Említésre méltó adalék, hogy Tessedik két testvérének, nővérének és öccsének a születéséről azonban megemlékeztek az alberti anyakönyvekben. 1740. november 3-án Tessedik Mária Eszter, 1744. március 3-án pedig Tessedik György Zsigmond keresztelésének a tényét rögzítették a martikulában.[5]

Az alberti anyakönyveken kívül átnéztem még az összes környező és már akkor is működő evangélikus egyházközség matrikuláit, de hiába. Az acsai, aszódi, bényei, cinkotai, csővári, domonyi, galgagyörki (tótgyörki), irsai és pilisi anyakönyvekben sem szerepel Tessedik Sámuel keresztelésének a ténye.[6]

Nincs továbbá a modori (ma a szlovákiai Modra) evangélikus egyházközség matrikuláiban – melyek a Pozsonyi Állami Levéltárban (Štátny archív v Bratislave) találhatóak – sem, ahol ekkoriban az apai nagyszülei éltek.[7] Puhón (ma a szlovákiai Púchov), ahol az édesapja született pedig csak 1784-ben kezdték el vezetni az evangélikus anyakönyveket.

Végezetül pedig – „próba szerencse alapon" – megnéztem még az alberti római katolikus egyházközség matrikuláit is, de azokat csak 1745-ben kezdték el vezeti, így a keresett bejegyzés – nem meglepő módon – ott sem volt megtalálható.[8]

Így jómagam is arra az álláspontra helyezkedtem, mint az alberti evangélikus egyházközség történetírója, aki szerint: *„Albertiben 1742. április 20-án született Tessedik Sámuel tudós-lelkész. Édesapja mint lelkész szolgált az alberti gyülekezetben 1740-től 1744-ig. Örömében, hogy fia született, elfelejtette gyermeke adatait a születési anyakönyvbe bejegyezni."*[9]

Tessedik Sámuel első házassága

Tessedik Sámuel a következőket írja önéletírásában első feleségéről: *„Első feleségem Markovitz Terézia, a kitűnő szarvasi ev. lelkésznek leánya, született 1752-ben, s meghalt 1791-ben. Nekrológja megjelent a Becker-féle Nationalzeitungban és a hazai lapokban is. Neve ismeretes és tisztelt volt mind a hazában, mind annak határain kívül fejedelmi családoknál is."*[10]

Tessedik Sámuel és Markovitz Terézia házassági anyakönyvi bejegyzését a szarvasi evangélikus matrikulákban találtam meg. E szerint Szarvason, 1768. július 13-án *„Juv. R. D. Samuel Thessedik, copulatus cum virgine Theresia Markovitz”*. Azaz, a nőtlen Tessedik Sámuel tisztelendő úr házasságot kötött a hajadon Markovitz Teréziával.[2]

Tessedik Sámuelné született Markovitz Terézia azonban Szarvason, 1791. június 28-án, élete 42. évében, majdnem 23 évnyi házasság után váratlanul elhunyt és ezért kerülhetett arra sor, hogy Tessedik Sámuel másodszor is megnősüljön.[11]

Tessedik Sámuel második házassága

Tessedik Sámuel a következőket írja önéletírásában a második feleségéről: *„Második nőm volt Lissovinyi Karolina, aki 1760-ban született Selmecen. Atyja Lissovinyi András a Hont megyei törvényszék ülnöke; anyja Mascow Zsuzsánna (egy porosz ezredes, Mascow Gyula és Meerwald Erzsébet leánya). Gyermekkorában árvaságra jutván, Kohári grófnő mint keresztanyja, később két nővérével együtt báró Hellenbach Zsuzsanna (szül. Zsembery) által neveltetett fel. Tizenhat éves korában* [azaz 1776-ben] *férjhez ment Zipser Mátyás hutafelügyelőhöz, aki fia volt a selmeci főerdőmesternek és Schmidt Eufrosinának. Nyolc év múlva* [azaz 1784-ben] *özveggyé lett s két kis gyermekével húzta a királyi nyugdíjat. Mint hatéves özvegyet* [azaz 1790-ben, mely adat azonban hibás, mivel a helyes dátum az 1792. év volt] *vettem el második feleségemül.”*[12]

Mivel Lissovinyi Karolina a Hont vármegyei Selmecbányán (ma a szlovákiai Banská Štiavnica) született és az első férje is ott élt, ezért átnéztem a város evangélikus anyakönyveit, melyek a Biccsei Állami Levéltárban (Štátny archív v Bytči) találhatóak. Kutatásomat siker koronázta, mivel azokban megtaláltam a keresett bejegyzést.

Az eddig ismeretlen és így publikálatlan, szlovák nyelvű dokumentumból megtudhatjuk, hogy a Békés vármegyei Szarvas lelkésze *„Samuel Teschedik”*, és *„Matthias Czipsser”* özvegye, *„Carolina roz. Lissoviny”* 1792. január 2-án házasodott össze a selmecbányai evangélikus templomban. Az esküvői tanúk pedig Vinterlicka Ferdinánd, Thonhauser Baltazár, Trencsénszky Dániel, Cselky Miklós és Zmeskáll Gábor voltak.[13]

Tessedik Sámuelné született Lissovinyi Karolina egyébként kilenc hónappal a férje halála előtt, Szarvason, 1820. április 15-én, élete 60. évében, 28 évnyi házasság után hunyt el.[14]

Tessedik Sámuel halála

A legújabb magyar lexikonok szerint – de a korábbiak szerint is – Tessedik Sámuel a Békés vármegyei Szarvason, 1820. december 27-én hunyt el.[15]

A szarvasi evangélikus egyház halotti anyakönyvében a következő latin nyelvű bejegyzés található erről az eseményről: *„Mensis: Decembr. – Dies: 29 – Nrus: 534. – Nomina et Cognomina: Plurimum. Venerandus Samuel Tessedik annis 53 et septimatis tribus localis V. D. Minister – Aetas: 87 Anni, 8 Mensis, 7 dies – Morbi genus: Senectus – Patres: Samuel Tessedik Albertiniolim et B. Csaba V. D. Minister – Matres: Elisabetha Lang – Coniuges: Generosa olim Carolina Lissovny."*[16] Azaz, december 29-én, az 534. folyószám alatt eltemettetett tisztelendő Tessedik Sámuel, 53 éve helyi lelkész úr, aki 78 éves, 8 hónapos és 7 napos volt. Halálának oka öregség volt. Atyja tisztelendő Tessedik Sámuel alberti és békéscsabai lelkész úr, anyja Lang Erzsébet, házastársa pedig néhai nemzetes Lissovinyi Karolina

Megjegyzendő, hogy a dokumentumban olvasható december 29-ei dátum nem az elhalálozás, hanem a temetés időpontja volt. Tessedik Sámuel ugyanis két nappal korábban, azaz 1820. december 27-én hunyt el.

Ezt a tényt a gyermekeinek egy későbbi hivatalos beadványa is alátámasztja, akik 1821-ben így nyilatkoztak apjuk haláláról: *„mult Esztendei December 27-én hat napig tartó betegség után meg halálozott."*[17]

Latin nyelvű szarvasi sírfeliratán is az olvasható, hogy *„A legjobb szülőnek, Tessedik Sámuelnek, Szarvas egyháza 58* [helyesn 53] *éven át volt lelkészének a felséges Isten akaratából, ki érdemei sokasága folytán Ausztria három császárának kegyelméből vált híressé, aki nem annyira magának vagy övéinek, mint népe jólétének élt sokáig és teljesen. Miután jámbor feleségét rövid idő múlva követte, a kegyeletnek ezt az emlékművét megszomorodott fiai és leányai állították 1820. december 27. napján."*

[1] Magyar Pedagógiai Lexikon. Főszerk.: Báthory Zoltán és Falus Iván. III. köt. Budapest, 1997 (a továbbiakban: MPL). 542. o.; Magyar Nagylexikon. XVII. köt. Budapest, 2003 (a továbbiakban: MNl). 386. o.; Új Magyar Életrajzi Lexikon. VI. köt. Főszerk.: Markó László. Budapest, 2007 (a továbbiakban: ÚMÉL). 696. o.

[2] *Zsilinszky Mihály*: Theschedik Sámuel önéletírása. Pest, 1873. 2–3. o.

[3] *Penyigey Dénes*: Tessedik Sámuel. Budapest, 1980. 39. o.

[4] Magyar Országos Levéltár. (a továbbiakban MOL) X 3361. Az alberti evangélikus egyház anyakönyveinek mikrofilm-másolatai.

[5] MOL. X 3361. Az alberti evangélikus egyház anyakönyveinek mikrofilm-másolatai. Vegyes anyakönyvek, I. köt., 89. o., 107. o.

[6] MOL. X 3360., X 3365., X 3374., X 2135., X 3387., X 3389., X 3398., X 3410., X 3447. Az acsai, aszódi, bényei, cinkotai, csővári, domonyi, tótgyörki, irsai, pilisi evangélikus egyházak anyakönyveinek mikrofilm-másolatai.

[7] MOL. X 7773. A modori evangélikus egyház anyakönyveinek mikrofilm-másolatai.

[8] MOL. X 6557. Az alberti római katolikus egyház anyakönyveinek mikrofilm-másolatai.

[9] *Szabó András*: Az alberti evangélikus gyülekezet. In: http://www.lutheran.hu/konyvek/naptar/n97alber.htm

[10] *Zsilinszky*: i. m. 56. o.

[11] MOL. X 3462. A szarvasi evangélikus egyház anyakönyveinek mikrofilm-másolatai. Vegyes anyakönyvek, III. köt., 649. o.

[12] *Zsilinszky*: i. m. 56–57. o.

[13] Štátny archív v Bytči. Zbierka cirkevných matrík. Evanjelický a. v. farský úrad Banská Štiavnica. Inv. č. 160., zv. 1749–1793., str. 356., skat. 58.

[14] MOL. X 3462. A szarvasi evangélikus egyház anyakönyveinek mikrofilm-másolatai. Meghaltak anyakönyve, XXI. köt., 398. o., 117. fsz.

[15] MPL. 542. o.; MNl. 386. o.; ÚMÉL. 696. o.

[16] MOL. X 3462. A szarvasi evangélikus egyház anyakönyveinek mikrofilm-másolatai. Meghaltak anyakönyve, XXI. köt., 411. o., 354. fsz.

[17] Békés Megyei Levéltár. IV. A. 1. a. Békés vármegye Nemesi Közgyűlésének jegyzőkönyvei. 47. köt. 173/1821. fsz.

Dr. Molitorisz Pál

Különös természeti jelenségek a régi szarvasi sajtó tükrében

A XVIII. században elterjedt volt – különösen az evangélikusok között – a csodajelek (a prodigiák) figyelése, s különösen az égi jelekből, a meteoritok, az üstökösök megjelenéséből különböző jelentős események bekövetkeztére számítottak. *Markovitz Mátyás* szarvasi lelkész a következőket jegyezte fel: *„1734-ben a szentháromság ünnepe utáni 16. vasárnapot (október 10-e) követőleg Szarvasról Csetnekre indultam, midőn átkelve a Körös folyón kocsira szálltam, s még pirkadat előtt holdvilágnál szemem az égre emeltem… a Hold közelében valamiféle lobogó tüzet láttam, kard alakút, amely Szentandrás falu irányába mutatott, de csakhamar elenyészett. Ugyanezen esztendőben, Krisztus születésének ünnepe előtt este 8 és 9 óra között éggömbre emlékeztető hatalmas, kerekded, tüzes golyóbis tűnt fel az égen; szikrákat szórva szerte szét, rohanvást haladt el napenyészet felől napkeletnek a szarvasi határ felett, majd darabokra hullva akkora dörejt hallatott, hogy földünk megremegett belé."* Markovitz a „csodajelet" az 1735. évi szentandrási Péró-féle lázadás előrejelzéseként értelmezte.

Szintén Markovitz jegyezte fel, hogy *„az 1740. esztendőben, a Vízkereszt ünnepe utáni negyedik vasárnapot megelőző szombaton (január 30.), éjnek idején, még pitymallat előtt oly hatalmas fény ragyogta be városunkat, hogy minden részlete tisztán látszott, s láttára csodát kiáltottál volna, ám mihamar elenyészett."*[1]

1901. április 2-án 18 órakor kisebb erejű földrengést észleltek Szarvason, mely egy másodpercig tartott. A földrengést kevesen észlelték, károk nem keletkeztek, *„az ablakredőny zsinórjai ingaszerű lengést végeztek"*.

1928. április 14-én és 18-án kisebb földrengés volt észlelhető Szarvason. 14-én délelőtt 10 óra után pár másodperccel bekövetkezett rengést több helyen érezték, így a Szarvasi Községházán egy falhoz támasztott bicikli vagy 20 cm-t gurult előre. Gr. Bolza Géza földbirtokos kastélyában a csillárok kilengtek. 18-án reggel 8 óra 40 perckor észlelték az újabb hasonlóan kis erejű rengést.

1928. június 29-én reggel 5 óra 14 perckor napfogyatkozás volt észlelhető Szarvasról.

[1] Markovitz Mátyás: Szarvasi csodajelek és egyéb nevezetességek, latinból fordította Pánczél Barnabás, jegyzetekkel ellátta Dusnoki-Draskovich József, in: A hétköznapok historikuma, szerk.: Dusnoki-Draskovich József és Erdész Ádám, Gyula, 1997. 154-156. p.

1928. július 10-e körül árnyékban 42 ºC meleget mértek Szarvason, az aratás már megkezdődött, jó termés ígérkezett, de a gazdák szomorúságára szipoly (Anisoplia agricola) nevű kártékony rovarfajta pusztította a termést, különösen a Décsi-pusztán, Kákahalmon és Nagyfokon. A rovar a legelőkről terjedt át a szántóföldekre. Tóni-szálláson is hatalmas területeket pusztított el. A védekezés egyik módja az volt, hogy a rovarokat a kalászokról cserépbögrékbe szedegették, majd összezúzták, vagy forró vízzel ölték meg őket. A kár becslésére egy bizottság jött létre. Ugyanezen év szeptemberének végén csodába illő látványossággal lépett fel a hesseni légy. A szarvasi járásban a Décsi-pusztán, de különösen az Öcsöd–Bábockai Léderer nagybirtokos uradalmában voltak észlelhetőek. A legyek négy-öt méter magasan, helyenként gyárkéményszerűen, milliószámra hemzsegtek a levegőben. A közelben tartózkodók zizegő, suhogó zajt hallottak, s a legyek pár pillanat alatt belepték az embert, állatot. Sajnos a zsenge búza gyökérzetét tönkretevő átkos rovar kártevése ellen nem volt semmi biztos védelem.

1929. április 19-én délután 5 órakor különös természeti tünemény volt észlelhető Szarvason. Az ég délnyugati részén egy hosszú fénysáv volt látható, mely lassan összehúzódott, majd a nap magasságában a naphoz hasonló nagyságú, erős fényű gömbbé zsugorodott össze. A szemlélők nagy csodálattal észlelték a különös égi tüneményt, mely mintegy fél óráig volt látható, mintha két nap tündökölt volna az égen. A Szarvasi Hírlap a különleges égi tüneménnyel kapcsolatban kérdést intézett a meteorológiai intézethez, melynek igazgatója a következőkben tájékoztatta az olvasókat: *Az a jelenség, melyet a szarvasiak észleltek a tudomány által pontosan ismert ritka tünemény, szinte matematikai pontossággal kiszámítható a megjelenése. A melléknap, az anthelion olyankor jön létre, amikor 8-10 km-nyi magasságban – tehát nagyon hideg levegőrétegekben – bizonyos fajtájú felhő képződik, mely inkább finom jégszemcsékből, mint párából áll. A nap sugarai a jégszemcséken keresztülhatolva az égbolt egy másik pontján tükröződnek vissza egy második nap alakjában.*

1929. május 10-én este 8 óra tájban hasonló jelenség volt megfigyelhető Szarvason, azzal a különbséggel, hogy csak a melléknap volt látható a menybolt északi szélén, mivel a nap már lenyugodott. A melléknap egy negyedóráig ragyogott az égen, erősödő fénnyel, majd teljesen eltűnt.

1931. április 2-án este a lakosság nagy gyönyörűséggel nézte végig a teljes holdfogyatkozást, melyet Szarvasról is jól lehetett látni, még ugyanebben az évben szeptember 26-án 19 óra körül megismétlődött a jelenség.

1931. július 16-án este fél tízkor Szarvas felett egy tündöklő fényességű meteor jelent meg nappali világosságot árasztva. A meteor a fél égboltot befutotta, s alig párszáz méter magasságban látszódott, rakétához hasonlóan szikrákat szórt magából.

1932. február 25-én a szokatlanul nagy hideg és a vastag hótakaró miatt az Alföld egyes részein ritka természeti tüneményt lehetett megfigyelni. A csillagos ég alján hatalmas fenyőfaszerű fényhasábok sorakoztak egymás mellé, melyek káprázatosan csillogtak a hideg éjszakában. Ezt a sarki fényhez hasonló tüneményt este 9 óra tájban Szarvason is igen jól lehetett látni, sokan gyönyörködtek benne.

1933. augusztus 15-én éjféltájban a szabadban tartózkodók gyönyörű természeti jelenségnek voltak tanúi Szarvason. A keleti égbolton egy pillanat alatt keresztül száguldott egy hatalmas meteor, és mintha kettéhasította volna a mennyboltozat csillagos kárpitját, 3 másodpercig tündöklő kékes fényt árasztott szét, amely a nappali fénynél is erősebb és vakítóbb volt. A meteor hullását tompa zúgás kísérte, s a szemlélőket lenyűgözte, s egyben megrettentette a ritka, csodálatos égi jelenség. Az alvó város három másodpercig fényárban tündökölt, majd a sötétség újra átvette birodalmát.

1935. április elsején este fél 8 óra tájban Szarvason ismét meteorhullás volt megfigyelhető. A délkeleti égbolton egy fokozatosan Hold nagyságúra növekedett tüzes meteor jelent meg, melynek a Föld légkörében érésekor történt széthullása detonációt is okozott.

1938. január 25-én éjjel erős északi fény-jelenség volt észlelhető a városban. A meteorológiai állomáshoz küldött jelentések a fényt kékes vagy sárgászöld, illetve tejfehér színűnek jelezték, de Szarvason bíborpiros volt, olyannak tűnt mintha fényszórók sorozata sugározná a fényt, mely a fényjelenség tetején koronaszerűen összefolyt.

1943. november 1-én, hétfőn este 23 óra 3 perckor egy nappali fényt árasztó vörös színű meteor futott át észak-déli irányban Szarvas felett. A meteor eltűnése után az égre rajzolt útja ezüstös színben még három percen át csillogott, középen különösen erős, vöröses fénnyel.

1947. április 17-én éjfél körül Szarvason az északi égbolton sötét bíborpiros fény jelent meg, mintha egy nagyméretű tűzvész világítaná be az eget. A fény keletről nyugat felé haladt, a viharfelhők gyorsaságával. A sarki fény a sarkkörökön belül megszokott jelenség, innen távolodva gyakoriságuk csökken, nálunk ritkán észlelhető.

Elődeink életéből...

Placskó István

(1806–1855)

Placskó István 1806. augusztus 12-én született Bakabányán. (Hont vármegye, Báti járás, ma Pukanec, Szlovákia.) Szülei: *Placskó Pál* bakabányai polgár, az ottani evangélikus egyház presbitere és *Hitz Anna*. Két testvére volt: *János* és *Mária.*

Az elemi iskolát Bakabányán végezte, majd *Kossányi Sámuel* bakabányai evangélikus lelkész tanácsára a szülők beíratták a jó képességű gyermeket Selmecbányán a Gimnáziumba. Ennek elvégzése után, 1826-1829-ig a selmecbányai Evangélikus Líceum hallgatója volt. 1829-1832-ig a pozsonyi, majd 1832-1833-ig a bécsi Evangélikus Teológiai Akadémián folytatta, illetve fejezte be tanulmányait. A család birtokában lévő bizonyítványain mindvégig az „eminens" minősítés olvasható. A nyári tanulmányi szünetekben Kőszegen, *Schey Márkus* földbirtokos fia mellett nevelősködött, erről méltató bizonyítványt kapott 1832-ben.

1834-ben Selmecbányára került káplánnak Szeberinyi János lelkész meghívására. 1835-ben megürült (Plachy Sámuel halála miatt) a csábrágsomosi (Hont vármegye, Korponai járás, ma Drienovo, Szlovákia) lelkészi állás. A csábrágsomosi gyülekezet Placskó Istvánt választotta meg lelkészének. Beiktatása 1835. március 8-án volt. 12 évig működött itt. Ekkor több évig látta el a rozsnyói egyházkerületben a dékánus lelkészi teendőket is. Ez idő alatt írta meg a Luther Kátét konfirmandusok számára, melyet később magyarázatokkal is ellátott. Ez a mű 1840-ben jelent meg Pesten szlovák nyelven és több (13) kiadást ért meg 1899-ig. Abc-s könyvet is írt ekkor az elemi kiskolások részére. Az 1840-es évek elején meghívták igazgatónak a Nyíregyházi Tanítóképzőbe, de ezt az állást nem fogadta el.

1836-ban feleségül vette a selmecbányai gyógyszerész leányát, *Winterlich Zsuzsannát*. Házasságukból öt gyermek született, akik közül négy érte meg a felnőttkort.

1846-ban – szintén haláleset miatt – megüresedett a szarvasi (Békés megye) lelkészi állás. Papválasztáskor itt az volt a szokás, hogy a gyülekezet elküldte több presbiterét szerte az országba, de elsősorban a Felvidékre azzal a feladattal, hogy hallgassák meg a falvakban a vasárnapi istentiszteletet. Amelyik pap prédikációja legjobban tetszik a kiküldött testületnek, azt a lelkészt hozzák magukkal Szarvasra. Így hívta meg a gyülekezet előbb próba-

prédikációra, majd választották meg a hívek Placskó Istvánt lelkészüknek. Szarvason a bemutatkozó beszédét 1846. augusztus 23-án tartotta. Csábrágsomosról való távozásakor – 1846. október 14-én – hívei „Gyászének”-kel búcsúztak tőle, a „nagytiszteletű és nagytudományú” lelkésztől, mely éneket *Weselsky Márton* kántortanító írt és a csábrági ifjúsági énekkar adott elő négy szólamban. A Gyászének nyomtatásban is megjelent Selmecbányán 1846-ban, Lorber Ferenc nyomdájában.

Placskó István 9 évet töltött Szarvason. 1848-ban a forradalom híre március 17-én késő éjjel érkezett meg Szarvasra. A Pest – Arad között közlekedő postakocsi utasai hozták a hírt és a 12 pont kinyomtatott példányait. Ő is tagja volt a kilenc főből álló küldöttségnek (vezetőjük *Mojsissovich Sámuel* bíró), mely március 19-én Pestre vitte Szarvas városnak a forradalomhoz való csatlakozását kinyilvánító dokumentumot. Ezzel – Cegléd után másodikként az országban – Szarvas városa elfogadta a pesti forradalom vívmányait. 1848. március 26-án, a vasárnapi istentiszteleten mondta el országos visszhangot keltő ünnepi prédikációját szlovák nyelven az Evangélikus Ótemplomban, melyben köszöntötte a szabadságot. Beszéde – mely világos állásfoglalás a forradalom ügye mellett – ma is aktuális. Tanítást adott benne, miként viselje magát a nép, amikor az ország elöljárói a szabadságjogok megszerzésével foglalatoskodnak. Adjanak hálát Istennek a szabadságért – mert ez tesz emberré – de műveljék magukat, tanuljanak, dolgozzanak szorgalmasan, hogy érdemessé váljanak a szabadságra. A prédikáció szövegét a város saját költségén lefordíttatta *Delhy János* tanítóval magyar nyelvre, mely *Réthy Lipót* nyomdájában jelent meg nyomtatásban Szarvason még ugyanebben az évben.

1848 szeptemberében Nagybecskerekre (ma Zrenjanin, Szerbia) nemzetőrként vonult be a Békés megyei 3. nemzetőrzászlóaljjal és tábori lelkészként szolgálta végig a szabadságharcot az 1849. augusztusi összeomlásig. A szabadságharc ügyét segítendő, az önkéntes adakozásnál magánemberként 10 köböl búzát ajánlott fel. Az ő előterjesztésére adta oda temploma legnagyobb harangját ágyúöntéshez a szarvasi gyülekezet.

A forradalom és szabadságharc leverése után, 1850-ben megválasztották a Békés megyei egyházkerületben esperesnek, haláláig töltötte be ezt a tisztet. Az osztrák elnyomás idején mint esperes, fáradhatatlanul küzdött a válságos anyagi helyzetbe került Szarvasi Gimnázium (akkor Evangélikus Főiskolának nevezték) megmaradásáért. Híveit adakozásra szólította fel a Gimnázium fenntarthatósága érdekében. Ennek köszönhető, hogy a Gimnázium átvészelte a nehéz időket és nem kellett megszüntetni. Kiállt a Bach-rendszer által üldözött gimnáziumi tanárok mellett is. Lelkészi teendőit rendkívül lelkiismeretesen látta el. Soha nem lépett a szószékre felkészületlenül. Prédikációit mindig gondosan állította össze és le is írta azokat. Ér-

deklődése igen széleskörű volt. Megnyilvánult ez magánkönyvtára összeállításában, ahol prédikációs gyűjtemény, teológiai keretbe foglalt bányászati szakkönyv, természettudományos, zeneelméleti munka, többnyelvű szótár és természetesen a Károli Biblia is helyet kapott. Nyelvtudása tiszteletre méltó volt. Beszélt magyarul, szlovákul, németül, olvasott latinul, (ó)görögül és héberül. Szerette a zenét és művelte is, jól játszott hegedűn és orgonán. Zenei érdeklődését mutatja, hogy amikor Liszt Ferenc 1839 novemberében európai koncert-körútján Bécsben adott hangversenyt, Csábrágsomosról elkocsizott a bécsi hangversenyre, ami a korabeli útviszonyok között nem lehetett kis teljesítmény. Mindkét szolgálati helyén bevezette a népiskolában a négyszólamú éneklést, és elrendelte, hogy az istentiszteleteken mindig más-más iskola kórusa énekeljen.

Sokoldalú és tevékeny életét váratlanul törte ketté az 1855-ös kolerajárvány, mely rengeteg áldozatot szedett a városban. A temetések minden idejét lefoglalták. Olyan sok volt a halott, hogy végül már lehetetlen volt egyenként búcsúztatni őket, ezért közös szertartással temették el az áldozatokat. Volt olyan nap, hogy 56 koporsó felett mondott gyászbeszédet Placskó István. A betegséget ő is megkapta és 1855. augusztus 7-én, 49 éves korában meghalt. Négy gyermek maradt utána, köztük a legkisebb alig múlt egy esztendős.

Hamvai a szarvasi Evangélikus Ótemetőben nyugszanak. A gyülekezet 1860-ban közadakozásból impozáns vörösmárvány obeliszket emelt sírjára a következő felirattal:

Placskó István
békési ev. esperes
szül. Bakabányán 1806.
+ Szarvason, 1855.

Dan. XII. 13.

Akik sokakat az igazságra visznek,
miként a csillagok,
örökkön és örökké fénylenek.

Hála emlék szarvasi híveitől, 1860.

Placskó István nyomtatásban megjelent műveinek bibliográfiája

A Selmetzi Magyar Társaság öröm-ünnepe előtt és után éneklendő DALL mellyet Homokay Páltól szerezve négy hangra alkalmaztatott Platsko István. Selmetzen, Nyomtattatott Mihálik István betűivel, 1827.

A Selmetzi Magyar Társaság öröm-ünnepe előtt és után éneklendő DAL, mellyet Lessko Mihály szerzett, és négy hangra vett Platsko István. Selmetzen, nyomtattatott Mihálik István betűivel, 1828.

Krestansko evang. Katechysmus. Pest, 1840. (Szarvas, 1848., Másutt is lenyomatták. 12. kiadás. B.pest, 1896., 13. k. U. ott, 1899.).

Priprawa mladezi ku konfirmacii. Szarvas, 1848. (Vezérfonal a konfirmálandó gyermekek oktatásához. Több kiadása jelent meg Szarvason, Gyulán és Aradon. Magyarul is.)

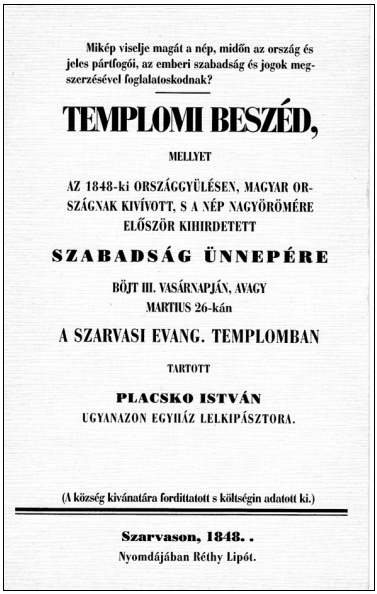

Mikép viselje magát a nép, midőn az ország és jeles pártfogói, az emberi szabadság és jogok megszerzésével foglalatoskodnak?

TEMPLOMI BESZÉD,

MELLYET

AZ 1848-ki ORSZÁGGYŰLÉSEN, MAGYAR ORSZÁGNAK KIVÍVOTT, S A NÉP NAGYÖRÖMÉRE ELŐSZÖR KIHIRDETETT

SZABADSÁG ÜNNEPÉRE

BÖJT III. VASÁRNAPJÁN, AVAGY MARTIUS 26-kán

A SZARVASI EVANG. TEMPLOMBAN

TARTOTT

PLACSKO ISTVÁN

UGYANAZON EGYHÁZ LELKIPÁSZTORA.

(A község kivánatára fordittatott s költségin adatott ki.)

Szarvason, 1848. .

Nyomdájában Réthy Lipót.

Prédikációja (tótul). Ugyanez magyar fordításban is: A nyereség kész pokol. Templomi beszéd, mellyet Áldozó-csötörtök utáni vasárnapon a Szarvasi evang. Egyházban 1848-ban tartott Placskó István, ugyan azon egyház hitszónoka. A miveltség barátjai kivánságára és költségükre, tótról magyarra fordítva, tót s magyar nyelven kiadatott. Szarvason, Réthy Lipót betűivel. 1848.

Templomi beszéd, mellyet az 1848-ki országgyűlésen, Magyar Országnak kivívott, s a nép nagy örömére először kihirdetett szabadság ünnepére böjt III. vasárnapján, avagy martius 26-kán a szarvasi evang. templomban tartott Placskó István ugyan azon egyház lelkipásztora. (A község kivánatára fordittatott s költségin adatott ki.) Szarvason, 1848. Réthy Lipót Nyomdájában.

A 6. sorszámú (előző) mű hasonmás kiadásban megjelent 1998-ban az 1848/49-es forradalom és szabadságharc 150. évfordulójára a Szarvasi Krónika Kiskönyvtára c. sorozat 4. köteteként, Jároli József békési levéltáros utószavával. Szarvas, Ótemplomi Presbitérium, 1998.

Szózata a békési evang. Esperesség főtanodájának. Hirlemény a szarvasi ág. Hitv. Ev. Főiskola fennállásának a szarvasi templomban f. 1852. évi okt.

31-én mint a reformatió napján tartandó félszázados ünnepélyére. U. ott, 1852.

Egyházi szónoklatok. U.ott, 1853.

Placskó István beiktató beszéde. U. ott, 1854. (A makai ág. Hitv. Fiókgyülekezetnek anya egyházzá lett kinyilatkoztatása s első rendes lelkésze bevezetésének tiszt. Szeberényi Andor úrnak 1854. febr. 19. lett beiktatása alkalmával mondott egyházi beszédek cz munkában.)

Megjegyzések

A sírfelirat Bibliában való helyét hibásan vésték a sírkőre. Az idézet forrása helyesen: Dan. XII. 3.

Források: Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái, ill. a család birtokában lévő dokumentumok.

A címleírásokban a művekben található, ill. a Szinnyei-bibliográfiában lévő helyesírást vettem át.

Placskó István portréja Michalovits Miklós festőművész alkotása.

Placskó István emlékezete

Placskó István emléke nem csupán a családban él. Az elmúlt két évszázadban – mintegy búvópatakként – fel-felbukkant újra és újra, az itt felsorolt helyeken és alkalmakkor:

1860. Halála után 5 évvel egykori gyülekezete sírkövet állított az emlékére, mely a szarvasi Evangélikus Ótemető egyik legszebb síremléke.

1944. Egyik unokája (*dr. Placskó Lajos ózdi főorvos*) megírta a család történetét, melyben részletesen foglalkozik nagyapja életművével. (A Placskó család története. 1544-1944. Kézirat.)

1948. Az 1848-as forradalom centenáriumára a „Pünkösdi Levél" c. kiadványban emlékezett meg a pesti evangélikus egyházközség Placskó István prédikációjáról, mellyel a forradalmat köszöntötte 1848. március 26-án.

1981. Születésének 175. évfordulója alkalmából *Kovács Pál* szarvasi lelkész írt cikket Placskó Istvánról „A szabadság és szolgálat szellemében" címmel. = Lelkipásztor. Evangélikus lelkészi szakfolyóirat. 56. évf. 1981. 8. sz. Hátsó borító.

1998. Az 1848-as forradalom 150. évfordulója alkalmából ünnepi istentiszteletet tartottak Szarvason az Evangélikus Ótemplomban 1998. március 26-án, a ma élő leszármazottak jelenlétében, felidézve a forradalom szarvasi eseményeit, a 150 évvel korábban elhangzott prédikációt és méltatva Placskó István életművét. Az oltári szolgálatot 1998-ban *Demján Sándor* segédlelkész látta el, az istentisztelet után *Jároli József,* a Békés Megyei Levéltár igazgatója tartott előadást Placskó Istvánról. Az 1848-ban

elhangzott és nyomtatásban is napvilágot látott prédikációt a város hasonmás kiadásban megjelentette.

1998. A forradalom 150. évfordulójára jelent meg Máté József tollából: „És áldó imádság mellett mondják el szent neveinket. Szarvasiak az 1848-49-es szabadságharcban." c. műve. (Szarvas, Szarvashír Bt., 1998.)

2002. A fenti mű folytatása: Máté József: Megcselekedtük, amit megkövetelt a haza. (Utóirat 1848-49 szarvasi hőseiről.) Szarvas, Szarvasi Krónika Kiskönyvtára 11. kötete, 2002. E két műben a szerző méltatja – többek között – Placskó Istvánt mint lelkészt és nemzetőrt.

2006. márc. 11. A Kossuth Rádió e sorok írójával Placskó Istvánról szóló riportot készített és sugárzott.

2008. márc. 15. A Körös Televízió e sorok írójával készült beszélgetést sugárzott Placskó István életéről és 1848/49-es tevékenységéről.

2008. március 15-én a szarvasi Ótemplomban – a városi ünnepség keretében – *Lázár Zsolt* és *Horváth Olivér* evangélikus lelkészek részleteket olvastak fel Placskó István 1848. március 26-án elhangzott prédikációjából.

Néhány mű Placskó István egykori könyvtárából

- Mathesius, Johann: Sarepta oder Bergpostill sampt der Joachimsthalischen kurtzen Chroniken. Nürnberg, 1562.
- Új Testamentum görög – latin nyelven. Amsterdam, Officina Westeniana, 1717.
- Belio, Matthia: Latin – német – magyar – cseh nyelvű iskolai szótár. Pozsony, Landerer nyomda, 1777.
- Szent Biblia az-az Istennek Ó és Ujj Testamentomában foglaltatott egész Szent Írás. Magyar nyelvre fordíttatott Károli Gáspár által. Ultrajectom, Altheer János nyomda, 1794.
- Új Testamentom, az az: a' mi Urunk Jesus Kristusnak Új Szövetsége. Fordította Károli Gáspár, Gönczi Predikátor, és a' Kassa Völgyén lévő Ekklésiák' Esperestje. XXIIIdik Kiadás. Pesten, Trattner és Károlyi betűivel és költségén, 1837.
- Augusztána Confessió, az az: a keresztény Évangyélika-Hitnek azon vallás-tétele, melly az 1530-ik Eszt. Junius 25-kén Ágoszta városában, a Német-Birodalom Ország-gyűlése alkalmával béadatott. Ford. Agonás Sámuel. Kassa, Michael Heckenast, 1838.

Írta és szerkesztette:

Krasznainé Kovász Enikő,
Placskó István dédunokája

Id. Varsányi Gyula

Katonaélet 1940 – 1946

1. rész

Amikor egyedül vagyok, régi dalokat dúdolok, olykor régi katonadalokat is.

Rózsa, rózsa bazsarózsa, *szól a régi bakanóta,* *mintha újra béke volna,* *aranynapfény sütne a víg aratókra,* *Még remélem, hogy megélem,* *búza nő a csatatéren,* *Újra fürdünk tejben-vajban,* *majd ha szüret lesz Tokajban.*	*Százados úr, sej-haj,* *százados úr, ha felül a lovára,* *visszatekint, sej-haj,* *visszatekint az elfáradt bakákra.* *Ugye fiúk, szép élet a katonaélet,* *csak az a baj, sej-haj,* *csak az a baj,* *hogy nehéz a viselet.*

Ezek mindig felidézik emlékeimet. Közel öt évet katonáskodtam: két évet katonai szolgálatban, hármat amerikai fogságban töltöttem. Régen volt, ma már kevesen vannak, akik végigélték ezeket az éveket. Azért fogtam tollat, hogy megőrizzem az utókornak az eseményeket a maga valóságában, úgy, ahogy velem megtörténtek.

* * *

A laktanyában

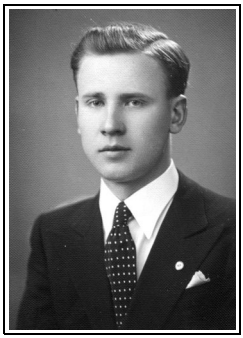

1940. december 5. Ez az a nap, amikor elkezdődött az az időszak, amikor mások rendelkeztek a sorsommal, és ez – kisebb megszakításokkal –1946. április 18-ig tartott.

December 5-én vonultam be katonának Budapestre, a Sas-hegy alján lévő laktanyába, a 2/II gyalogzászlóaljhoz. Ez a decemberi bevonulási nap azért is emlékezetes, mert előtte 3-4 hónappal kezdett az addigi életem jobbra fordulni. Akkor költöztem albérletből a munkahelyemhez közeli, a Gellért-hegy oldalán lévő kertes villa mellett álló, külön bejáratú kis helyiségbe, főbérlőként. A mindössze 2x2 m-es szobácskában

minden megvolt, amire egy nőtlen fiatalembernek szüksége lehetett. Egy keskeny ajtón kellett belépni, balra egy kis mosdó, vízvezetékkel, alatta egy kis vaskályha, mellette egy asztal és szék. Szemben a falat keresztben az ágy foglalta el. Jobb oldalon egy szekrény állt, az ajtó mellett egy radiátor.

Azért írtam le ilyen részletesen, hogy megmutassam, a civil életemen kívül még mit kellett felcserélni a katonaélettel. Innen vonultam be a laktanyába, mely Budán, a Budaörsi úton volt.

Mindjárt az első nap be kellett öltözni katonának, ehhez meg is kaptuk a felszerelést. Mindenki kapott egy sapkát, sisakot, nadrágot, zubbonyt (mely állógalléros volt, fehér kaucsuk gallérbetéttel), köpenyt, bakancsot, két pár kapcát – egy négyszögletes, 30x30 cm-es vásznat, amit a lábfejre kellett feltekerni, és felhúzni rá a bakancsot, ügyelve, hogy ne gyűrődjön meg. Ezt zokni helyett használtuk. Két db inget, két db hosszúgatyát, derékszíjat, mely a zubbonyt vagy a köpenyt fogta össze, nadrágszíjat, sátorlapot, amely esőkabátként is szolgált. Két sátorlapból kétszemélyes sátort lehetett felállítani. Kaptunk még alumínium csajkát, kulacsot víznek, a kulacs alsó része volt a pohár. Amikor a felszerelést megkaptuk, bevonultunk a körletbe, és egymás között cserélgettük a ruhaféléket, hogy megfelelő méretű legyen.

Kaptunk még kimenőruhát és bakancsot, ezeket viselés után, névvel ellátva, a raktárban tartották, esetenként kellett kikérni. A felszereléshez tartozott még a gyalogsági ásó, melyet gyakorlat idején a derekunkon kellett viselni.

Később kaptuk meg a puskát és a szuronyt, ez utóbbit mindig a derekunkon, a derékszíjon viseltük a gyakorlatokon. A városban való tartózkodáskor, eltávozáskor a szurony mindig nálunk volt.

Pár hét múlva megkaptuk az úgynevezett „borjút” – mely kb. 25x25 cm-es fadoboz volt – és a málhaszíjakat. A felső sarkaihoz egy-egy bőrheveder volt erősítve, az alján pedig egy-egy kapocs, melyhez a heveder alsó végét rögzítettük, így ezt hátizsákként használtuk. Az oldalain bujtatók voltak, melyekbe a málhaszíjakat fűztük. A szíjjakkal fogtuk össze az összetekert sátorlapot és a köpenyt. Ezeket a doboz fölé félkörben rögzítettük a heve-

derszíjakkal. A tetejére helyeztük a sisakot, ennek aljába a csajkát. A dobozba tettük a tisztálkodószereket, a borotvát és az evőeszközöket. Ezek egy borjúbőrrel bevont kis ajtóval voltak lezárva, azért, hogy szét ne szóródjanak. Ezért nevezték a háti felszerelést borjúnak. A borjú magába foglalta és tartalmazta mindazt, ami egy katonának kellett. A felszereléshez tartozott még egy kenyérzsák, melyet a vállra akasztottunk.

Amikor egy gyalogos katona gyakorlatra vagy kiszállásra ment, az alábbiakat vitte magával: a már leírt borjút, kenyérzsákot, puskát, a derékszíjon tölténytáskát, szuronyt, gyalogsági ásót és kulacsot vízzel. Ez súlyban kb. 10-12-kg volt. Ezzel a felszereléssel néha meg is futtattak és meg is fektettek bennünket.

A már felsorolt kincstári anyagokon kívül, melyeket leszereléskor leltár szerint le kellett adni, minden bevonulónak kellett vinni egy katonaládát, ez kb. 30x50 cm alapterületű és kb. 30 cm magas volt. Ezt a ládát az ágy alá helyeztük, de ezen lehetett étkezni és szabadidőben ráülve pihenni. A ládában volt elhelyezve a bevitt saját holmi, illetve használati eszközök: pohár, törülköző, törlőruha, zsebkendők, mosó- és mosdószappan, fogkefe, fogkrém, cipőkrém, hozzá sárkefe, bekenő és fényesítőkefe, ruhakefe, tű, cérna, tükör, borotválkozó eszközök, összecsukható zsebkés, vagyis bicska, olló, esetleg saját evőeszköz, pénztárca, tintaceruza, levélpapír, WC-papír. A kincstári evőeszköz egy kanál, melynek a másik vége villa volt. Ebben a ládában tartottuk a kenyeret és az esetleg kapott hazai ételt is. Időnként a ládarendet is ellenőrizték.

Mint már említettem, a laktanyánk Budaörsi úton állt, a Sas-hegy alján. Ez egy nagy laktanya, nagy udvarral, épületekkel körülvéve. Volt ott tiszti épület konyhával, legénységi épületek, hisz nemcsak gyalogság, hanem más, műszaki, híradós stb. alakulatok is voltak; raktárak és kantin is, ahol kimért szeszesitalt is lehetett fogyasztani asztalok mellett. A másik felében – az üzletekben – élelmiszert és vegyi árut is árusítottak. Volt még orvosi rendelő is, ahol havonta megvizsgálták a katonákat, gyengélkedőszobák, ahol a könnyebb betegek fekhettek.

Itt a talaj mindenütt emelkedett vagy lejtett, kivéve a laktanya épületének környékét. Ennek különösen akkor volt jelentősége, amikor hó vagy eső esett, és ez megfagyott, ezáltal nagyon csúszóssá vált. A laktanyaudvaron tartották a sorakozót. Ezen a csúszós talajon kellett különböző alakzatokat felvenni, de a síkosság miatt ez szinte lehetetlenné vált. Majdnem mindenki elesett, mivel a bakancsunk sarkán vas patkó volt, a talpa pedig tele volt verve apró, nagyfejű, recés szeggel, hogy a talp ne kopjon. Ezeket a szegeket Jancsi-szegnek neveztük. Eltávozás vagy kimenő alkalmával a kapunál az őrség ellenőrizte, és ha hiányzott akár egy darab is, visszaküldték a katonát, hogy pótolja.

Még megemlítem, hogy kaptunk egy kis fiola Vétót, mely fertőtlenítésre szolgált, és ezt a kimenőre vagy eltávozáskor magunkkal kellett vinni, valamint tűt és cérnát, mely a sapka szélének belső oldalára volt betűzve.

A kétemeletes laktanya első emeletén az egyik szobában kaptam helyet, ahol 24 db kétemeletes és 1 db egyszintes ágy volt, melyet a szakaszvezetői rangú szobaparancsnok foglalt el.

Negyvenkilencen laktunk egy szobában, itt aludtunk, étkeztünk és töltöttük el azt az időt, ami a napi kivonulások és gyakorlatozások után még maradt. A szobában volt még 2 db hosszú fenyőasztal és 4 db fenyőpad is, melyek az asztalokra voltak ráfektetve. Ezeket nem használtuk, mivel minden esetben állva vagy a ládánkra ülve fogyasztottuk az ételeket.

A szobában széntüzelésű kályha is állt. A vaságyakon szalmával töltött nagy betét szolgált fekhelyül, a párna szintén szalmával kitömött lapos zsák volt. A szoba melletti mosdóhelység két oldalán lévő bádogvályúba folyt a csapokból a hidegvíz. A körletben volt még a kagylós ülő-WC is. Kéthetenként fürödtünk, illetve zuhanyoztunk a felettünk lévő emeleten.

A katonaélet

Az ébresztő után – melyet 6 órakor hangos kiáltás jelzett – felkelés, gyors öltözés, mosdás következett, mely után az ágyhoz tartozó lepedőt és takarót úgy kellett összehajtani, hogy a benne lévő nemzetiszínű csíkok a szélétől egyforma távolságba legyenek.

Ezután jött a reggeli torna, azaz csuklógyakorlat, ezt a reggeli követte. Az étkezés úgy történt, hogy 2-2 fő összegyűjtötte a csajkákat (alumíniumedény) egy fatálcára, amelyre 24-24 csajka fért, és a konyháról ezekben hozták el a reggelit, az ebédet és a vacsorát. Amikor elhozták a tálcákat, mindenki megkereste a maga csajkáját, melyre valamilyen jelet tett, és az ételt állva vagy ülve elfogyasztotta, utána elmosogatta, és az ágyak végén lévő fali polcra helyezte. Ugyanerre a polcra kellett lefekvéskor a ruháinkat szépen, szögletesre összehajtva egymásra elhelyezni. A bakancsokat tisztítás után az ágy alá tettük.

A laktanyában a koszt elegendő és elég jó volt. Kétnaponként kaptunk egy db 1.40 kg-os katonakenyeret, mely kissé savanykás ízű, de jó volt, mivel később szikkadt ki, mint a házi vagy a bolti kenyér.

A reggeli tejeskávé, ritkán rántott leves volt, melyet zupának is neveztek. Ebéd: leves, hús, valamilyen főzelékkel. Este szintén levest kaptunk, hetente kétszer kifőtt tészta volt, krumplis, mákos, lekváros, túrós, káposztás. Ritkán szalonnát vagy felvágottat is ehettünk.

Tíznaponként 2 pengő zsoldot kaptunk. Ugyanakkor lehetett 100 db Honvéd cigarettát igényelni, ára 80 fillér volt. Abban az időben a legol-

csóbb cigarettát a boltokban darabonként 1,5 fillérért árulták. A legtöbben a Levente nevű cigarettát szívták, darabja 2 fillér volt.

A délutáni gyakorlat és a vacsora után következett a fegyverzet és a ruházat tisztogatása, valamint a testi tisztálkodás. Este 9 órakor volt takarodó, azaz alvás. Előfordult, hogy riadót rendeltek el, és akkor gyors felöltözés után a szerelvényünket is magunkhoz véve, az udvarra kellett levonulni, néha még a szalmazsákot is le kellett cipelni.

Egyszer fordult elő, hogy igazi riadó volt, akkor az összekötő vasúti híd mellett a Duna menti töltést kellett magasítani a magas vízállás miatt. Nem sokat ért a munkánk, mert fagyos-köves földdel töltöttük a vízhez közel lévő gát tetejét. De szerencsénk volt, mivel a Duna apadni kezdett. Kb. 10 óráig dolgoztunk, utána bevonultunk a laktanyába, megreggeliztünk, és lefeküdtünk aludni. Azon a napon kétszer volt takarodó.

Ahogy teltek a hetek és a hónapok, időközben kimenőre, eltávozásra és szabadságra is mehettünk. A kedvezményekkel éltünk is.

A kiképzés

A reggeli és ebéd elfogyasztása után kivonultunk az udvaron túlra a Sashegy lankásabb oldalára, ahol naponként megkezdődött és folytatódott a katonai kiképzés. A kiképzést rajonként – egy raj 12 főből állt – a rajparancsnok – őrvezető vagy tizedes – vezette. Gyakorlás közben pihenőidő, cigarettaszünet is volt. Három raj egy szakaszt képezett, melyben főleg a menetgyakorlatokat ismételgettük. A vigyázzállást, a pihenj-t és a tisztelgést gyakoroltuk sokszor, aztán: sorakozó nagyság szerint, oszlopba, menet előre, állj, indulj, újabb menet, állj, pihenj. Ezeket hónapokon keresztül ismételtük. Amikor megkaptuk a gyalogsági ásót, azzal olyan mély gödröt kellett ásni, hogyha belefeküdtünk, fedezve legyünk, illetve a testünk ne látsszon.

A napi gyakorlatok után bevonultunk a laktanyába, hogy ez „ne legyen unalmas”, többször is előfordult, hogy nem a kapun kellett bemennünk, hanem a laktanyát körülvevő, 2 méter magas téglakerítésen kellett átmászni. Egymást toltuk és húztuk át, így jutottunk be az udvarba, illetve a körletbe.

Pár heti kiképzés után ugyanezt a derekunkon lógó szuronnyal és gyalogsági ásóval is gyakorolni kellett. Esős időben a szobában tartottak elméleti foglalkozást.

A kiképzés minden mozdulata vezényszóra történt. A tisztelgést kézzel, később puskával is sokszor gyakoroltuk, mivel erre sok alkalommal szükség lehetett. Ha a laktanyában vagy az utcán feljebbvaló személlyel találkoztunk, tisztelegni kellett. Egyszer megtörtént velem, hogy a Mária Terézia laktanya utcáján mentem, és a túloldalon lévő kapuőrnek nem tisztelegtem. Utánamszóltak, behívtak az őrszobába, kicsit lekaptak, és

mondták, hogy jelentik az alakulatomnak. Ez meg is történt. Másnap kihallgatásra rendeltek, ahol arra hivatkoztam, hogy úgy gondoltam, harminc méteren túl van az őr, és akkor már nem kötelező a tisztelgés. Nem is büntettek meg. Egyébként mondták, hogy inkább a postásoknak és a vasutasoknak is tisztelegjünk, abból nem lehet baj.

Időközönként elmentünk Nagytétény határába a lőtérre, ahol puskával tanultunk lőni. Először vaktölténnyel, majd élestölténnyel céltáblára, később mozgó alaktáblákra, állva, fekve, térdelve, sapkában és sisakban, teljes felszereléssel is.

Menetgyakorlatokat is végeztünk, természetesen mindig hangos nótaszóval. Meneteltünk, és délután vissza is jöttünk. Amikor először beöltöztünk, (mivel a kapca használatát nem ismertem) továbbra is a zoknijaimat használtam: az első menet alkalmával a talpamon egy nagy vízhólyag keletkezett. Amikor megálltunk, kiszúrtam, és a vizet kinyomkodtam belőle. Utána megkönnyebbülve mentem, de másnap tanácsot kaptam, hogy a kapcát szarvasfaggyúval kell bekenni, és megmutatták, hogy a kapcát másként is lehet használni, nem csak bonyolult tekeréssel. Szót fogadtam, és többet nem volt a lábamon feltörés.

Dél visszatér

Telt, múlt az idő, a tél is véget ért, amikor egy napon, 1941 áprilisában igazi riadó volt, utána új ruhát és felszerelést kaptunk. Átöltöztünk, és gyalog Budafokra meneteltünk, ahol az állomáson bevagoníroztak bennünket.

Varsányi Gyula bal oldalon térdel

Engem a mozgókonyhához, a szakácsok mellé osztottak. A mozgókonyhát két nyitott vagonban helyezték el, az egyikben a főzőüstös részt, a másikban, két vagonnal hátrább, az elejét, ahol az ülés alatt voltak elhelyezve a fűszerek. Hogy merre és hova visznek, fogalmunk sem volt. Menet közben többször is megálltunk, főleg nyílt terepen. Egyszer ezt a kis megállást használtam ki arra, hogy a hátsó vagonból elhozzam a szükséges fűszereket, leszálltam és hátra mentem. Be is raktam egy kis rekeszbe, és mentem, hogy feladjam a társaimnak. Ez sikerült is, de én már nem tudtam felszállni, mivel elindult a vonat. Pár percig futottam mellette, de mindjobban lemaradtam. Sok minden eszembe jutott, hogy most mi lesz velem, de szerencsére a vonat kanyarba érkezett, meglátták, hogy lemaradtam, hát megállt. A továb-

biakban attól féltem, hogy ennek milyen következményei lesznek. De nem lett semmi baj, sőt azt is mondták egyesek, hogy milyen nagy ember vagyok, miattam megállt a vonat.

Több napon át utaztunk a vonaton. A főszakács egy kb. 35 éves tartalékos honvéd volt, én csak segítettem neki. Az egyik napon lencsét főztünk ebédre, a főzőüstbe beöntöttük az aznapra járó mennyiséget, és vizet öntöttünk rá. Egy idő után azt vettük észre, hogy forr kifele. Gyorsan kiszedtünk belőle egy vödörre valót, de nemsokára újabb mennyiséget kellett kivenni, végül a vödör is megtelt. Gondunk volt, hogy hová tegyük. Kénytelenek voltunk a vagon végén még a következő adagot is kiönteni a sínek közé. Ismét felmerült bennem, mi lesz, ha ezt megtudják: pazaroljuk a kincstári vagyont. Hála istennek nem történt semmi, így is bőven elég volt a lencse az ebédre.

Amikor bevagoníroztunk, dupla mennyiségű élelmiszert lehetett adni, illetve elszámolni. A további étkezésünk annyiban változott, hogy reggelire préselt kávéból készült, cukrozott feketekávét kaptunk, viszont kifőtt tésztát nem.

Amikor átmentünk a magyar-jugoszláv határon, akkor tudtuk meg, hogy Magyarország megtámadta Jugoszláviát, hogy Délvidéket visszaszerezzük. Hamarosan kivagoníroztunk, és gyalog vonultunk mindjobban délre. Ha falvakon mentünk keresztül, a lakosság nagy örömmel és magyar zászlókkal fogadott bennünket, nagyon jóleső érzés volt. Mivel a konyhához voltam beosztva, nem sokat láttam és tapasztaltam.

Az egyik napon sáros dűlőúton meneteltünk a század többi tagjaival, lovas kocsikkal, amikor láttam, hogy a többiek lehúzódtak az útról, és a mellette lévő legelőn tovább menve egy olyan részhez értek, ahol fél lábszárig érő vízen kellett áthaladni. Gondoltam, hogy inkább a sáros dűlőúton megyek, ott nem folyik be a bakancsomba a víz, ezért át akartam ugrani a legelő és az út közötti vízzel telt árkot. De ez nem sikerült, belecsúsztam az árokba, ami olyan mély volt, hogy derékig vizes lettem. Szerencsére egy-két óra múlva beértünk Bezdán községbe, ahol beszállásoltunk a házakba, és ott az egyik háziasszony olyan kedves volt, hogy befektetett az ágyba, és a vizes ruhámat megszárította.

Itt másfél napot pihentünk, utána Zomborba mentünk, ahol néhány napot töltöttünk el. Innen kimentünk az állomásra, ahol újra bevagoníroztunk, és a vonat visszavitt Budapestre a laktanyába, ahol – némi változással – tovább folyt a katonaélet. Számomra ennyit jelentett az a történelmi esemény, hogy visszakaptuk a trianoni békében elcsatolt Délvidék egy részét.

Ugye fiúk, szép élet a katonaélet...

Véget ért az alapkiképzés, most már kezdtünk őrséget adni különböző raktárakban. Tanfolyamok kezdődtek, melyekre önként lehetett jelentkezni.

Szakács, kürtös, egészségügyi, valamint tisztes iskolára főleg a középiskolát végzettek jelentkezhettek. Én nem jelentkeztem sehova, rábíztam magam a sorsra, nehogy esetleg magamat okoljam egy rossz választásért. Néha naposnak jelentkeztem, mert akkor éjjel nem kellett lefeküdni, ugyanis nyáron a melegben előjöttek valahonnan a poloskák, melyeknek megtetszett a vérem, úgyhogy az ágyban alig hagytak aludni. Akkor még nem volt ellenük semmilyen pusztító szer. Szerettem őrségbe is járni, ott nem csíptek, igaz le sem kellett vetkőzni, és nem kellett ágyban aludni.

Egyszer beosztottak udvarlaki őrségbe, mely a várban volt, ahol a Kormányzó Urat kellett védeni. Ez inkább látványos díszőrség volt. Hetekkel előtte a laktanya udvarán gyakoroltuk, hogy kifogástalanul bonyolódjon le. Kiválogattak 16 főt, ezeknek, ha kellett, kicserélték a zubbonyukat, hogy egyforma legyen a hosszuk, vagyis hogy síkban legyenek.

A várban, a Sándor-palotával szemben volt egy kisebb épület, előtte nyitott folyosó, melynek az aljába be volt építve egy kb. 5 m-es palló, ezen kellett az őrnek díszlépésben járni, a végén szabályosan megfordulni. Közben figyelni kellett, és ha már távolról meglátta az őr az autót, amely a Kormányzó Urat szállította, az őrség tagjai kijöttek a belső helyiségből, a folyosón felsorakoztak. Az „Őrség, vi-gyázz!" vezényszóra puskával tisztelegtek, amíg az autó elhaladt.

Továbbra is voltak menetgyakorlatok, melyeken mindig hangosan daloltuk a különböző katonanótákat. Ilyenkor elfelejtettük a nem tetsző dolgokat, még a fáradtságot is, különösen, ha elénk jött a katonazenekar. Vasárnaponként templomba masíroztunk, szintén zeneszó mellett, ilyenkor úgy éreztem, hogy mégis csak „szép élet a katonaélet".

Folytatjuk

Szemelvények a szarvas kiskereskedelem történetéből...

Darida Pál, a „boltos”

Ez a ma már szokatlan, idézőjeles kifejezés a két világháború közötti kiskereskedők elnevezése, egyben vásárlói elismerése volt. A legjobbak még az államosítás (1950-52) után, állami vagy szövetkezeti boltokban is meg tudták őrizni ezt az elnevezést, sőt: a nevüket is átörökítették az üzletekre. A két világháború közötti kisüzleteket emlegették így: Kunka-kocsma, Gáspár-kocsma, Gáspár-bolt, Rákosi-bolt, Podmaniczky-bolt, Kudlák-bolt, Aranka néni boltja, Baán-bolt, Komlovszky-bolt, Pribelszky-bolt; és még sok más kisbolt is ilyen vagy hasonló nevet és „rangot” kapott. Ezek egyike volt a Darida-bolt.

* * *

Darida Pál 1913-ban született Szarvason, ötgyermekes iparos családban, *Darida Sámuel* bognár és *Frecska Teréz* gyermekeként. Testvérei: *Sámuel, Lajos, Teréz* és *Jolánka.* Iskoláit Szarvason végezte: az elemi után két gimnáziumi osztályt végzett, majd kereskedőtanuló lett. Inasként kiskereskedőknél dolgozott, segédként *Meitner Soma* fűszer-nagykereskedőnél állt alkalmazásban 1935-ig.

Meitner Soma üzlet- és raktárhelyiségei a mai Szabadság utcán álltak. (Az államosítás után háztartási bolt, a rendszerváltás után a Székely műszaki szaküzlet, majd a Rossmann drogéria foglalta el a helyét.) A tulajdonos 4-5 segéddel dolgozott, Szarvas és környéke vegyeskereskedéseibe lovas szekéren szállította ki a megrendelt árucikkeket. A rakodók a segédek voltak, akik versengtek abban, ki tud nagyobb terhet egyszerre elvinni vagy vállon megtartani. Közülük az egyik, a magas, vékony, egyáltalán nem atléta termetű Darida Pál járt az élen, „holtversenyben” *Sándor Gábor* rendőrfőnök fiával. A „versenyben” öt, egyenként 50 kg-os sószsákot (ezekben szállították a háztartásokban használt étkezési sót) tudtak vállukon megtartani. Ez olyan teljesítmény volt, hogy híre ment a városban[2].

*

1935 – 37-ig töltötte katonai szolgálatát. Leszerelése után, 1938-ban a Szent István u. és Vasút u. (ma Béke u. – Vasút u.) sarkán bérelt üzlethelyiségben nyitott önálló vegyeskereskedést. Itt dolgozott önálló kereskedőként 1950-ig, a boltok államosításáig, majd boltvezetőként 1952-ig.

[2] Id. Varsányi Gyula ny. üzletvezető (1919) közlése.

1952-ben a Szarvasi Állami Gazdaságban volt raktáros, de mint vérbeli kereskedő, az év végén visszatért a kereskedelembe: a Földműves Szövetkezet 7. sz., Béke utcai, majd a 8. sz. Széchenyi u. – Jókai utca sarkán álló, egyszemélyes vegyesboltjában lett boltvezető, amelyet Darida-boltként ismert meg a környék.

1949-ben kötött házasságot *Bodó Ilonával*, akinek szülei teherfuvarozó vállalkozóként dolgoztak az államosításig. Két gyermekük született: *Pál* és *István.*

Igazi kereskedő volt, még a kemény, kapitalista világban nevelkedett. A boltok tulajdonosaitól – a nevelőitől – azt tanulta, hogy mindent meg kell tenni a vevők megtartásáért. Ebben nem gátolta az sem, hogy a bolt később már nem volt a saját tulajdona.

Mindig sokféle áru volt a boltjaiban, ha valaki valamit kért, s az még nem volt készleten, megrendelte, attól kezdve azt folyamatosan lehetett kapni. Nála mindig első volt a vevő. Ismerte őket, fejből tudta, hogy ki mit, és milyen minőségű árut venne szívesebben, igyekezett mindenkit a mindenkori lehetőségekhez képest kiszolgálni.

Az első Darida-bolt; fehér köpenyben a tulajdonos

Mivel általában egyedül dolgozott, az áruk elhelyezésénél két dolgot nagyon fontosnak tartott: egyrészt legyenek jól látható helyen, másrészt neki kézre essenek. Például: a zsákos árukat egymás mellé rakva, úgy készítette el azokat, hogy a lapátot egy-két méterről – szinte zsonglőrmutatvánnyal – vissza tudja dobni a zsákba.

Mindenkivel tudott és szeretett beszélgetni. Kicsit megtanult tótul is, hisz akkor még az idősebbek közül sokan nem is igen tudtak magyarul. Szerették a humorát, kiszolgálás közben adomázott is. Amikor több vevő várakozott, így gyorsabban telt az idő[3].

[3] Ifj. Darida Pál közlése.

A 8. sz. bolt forgalma fellendült a vezetése alatt. Hamarosan csak Darida-boltként emlegették. Nagyon tudott fejben számolni, gyorsabban, mintha pénztárgéppel számolt volna. Mindig a füle mögött volt a ceruzája, de mire levette, már fejben ki is számolta a fizetendő összeget. „Anzig-zwanzig" – mondta, és máris közölte, mennyit kell fizetni.

Felesége a sörgyárnak nevezett raktár egyik vezetőjeként dolgozott. Akkoriban a sör még gyakran hiánycikk volt, és ha a városban sehol sem lehetett kapni, a Darida-boltban akkor is lehetett. Ez is vonzotta a vevőket.

A kis boltokban általában a régi, kopott pultokat, polcokat használták, a padlót olajjal kenték fel, fűrészporral takarították. A levegőt az olaj, a petróleum, a kocsikenőcs átható szaga töltötte be. A 60-as években változott az ízlés és a kereslet, az ÁFÉSZ korszerűsített néhány kis boltot, többek közt a Darida-boltot is. Ettől kezdve nemcsak a kiszolgálás, hanem a környezet is kulturált lett. A vevők kezdték „Kis Corvin"-nak nevezni.

Rendkívül szerette a sportot. Fiatal korában focizott, később rendszeresen kijárt a szarvasi csapat mérkőzéseire. Ez aztán egész hétre beszédtémát jelentett a környékbeli férfiak számára, akik a boltban találkoztak. Később, amikor a fiai kézilabdáztak, a kézilabda lett a központi téma. Fanatikus szurkoló volt, a kézilabda-mérkőzések sokszor vehemensen viselkedő, elmaradhatatlan, jellegzetes alakja.[4]

*

Egész életében egyszemélyes boltokat vezetett, pedig többre lett volna képes. A kisüzletek közül neki volt a legnagyobb forgalma. Szerette a vásárlóit, a vásárlók is szerették őt. Üzletének vonzáskörzete messzebbre terjedt a megszokottnál, távoli utcákból is voltak rendszeres vevői. Számos kitüntetést kapott. Többször felkínáltak neki nagyobb üzleteket, de nem akarta otthagyni a „sajátját". Az volt az ő közege.[5]

*

Nyugdíjazása után sem tudta abbahagyni a munkát, szabadságos váltósként dolgozott tovább, majd István fiával közösen működtették az Arborétumban lévő büfét.

1978. március 30-án váratlanul hunyt el 64 éves korában. Vele eltávozott a „régivágású" kereskedők egyik utolsó képviselője.

Írta és szerkesztette:

Dr. Kutas Ferenc

[4] Dr. Demeter László (1952) közlése.
[5] Nagy Józsefné (1934) ny. ÁFÉSZ elnök közlése.

Szemelvények a szarvasi kisipar történetéből

Holub János asztalosműhelye

Holub János (1885 – 1960) Szarvason született. Szülei: *Holub János* és *Opauszki Anna*. Ősei apai ágon asztalosok és ácsok voltak, anyai ágon iparosok, köztük is volt ács. Iskoláit Szarvason végezte. Az elemi iskolában magyarul és tótul is tanult. 1895-96-ban elvégzett két gimnáziumi osztályt, 1897-től *Palkovics István as*ztalosnál tanulta a mesterséget, és elvégezte az ipariskolát. 1901-ben asztalossegédként szabadult. Még ebben az évben – 16 évesen – gyalogszerrel, kevés pénzzel útnak indult „valcolni", hogy mesterségbeli tudását gyarapítsa. Úticélként anyai nagybátyjai felkeresését tűzte ki – Kolozsvárott, Felsővisón, Pozsonyban –, de mérsékelt eredménnyel járt. 1905-ig – kis megszakításokkal – vándorolt – gyalog, lovas kocsin, vonaton –, és az ország különböző helyein vállalt munkát. Járt Erdélyben, Délvidéken és a Felvidéken. 1905-től 1907-ig Szarvason dolgozott, többek között a volt mesterénél is. 1907-ben bevonult katonának. Két évet a Dalmát hegyekben töltött, léghajós ezredben szolgált Teodó városa mellett. 1909-ben szerelt le, és került vissza Szarvasra, ahol élete végéig önálló iparosként dolgozott.

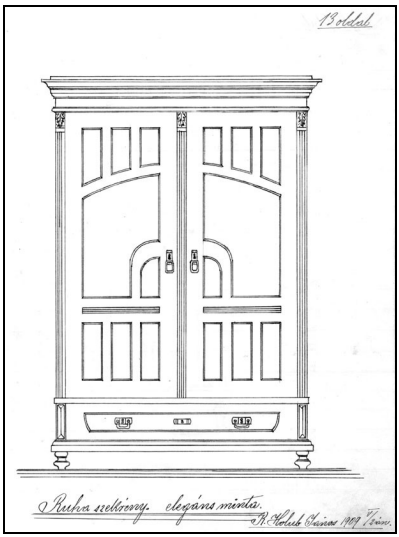

Későbbi pályájára tudatosan készült. Még katonakorában, 1909-ben megtervezte azokat a bútorokat, amelyeket később el is készített. Ezeket a terveket egy keményfedelű füzetben rögzítette. Több változatban megtervezte leendő házát és műhelyét. Pontos méretezéssel elkészítette a tervrajzot, az alaprajzon megtervezte a különböző bútorok helyét is. Kiszámolta az épület, ill. a bútorok faanyagszükségletét, a költségeket. Megtervezte a műhely berendezését és az elkészíthető munkaeszközöket, például a gyalupadot. Arra is volt ideje, hogy fiktív megrendelők számára megtervezze házuk homlokzatát.

Füzetének utolsó, 80. oldalára a következő szöveget rögzítette:

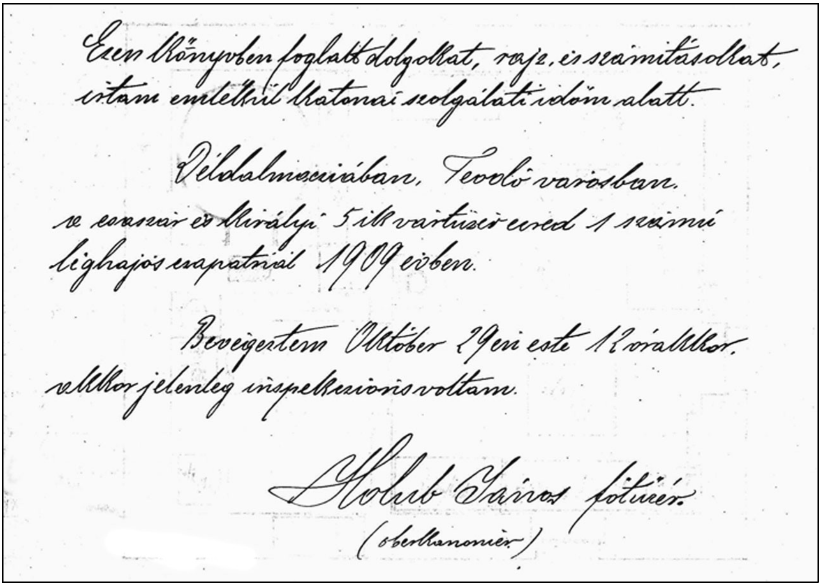
Ezen könyvben foglalt dolgokat, rajz. és számításokat,
írtam emlékül katonai szolgálati időm alatt.

Déldalmáciában, Teodó városban.
cs. császár és királyi 5ik várttüzér ezred 1 számú
léghajós csapatnál 1909 évben.

Bevégeztem Október 29eni este 12 órakkor.
akkor jelenleg inspekciós voltam.

Holub János főtüzér.
(oberkanonier)

1909-ben családot alapított, felesége *Hanó Julianna* (1887-1978) lett, akivel 50 évet éltek kiegyensúlyozott házasságban. Két fiuk – *János* (1912-1990, belső, családi nevén *Dani*) és *Sándor* (1914-2008), valamint három lányuk – *Julianna* (1910-1968), *Anna* (1917-1991) és *Ilona* (1919 –) – született.

Önállóvá válásában törést jelentett az I. világháború. Katonaságának színhelyén, Dalmáciában és Montenegróban vártüzérként szolgált.

A háború előtt a Jókai utcában volt a műhelye. A háború után a kezdő iparos fokozatosan vált elismert mesterré. A Damjanich utcában (III. kerület 318, ma 55. sz.) vásárolt házat, és lakóházuk udvarán alakította ki új műhelyét, ezt fokozatosan bővítette és fejlesztette. Először egy helyiségből állt, melyben a négy gyalupadot és a szerszámokat helyezték el. Eleinte elsősorban kézi szerszámokkal dolgoztak, ezek többségét is maguk készítették. Legfontosabb kéziszerszámai: gyaluk, fűrészek, fúrók, csiszolók; kalapácsok, vésők; kézzel hajtott finomköszörű. A műhelyből leválasztott másik helyiségében a festőműhelyt alakították ki, de a nagyobb és hosszabb szárítási időt igénylő bútorokat az ún. keresztépületben festették.

1928-ban Németországból hozatott akkor modernnek számító asztalosipari gépet, ezt a műhelyépülethez épített gépműhelyben helyezték el. Itt állt még egy gyalupad is. A gépet részletre vette 2000 pengőért, a részleteket másfél évig törlesztette. A kombinált vastagsági gyalugépen 60 mm széles, 180 mm vastag fákat is meg lehetett munkálni. Az állítható asztallal, fúrófejjel és cirkulával (körfűrésszel) ellátott gép – a hozzá vásárolt élköszörűvel – lehetővé tette a bonyolultabb és finomabb famunkák elvégzését, és jelentősen növelte a műhely teljesítőképességét. Holub János műhelye ezzel, valamint a később vásárolt szalagfűrésszel akkor a község egyik legmodernebb asztalosműhelye lett.

Iparengedélye az „épület- és bútorasztalos" mesterségre szólt, ezt is gyakorolta. Egyéni és vállalkozói megrendelésre készítette munkáit. Egy-egy nagyobb tételt az új épületek asztalosipari munkái jelentették: az ajtókat, ablakokat a megfelelő méretre készítették és állították be, ők fektették le a padlatot is, ha megrendelték.

A képet hivatásos fotós készítette. A cégtáblát az utcai fontról hozták be, a bútorokat a műhelyből. A képen lévő személyek:Melis György, Vostjár Jenő, ismeretlen, Tomasovszki Mihály (asztalosok), Pálkó Béla (inas), Medvegy János (asztalos), ifj. Holub János (Dani), id. Holub János (Tatinkó), az ajtóban (elmosódva) Holub Jánosné Hanó Julianna (Maminkó)

Ezeket a munkákat az ún. fővállalkozótól kapták, aki megversenyeztette az asztalosokat, és a legjobb ajánlatot tevő mester kapta a megrendelést. A bútorokat általában egyéni megrendelésre készítették. Gyártottak konyha- és szobagarnitúrát, de készítettek egyedi darabokat is. Az 1920-as évektől kezdve vásárokba is jártak. Lovas kocsit fogadtak, ezekre pakolták fel az árusítani kívánt bútordarabokat, ill. a mintadarabokat. Bejárták a környékbeli községeket, 50 km-es körzetben (Gyoma, Békés, Kondoros, Tiszaföldvár, Cibakháza). A vásározás Holub Jánosné feladata volt. Ezek mellett az Ipartestület csarnokában is árusítottak. A vásárokon megrendeléseket is felvettek, így a vásározás az egyik fontos bevételi forrása lett a családnak.

Holub János precíz ember volt. Ifjúkori vándorlásairól feljegyzéseket készített, úti kalandjairól önéletrajzában részletesen számolt be. Fennmaradt jegyzetfüzetének címlapja jelzi a kor magyarjainak legnagyobb fájdalmát (Trianon), és tükrözi a politikai elit irredenta politikáját is.

Amikor önálló iparos lett, napra kész könyvelést vezetett. Ezekből nyomon követhetők asztalosipari termékei, bevételei, kiadásai és tevékenységének anyagi mérlege is[6]. Néhány tétel 1926 januárjából, koronában számolva:

		Bevétel	Kiadás
1.	Tóth János szabó, bútor	350 000	
2.	Krkoséknak 1 ágy	200 000	
3.	*(Vostjár)* Jenőnek 1 napra		50 000
8.	Kriskáéknak 1 teknő	100 000	
12.	Juhos Pál vásárban megvett világos sifonért	1 250 000	
13.	Csarnokból két szék eladva	140 000	
14.	Forgalmi adó		140 000
15.	Plesovszki Pál részére ajtók ablakok	2 000 000	
20.	Bolza majorba két szék eladva	140 000	
	Januárban összesen	7 235 000	3.725 500

[6] Az említett dokumentumok az egyik unoka, Holub Mária birtokában vannak.

Holub János műhelye az 1930-as években élte virágkorát. A mester szakmájában városi szaktekintélynek számított, ennek megfelelően nevelte a jövő asztalosait. Szigorú, de emberséges volt munkásaihoz. Ekkor műhelyében a nyári időszakban 6-10 ember dolgozott: a mester, 1-2 inas, 3-4 segéd, köztük a két Holub-fiú is és 2-3 bedolgozó asztalos. A 30-as évek dolgozói: *Kreszan Pál, Melis György, Pálkó Béla* inasok; *Kasuba György, Medvegy János, Németh István, Novodomszki Pál, Tomasovszki Mihály, Valastyán János* segédek, *Vostjár Jenő* asztalos. A Holub-fiúk közül János javarészt otthon dolgozott, Sándor – felszabadulása után – gyakran „vidéken" gyarapította tudását, más mestereknél.

A munkát a nyári időszakban 7 órakor kezdték, délután 5.30-kor fejezték be, a téli időszakban rövidebb volt a munkaidő. Délben másfél óra ebédidőt tartottak. Az inas(ok) 12 éves korukban kerültek a műhelybe, és teljes hetüket a Holub-műhelyben töltötték. A hét végén mehettek haza a családjukhoz. Az ellátást (kosztot) Holub Jánosné biztosította. Szállásuk a műhelyben volt. A felhalmozott forgácsot leterítették, az volt az ágyuk. Sokrétű feladatot láttak el. Kezdetben a segédek keze alá dolgoztak, és az ő dolguk volt a műhely takarítása is. Ha vásárban vagy az Iparcsarnokban árusítottak, a rakodásban kellett segíteni. Alkalmanként segédkeztek a háziasszonynak a kerti munkákban. (A család a határban bérelt zártkertben is termelt a háztartásban felhasználható élelmiszereket.) A szakmában fokozatosan sajátították el a kézi szerszámok kezelésének módját, majd egyszerűbb bútordarabok elkészítését (pl. sámli) bízták rájuk. Mire segéddé váltak – felszabadultak – már székeket asztalokat is el kellett készíteniük, és a nagyobb szaktudást igénylő bútordarabok (ágy, szekrény) részműveleteit is tudniuk kellett. Egyedül a festést nem bízta rájuk a mester. Az inas nélkülözhetetlen volt a műhelyben, legalább egyet mindig felfogadott[7].

A segédek egy részét egy ideig tovább foglalkoztatta, de állandó munkása nem volt. Ha a munka megkívánta, volt segédeit, akik már asztalos mesterré váltak, visszahívta, esetenként más városból jött asztalosokat is foglalkoztatott. (Így lett *Németh István* asztalos a veje.) Ők már önállóan dolgoztak. Az inasokat nem, de a segédeket fizetni kellett. (1926-ban a napi bérük 50 000 korona volt.)

Pálkó Béla 1932

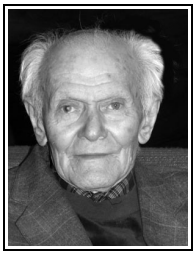

Pálkó Béla 2011

[7] Pálkó Béla, egykori inas közlése.

Holub János rendet tartott és tartatott a műhelyben. Minden szerszámnak helye volt, és használat után azonnal vissza kellett tenni a helyére. Alkalmazottai között nagy fegyelmet tartott, de ehhez nem volt szüksége sem durva fellépésre, sem hangos szóra. A korban megszokott, veréssel való fegyelmezésre nem volt szüksége.

Az 1926-os év decemberi és év végi mérlege

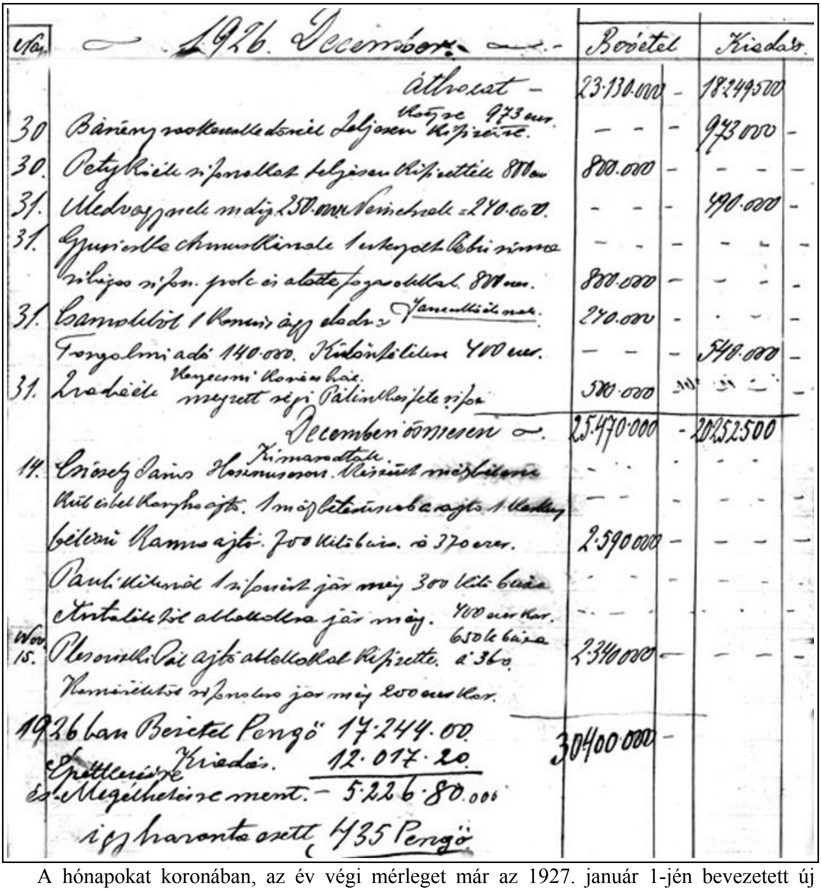

Nap	1926. December	Bevétel	Kiadás
	átvezet	23.130.000	18.249.500
30	[illegible] 973		973.000
30	[illegible] 800	800.000	
31	[illegible] 250 [illegible] 240.000		490.000
31	[illegible] 800	800.000	
31	[illegible]	270.000	
	[illegible] adó 140.000 [illegible] 400		540.000
31	[illegible]	500.000	
	December összesen	25.470.000	20.252.500
14.	[illegible] 370	2.590.000	
15.	[illegible] 650 [illegible] 360 [illegible] 200	2.340.000	
	1926ban Bevétel Pengő 17.244.00	30.400.000	
	Kiadás 12.017.20		
	[illegible] 5.226.80		
	[illegible] 435 Pengő		

A hónapokat koronában, az év végi mérleget már az 1927. január 1-jén bevezetett új pengőben számolta a mester.

Szellemi és mesterségbeli irányítója volt a munkának. Amikor segédekkel dolgozott, akkor a tervezés, a segédek irányítása és a finom munkák elvégzése volt a feladata. Ezek között volt az ún. flóderozás is. Ez az ajtók, szekrényajtók és az ágyvégek betétein a díszítő faerezet festését jelentette;

valamint a lakkozás, amely a fényt adta a bútoroknak. Nem csak tudta, szerette is a mesterségét. Mestersége anyagát, a fát, barátjának tartotta. Amikor a nyers deszkát meggyalulták, kivitte a műhely elé, a falhoz támasztotta, szemével is, kezével is végigsimította. Ugyanezt tette az elkészült termékekkel is.

Kapuszta Ferenc és ifj. Holub János (1935)

Életében és munkájában segítő társra talált feleségében, aki – amellett, hogy öt gyermeket nevelt – ellátta a háztartást, vásározott, besegített az asztalos munkába is; elsősorban a festés volt a feladata.

A háború majd az ezt követő, politikailag és gazdaságilag is bizonytalan időszak visszafogta a keresletet. Ekkor a műhely családi műhellyé változott.

Holub János követte ősei hagyományait: fiait maga tanította az asztalos mesterségre. Felszabadulásuk után – részben az Ipartestület ajánlására, részben az édesapa ismeretségi körére alapozva – más városokban működő mesterekhez mentek dolgozni, tapasztalatot szerezni. Miután megtanulták a mesterség fortélyait, mestervizsgát tettek.

A lakóházuk udvari folyosóján (a „gangon") lévő támlás padon fogadta a „kuncsaftokat" (megrendelőket), esténként, amikor jó idő volt, „vecserkákon" (esti beszélgetéseken) társalgott a szomszédokkal, ismerősökkel és a család tagjaival. Családszerető ember volt. Az unokákkal, egy részükkel egy udvarban, más részükkel közel laktak, szívesen beszélgetett. *„Olykor mondott mesét is, de leginkább vándorlásairól, katonaélményeiről, gyerekkoráról beszélt szívesen. Tatinkó nem volt gyerekekkel gügyögő nagyapa, ő komolyan vett bennünket, gyerekeket is. Élmény volt hallgatni, mert mindenről remek humorérzékkel tudott előadni. Különösen azt szerettem, amikor a hegyekről mesélt. A Királyhágó, Máramaros-*

Állnak: Pálkó Béla, Melis György, Vostjár Jenő, Medvegy János, ismeretlen, Tomasovszki Mihály. Ülnek: ifj. Holub János, Holub Jánosné és Holub János

sziget, Felsővisó, Cattaro, no és a tenger.... Utazgattunk gondolatban a képzelet szárnyain."[8]

Holub János érdeklődő, tekintélyes közéleti ember is volt. Olvasta a helyi lapokat, járatta a Tolnai Világlapját, a Színházi Életet, a Délibábot. Évtizedeken át töltötte be a Szarvasi Ipartestület elnöki és a mestervizsgák elnöki tisztét is. Amikor új inast vagy segédet alkalmazott, az alkalmasság és a mesterségbeli tudás mellett az énekhang is számított nála, mert ők jelentették az iparosok dalárdájának utánpótlását. A napi munka után szívesen beszélgetett alkalmazottaival. Figyelemmel kísérte a napi politikát, nézeteit megosztotta velük. Magyarország legvirágzóbb korszakának az Osztrák-Magyar Monarchiát tartotta, de mindig lojális volt az aktuális hatalomhoz. A német befolyás erősödését viszont aggodalommal figyelte.

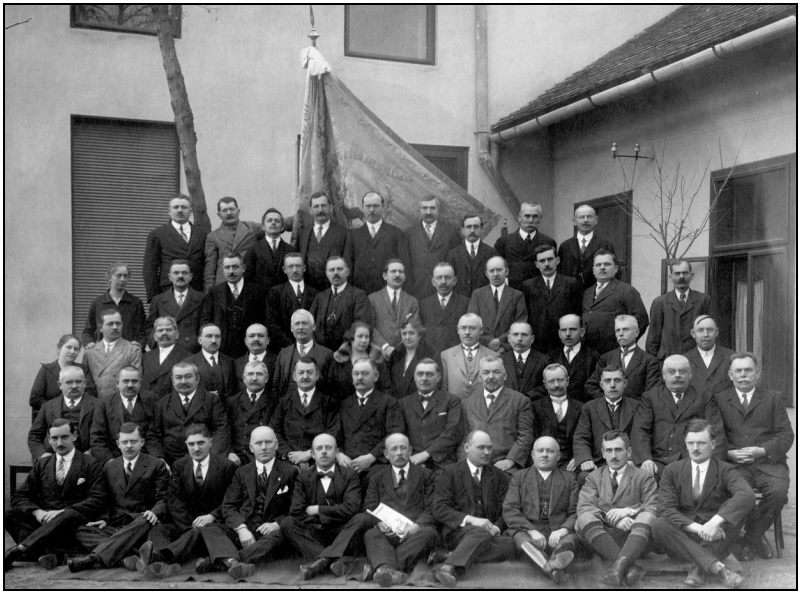

A Szarvasi Ipartestület vezetősége, valamint mester- és tanoncvizsgáló bizottsága 1927-ben. A harmadik sorban jobbról ötödik (világos zakóban) Holub János

A szocialista Magyarország rendjéhez nehezen alkalmazkodott. Úgy gondolta, hogy az új rendben a magánszektornak is van helye, de azt is tudta, hogy a hatalommal nem tanácsos szembeszállni. 1952-ben megalakult a Faipari Ktsz, amelynek soha nem lett tagja, ugyanakkor nem akadályozta, hogy fiai belépjenek. János fia egy időre elnöke is lett.

[8] Palotás Ádámné Holub Teréz (unoka) közlése.

Aranylakodalom (1959), a Holub család. Ülő sorban (balról) Pásztor Pál (testvér), Anna és Julianna (a lányaik); az ünnepeltek: id. Holub Jánosné, id. Holub János; ifj. H. Jánosné, ifj. H. János (a fiuk); második sorban ötödik Ilona (a lányuk); felső sorban negyedik Sándor (a fiuk). A többiek menyek, vők, unokák és egy dédunoka

Iparengedélyét megtartotta, bár kisebb intenzitással, tovább gyakorolta mesterségét. 1959-ben még megülték aranylakodalmukat, de Holub János 1960 januárjában, rövid betegség után elhunyt. Halála után az özvegy fenntartotta az ipart, amikor fiai nyugdíjba vonultak, ők használták a műhelyt. 1978-ban elhunyt Holub Jánosné. Az örökösök ekkor a műhelyt felszámolták, azóta a műhelyépület használaton kívül áll.

Írta és szerkesztette: Dr. Kutas Ferenc

Adatközlők

Dankó Pál (1924), Holub János (1949), Holub Mária (1943), Holub Sándor (1943), Pálkó Béla (1920), Palotás Ádámné Holub Teréz (1941), Pásztor Béla (1926), Vas Béláné Holub Ilona (1919)

Szarvasi asztalosmesterek 1947-ben

András István, Bárány András, Bárány Mihály, Behán János, Benkovics Pál, özv. Blaskó Dánielné, Blaskó Sándor, Blaskó Pál, Brachna Lajos, özv. Csirmaz Miklósné, Dispiter András, Dispiter Pál, Gaál Pál, ifj. Halász Dániel, Hantos György, Holub János, ifj. Holub János, Jánosik János, Jedlícska István, Kasuba Lajos, Kiszely János, Komár János koporsókészítő, Kotvan János, ifj. Kreizler János, Litavecz János, Medvégy András, Melis György, Misik István, Nagy András, Nádházi János, Perfalví Mihály, Pesti Gyula, Piacsek Pál, Podani János, Príbelszki György, Rohony István, Medvegy János, Rohony János, Roszjarovicz András, Sándor Tamás, Sovány János, Szirony Pál, Szrnka András, Tomasovszki Mihály, Tusjak Pál, Uhljar György, Újházi János, Urbancsok János, Varga András, Vámos János, Vitéz Pál, Vostjár Jenő, Vanka József, Weisz Béla, Zima Miklós, Zvara András.

Forrás:
Békés Vármegye Útmutatója és Közérdekű Címtára
Szarvas, 1947

A Holub-műhely egyetlen, a család tulajdonában maradt alkotása

Várostörténet – képeslapokon

Benka Gyula emléke

Benka Gyula 1838-ban született Békéscsabán. Az elemi iskolát Szarvason végezte el. Korán árvaságra jut: 1848-ban apját, *Benka György*öt, rá két évre édesanyját, *Szemián Johannát* veszíti el. Tizenkét éves korától – *Pál* öccsével együtt – nagyszülei nevelik. 1847-ben kezdi meg gimnáziumi tanulmányait Szarvason.

Az első szarvasi gimnázium

Az 1802-ben Mezőberényben alapított gimnázium 1834-ben anyagi okok miatt költözik Szarvasra. Az oktatás az 1791-ben emelt egykori Tessedik iskola épületében folyik 72 éven keresztül. A képeslapon ez az épület látható a XX. század legelején, amikor még gimnáziumként funkcionált.

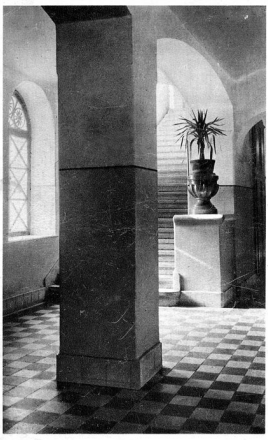

1855-ben miután elvégzi a gimnáziumot, főiskolai tanulmányait Sopronban és Pozsonyban kezdi, majd Németországban folytatja. 1862-ben visszatér Szarvasra, a főgimnázium tanára lesz. Részben anyagi okokból órákat ad – kollégái körében nem épp népszerű – tanítóképzőben is.

A tanítóképző

1862-ben kezd el működni a gimnázium keretein belül. 1907-ben önállósodik, a gimnázium első épületében folyik az oktatás *52 éven át. 1918-59-ig tanítónőképző. Ebben az időben (1935) készül ez a belső felvétel az épületről. Ma sem sokat változott a kép: a Tessedik Sámuel Múzeum lépcsőháza is lehetne a címe.*

1884-ben igazgatóvá választják. Igazgatósága alatt az iskola „kinövi" a régi épületét. 1905-ben – állami segítséggel – kezdődik meg az új iskola építése. A munka gyorsan halad, a következő év őszén már el is foglalhatják a tanulók. 1906. november 14-én avatják fel. Az ünnepi beszédet Benka Gyula tartja. – A hattyúdala volt – mondják a későbbi visszaemlékezők.

A Főgimnázium épülete

1906 decemberében postázták ezt a levelezőlapot. Teljes szépségében látható rajta Szarvas első kétemeletes épülete, a Főgimnázium. A felvétel nem sokkal az építkezés befejezése után készülhetett: az utcán még ott az építkezéshez használt gerendák halma, a kerítés festése folyamatban.

1908. február elején megválik szeretett iskolájától, elkezdődik az ő "nagyvakációja". Döntésének fő oka az egyre gyengülő látása:

"Elborult az ég felettem
Félhomályban járok,
Gyalogutam elvesztettem,
Nem tudom mi van előttem:
Sírgödör vagy árok."

(Részlet Benka Gyula költeményéből)

Hetven éves ekkor. Nyugdíjas éveiben lánya, *Benka Jolán* nyújt segítséget, őt és feleségét gondozza, ápolja

1905 novemberében írta lánya ezt a képeslapot a Budapesten tartózkodó édesapjának. (A felvétel a városi fürdőt ábrázolja.) A magánjellegű szövegben a szüleiről gondoskodó asszony sorai olvashatók:

"Édes Apám! Nagyon szépen köszönöm a megemlékezést. Gyuláról szerencsésen hazakerültünk. Itthon semmi baj, most jöttem a Mamától, Ő is jól van. Kezeidet csókolja szerető lányod Jolán és Samu"

Benka Gyula magánélete tragédiák sorozata. Tíz gyermekéből csak ketten élik meg a felnőttkort. 1911-ben meghal szeretett felesége, *Kollár Jolán*. 41 évig voltak házasok. Idős korára elveszti legjobb barátait, a könyveit – gyenge látása miatt le kell mondania az olvasásról. 1923. április 30-án, 85 évesen távozik e világból.

"...Túlvilág határán várnak reám nyolcan,
Kedves gyermekeim; áldott feleségem
Integet, hívogat, mint hajdanta régen..."

(Részlet Benka Gyula Végszó című verséből)

A Benka-ház
Ebben a házban élt Benka Gyula a családjával, közel a gimnáziumhoz, a mai Kossuth utca 6. szám alatt. Az épület ma is áll, de eredeti homlokzatát az átalakítások során elvesztette.

1928-ban a hálás utókor szobrot állít a gimnáziumigazgatónak. Ugyanebben az évben jelenik meg a Benka Gyula Emlékkönyv. Volt kollégái, diákjai méltatják személyét e műben. Életpályája, pedagógiai elhivatottsága Szarvas jeles személyiségei közé emelte őt. Ma utca, általános iskola viseli nevét, őrzi emlékét.

A Benka-szobor. Halála után öt évvel bronzba öntette alakját a Szarvasi Öregdiákok Szövetsége. A mellszobor Keviczky Hugó alkotása. A képeslapon az avatás látható. A szobor ma is áll. Elhelyezése miatt – a mai Pedagógiai Kar belső udvara – sok szarvasi ember sem ismeri.

"...Tanár volt az utcán: szép szót szórogatva,
A jó diákot meg is simogatta.
Tanár volt ha a kis diákszobák
Asztala mellett mondott adomát.
Szívét nagyképűn sohase dugdosta,
Vaskalap nélkül nőtt toronymagosra...
...Az élre sohase tülekedett
S oda emelte a szeretet,
Amely szívében szelíden virágzott,
Mellyel átölelt minden jóbarátot..."

(Részlet Gyökössy Endre Emlékezés egy kiváló magyarra című verséből)

Felhasznált irodalom:

Benka Gyula Emlékkönyv, Budapest 1928
Dobrotka Pál: Szarvasi képeskönyv, Szarvas 2010

Írta és szerkesztette: Brlás Attila

Várostörténet – képeslapokon

A szarvasi Turul

Hat évvel az első világháború befejezése után, 1924-ben merül fel a gondolat, hogy az elesett szarvasi katonáknak emlékművet állítsanak. Ez év nyarán felhívást tesz közzé a szobor előkészítő bizottság: a piactéri iskolába várják a volt négyes, százegyes honvédeket, az elesett katonák hozzátartozóit és mindazokat, akik szívügyüknek tekintik a hősi emlékmű felállítását.

Az 1924. július 12-én összeülő képviselő-testületi közgyűlés fényképen mutatja be a kiválasztott emlékmű mintáját - egy műkő anyagú, hét méter magas szoborról szól a leírás. De már ekkor problémák merülnek fel: miből teremtsék elő a költséget, illetve, hol legyen a szobor? (Ez a "Hol legyen a szobor?" kérdés az elkövetkező három évben még számtalanszor felmerül. A két lehetőség hívei – a Piac téren, kontra a Városháza előtt – szó szerint az utolsó pillanatig vitáznak ezen.)

1926-ban jelenik meg a *Praznovszky Béla* összeállította A szarvasi járás aranykönyve című kiadvány. Ebben szerepel a következő kép, a szarvasi hősök emlékoszlopának tervezete. Mintha csak a mai szobrot látnánk, minden stimmel. Vagy mégsem? Az obeliszk csúcsán egy keselyű látható!

Nem ez terv valósul meg. A Székely Károly szobrászművész alkotta, 1927 nyár elején – sajnos ennél pontosabb adatunk nincs – leleplezett szobron a magyarság totemállata, egy turul madár tárja szét szárnyait. 1927 augusztusának végén írja meg ezt a képeslapot egy bizonyos *Konrád néni*, a hátlapon szereplő szöveg: *Drága Tisztelendő Úr! Nézze meg a mi Hőseink emlék szobrát!* A felvételen nem láthatók koszorúk a szobor körül, az épületen a VÁROSHÁZA felirat levéve, az ablakokat letakarták (tatarozás alatt lehet az épület). Feltételezhetően a szobor avatása előtt készítette a felvételt *Roth Béla* fényképész .

Ezen a képeslapon pedig már egy megújult, rendbe hozott épület látható a szobor mögött. A felirat visszahelyezve, az oszlopokon, az ablakok alatt füzérdísz, a szobor tövében hegyekben tornyosulnak a friss koszorúk. Bár a képeslap készítője nem adott címet a fotónak, mi ezt bátran megtehetjük: Avatás után. Ezt a képeslapot 1928-ban postázták.

A Városházát (valójában Községházának kellene nevezni) körülölelő kerítést a bejárat előtt megbontották, itt egy kis teret alakítottak ki, ennek közepére került az emlékmű. Felavatása után különböző ünnepségek, megemlékezések kedvelt színtere. Korabeli képeslapok bizonyítják: az elkövetkező majd húsz év alatt mindig ott vannak az emlékezés friss virágai, koszorúi a szobor tövében.

1945 után a hatalom gyakorlóinak szemében megváltozik az emlékmű szerepe. A hatvanas, hetvenes években készült képeslapokon – bár a szobor ugyanúgy ott áll az épület előtt – csak a felirat változott: Tanácsháza. 1956-ban – fasiszta jelképnek kikiáltva – a turult eltávolítják, soha többé nem kerül elő. Több mint harminc évig áll így, csonkán az emlékmű.

A rendszerváltás után felújítják az emlékművet. A turulmadarat – mivel nem találják az eredetit – Búzás Mihály szobrászművész alkotja újra (dagadhat minden képeslapgyűjtő mellkasa: régi fényképek és képeslapok alapján készül el az új Turul). 1990. augusztus 20-án avatják fel a régi-új szobrot.

Felhasznált irodalom

A szarvasi járás aranykönyve (Összeállította: Praznovszky Béla), Orosháza, 1926
Dobrotka Pál: Szarvasi képeskönyv, Szarvas, 2001
Kutas Ferenc: Újra szárnyal a Turul, Szarvas és Vidéke 1990. aug. 17.
Szarvasi Közlöny 1924. júl. 2., júl. 19., 1926. okt. 8., nov. 9., 1927. febr. 17., ápr. 22. számai

Adatközlő: Búzás Mihály (1963)

Írta és szerkesztette:
Brlás Attila

Szemle

Egy orvos kor-lapja

Dr. Bukovinszky Béla, 1909-1959

A Bukovinszky család kiadása, Szarvas, 2009, 56 oldal

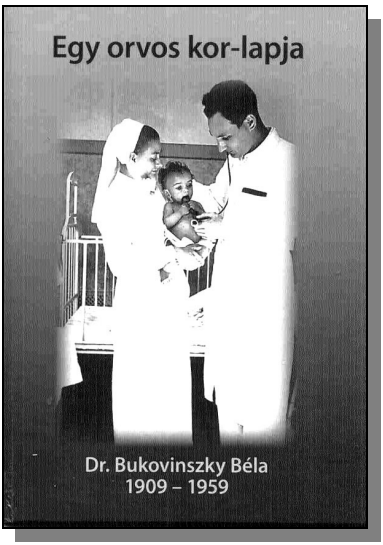

Egy újabb családi kiadvány jelent meg *dr. Bukovinszky László* szerkesztésében – ő és testvérei, *Hamar Jánosné Bukovinszky Enikő* valamint *Farkas Józsefné Bukovinszky Imola* összeállításában – orvos édesapjuk, *dr. Bukovinszky Béla* életéről.

A Digitális Kalamáris nyomdájában készült a kiadvány. *„Kereskedelmi forgalomba nem hozható!”* – áll a szép kis könyv belső borítóján, hiszen az apa emlékét a család számára kívánták megőrizni. Persze. mint minden, ez a kötet sem csak egy orvos viszonylag rövid, ám példaszerű életét mutatja be, egyúttal a kor tükre is. A könyvet mintegy hetven dokumentum, ábra és közte számos fotó teszi igazán értékessé és érdekessé a család számára (és tenné más olvasó számára is).

A család – *Zoltán,* és az az unoka, *Béla* által feltárt – története a felvidéki Liptóbukovinából indul, és 1763-ban folytatódik, amikor *Bukovinszky Ádám* bemutatja a nemesi levelét Szabolcsban a nemes vármegyének.

A könyv orvos főszereplőjének nagyapja, *János,* földbirtokos volt Szatmárban, apja, *István,* tanító ugyanott. Dr. Bukovinszky Béla gyakornokorvos a debreceni klinikán és a berettyóújfalui kórházban, majd évtizedeken át közkedvelt orvos Zsákán, Furtán és Bakonszegen.

Persze közben kirajzolódik a korrajz – vagy, ahogy a könyv címe ígéri –, a kor-kép is, hiszen a két világháború, az előtte-utána jellemző kesze-kuszaságok, 1956 és a rendszerváltások összes lélekcserélő zűrzavarai mind embert próbáló időszakok voltak. Mindeközben a könyv szereplője ember és jó orvos tudott maradni! A könyv ezt a dolgos, szorgos életet mutatja be. Főhajtás egy köztiszteletben álló orvos, a szeretett APA előtt.

Szívem szerint ajánlanám másoknak is. Szerintem a mai utódokról néhány szó és fotó még talán beleférhetett volna a történetbe és talán a családi költségvetési keretbe is…

Dr. Reszkető Péter

Diskurzus

Szent István Egyetem Pedagógiai Kar, Szarvas, 2009, 220 oldal

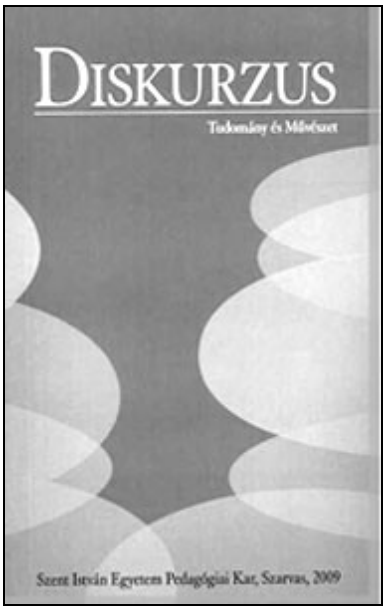

Nyolcadik alkalommal jelent meg a Szent István Egyetem Pedagógiai Kar *Diskurzus* című tanulmánykötete. A *Virágné Horváth Erzsébet* által vezetett szerkesztőbizottság négy fejezetbe sorolta az írásokat. Az elsőben *Lipcsei Imre* bevezető gondolatait *Poór Zoltán,* a Pannon Egyetem docensének prezentációja követi. A nevelés és módszer fejezetben a kar oktatói – *Kós Nóra, Lestyán Erzsébet, Szabóné Balogh Ágota és Bontovics Ignác* mellett *Kelemen Gabriella,* az aradi Aurel Vlaicu Egyetem és *Katja Grundig de Vazquez,* a Duisburg-Esseni Egyetem oktatóinak írásait olvashatjuk. A nyelv és irodalom fejezetben *Sipos Lászlóné, Katona Krisztina, Szarka Péter, Szabó Julianna,* Virágné Horváth Erzsébet, *Tusjak Erzsébet Tünde* tanulmányai mellett találhatjuk *Káich Katalinnak,* az Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanárképző Kar dékánjának munkáját. Az egészségkultúra fejezetben *Gaál Sándorné, Bajomi Éva* és *Kovács Krisztina* tanulmányait olvashatja az olvasó.

A tanulmányoknak a 2009. november 4-én rendezett Magyar Tudomány Ünnepéhez kapcsolódó nemzetközi konferencián elhangzott előadásai szolgálnak alapul. A kiadványt a konferenciáról és a hozzá kapcsolódó rendezvényekről készült fotók színesítik.

Dr. Lipcsei Imre

Göttingen dimenziói

Gondolat Kiadó Budapest, 2010. 190 oldal

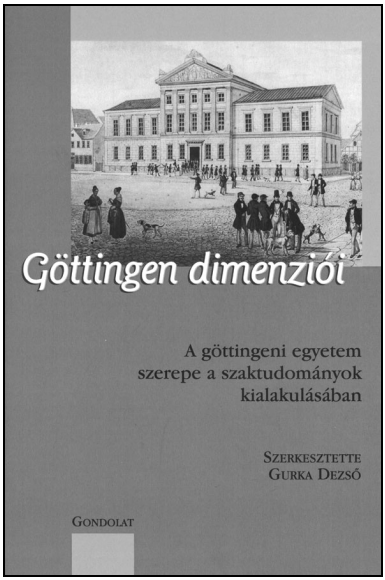

A tanulmánykötet a Szent István Egyetem Pedagógiai Karán, 2009. április 22-én megrendezett konferencia előadásait tartalmazza. Az előadók magyar egyetemek és kutatóhelyek elismert szakemberei közül kerültek ki. A résztvevők szakmában elfoglalt helyét jól fémjelzi, hogy a Gondolat Kiadó már a második kötetet jelenteti meg a Kar által rendezett konferencia anyagából.

A *Gurka Dezső* által szerkesztett kötet alcíme – *A göttingeni egyetem szerepe a szaktudományok kialakulásában* – azt sugallja, hogy a több mint két és félévszázados múltra visszatekintő nagyhírű intézményben folyó munka széles spektrumát ismerheti meg az olvasó. A kötet négy fejezetre tagolódik. *A göttingeni egyetem és a göttingai paradigma* részben *Békés Vera,* az MTA Filozófiai Kutatóintézet tudományos főmunkatársa és *Tóth Tamás,* a SZIE egyetemi tanára fejti ki gondolatait. A *Göttingen hatása a filozófiára, az egyes tudományokra és a művészetekre* című fejezetben a házigazda, *Lipcsei Imre* mellett *Gyenge Zoltán,* a Szegedi Tudományegyetem professzora, *Martinás Katalin,* az ELTE egyetemi docense és *Somhegyi Zoltán,* az ELTE Ph.D hallgatója villantotta fel az egyetem sokszínűségét. A *Göttingen és a távoli világok* című fejezetben két „hazai" kolléga Gurka Dezső és *Szilvássy Orsolya* tanulmánya olvasható. A negyedik, *Göttingen – Göttinga* című fejezetben *Balogh Piroska,* az ELTE tanársegéde, *Mester Béla,* az MTA Filozófiai Kutatóintézet főmunkatársa, *Both Mária,* az Apor Vilmos Katolikus Főiskola adjunktusa és *Krász Lilla,* az ELTE adjunktusa eszmefuttatásait ismerhetjük meg.

A Budapesten tartott könyvbemutatón több mint 40 fő szakmabeli vendég vett részt. Megtisztelt minket *Kelemen János* akadémikus, *ifj. Bibó István* művészettörténész, *dr. Misúr György* volt római nagykövet és több egyetemi oktató az ELTE-ről, BME-ről, a SZIE GTK-ról és az MTA filozófiai kutatóintézetéből. Ekkor írtuk alá a kiadó igazgatójával a harmadik kötet kiadásáról szóló megállapodásunkat.

Dr. Lipcsei Imre

Dobrotka Pál

Szarvasi képeskönyv

1899-1945

EMK Rendszerszervező Kft., Szarvas, 2010, 94 oldal

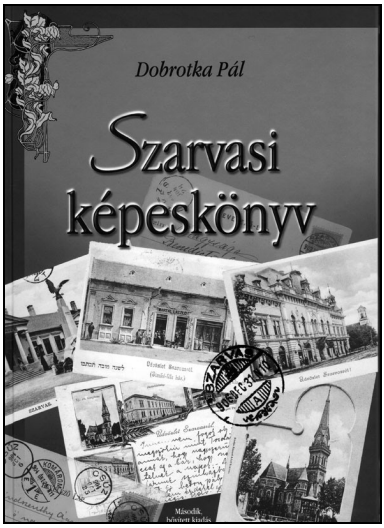

A képeskönyv első oldalán Ponyiczky Kálmán 1907-ben kiadott Szarvas-térképe található. A lakosság Tessedik terve és javaslata alapján sakktáblaszerűen alakította utcáit, házait, portáit. A jelentősebb utcák neveit azon személyiségekről neveztek el, akik sokat tettek e településért.

A fő cím felhívja a figyelmet arra, hogy e könyv a második, bővített kiadás; 1899-től 1945-ig mutatja be Szarvast képeslapokon. Az első kiadás kilenc évvel ezelőtt jelent meg.

Az új kiadvány szerkesztője Dobrotka Pál, aki az első kiadás képeslapjait gyűjtötte, az új kiadás tovább bővült szarvasi gyűjtők képeslapjaival. A levelezőlapokhoz *dr. Kutas Ferenc* írta a szövegeket, a könyvet *Gy. Zahorán Mária tervezte*. Az első szöveges értékelést és ajánlást *Babák Mihály* polgármester írta. Nagyra értékeli múltunk természeti és építészeti értékeit, s hasonló munkák készítésére inspirálja azokat, akik erre képesek. Ezt követően Dobrotka Pál ismerteti gyűjtőszenvedélyének történetét. A képeslapok történetéből címmel dr. Kutas Ferenc ír értékes gondolatokat a képeslapok megjelenésének idejéről, körülményeiről. Ugyanakkor Szarvas történetét is összefoglalja.

Mindezek után következnek a képeslapok, melyek postai levelezőlapok. Érdekesek az első példányok az 1900-as évek elejéről. A szöveget a képes oldalon írták. Ebben az időben főleg a Körös, a híd, valamint a Bolza-kastélyok láthatók a képeslapokon, majd a templomok. Ezt követik az iskolák épületei. Több kép foglalkozik az első világháború áldozatainak emlékművével. Ezután az Árpád Szálló következik. Több oldalról is látható. Ennek környezete a következő témakör: a római katolikus templom, az Árvaház, Tessedik szobra, az artézi gőz- és kádfürdő, a piactér a Ceres-kúttal, a római katolikus elemi népiskola, a takarékszövetkezet, a Lengyel-palota. Az Újtemplomról is több kép található.

A könyv második része élesen elválik az elsőtől. A szerkesztők új előszót írtak hozzá, indokolják a bővítés lényegét. 28 új levelezőlappal egészült ki, több gyűjtő segítségével. Itt a képek alatti szövegek nemcsak az épületet magyarázzák, hanem Szarvas nevezetes és kevésbé ismert lakosairól is szólnak, akik a képeslapokat írták vagy kapták. A Körös mint téma itt is szerepel, de a partján levő nevezetességekről is szó esik. Így a Reli- és Melisstrandról, a Mangol nyaralóiról, a Levente Egyesületről, a halásztelki vasúti hídról, de az önfenntartó életre berendezkedett családi paraszti gazdaságokról is. Végül tíz új kép bemutatására kerül sor, melyet *Réti Ágnes* pomázi lakos juttatott el. Ezek fotók, nem lett belőlük képeslap. Közülük kuriózum az egykori szarvasi nyári színkör képe és a vasútállomás épülete.

A szemet gyönyörködtető képek és a színvonalasan megírt szövegek a szarvasi lakosok nemes patriotizmusát alakítják, növelik. Köszönet érte.

Dr. Búzás László

146 Vasúti híd *Fantasztikus felvétel. Hátlapján a gyűjtő, Kovács Jánosné Plcsakó Márta kézírásával a következő mondat szerepel: „A halásztelki vasúti híd újjáépítése az 1919-es rombolás után”. A kép tulajdonosa feltehetőleg később rendezte képeslapjait, így emlékezete csalt. 1919-ben még az eredetileg épített fahíd állt, a képen látható vashíd csak 1927-ben épült, a fotót készítő Matók Sándor pedig csak 1932-ben nyitotta meg műtermét A függőállásokból, amelyek a híd aljáról és oldaláról köteleken lógnak, inkább arra lehet következtetni, hogy a híd átfestéséről lehetett szó az 1930-as évek végén. Az egykori munkások – artistákat megszégyenítő bátorsággal – alighanem csak a fotós kedvéért mentek fel a híd ívére.*

Tóth László

Szakmai életem Munkahelyeim, munkaköreim

Agrártörténeti Füzetek 21. szám, Szarvas, 2010, 69 oldal

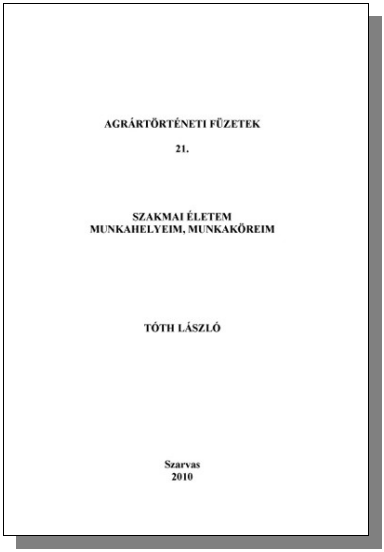

Dr. Tóth László nyugalmazott agrármérnök, gyémánt okleveles szarvasi gazdász szakmai pályája a szarvasi Középfokú Gazdasági Tanintézetből indult. Sorsának alakulása annak a társadalmi rétegnek, a tehetős gazdacsaládoknak sorsa, amelybe beleszületett.

Tanult, hogy a maga uraként ésszerűbben, eredményesebben gazdálkodjon. E helyett a háború utáni rendben sokáig megbélyegezve, földjétől megfosztva, „agrárproletárként" tette a dolgát. A magyar paraszt ősi alkalmazkodó képességével, örök hittel, bizakodással kerekedett felül a megpróbáltatásokon, s becsülettel kiállta a próbát. Ezért is fontos, hogy küzdelmes, példaszerű élete mások számára is megismerhető legyen.

Írása ugyanakkor hiteles képet ad az agrártermelés módjának az utóbbi 70-80 évben lezajlott gyökeres változásairól is. Ma már a műhold, a számítógép, a GPS, a lézer stb. mindennapi segítője a gazdálkodónak. Tóth László pedig még gazdásztanoncként *traktoregységgel* és *lófogatnappal* számolva tervezett. 2010-ről visszatekintve ez már agrártörténelem.

Az egész életére jellemző derűs életfelfogása következtében sikerei háttérbe szorították a megpróbáltatásokat. Ezt lényeglátó módon, tömören fejezi ki írása befejező soraiban:

„*Ebben a célratörően sűrített, rövidített, összefoglaló írásomban tudtam az igen változatos, gyakran gyötrődéseket sem nélkülöző, de végső soron sikerekben is bővelkedő munkás életemet megírni, azt közzétenni."*

A kötetet *dr. Bukovinszky László*, nyugalmazott főiskolai tanár lektorálta.

Dr. Szitó János

Dr. Domán Imre és Szarvas

Szerkesztette dr. Molitorisz Pál és dr. Szitó János

Agrártörténeti füzetek 22., Szarvas, 2010, 93 oldal

Dr. Domán Imre aranydiplomás állatorvos, helytörténész jelentős értéket hagyott városunkra. Immár több mint húsz esztendeje hunyt el, de településünk múltját feltáró munkássága megkerülhetetlen, máig példaszerű.

A ceglédi tanyavilágban látta meg a napvilágot, de szinte teljes pályafutása városunkhoz kötötte. Állatorvosként végzett 1939-ben, majd tanársegéd lett. 1942-ben dicsérettel tette le az állatorvosi tiszti vizsgát majd Szarvasra költözött, s itt kezdte meg állatorvosi gyakorlatát. Kiváló állatorvos volt. Szakmai előadásokat tartott, mintegy 130 szakközleménye jelent meg, elsősorban az *Állatorvosok Lapjá*ban.

Éles szemmel ismerte fel a felgyorsult változások következtében letűnő, pusztuló világ értékeit, mentette tárgyi emlékeit s szólaltatta meg tanúit írásaiban. Gyűjteménye legbecsesebb részét 1981-ben Szarvas városnak ajándékozta, ez ma is önálló részét képezi a szarvasi Tessedik Sámuel Múzeum állandó kiállításának.

Kezdő állatorvos kora óta előrelátó bölcsességgel készített jegyzeteket, fotókat tanulmányaihoz. E hatalmas anyagot, néprajzi, szociológiai megfigyeléseit nyugalomba vonulása után összegezte. (*Szarvasi cigányok*, Szarvas, 1984; *Az én szarvasi tanyavilágom*, kézirat, 1983).

Személyes pályafutásán túlmutató *Visszaemlékezései*t, (kézirat, 1983), szerkesztett, rövidített formában tesszük közzé. A füzetben olvashatunk még az egyes szarvasi határrészek történetéről, a lópatkolásról, a kocsisokról, de még a szarvasi kutyákról is.

Szenvedélyesen fotózott. Felvételeivel elsősorban a paraszti élet pusztuló értékeit rögzítette, de megörökítette a Pepi-kert növényeit, s világjáró utazásainak emlékezetes látnivalóit. A füzetet többnyire Domán-felvételekkel illusztráltuk, s a kiadvány végén fotóiból válogatást tettünk közzé.

A kiadványt *dr. Demeter László* lektorálta.

Dr. Molitorisz Pál

Komár Pál

50 év a mezőgazdaságban

Agrártörténeti Füzetek 23. szám, Szarvas, 2010, 44 oldal

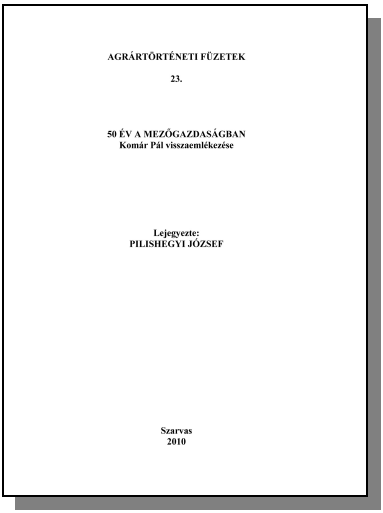

Szeptemberben jelent meg a Szent István Egyetem Víz- és Környezetgazdálkodási Kara és a Tessedik Öreggazdász Egyesület gondozásában Komár Pál visszaemlékezése.

Komár Pál, aranyokleveles szarvasi gazdász a II. világháború utáni rendszerben tanult. Mire technikusi oklevelet szerzett (1959), az ország politikai és a gazdasági helyzete stabilizálódott. Kialakultak a szocialista típusú mezőgazdasági nagyüzemek, ahol nagy szükség volt a szakképzett irányító szakemberekre. A kezdő szakemberek számára mindig volt munkahely, és aki tisztességgel helyt állt, annak nyitva állt a továbbtanulás lehetősége is.

Komár Pál a családi nevelés, és az akkor fénykorát élő Tessedik Sámuel Mezőgazdasági Technikum oktató-nevelő munkájának hatására a gyakorlat próbáját kiálló szakemberré vált. Szakmai továbbképzése és vezetői rátermettsége révén az általa irányított egységeket sikerre vitte, amit a kapott elismerések is bizonyítanak. Most az aktív nyugdíjasok életét éli.

Gazdag életúttal a háta mögött ma sem közömbös számára a magyar agrártermelés rendszere. Elégedetlen: nem úgy működik, ahogy kellene. Nézőpontjából néhányat kiemelve ajánljuk a kötetet olvasóink kezébe.

„Sajnos azt tapasztalom, hogy a magyar mezőgazdasági termékeknek nincs meg az a rangjuk, ami korábban volt. … A saját termékeinket a jelenleginél jobban kellene védeni. … A vásárlóknak azt üzenem, hogy olyan árut vegyenek a boltokban, amire rá van írva, hogy Magyar Termék."

A kötet a Szarvasi Informatikai Kft.-ben, 2009-ben rögzített hanganyag felhasználásával készült. Lejegyezte és Komár Pál további közléseivel kiegészítette *dr. Pilishegyi József,* nyugalmazott tanár. Lektorálta: *Dr. Bukovinszky László*, nyugalmazott főiskolai tanár. A füzet megjelenését a Szarvasi Agrár Zrt. támogatta, a nyomtatást a szarvasi Digitális Kalamáris műhely végezte.

Dr. Szitó János

Gulyás Mihály
Virradattól alkonyatig
Agrártörténeti füzetek 24. Szarvas, 2010, 168 oldal

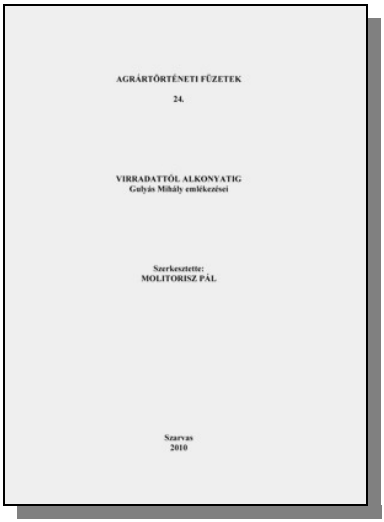

A sorozat újabb darabja hagyta el a nyomdát: Gulyás Mihály szarvasi öreggazdász visszaemlékezése. A testes kötet a Szent István Egyetem Víz- és Környezetgazdálkodási Kara és a Tessedik Öreggazdász Egyesület kiadásában jelent meg.

A füzetet *dr. Molitorisz Pál* szerkesztette, *dr. Demeter László* lektorálta. A nyomdai munkálatokat a Digitális Kalamáris végezte.

Gulyás Mihály (1921 – 2001) azon kevesek egyike volt, aki szükségét érezte, hogy lejegyezze pályájának eseményeit, s ezzel elejét vette, hogy tapasztalatokban gazdag életére a feledés homálya boruljon. Írásából nem csak a személyes sorsa bontakozik ki, hanem a szerző életével párhuzamosan végigkísérik az olvasót a sorsdöntő társadalmi-politikai folyamatok, melyek itt, Európa e kevéssé szerencsés közepén oly sok szenvedést, nyomorúságot s kevés örömet hoztak a hétköznapok emberének.

Visszaemlékezését lapozva megállapíthatjuk, hogy nemcsak a jelentős, nagy ívű pályát befutó személyek pályájának, életének megismerése érdemes figyelemre, hanem olykor a feltartóztathatatlan történelmi folyamatok között vergődő kisemberé is. Sorsában „alulnézetben” jelenik meg a történelem.

Gulyás Mihály, a talpraesett, jég hátán is megélő kisember mindig felülkerekedett a történelem viharaiban a sors adta nehézségeken. Hányattatásainak csak látszólagosan a vesztese, valójában minden körülmény között megállta a helyét. Sorsa *Móricz boldog embere* életével rokonítható.

Voronyezsben hadifogoly, de volt növénytermesztési agronómus, trágyamester, orgonista-kántor, szobafestő, bérelszámoló is a Szarvasi Állami Gazdaságban; a legnehezebb helyzetben is eltartotta népes családját. Írása sok szarvasi vonatkozású részletet tartalmaz. Bátorsága, elpusztíthatatlan életkedve, öniróniája és humora (ami megkönnyítette a nehézségek elviselé-

sét), sokoldalúsága, tehetsége, széleskörű ismeretei meglepőek.

A rég letűnt, ráérőbb korokban még szabadabban áramlott az ismeretanyag a generációk között. Az emberi életek, tapasztalatok nem vesztek el a halállal. Manapság a nagyszülők, szülők élete, vágyai küzdelmei, szenvedései a gyermekek, az unokák emlékeiben könnyen végképp eltűnnek.

A visszaemlékezés kiadása lehetővé teszi, hogy az olvasók, az újabb nemzedékek megismerjék az előttük járók életét, más kárán okulva tapasztalatokat szerezzenek, magatartásmintákat sajátítsanak el, s ez megkönnyítheti a fiatal olvasó életben való eligazodását is.

Dr. Molitorisz Pál

A bikazugi konviktus (bentlakásos diákotthon) előtt 1942-ben. Középen Kachelmann Kurt igazgató; Gulyás Mihály az álló sorban az igazgatótól jobbra harmadik.

Dr. Szitó Balázs

Életem, munkásságom

Agrártörténeti füzetek 25. Szarvas, 2011. 88 oldal

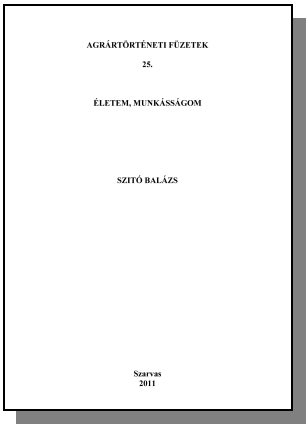

A 88 oldal terjedelemben megjelent kötetben dr. Szitó Balázs, vasokleveles szarvasi gazdász küzdelmes életútjával ismerkedhet meg az olvasó. Az írás tanulságos olvasmány egy ember sorsának alakulásáról, és egyben kirajzolódik a magyar agrártörténet sajátos korszaka is, amely a második világháborút követő „rendszerváltással" (1947) indult, és az újabb rendszerváltásig (1990) tartott .

Cselédlakásban élő, négygyerekes szülők tehetséges gyermekeként végezte iskolai tanulmányait, majd egy tehetős támogató jóvoltából a szarvasi m. kir. Tessedik Sámuel Középfokú Gazdasági Tanintézetnek volt növendéke 1939-1943 között. Az egyetemi tanulmányaihoz egyéves munkával kereste meg a szükséges anyagi alapokat. 1944 szeptemberében Budapesten, a m. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Mezőgazdasági Karára iratkozott be, de ennek működését még ugyanebben az évben megszüntették.

A háborús körülmények miatt egy ideig ismerősei révén a fővárosban, majd vidéken alkalmi munkákat vállalt. A Csordakút-pusztai uradalomban azonban mint leventeköteles fiatalt bevonultatták, és kiképzés nélkül, sokadmagával elindították nyugatra. 1945. április 26-án amerikai fogságba esett, melyből 1946. február 1-jén érkezett haza Berettyóújfaluba.

A háború után az új magyar kormány 1948 tavaszán az oktatást és annak intézményeit átszervezte. Budapesten létrehozta az Agráregyetemet, amelyet 1950-ben Gödöllőre helyeztek át. Itt szerzett agrárközgazdász diplomát 1953-ban. Friss diplomásként 1954. január 2-án az OTH (Országos Tervhivatal) Mezőgazdasági Főosztályán kapott munkát. Több mint harminc évet töltött a Tervhivatalban különböző osztályokon, különböző beosztásokban. Számos tervgazdasági feladatot hajtott végre itthon és néhány fejlődő országban.

A kötetet *dr. Bukovinszky László,* nyugalmazott főiskolai tanár lektorálta, megjelenését a Szarvasi Agrár Zrt. támogatta. A nyomtatást a szarvasi Digitális Kalamáris műhely végezte.

Dr. Szitó János

Jubilál az Agrártörténeti füzetek sorozat

2011 januárjában jelent meg az Agrártörténeti füzetek sorozat 25. száma. Ez az esemény okot ad arra, hogy egy pillanatra megálljunk, s illő módon áttekintsük az eddig végzett munkánkat, és körvonalazzuk a jövőt.

Az Agrártörténeti füzeteket *dr. Ligetvári Ferenc* (egyetemi tanár, az MTA doktora), főigazgató, alapító szerkesztő indította útjára 1998-ban, és gondozta 2002-ig, majd ezután 2003-2007 között *dr. Bukovinszky László* (főiskolai tanár, CSc) főigazgató végezte a sorozatszerkesztői munkát.

2008-ban a Tessedik Sámuel Mezőgazdasági Víz- és Környezetgazdálkodási Főiskolai Kar (TSF MVK Kar) és a 2007-ben megalakult Tessedik Öreggazdász Egyesület együttműködési megállapodást írt alá. Ebben megfogalmazódott többek között az Agrártörténeti füzetek közös kiadásának szándéka is. A sorozat szerkesztését a 15. számtól kezdődően a kiadók által megbízott személyek végzik, és a kötetek lektorálva jelennek meg.

Az Agrártörténeti füzetek eddig megjelent 25 számának jellege: szakmai 6, életút 9, ismeretterjesztő szakmai 3, helytörténeti 7.

A továbbiakban is fontosnak tartjuk a szarvasi agrároktatás intézményeihez kötődő visszaemlékezéseket, ill. az ehhez kapcsolódó egyéb munkákat, hogy múltunk e kevésbé ismert eseményeit szélesebb olvasói kör megismerhesse, és megmentsük azokat a végleges feledéstől.

A szarvasi agrároktatásban résztvevő tanárok és az itt végzett öregdiákok életútjának bemutatása mellett fokozott figyelmet fordítunk olyan témakörök megjelentetésére, amelyek szerepet játszanak a Körös-vidék arculatának alakításában a földhasználat, a természeti környezethez alkalmazkodó (környezetkímélő, ökológiai) gazdálkodás és a vízgazdálkodás területén. Ehhez szeretnénk megnyerni, írásra felkérni a SZIE Víz- és Környezetgazdálkodási Kar Intézeteit, valamint a szarvasi és Szarvas környéki civil szerveződéseket is.

A sorozat rendszeres megjelenését külső támogatók anyagilag segítették már eddig is, ezúton is köszönetet mondunk nekik. Segítségükre ezután is számítunk. Szeretnénk szerkesztői munkánkba bevonni az olvasókat is, ezért tisztelettel kérjük a témaajánlatokat vagy a kész munkákat a sorozatszerkesztőkhöz eljuttatni.

Az Agrártörténeti füzetek sorozat szerkesztői

Dr. Demeter László

Arany, Nagyszalonta, Toldi, Szarvas, Ruzicskay

Felelős kiadó: Ruzicskay György Közalapítvány, Digitális Kalamáris, Szarvas, 2011. 19 oldal.

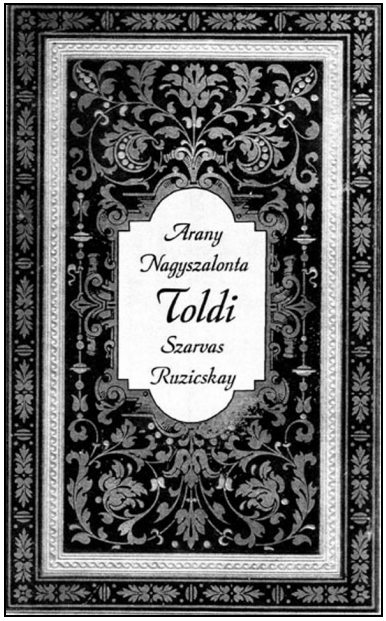

Szülőhelyem, Szalonta,
Nem szült engem szalonba,
Azért vágyom naponta,
Kunyhóba és vadonba.

(Arany János: Szülőhelyem)

Dr. Demeter László, mint a Ruzicskay György Közalapítvány kurátora, emlékfüzetet szerkesztett Ruzicskay György Toldi rajzsorozata nagyszalontai kiállításának megnyitója alkalmából. 125 évvel ezelőtt, 1886-ban jelent meg *Arany János Hátrahagyott írásai és levelezése*, amit fia, *Arany László* szerkesztett négy kötetbe. Eleddig nem nagyon publikált kötetekből az alig ismert *Önéletírás*át emelte át dr. Demeter László a füzetecskébe.

A „legszebben beszélő magyar költő", Arany János, ezt az önéletrajzát 1855-ben Nagykőrösön vetette papírra, *Gyulai Pál*hoz intézett levelében: *„Ideje volna beváltanom ígéretemet, s megküldeni az autobiográfiát, mely iránt felszólítottál"* – kezdi írását Arany, majd így folytatja: *„Születtem Nagy-Szalontán Biharban 1817-ben. A napra nézve nem vagyok egészen tisztában"*. Ehhez hasonló, érdekes, nem, vagy kevéssé ismert részleteket tartalmaz az írás a költő életéből.

A kiadvány tartalmazza *Petőfi Sándor Arany Jánoshoz* című versét, amit a Toldi sikere után írt: *„Toldi írójához elküldöm levelem, meleg kézfogásra, forró ölelésre."* És persze szerepel benne Arany János verse is *Válasz Petőfinek* címmel. *„S mi vagyok én, kérded. Egy népi sarjadék"* – határozza meg önmagát.

Igazi meglepetés volt a szeretett költőjük emlékét büszkén őrző szalontaiaknak a Toldi borítójával hasonmásformát mutató füzet. Így találkozott 2011. január 21-én a Toldi rajzsorozat megnyitóján Nagyszalonta, Arany János, Toldi, Ruzicskay György és Szarvas.

Szép pillanat volt!

Dr. Reszkető Péter

Hogyan születik diplomata Szarvason?

Misur György

Szarvasról Rómába

Mundus Könyvkiadó, Budapest, 2010, 250 oldal

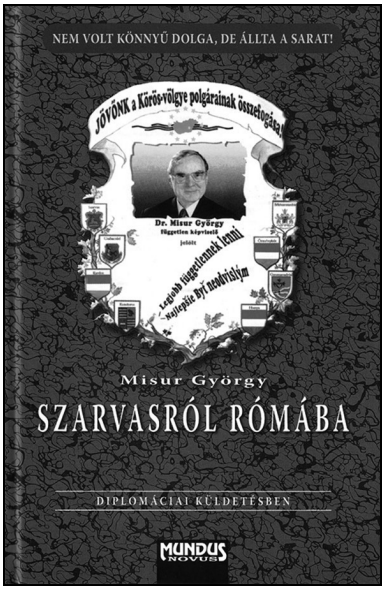

A szarvasi születésű diplomata, *Misur György* „Szarvasról Rómába; Diplomáciai küldetésben" című könyve a Mundus Kiadó emlékiratainak sorozatában jelent meg. Az eddig tizenkét kötetet számláló sorozat igen illusztris társaságba helyezi Misur Györgyöt, miként a valóságban, nagykövetként is hasonló társaságokban forgott/forog. Mások mellett *id. Antall Józsefnek, Ponori Thewrewk Aurélnak, gr. Károlyi Széchenyi Ilonának* jelentek meg emlékiratai a Mundus Kiadónál. A kötet címlapjáról a szerző 1998-as választási plakátjáról mosolyog ránk, az ízléssel elkészített könyv a kiadó mellett a Gyomai Kner Nyomda munkáját dicséri.

Elöljáró szavaiban *Stefano Bottoni*, az MTA Történettudományi Intézetének megbízott előadója így ír: „*Fontos, értékes és tanulságos könyvet tart a kezében a tisztelt Olvasó. Misur nagykövet önéletrajza jóval több, mint személyes emlékezet: pontos, lényegre törő vallomás egy hosszú és küzdelmes diplomata-életpályáról, amely egy dél-alföldi kisvárosból indul a háborút követő években, és egészen a rendszerváltásig kíséri Magyarország állandó helykeresését az új Európában. Misur György olyan generációhoz és társadalmi közeghez tartozott – az a bizonyos „fényes szelek" nemzedéke az 1945 utáni években –, amely hitt az épülő szocialista rendszerben.*

Az 1956 előtti Lengyelországban szolgálva (...) növelte az akkor még rendkívül fiatal diplomata informális tekintélyét. Ennek jeleként értékelhetjük első olaszországi kiküldését (1971-1975) első beosztotti minőségben, majd a nyolcvanas években (1986-1991) Misur nagykövetnek megadatott az a ritka szerencse, hogy kétszer teljesített külszolgálatot ugyanabban az országban, méghozzá két izgalmas, eseménydús periódusban: a hetvenes

évek a hidegháború jegyében teltek (ne feledjük, Magyarország és Olaszország két katonai főellenségnek számított!), míg a leépülő Kádár-rendszer éveiben Misur György sikeresen teljesített küldetése éppen az lesz, hogy „minden lehetséges szállal" összekösse a két országot. (...)

Tisztelettel és örömmel ajánlom ezt a finom humorral és angolos understatementtel fűszerezett könyvet azon Olvasók számára, akik érdeklődnek saját országuk közelmúltja iránt, és nyitottak egy személyes hangvételű és mégis tárgyilagos, nagy háttértudást és hozzáértést felvillantó elbeszélésre."

Ennél tömörebben, ugyanakkor figyelemfelkeltően nehéz lenne ajánlani Misur György könyvét. A szarvasiaknak nyilvánvalóan élményszámba megy majd a könyv első fejezete, amiből kiderül, hogyan születik és hogyan nevelkedik diplomata Szarvason.

A könyv derekát kitevő külszolgálati visszaemlékezések a Stefano Bottoni által is említett Lengyelország és Olaszország mellett Franciaországba és Kongóba is elkalauzolják az olvasót.

Misur György visszaemlékezésének egyik nagy erénye a nagyzolásmentes, pontos leírás, az adatok és tények rögzítése, amiből a már történelmivé magasztosult idők ismerhetők meg egy személyes sors folyományaként, az országáért mindig felelősséget érző és vállaló diplomata szemüvegén át.

A könyv harmadik része a 77 esztendős, több mint öt évtizedet a diplomácia forgatagában eltöltő ember „eszmefuttatásai", élettapasztalatai és javaslatai. Ebben a részben pompásan fűzi egybe gondolatait a magyar-szlovák viszonytól indulva az elitcsere szükségességéről és lehetségességéről írtakon át a kétkamarás parlamentről szóló magvas megállapításokig. Páratlanul értékes gondolatok ezek, mindenkinek csak ajánlani tudom. A könyvet fotódokumentumok és jegyzőkönyvek egészítik ki, alátámasztva, színesítve és pontosítva az emlékiratok egyes fejezeteit.

Ha lehet némi hiányérzetről is beszámolni a recenzensnek: Misur György kissé szűkszavúan ír családjáról, holott ajánlásában unokáinak, *Marának, Médinek és Miriamnak* dedikálja a könyvet. A diplomáciai évek is nyilvánvalóan sokkal több érdekes és emlékezetes történetet, sztorit termettek, amiből a szerző talán bátrabban válogathatott volna, bár az igazat megvallva Misur György könyvének a már említett erénye, a nagyzolásmentesség, az intimpistáskodás elkerülése talán abból fakad, hogy nem ment el túlzottan ebbe az irányba.

A könyv így is kerek, és kitűnő olvasmány. Bátran ajánlom mindenkinek, különösen a szarvasiaknak.

Tatai László

Nagy Jenő

Széljárta mezők

Novum Kiadó, Bp., 2010, 642 oldal

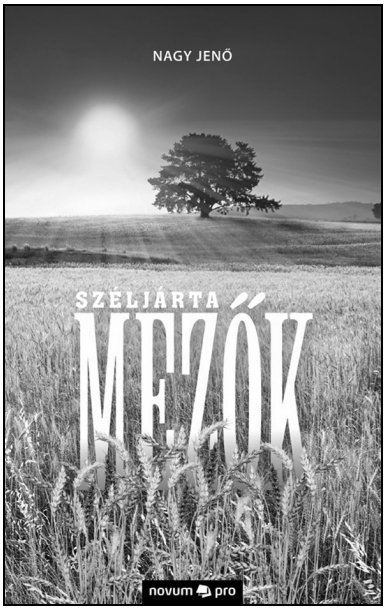

Nem lehet könnyű dolga annak, aki élete regényét szeretné megírni, s azt a nagyközönség elé tárni. Néhány éve még nehezebb volt, már ami a nagyközönség elé tárást illeti. Manapság azonban vannak kiadók, melyek segítik a szerzőt törekvéseiben, ha tudja a munkát finanszírozni. Ilyen a Novum Kiadó, s ilyen Nagy Jenő mint szerző, aki Széljárta mezők címmel írta meg terjedelmes életrajzi regényét.

Nem volt könnyű dolga, ismételgetem magamban, hiszen olyan időszakról írt – 1964-től 2000-ig terjedő időszak – amire még sokan emlékeznek. És mindenki másként. Ráadásul a könyv szereplői – ha megváltoztatott néven is, de a kor-, és kartársak körében felismerhető módon – élnek, és véleményt alkotnak. Nagy Jenőnek azonban ennek ellenére, vagy ezzel együtt is volt bátorsága papírra vetni élete történetét. A szocializmus építésének korát, a rendszerváltás – később rendszerváltozás, majd rendszerváltoztatás, manapság pedig csak módszerváltásként emlegetett – korszakát, végül a kapitalizmus alapjainak lerakását, hogy az avítt marxista terminológiával éljek.

Nagy Jenő és a Novum Kiadó megoldotta a feladatot, olvasható, szép könyvet nyújtott át a közönségnek. A történet kezdetén, az ifjú agronómus karcagi termelőszövetkezeti „kalandjait” olvashatjuk, oly precíz szakmai leírásokkal, hogy az olvasó kezdi azt érezni, ő is tudna már ezt-azt a mezőgazdaságban dolgozni. A történet a szintén karcagi kutatóintézet időszakát követően – a könyvben Bikásként emlegetett – Szarvasra érkezik, s a szarvasiak számára nyilván itt válik érdekessé. Ez már a rendszerváltás utáni időszak, amikor is a könyv *Tiszai László*nak nevezett hőse a Tessedik Főiskola Mezőgazdasági Karára kerül. Érdekes, hogyan látja azokat az éveket, majd az azt követő mezőtúri főiskolai éveket. Akikkel beszéltem, s annak

idején itt, meg ott dolgoztak, nem mondták, hogy alapvetően nem úgy történtek a dolgok, legfeljebb itt-ott másként emlékeztek.

Nem volt könnyű dolga a szerzőnek, jutok vissza megint a kiindulóponthoz. Azért, mert a kor-, és kartárs olvasók a valóságot kérik számon a könyvön, mégpedig mindenki azt a valóságot, amire ő emlékszik. Ezzel szemben ez mégis csak egy regény szeretne lenni, egy hőssel, aki – a regényekre jellemző módon – kalandjai során egyre jobb emberré válik, egyre bölcsebb és erkölcsösebb lesz.

Szerencsére ma már lehetősége van sokaknak, hogy – követve Nagy Jenő példáját – megírják, s a közönség elé is tárják életük regényét, amiben ők lehetnek a hősök, ők járják meg a rögös utat, s válnak egyre jobbá, bölcsebbé. Szívesen elolvasnám azokat a könyveket is, ha legalább ilyen gördülékeny és jó könyvvé állnának össze, mint amilyen a Széljárta mezők.

Szarvason nem kerülhető meg annak a ténynek a rögzítése sem, hogy a Tessedik Öreggazdász Egyesület és a (most már) Szent István Egyetem Víz és Környezetgazdálkodási Kara „Agrártörténeti füzetek" című sorozatában hasonló életutakat is bemutat, egykori gazdászok visszaemlékezéseit bocsátva a közönség rendelkezésére. Érdemes azokat is elolvasni.

Tatai László

Részlet a könyv Főiskolákon című fejezetéből

1989-ben úgy döntöttem, megpróbálok a mezőgazdasági felsőfokú oktatás területén tevékenykedni. Ezt azzal kezdtem, hogy szóltam néhány kipróbált barátomnak, kérve segítségüket. (...)

Ahogy közeledett a huszonharmadika, úgy lettem egyre idegesebb. Attól féltem, hogy valami meghiúsítja ezt a jónak ígérkező folyamatot. Végre huszonharmadikán elindultunk a feleségemmel a kis Skoda 120-assal Bikásra. Valamivel hamarabb odaértünk. A főigazgató elébünk jött. Egy igen jóképű, magas, félrefésült hajú szőke, középkorú férfi volt. Az ajtajára az volt kiírva, hogy nagydoktor, egyetemi tanár.

Kézfogással üdvözölt és bemutatkozott.

– Doktor Homoki Zoltán főigazgató vagyok. Már vártalak benneteket. Rá is térek a lényegre, de előtte felszólok Budai Gábor tanszékvezető úrnak, mert abban egyeztünk meg, hogy ő is jelen lesz a megbeszélésünkön.

Budai tanszékvezető úr néhány percen belül lejött, és bemutatkoztunk egymásnak. Nálam fiatalabb, ő is jóképű, fekete hajú, sportos fiatalember volt. A főigazgató úr kezdte.

– Milyen kandidátus vagy te, Laci?

– Gyepgazdálkodási – feleltem.

– (...)

Vezekényi György

Szómagam; Visszatérés

Filmkapu Kft., Budapest, 2011, 126 oldal

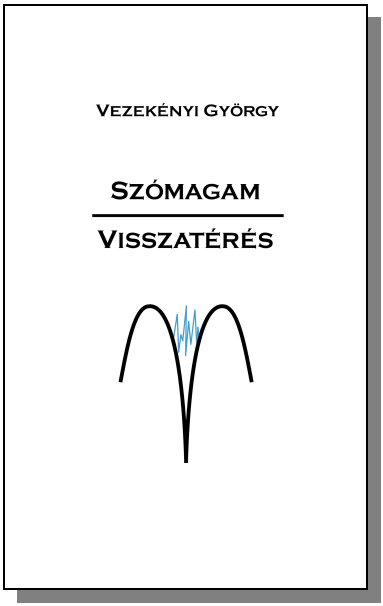

Változik a világ. A papír és nyomdai költségek növekedése, az internet- felhasználók szaporodása indokolja, hogy a korábban nyomdai úton előállított termékek elektronikus formában jelenjenek meg, nemcsak gazdaságosabban, hanem olcsóbban is. Ma már egyre többen olvasnak híreket és könyveket is számítógépen, e-book olvasón vagy akár az ún. okos-telefonokon.

Gutenberg is forradalmasította a könyv, azaz az írott információ terjedését az 1400-as években. Most, a 21. században, szintén történik valami, ami talán szokatlan, de gyermekeinknek, unokáinknak már nem lesz az. Megjelentek az internetes könyvkiadók, amelyek elektronikus formában, a papíralapú könyveknél jóval olcsóbban jelentetnek meg alkotásokat. Jelzi az elismertséget, hogy az Országos Széchenyi Könyvtár is kér már be köteles példányokat az elektronikus könyvekből. Ezeket „internetes könyvesboltokban", elektronikus úton lehet megrendelni és megkapni. Ilyen módon jelent meg a Szarvason élő és alkotó *Vezekényi György* könyve is.

1965-ben született. A Budapesti Tanítóképző Főiskolán végzett mint közművelődési előadó, marketing-kommunikációs szakemberként dolgozik. Négy éven át fizikai munkát végzett Angliában, hogy nyelvismeretét fejlessze, és tapasztalatokat szerezzen. Itt ismerte meg szarvasi származású feleségét. 2009 óta Szarvason él.

15 éves kora óta ír, publikál, de érdeklődése kiterjed a festészetre, a zenére, valamint a filozófiára is. Első kötete 1993-ban látott napvilágot, *Összkonform* címmel, még nyomtatásban. 2010 végén jelent meg a *Szentély – Kodegidor,* 2011-ben a *Szómagam – Visszatérés c.* könyve, mindkettő elektronikus formában. *(http://adamobooks.hu/szomagam.html kötet)*

A kötet két, jól elhatárolható részből áll: a *Szómagam* verseskötet, a *Visszatérés* próza. Ami összeköti őket, azt a „szakma" alanyiságnak nevezi.

„A szokatlan cím a „jómagam" kifejezésből származik, amely pusztán az „én"-re utal. Ezzel a változtatással olyan új szót teremtettem, amely már az alanyi költészetre utal, mint ahogy a kötet címadó verse is alanyi költemény. Ez az alanyiság ugyanakkor az egész köteten végigvonul, beleértve a Visszatérés c. kisregényt is" – vall művéről az alkotó.

Noha a Szómagam verseit a szerző formailag is elhatárolt szakaszokra, fejezetekre osztja, a kötetet tökéletesen jellemzi a fenti idézet utolsó mondata. Egy-egy fejezet versei tartalmilag vagy hangulatilag kapcsolódnak egymáshoz, ettől lesznek (lehetnek) önálló egységek. Bár líráról van szó, a verseknek „hőse" van: maga a költő. Körötte forog a világ, *ezt* a világot láttatja. Nem lesz tőle vidám az olvasó. Elégedetlenség, világfájdalom, szomorúság lengi át a verseket. A „legderűsebbek" a nosztalgikus versei.

Az első és utolsó fejezet közrefogja – tartalmilag is – a többit. Az elsőben felteszi magának a kérdést: *Mit csináltam eddig?* (*Szómagam*), majd a válasz lehetőségeit keresi. A második fejezet nosztalgikus hangvételű. Eliődz egy elmúlt szerelem, egy sörözés, egy fénykép, egy hajnal emlékénél, majd nagyon is valós angliai élményei jelennek meg (3. fejezet). Impresszionista képek villódznak a negyedikben, bennük már a kisváros, Szarvas képei is fel-feltűnnek. Ő is megírja (*Kosztolányi* és *Márai* után) a maga *Halotti beszéd*ét (ötödik fejezet), válaszfélét adva a feltett kérdésére: *Mert mit sem számít / az én, / mely csak nekünk / őrlő kérdés.* Az összegző, hatodik fejezet sem ad megnyugtató választ. Életuntság, a byroni spleen, olykor nyugtalanság uralja a versek többségét, nem tud belenyugodni a személyiség nyomtalan eltűnésébe: *Betonra csöppen a vérem, / a föld beitta volna észrevétlen.* (*Két sor*). A kötetzáró vers sem felemelő: *...én is a hóban hagytam lábnyomom / örökre / csak én tudom..* Ugyanaz a tűnődő késégbeesés érezhető benne, mint egykor *József Attila* összegző versében (*Talán eltűnök hirtelen*), csak a háttér egészen más.

Vezekényi verseinek többsége szabad vers, amely oly sok versírással próbálkozót vezet a könnyebbnek vélt útra. Pedig nem az. Mert ha a szabad versben nem sejthető a gondolatok, képek ritmusa, az nem több dilettantizmusnál. E versek többsége gondosan felépített kompozíció, remekül elkapott és visszaadott impressziókkal. Néhány költeményben megjelennek a rímek is. Olykor szervező erővé válnak (*Mozdulatlanul*), olykor csupán „díszek". Próbálkozik formai játékokkal: két-három szótag alkot egy-egy sort. Ezekben nincs rím; a rövid sorok ritmusa széttördeli a gondolatokat. E játék nem ad jelentéstöbbletet a verseknek (*Tik-tak*).

A kötet énregénynek is felfogható: a költő belső világának regénye; keresi helyét a világban, de nem találja. A versek többsége komor, nyomasztó hangulatot áraszt, de ennek oka nem derül ki igazán. Valahogy rosszkedvű lesz tőle az ember. Felrémlik az olvasóban *Babits* első kötetének záró verse:

Csak én birok versemnek hőse lenni,
első, utolsó, mindenik dalomban:
a mindenséget vágyom versbe venni,
De még tovább magamnál nem jutottam.

Ezt a lélekállapotot tükrözik Vezekényi György versei. Babits így kiált fel a szonett utolsó soraiban (*A lírikus epilógja*):

Én maradok: magam számára börtön,
mert én vagyok az alany és a tárgy,
Jaj én vagyok az ómega s alfa.

Az indulatszó azonban hiányzik Vezekényi költői magatartásából.

* * *

A kötet második része próza. A *Visszatérés* sajátos alkotás. Főhőse maga az író, aki visszatér városába. De mellette ott egy különös szereplő, aki egyenrangú társként kíséri útján. *„1986-tól 2005-ig írtam egy naplót. Ebben fokozatosan és egyre gyakrabban bukkant fel egy másik, írói, gondolkodói énem, akit Kodegidornak neveztem el. A naplóbejegyzésekből állt össze a Kodegidor c. kisregényem, amelyben megteremtettem őt. A Visszatérés megírásakor újra felbukkant, de már mint barát, társ, kísérő és vezető, valahogy úgy, mint Dante-nak Vergilius. Hiszen a Visszatérésben leírt út számomra sem volt könnyű; sem leírni, sem végigjárni. S bizonnyal el is tévedtem volna, ha nincs ott Kodegidor…”* – írja egyik levelében a szerző.

A mű cselekménye ez a különös „visszatérés”, amely csupán eszköze annak, hogy a szerző kifejtse a világról, az emberről, az emberi létről kialakított felfogását. *„A megérkezésről akartam írni. Arról, ahogy testet ölt a lélek és a szellem.”* Ötvöződnek a mindennapi valóság elemei a szürreális elemekkel, olykor szinte észrevétlenül mosódik egymásba a két világ. Kodegidor nemcsak kísérő, hanem rezonőr is. Ő tolmácsolja a szerző felhalmozott filozófiai, eszmetörténeti, vallástörténeti ismeretanyagát.

Kevert műfajú alkotás. Megjelenik benne a hagyományos elbeszélés, amelyet lelassít (sokszor megterhel) a filozófiai fejtegetés. Lírai betétek sorjáznak: a prózaíró mögül elő-előbukkan a költő is. Talán az esszéregényhez áll legközelebb a mű.

Stílusa is ehhez igazodik: az elbeszélő részek olykor puritán egyszerűségűek, hogy aztán helyet adjanak a túlburjánzó mondatoknak; a filozofikus részek elvontak, „magasröptűek”; a versbetétek akár önálló lírai alkotások is lehetnének. A mű zárása didaktikusnak tűnik: *„Mert te is folytatás vagy és eredet is, akárcsak mi, mindannyian”.*

Dr. Kutas Ferenc

Sindely Pál

Tanári emléktöredékek vonzásában

A Kőrösy József Szakközépiskolában eltöltött évtizedek
Szeged, 2010., magánkiadás, 344 oldal

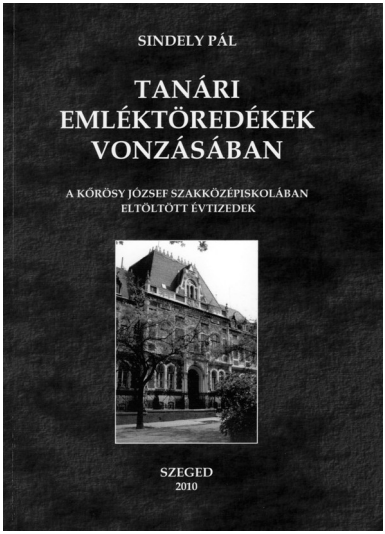

A cím az olvasónak szinte semmi támpontot nem ad, hogy miről is szól a több száz oldalas, sok képpel illusztrált könyv. A cím mellett meglévő idézetek már sejtetnek valamit.

Juhász Gyula bölcs gondolatai, amelyek napjainkban is meghatározóak lehetnének: *Az igazi tanár egyéniség, a tanár-diák kapcsolat alaptényezője, alapkövetelménye ez kell, hogy legyen.*

Juhász Gyula idézete megadja a könyv tartalmának alapgondolatát, melynek kifejtése a könyv írójának 40 éves tanári pályájának elemzése a „Kőrösyben," ugyanakkor rövid, de tartalmas összefoglalót ad az alsó-, a középfokú valamint az egyetemi tanulmányairól.

A művön mindvégig érződik az intézményhez kötődő „lokálpatriotizmusa" s nem utolsó sorban a „Kőrösyhez", Szegedhez. Ez most is követendő lenne és példaértékű.

Ezen írások elemzése választ ad a mű címében megfogalmazott mondatokra. Ennek tudatában lehet és kell véleményt alkotni a mű egészéről.

A könyv négy fő részre tagolódik. Az első három rész a múlt rövid áttekintését adja. Ezekben a fejezetekben 2-3-5 oldalas írások jól elkülönülnek egymástól, és mindegyiknek van külön-külön „emlékező" mondanivalója. Ügyes szerkezeti megoldás!

A negyedik rész több mint tíz alcímet tartalmaz. Ezek a fejezetek a 40 éves tanári munka részterületeit elemezik röviden, de tényszerűen és lényegre törően. Itt dominál a Tanár Úr központi egyénisége. Egyrészt tevékenységét ismerjük meg, amely rendkívül sokrétű, tartalmas és eredményes. Másrészt a munka mások – és ami a legfontosabb – a tanítványok elismerő gondolatait tartalmazza. Szerintem ez a legfontosabb „bírálat" avagy „elismerés."

A tartalomjegyzék négy nagy fejezetének rövid, de lényegre törő összefoglalóját adja, és mindezeket konkrétumokkal támasztja alá. Itt is végig érezhető az „indító" (általános iskola, gimnázium), valamint a „befejező" (egyetem) iskolák iránti hála és szeretet.

Mindezekért köszönetet és elismerő szavakat mond. A könyv eddigi mondanivalója érdeklődést és kíváncsiságot kelt az olvasóban.

Az első nagy rész a ***Csabacsűdi emlékek.*** Az általam „mottónak" felfogott, a könyvben szereplő Sinka-idézet nagyon jó az indításhoz. Ez is megadja az első nagy fejezet alapgondolatát, amely végig érezhető a fejezet mondanivalóján. Betekintést ad a szülőkről, testvérekről. Bizonyos társadalmi, gazdasági témákról is ír, igen reálisan.

Külön is hangsúlyozni kell azt a szeretetet, amellyel az alföldi tanyavilágról ír. Ez a táj igencsak „megfogja" az értelmileg és érzelmileg nyiladozó fiút. Az otthon szeretete, a szülői gondoskodás, példamutatás, élményhatás magyarázza azt a szerénységet, céltudatosságot, amely a szerzőt, ismereteim szerint, eddigi élete időszakán jellemezte, jellemzi.

Mindezt az útjára induló fiatalember szorgalmával, segítőkészségével viszonozta. Tudomásul vette, hogy segíteni kell a családnak s aztán következett a petróleumlámpa melletti tanulás, feladatmegoldás.

A Kita-iskoIa falai között tanulva című fejezet előtt olvasható *Vorák József:* „ *Az én iskolám"* című verse. Ez a vers szintén olyan „mottónak" felel meg, amely az alapgondolatot, gondolatokat megadja. Itt kell kiemelnem, hogy „mottókat" úgy megválasztani, hogy a fejezet alaphangját, alapgondolatát megadják, nem könnyű. Ugyancsak nem könnyű megírni a fejezetet úgy, hogy tükröződjön benne a „mottó".

A rövid iskolatörténetben a szerző „emléktöredékeiben" minden részletre kitér. Leírja az iskola környezetét, berendezését, közművelődési szerepét, s nem utolsó sorban az ott tanítók egyéniségét, tudását, hivatástudatát, gyerekszeretetét. Mindezt alátámasztja *Klebelsberg Kunó* miniszter 1925-ben elmondott parlamenti beszédének néhány gondolatával.

Mindemellett kitér olyan, ha akarom, nyelvtani (szakmai) kérdésekre, mint pl. a *tanyasi* vagy *tanyai* a jó megfogalmazás. A fejezet utolsó, fontos gondolatokat fogalmaz meg az olvasás fontosságáról, annak szeretetéről, jellemformáló erejéről. Napjainkban úgy érzem van mit pótolni!

A Nagyrátai iskolában töltött négy évről élménydúsan számol be. A leírtakban a belső érzelem dominál. Itt találunk először utalást a későbbi pályaválasztás gondolatairól (matemetika-rajz-földrajz szak), persze még csak a tantárgyak szeretetéből lehet erre következtetni. Általam tisztelendő az a reális, logikus felfogás, amit a kisdobos-, az úttörőmozgalomról fogalmaz meg. Azonosul az akkori tevékenységével, és még utal is néhány olyan nevelő momentumra, amelyet nem ártana ma is alkalmazni. A pedagógus

közvetlenségének, emberségének tapasztalatait itt érzékeli először, és teszi pályája alaptételeinek. Hogy azokat mennyire alkalmazta munkájában, arra a volt diákjainak visszaemlékezései utalnak.

A ***Harang csendül ének zendül*** című fejezetben leírtak ugyancsak arról győzik meg az olvasót, hogy a szerző erről a kérdésről is reálisan, őszintén nyilatkozik. A vallás, az egyházközösség formáló szerepét ugyanúgy hangsúlyozza és követendőnek tartja, mint az előző fejezetben az úttörőmozgalomét. E két fejezet igen őszinte jellemről tanúskodnak.

A ***Gimnáziumi emlékek Szarvasról*** kezdő mondata – „szerettem a mi Alma Máterünket" – nem mottó, de alapgondolatot ad a fejezetnek: ez az iskola, a nevelők, a diáktársak szeretete. A szerző a négy tanév (1961 – 65) eseményekben gazdag történetét írja le.

A rengeteg adat, név, esemény arra utal, hogy a szerző többéves kutató munkájába került ezek összegyűjtése. Elismerést érdemel, hogy a neveket jól írta, eltekintve egy-két sajátos helyesírású névtől, hiszen ezek pontos írása néha az anyakönyvek alapján sem követhető.

A ***Gondolat útravalóként*** cím alatt a szarvasi tanárainak az útmutatásai olvashatók. Valamennyi a legjobbat tükrözi, központba állítva a tanári pálya hármas pillérét: a szakmai tudást, a gyerekszeretetet, az új keresését és mindezek továbbadását.

Összegzésként megállapíthatók a könyv legfontosabb jellemzői:

- reálisan leírt események;
- érthető, gördülékeny, érzelemdús, magyaros stílus;
- mély érzelmeket tartalmazó mondanivaló;
- emberszeretet;
- pontos forrásmegjelölés;
- a címnek megfelelően a szerző központi szereplése.

Dr. Lovász György

Vésztő története

Kezdetektől a várossá válásig

Szerkesztette: Ladányi Károly
Vésztő, 2008, 750 oldal

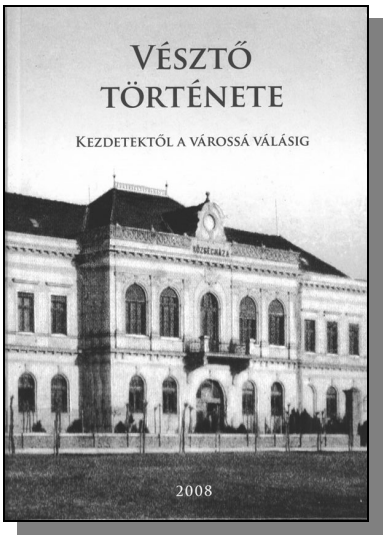

Nagy sóhajtással vettem a kezembe a kis-sárréti város, Vésztő történetéről szóló, 2008-ban kiadott testes kötetet. Bizony ideje lenne városunkról is egy új, modern monográfiát kiadni. A XX. században két kiadvány jelent meg Szarvas történetéről, az egyik 1922-ben, a város újra településének kétszázadik évfordulóján; de a másik, vitatott értékű munka kiadása óta is már közel fél évszázad telt el.

Mielőtt az olvasó feltenné a kérdést, hogy miért tartja szükségesnek a Szarvasi Krónika egy más tájegységben fekvő, városunkkal kapcsolatban nem lévő település történetéről szóló kötet ismertetését, máris sietünk megadni a választ. A kötet szélesebb alkotói kollektíva munkája, s a település története egy-egy fejezetének szerzője szarvasi kötődésű.

Dr. Szabó Ferenc – aki korábban betöltötte a Békés Megyei Levéltár, majd a Békés Megyei Múzeumok Igazgatóságának igazgatói tisztét – a szerzője Vésztő története 1849-től 1914-ig terjedő két fejezetének. Szabó Ferenc pályáját városunkban kezdte, 1959–1960-ban a szarvasi Vajda Péter Gimnázium tanára volt. Városunkhoz való kötődése később sem szűnt meg, tagja az Szarvasi Öregdiákok Baráti Körének, és jelentős szerepet játszott a szarvasi Tessedik Múzeum épületének 1992. évi felújításában.

Vésztő történetét a kezdetektől a török hódoltság végéig pedig *dr. Juhász Irén* régész, történész, Vésztő város díszpolgára írta meg, aki jelenleg is városunk lakója. 1973-tól a szarvasi múzeum munkatársa, 1994–2000 között pedig igazgatója volt. Egyik legjelentősebb ásatása a vésztői Csolt-monostor feltárása, s nevéhez fűződik a méltán híres, szarvasi, rovásírásos, avar kori tűtartó megtalálása is.

A könyvből minden megtudható, ami vésztői. Nemcsak a település részletes történetét ismerheti meg az olvasó (benne a „vésztői köztársaság” le-

gendás históriáját) a kezdetektől a 2001. évi várossá nyilvánításig, hanem a tematikus fejezetekből a település földrajzát, növény- és állatvilágát, oktatás- és művelődéstörténetét, egyháztörténetét. De olvashatunk pl. a vésztői cigányság történetéről, a város műemlékeiről, műalkotásairól, néprajzáról, szokásairól, hagyományairól, nevezetes személyiségeiről (pl. *Lakatos Menyhért* író, a település szülötte, s itt élt egy ideig *Sinka István* költő is), a lakosság antropológiai arculatáról vagy a testvértelepüléseiről is.

A kötetet térképek, fekete-fehér és színes képek – köztük több légifelvétel – illusztrálják, s mintegy húsz oldal terjedelmű a képmelléklete.

A könyv minden oldalának felső részén szerepel a könyv címe. Jobban szolgálta volna az olvasó tájékozódását, ha itt a fejezetcímeket közlik.

A monográfia Vésztő Város Önkormányzatának kiadásában, pályázati támogatással jelent meg a város nyugalmazott jegyzőjének szerkesztésében, szép kötésben, jó minőségű papíron. Az igényes könyv kivitelezése a Körös Grafikai Kft. és a Gyomapress Kft. munkája.

Dr. Molitorisz Pál

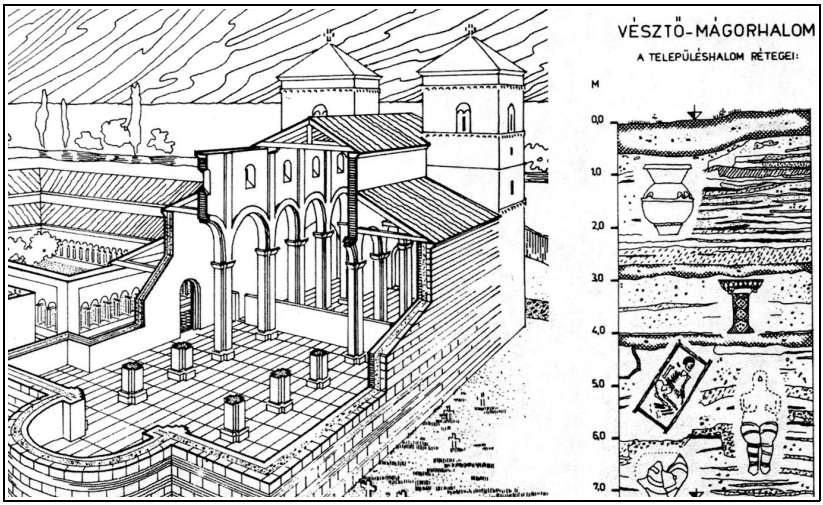

Istvánfi Gyula rajza

A XII. század végi bazilika rekonstrukciós rajza

Dr. Reszkető Péter
6 hét Ausztrália keleti partján
Szarvas, 2010, magánkiadás, 110 oldal

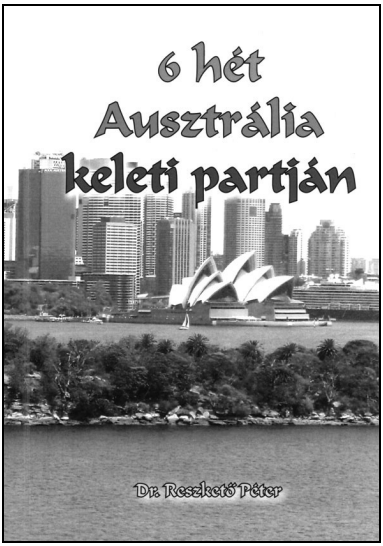

Ez a mutatós könyv a szerző önálló kiadványa. Mecénás nélkül született, 21 példányban. Pedig az írás olyan jó, hogy sokaknak érdemes lenne elolvasni. Sőt, akik anyagilag bírják, kedvet kaphatnak egy ausztráliai kirándulásra.

Ausztrália ország, sziget és kontinens is. Legfejlettebb területe a keleti partvidék, ezt járta be a szerző. Ennek jutott el minden jelentős területére. Úti élményeit lényeglátóan tárja elénk, s a humor is megjelenik benne. Ezt az országot – bibliai hasonlattal élve – földi paradicsomnak, Kánaánnak is nevezik. Az elmúlt 20 év alatt óriásit fejlődtek. Az őslakók ugyan rezervátumban laknak, de a betelepülők jó módban, magas életnívón élnek. Az eredetileg fegyenctelepnek épített épületek eltűntek, a fegyencek utódai ma már nem találhatók. Mindenki ausztráliainak vallja magát, függetlenül attól, hogy honnan jött. Mert ez az ország befogadó, keletiek, nyugatiak együtt élnek békességben. E nép kedves, udvarias, szolgálatkész, még a ritkán látható rendőrök is. A vendéglátójuk magyar származású, tehát magyar, sőt szarvasi telepesek is élnek itt.

Reszkető Péter útitársával és vendéglátójával utazta be a tervezett vidéket. Minden látott helyről beszámol, s közben az ország történelmét is feleleveníti. Életközelbe hozza az eseményeket, történéseket, látottakat. Étkezési szokásaiktól kulturális igényességükig igyekszik mindent leírni. Gazdagságuk okait is kutatta. Színes és nem színes képei ragyogóak. a fedőlapon látható épületek a monumentalitást sugározzák. Néhány színes képen ők is láthatók, bizonyságul, hogy valóban ott voltak. Szarvason, az utcán a szerző könnyen megismerhető Ausztráliából hozott Jacaru kalapjában. (Csak alváskor veszi le.)

Összegezve: remek kis útikönyv, amely a kiadása előtt megérdemelte volna a nyelvi lektori munkát.

Dr. Búzás László

Szarvason történt 2010-ben

Január

01. Pályázatot hirdetett Ruzicskay-ösztöndíjra a Ruzicskay Alapítvány.
- Pályázaton 800 ezer Ft-ot nyert a Cervinus Teátrum.
03. Az idénynyitó országos gyermek-és középiskolás sakkverseny résztvevői kupával, érmekkel és dobogós helyezésekkel tértek haza.
05. Egykori élsportolókat és sportvezetőket jutalmazott a Képviselő-testület.
08. Rendkívüli testületi ülés.
09. Előadással és kiállítással zárult a Csillagászat Éve szarvasi rendezvénysorozata.
- Megemlékezés a II. Magyar Hadsereg doni katasztrófájáról.
- Az új év első kézilabda-tornáját Babák Mihály polgármester nyitotta meg.
- Közvélemény-kutatás a Kossuth utca közlekedési rendjéről.
9-10. Országos felkészülési kézilabdatorna a Sportcsarnokban.
14. Nagy Noémi és a fiúváltó arany érmes lett az úszók Diákolimpiáján.
15. A Blue Gym Aerobik Egyesület új elnököt választott.
- Újra közmunkások dolgoznak a Körös-szögi Kistérségben.
- Cimbaliband Koncert a Művelődési Házban.
- Zabijačka (disznótoros ünnep) Középhalmon
16. A Harcművész Egyesület évadzárója.
- A SZIE Víz- és Környezetgazdálkodási Kar diplomaosztó ünnepsége.
20. „Kazinczy Szépolvasó Verseny" területi döntője a Könyvtárban.
21. Felszentelték az Ótemplomi Szeretetszolgálat „Napraforgó – Második Esély – Klub"-jának helyiségeit.
- Közmeghallgatás a költségvetési tervezetről.
- Testületi ülés. Főbb témái: költségvetés 2010-re; teljesítménykövetelmények a köztisztviselők és a Tűzoltó Parancsnokságnál a jogviszonyban állók részére; a 2010. évi Közbeszerzési Terv elfogadása; a 2010. évi Közfoglalkoztatási Terv elkészítése.
– „A szép Magyar Beszéd" verseny területi fordulója.
22. Műveltségi vetélkedő a Városi Könyvtárban. a Magyar Kultúra Napján
23. A Repeta Együttes koncertje.
– Kisállat-kiállítás a Sportcsarnokban. Megnyitotta Babák Mihály polgármester.
– Hartay Csaba költő Bárka-díjat vett át Békéscsabán.
25. A KÖRKÖRÖS, a Békés megyei költők antológiájának bemutatója a Múzeumban.
- Megnyílt Cs. Pataj Mihály gyűjteményes kiállítása a Múzeumban.
- Nagy Noémi úszó és Laurinecz Zsolt harcművész a 2009-es év legjobb sportolója.
- A vajdás diákok Finnországban jártak.
26. Filmklub a Művelődési Házban.
- Berettyó-Körös Szakképzési Társulás Konferenciája a Művelődési Központban.
28. Ifjúsági Hangverseny a Filharmónia szervezésében.
31. A benkások jótékonysági előadása a Művelődési Házban.

Február

02. A megyei diákolimpia sakkcsapat-versenyét a Vajda leány-triója nyerte, és bejutott az országos döntőbe.
05. Matók Sándor fotográfus emlékkiállítása a Tessedik Sámuel Múzeumban.
– Az Éjféli Pingpong Klub megkezdte drogprevenciós működését.
06. Megnyílt Szabó László Naplemente című festménykiállítása a Múzeumban.

- Az önkormányzat támogatja a méhnyakrák megelőzését szolgáló programot.

08. 42 M Ft támogatást kapott a Gallicoop Zrt. a Vidékfejlesztési Alapból.

11. Cigányság és oktatás a XXI. században – konferencia a SZIE Pedagógiai Karán.

12. Szenes János a budai várbeli kitörés 65. évfordulóján előadást tartott a Múzeumban.

13. A Székely Mihály Szakképzésért Alapítvány alapítványi bálját tartotta.

13-14. III. SZUSE kupa amatőr vízilabda-torna a Gyógyfürdőben.

14. Benka-farsang a Művelődési Házban.

- Aerobik Diákolimpia. Megnyitotta Babák Mihály polgármester.
- A Szakképzésért Alapítvány Alapítványi Bálja az Árpád Szállóban.

17. Elvámolt nászéjszaka című színházi előadás a Művelődési Házban.

- A Simonyi Zsigmond helyesírási verseny területi fordulója a Benkában.

18. A Szlovák Iskola Farsangja a Művelődési Házban.

19. Az Ótemplomi Egyházközösség felnőtt projektjének záró konferenciája.

- A sakk diákolimpia területi döntőjében három szarvasi érmes lett, az aranyérmes Medvegy Dalma továbbjutott az országos döntőbe.

20. VIII. Csery-emléktorna a 35 éven felüli kézilabdázók számára: kettős hazai siker.

- Körös Íjászverseny a szarvasi MTTSZ Szabadidős és Lövészklub szervezésében.
- Nagy Noémi egyéni csúcsot úszott, és V. helyezett lett az országos diákolimpián.
- Fülbevaló Klub: Adrenalin koncert a Művelődési Házban.
- Gyermekfoci díjátadó a Petőfi utcai Sportcsarnokban. Díjátadó Babák Mihály.

21. Sítábor a benkásoknak Gyergyócsomafalván.

24. Sajtótájékoztató: Domokos László ogy. képviselő, Babák Mihály polgármester és Font Sándor az Mg. Bizottság elnöke beszélt a mezőgazdaság helyzetéről.

- Szülői Fórum a méhnyakrák elleni védőoltásról.
- A Biztos Kezdet Gyermekház megnyitó ünnepsége.

25. Testületi ülés. Főbb témái: Dr. Demeter László fürdőigazgató beszámolója. Javaslata: „Minden gyerek tanuljon meg úszni.” A Képviselő-testület megszavazta az önerőt a Vajda P. utcai kollégium ablakainak cseréjére. Az M 44-es gyorsforgalmi út nyomvonalán sor kerül a kisajátításokra, Babák Mihály és Melis János jegyző felhatalmazást kapott a szerződések megkötésére. 155 millió forintot terveznek szükséglakások építésére.
Babák Mihály polgármester átadta a Képviselő-testület nevében a 2009. év legjobb sportolója díjakat. Lányok: I. Nagy Noémi, II. Mácsár Dorina, III. Gulyás Mercédesz; Fiúk: I. Laurinecz Zsolt, II. Melis Erik, III. Fazekas Nándor.

- A Baráti Kör farsangi bálja az Árpád Szállóban. Díjazottak köszöntése.
- Az Otthonunk Békés megye programsorozat megnyitója.
- A Körös-szögi Kistérség pályázatot nyert a „Települési szilárdhulladék gazdálkodási rendszerek fejlesztésére”.

27. Barátság Kupa viadalon a Szarvas SE Taekwon-do-sai arany-, ezüst- és bronzéremmel tértek haza Battonyáról.

- A gyors- és gépírók helyi csoportjának tagjai három bajnoki címet és számos értékes helyet szereztek az országos gépíróbajnokságon

28. Az Újtemplomi gyülekezet presbitériumi ülésén Gáncs Péter püspök meghosszabbította Zátonyi János lelkészi megbízását.

- A presbitérium döntött az Újtemplomi Iskola tanév végi megszüntetéséről.
- Gáncs Péter püspök hirdetett igét az Újtemplomban, és bejelentette a Deme lelkészházaspár felmentését.

Március

06 Szarvasi részvétellel tartották Szentesen a pedagógusok úszóversenyét.

- Bóbita Alapítványi Bál. Műsorvezetője: Novodomszky Éva tv-bemondónő.
- Megnyitották „Turul-szobrok a Kárpát-medencében” című kiállítást a Múzeumban.
- Fülbevaló Klub: Flamingó Koncert a Művelődési Házban.

07. A Körös ASE I. az asztalitenisz csapatbajnokságon a IV. helyen zárt.

- A Tavaszváró nemzetközi úszóversenyen Nagy Noémi kétszer is dobogón állt.

08-12. Nőnapi ünnepségek a városi intézményekben.

09. 47 új zenészt avatott a Művészeti Alapiskola a Művelődési Házban.

10. Filharmóniai koncert: Borbély László zongoraművész estje a Múzeumban.

11. A Tessedik Öreggazdász Egyesület évzáró közgyűlést tartott.

12. Pintér István történész előadása a Könyvtárban „Görgei szerepe a téli hadjáratban..”

15. Megemlékezés és ünnepi műsor az 1848/49-es forradalom és szabadságharc tiszteletére a város több helyszínén.

- A Március 15. Kupa megyei röplabda bajnokságán a szarvasi női együttes győzött.

16. Lakossági fórum a 44-es út tehermentesítéséről.

- A Strabag Zrt. megkezdte az útépítési munkákat az Arany, Dózsa, Tessedik és Benka utcákban.
- Pályázatot nyert a Kistérség Szociális és Gyermekjóléti Intézménye alapellátásának komplex fejlesztésére, korszerűsítésére.

17. Fotókiállítást rendezett a mótyói Naplemente Idősek Otthona.

18. Világszép Nádszálkisasszony – gyermekszínház a Művelődési Házban.

20. Az V. Pelikán Kupa Országos Hidegkonyhai, Cukrászati és Terítési Versenyen sikeresen szerepeltek a székelyes diákok.

- Rajzkiállítás „Közlekedésbiztonság gyermekszemmel” címmel a Műv. Házban.

20. Csökkent az önkormányzati szociális bérlakásokban élők lakbérkedvezménye.

- A Héra Alapítvány az Önkormányzattal együttműködve segítséget nyújtott 66 családnak áramszámlájuk rendezéséhez.

21. Szeretetvendégség az Ótemplomi Egyházközség Felnőttképzési Központjában.

22. Ötödször vette át Gulyás Mercédesz és Varga Virág a Magyar Köztársaság Jó tanulója, Jó sportolója díjat.

23. A Szarvasi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum Kistérségi Fórummá bővült.

24. „Húsvéti előzetes” – rendezvény a Bethlen Gábor Gondozási Központban.

- Nyuszi-ünnep gyermekeknek Középhalmon.
- „Tavaszi zsongás” – rendezvény a Fő Téri Általános Iskolában.

25. Testületi ülés. Főbb témái: a méhnyakrák elleni védőoltás program kivitelezése; a Rendőrkapitányság létszámhiánya; három új ülnök választása; bel- és külterületi közutak fejlesztéséhez szükséges tervek; szúnyoggyérítést végző vállalkozó kiválasztása.

- Baleset-megelőzési foglalkozást tartott a Gimnáziumban a Közlekedésrendészet.

26. A „Föld órája” akció IV. alkalommal városunkban.

29. A Körös-holtág Hasznosító Egyesület évzáró közgyűlést tartott.

- A Tatami Kupán kezdték meg az éremhalmozást a Szarvasi Harcművész és Küzdősport Egyesület versenyzői.
- Filharmóniai Ifjúsági Hangverseny a Művelődési Központban.

30. 375 diák vett részt a mezei futóversenyen az Erzsébet-ligetben.

- A Szarvasi Agrár Zrt. 60. évfordulóján emlékéremben részesítette Horváth Károly és Csanádi László volt vezérigazgatókat és többeket a régi munkatársak közül.
- Magyar-Szlovák Kormányközi Vegyesbizottság 12. ülése a Körös-Maros Látogatóközpontban.
- Jól szerepeltek a Ritmus SC és a Blue Gym Egyesület versenyzői az aerobik sportág Magyar Kupa nyitányán.
- Volt növendékek hangversenye a Művészeti Alapiskola rendezésében.

Április

01. Diák Gála az SZVKI Vajda P. Gimnázium- és a Székely M. Szakképző Iskolában.
- A Nemzeti Park kiállítását megnyitotta Babák Mihály polgármester.
02. Csillagászati szakkör a gyermekkönyvtárban.
03. Lakossági fórumot tartott Babák Mihály polgármester, és Dernovics László önkormányzati képviselő a Középhalmi Közösségi Házban.
- 400 millió Ft támogatást nyert az önkormányzat belvízrendezésre.
- „Hamvazószerdától Fehérvasárnapig" címmel családi délután a Múzeumban.
- A Babilon Tánccsoport táncosai a csepeli döntőn ezüst és bronz fokozatot szereztek.
- A IV. Csabagyöngye Kupa: a szarvasi leány sakkcsapat kupagyőztes.
- Mácsár Dorina taek-won-dós egy hét alatt két arany és egy ezüstérmet szerzett.
06. Makovecz Imre építész előadása az Evangélikus Egyház imatermében.
07. A Körös Szögi Kistérség 66 millió Ft-ot nyert a munkanélküliek visszasegítésére a munka világába.
- Mese habbal – a Körúti Színház előadása a Művelődési Központban.
08-09. A XVI. Óvodapedagógiai Tanácskozás a SZIE Pedagógiai Karán. Témája: Az óvodai nevelés a művészet eszközeivel.
09. Az Inkubátorház alapkőletétele; Babák Mihály köszöntötte a megjelenteket.
- A vajdás röplabdások a diákolimpia döntőjén bronzérmet szereztek.
- Bayer Zsolt újságíró tájékoztatója a Művelődési Házban.
10. A Szarvasi Öregdiákok Köre Egyesület éves közgyűlésén Orosz György ny. színházi rendező emlékezett szarvasi diákkorára.
11. Domokos László /egyéni/, Babák Mihály és Samu Tamás Gergő /listás/ parlamenti képviselő lett.
- Kőszegen a XVI. Országos Kamarazenekari Fesztiválon Szarvasi Kamarazenekar harmadszor nyerte el a rendezők díját.
12. A Tiszazugi Földrajzi Múzeumba, Tiszaföldvárra látogattak a vajdás diákok.
- Az „Úszó Klub" „Nyuszi" úszóversenyén a szarvasiak díjakat nyertek Békéscsabán.
- A Békés megyei amatőr röplabdabajnokság bajnoka a szarvasi női csapat.
- Vers- és mesemondó selejtező a Könyvtárban kisiskolás tanulók számára.
13. „Angyal" – a Cervinus Teátrum ősbemutatója a Művelődési Házban.
14. A Magyar Vöröskereszt elsősegélynyújtó versenyt rendezett.
14-18. A VIII. Szélrózsa Országos Ev. Ifjúsági Találkozót az Ótemplomi Evangélikus Egyházközség rendezte.
16. Megnyitották Ruzicskay György Toldi-rajzsorozatának időszaki kiállítását.
17. Szarvas városnak ítélték az országos MATUR-díjat.
- A székelyes tanulók a III. Országos „Szakmai idegen nyelv a gasztronómiában" című versenyen II. helyezést szereztek.
- A Húsvéti Kupán a szarvasi pingpongos, Maginyecz Árpád harmadik helyezett lett.
- XIX. Országos Gyermekszínjátszó Találkozó és Régiós Gyermekbábos Fesztivál valamint kiállítás a Művelődési Házban.
- A Kertbarát Kör házi bor és kolbász versenyt szervezett.
18. Hálaadás és jubileumi Benka Gála a Művelődési Házban.
- Az Országos Aerobik diákolimpia döntőjén tucatnyi érmet szereztek a szarvasiak.
20. Megnyitották a „Hulladékból termék" ÖKO-Pack Nonprofit Kft. vándorkiállítását.
- Ezüstérmes lett Balczó Balázs a Paksi Harmonika Fesztiválon.
- A Talentum Művészeti Díjat Komlovszky-Szvet Tamás szobrászművész kapta.
21-22. A HAKI-ban Mezőváros és vidéke címmel rendezték az MNVH V. Országos Vidék Fórumát. Előadói: Glatz Ferenc akadémikus, Babák Mihály és Domokos László országgyűlési képviselők.
- Kerekasztal-beszélgetés a résztvevőkkel az Aranyszarvasban.

22. Testületi ülés. Főbb témái: az önkormányzat 2009. évi költségvetési rendelet végrehajtása; éves összefoglaló jelentés a 2009-ben végzett ellenőrzésekről; beszámoló a Művelődési Központ, az Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, és a TS Közérdekű Muzeális Gyűjtemény 2009. évi tevékenységéről; a Szarvasi KOMÉP Városgazdálkodási Kft. 2009. évi mérleg-beszámolójának és a 2010. évi üzleti és pénzügyi tervének elfogadása.
- Hófehérke és a hét törpe – gyermekszínház előadás a Művelődési Házban.
23. Tudományos Tanácskozás a SZIE Pedagógiai Karán: A középkor vetületei.
24. A Művészeti Alapiskola képzőművész tagozatának évzáró kiállítása a Múzeumban.
- Az aerobik Magyar Kupa II. fordulójáról érmekkel tértek haza a szarvasiak.
- Ételosztás a Zöldpázsit óvodánál.
30. Ballagás a város középiskoláiban.
- Rendkívüli testületi ülés.
- „Magyar nemzeti történetírás" címmel Farkas Lőrinc Imre egyetemi tanár előadása.

Május

01. Május elsejei ünnepségek az Erzsébet-ligetben és a Sportpályán.
- „I Love Békés megye" - fiataloknak szóló kulturális programsorozat kezdődött.
„Mozdulj Velünk". Családi sportdélutánt tartottak az Aprók Kertje Bölcsődében.
07. A SZIE Pedagógiai Kar a Ballagók Bálját tartotta az Árpád Szállóban.
- Tavaszi haltelepítések Kákafokon.
- Megjelent a Szarvasi Krónika 24. száma.
07-08. Szlovák Gyermekszínjátszók XVII. Országos Szemléje a Művelődési Házban
08. A SZUSE nyolc szenior úszója 18 érmet hozott Csongrádról.
Megnyílt Szabó Zsolt fotókiállítása a Múzeumban.
A Fő Téri Iskola II. korcsoportos labdarúgói országos döntőbe jutottak.
Az Asztmás Betegek Világnapján a Szarvasi Egyesület 15 éves fennállását ünnepelte a Művelődési Házban.
Glembóczky Pálnét 100. születésnapján köszöntötte Babák Mihály polgármester.
10. XXIV. Halászati Tudományos Tanácskozás a HAKI-ban.
Az Arborétumban „ A Madarak és fák napján" dr. Hanyecz Katalin igazgató eredményt hirdetett a madáretetőt készítő pályázóknak.
A Körös-szögi Kistérség nyertes pályázat segítségével felállította a Kistérségi Információs és Humán Szolgáltató Központ Irodáját.
14. „DISCO BALESET" szimulációs bemutatója a diákoknak a Bíróság előtt.
15. 60 éves fennállását ünnepelte a Szlovák Iskola, fotókiállítással, könyvbemutatóval és nosztalgia esttel.
- MEDOSZ SE nagypályás labdarúgó csapat egykori játékosainak baráti találkozója.
A Szolnokon rendezett Kajak-kenu versenyen Bodonyi Dóra arany- és ezüstérmet, Dombvári Bence aranyat nyert.
Karate házibajnokság a Petőfi-csarnokban.
17. A Polgárőr Egyesület tagjai adományt gyűjtöttek az árvízkárosultaknak.
- III. Országos Szakmai Tanulmányi versenyen II. helyezést ért el a Székely Iskola.
18. Ivan Holub: Az Angyal, avagy az Igazság – a Cervinus Teátrum bemutatója.
- A vajdás kisgimisek érmekkel érkeztek haza a német nyelvi megyei versenyről.
19. A Művészeti Alapiskola zenei tagozatának tanévzáró hangversenye.
20. Testületi ülés. Főbb témái: az oktatási intézmények elhelyezéséről: A Fő Téri Általános Iskola a felújított ingatlanban kezdi meg a 2010/2011-es tanévet; a Vajda Péter Gimnázium 2010. szeptember 1-jétől tiszta profilú intézmény lesz az egységes SZV Közoktatási és Közgyűjteményi Intézményén belül.
- Jancsi és Juliska – táncmese a Művelődési Házban.

20-21. Közlekedj okosabban – szakmai konferencia az ifjúsági üdülőben.
21. Élő hagyományok a Dél-Alföldön című fotókiállítás megnyitója a Múzeumban.
- Ifjúsági Európai Mobilitás Hét és Autómentes Nap.
- A Babilon TS táncosai kettős bajnokok lettek a lódzi hip-hop világbajnokságon.
21-22. II. Határmenti Népművészeti Fesztivál a Művelődési Házban.
22. A Körös- Maros Nemzeti Park Igazgatósága, az Arborétum és a HAKI közös rendezvényt szervezett a biodiverzitás fontosságról.
- Medvegy Dalma II. helyezett a megyei junior sakkbajnokságon.
23. Megemlékezés Szepesi Károly evangélikus lelkipásztor halálának
- A kick-box világkupán Mácsár Dorina ezüstérmes lett.
23-24. Pünkösdi ünnepi istentiszteletek a templomokban.
- Kenusaink a kenu maraton magyar bajnokságon két bajnoki címet szereztek.
25. Vertigo Szlovák Színház szlovák nyelvű előadása a Művelődési Házban.
- A mótyói Naplemente Idősek Klubja vendégei voltak a Szlovák Népdalkör tagjai.
26. "A kiskakas gyémánt félkrajcárja" – mesedarab gyermeknapra a Könyvtárban.
- A Gimnázium-finnországi testvériskola közös műsora a Művelődési Központban.
27. Játszótérátadó ünnepség Ezüstszőlőben.
28. Testületi ülés. Főbb témái: az orosházi kerékpárút pályázathoz kivitelező-választás.
- A Lóránt János Demeter életművét feldolgozó könyv bemutatója.
28-29. A Vackor Néptánccsoprt döntőbe jutott a IV. Országos Néptáncversenyen.
29. Városi Gyermeknapi programok a Kossuth téren és a Gyógyfürdőben.
- Barokk ballada címmel előadás a Művelődési Ház színháztermében.
- Nagyanyáink, nagyapáink játékai – kiállítás a Múzeumban.
- III. Közép-Tisza-Vidéki Veteránjármű Találkozó.
- Veteránautó- és motorkiállítás a Fő téren.
Sárgulás – a SZIE Víz- és Környezetgazdálkodási Karának vidám rendezvénye.
A Kézműves Egyesület kiállítása a Múzeumban.
30. Gyermeknapi szeretetvendégség a Középhalmi Misszióban.
- Az Ótemplomi és Újtemplomi Egyházközség közös áldozati vasárnapja.
- Országos állat- és kirakódó vásár a Vásártéren.
31. A Kajak-Kenu Szabadidő Club évzáró közgyűlést tartott.

Június

02. Testületi ülés. Főbb témái: önerő biztosítása a gyomaendrődi kerékpárút pályázathoz; a Történelmi Emlékút Közalapítvány támogatása; megállapodás a Dél-alföldi Regionális Munkaügyi Központtal közcélú foglalkoztatásról.
03. Kakaókoncert a Művelődési Házban.
04. Rendkívüli testületi ülés.
- Ünnepi könyvheti rendezvény: Mendöl Tíbor dr. „Egy alföldi óriásfalu életének története" – könyvbemutató a Múzeumban.
- Tisztújítás a Város és Környezetvédő Egyesületben.
- Körös-parti zenés összejövetel a Baráti Kör és a Szarvasért Alapítvány szervezésében.
- Ezüstszőlői játszótéravató ünnepség.
05. Megemlékezés Trianon 90. évfordulójáról az emlékműnél.
- Herceg Bettina rajzkiállítása a Múzeumban.
- Régiós bajnok lett hátúszásban Uhljár Viktor.
06. Pedagógus napi ünnepségek.
- Frankó Fanni és Medvegy Dalma aranyérmes a megyei ifjúsági sakkbajnokságon.
- II. Veterán kézilabdás találkozó.
09. A Művészeti Alapiskola tanévzárója a Művelődési Házban.

11. Demeter Réka és barátai – áriaműsor.
12. III. Regionális Selejtező a Sárkányhajó Világbajnokságra a városi strandon.
- Ballagási ünnep a Benkában.
13. 120 milliót nyert pályázaton a szociális ellátórendszer bővítésére az Ótemplomi Egyházközség.
- Ünnepélyes alapkőletétel alkalmából köszöntötte Babák Mihály polgármester a megjelenteket az Ótemplomi Szeretetszolgálat központjában.
- Az Újtemplomi Egyház viszontlátogatása az Ótemplomi Egyházközségnél.
15. A SZIE Gyakorló Iskola diákjainak ballagása.
17-27. Az árvízkárosultak megsegítésére 40 edelényi gyermek ellátását vállata az Emberöltő Alapítvány.
18. Tanévzárók a középiskolákban.
19. Ballagási ünnepségek az általános iskolákban.
- Diplomaátadó ünnepség a SZIE Pedagógiai Karán.
- Két aranyat szereztek a vajdás lányok a strandröplabda diákolimpián.
- Hagyományőrző íjászverseny az Anna-ligetben.
- Fogyatékos emberek Regionális Esélyegyenlőségi Napja.
19-20. Lovasnapok Békésszentandráson.
23. Alvin és a Mókusok – matiné a Művelődési Házban.
24. Testületi ülés. Főbb témái: a 2010. évi költségvetés módosítása; a Történelmi Emlékút Közalapítvány, a Ruzicskay György Közalapítvány 2009. évi, a városi állattenyésztő és legelőkísérleti telep 2010. évi I. félévi gazdálkodása; az Önkormányzat Képviselőtestületének 2010. II. félévi munkaterve; zárt ülés.
24-25. Küldöttség utazott Erdélybe a Baróti Napokra.
26. Repülő Barátok Találkozója a Kákai Repülőtéren.
- 50 éves évfolyamtalálkozó a gazdászoknál.
28 – júl. 2. Kézműves alkotótábor az Ifjúsági Táborban.
29. Lakossági közmeghallgatás a szennyvíztisztító-telep átépítéséről.
- Meghosszabbították a Gallicoop Zrt. környezethasználati engedélyét: a tisztított szennyvíz továbbra is a Holt-Körösbe folyik a csatornákon át.
- Európai Uniós vetélkedő a Fő Téri Iskola napközis táborosaival.
30. Sass Szilvia és Teleki Miklós hangversenye az Ótemplomban.
- Könyvbemutató:a „Kárpát-medence régiói – Dél-Alföld” címmel.
- „Szarvas, a természet harmóniája” Babák Mihály polgármester előadása a Körös-Maros Nemzeti Park Anna-ligeti központjában.
- A Köztisztviselők Napja – ünnepség a Polgármesteri Hivatalban.

Július

01. Domokos László az Állami Számvevőszék elnöke lett.
- Dr. Váradi László, a HAKI igazgatója a Magyar Akvakultúra Szövetség elnöke lett
01-05. Értelmi fogyatékos emberek XXIII. Országos Találkozója Babák Mihály és Domokos László köszöntőjével kezdődött a Művelődési Házban.
03. Korbely István festőművész 50. születésnapján kiállítás nyílt a Múzeumban.
- Diplomaátadó ünnepség SZIE Víz és Környezetgazdálkodási Karán.
- Jótékonysági koncert az Ótemplomban.
- Fazekas Nándor kajakos kijutott a moszkvai Európa-bajnokságra.
05. Nagy Noémi és Uhljár Viktor, egy szám kivételével, mindent megnyert a szentesi úszóversenyen.
05-08. „Fedezzük fel Délvidéket” – pályázatot nyertek a székelyesek.
05-09. Fafaragó Tábor az Arborétumban.
- Aerobik Tábor a SZIE tornacsarnokában.

- Nyári Művészeti Tábor gyermekeknek a Ruzicskay Alkotóházban.
06. Dankó Béla o. gy. képviselőt MLSZ elnökségi taggá választották.
- Comenius-iskolák együttműködésében vett részt a Szlovák Iskola.
- Kézműves tábort szervezett a rászorulóknak az Emberöltő Alapítvány.
09. Sándor Tamás Emlékverseny a Kajak-Kenu Klub szervezésében.
- Kopjafa-avatás Karcag – Szarvas barátságának jelképeként.
09-11. A szolnoki kajak-kenu versenyről négy bajnoki címet hoztak a szarvasiak.
09-10. XIII. Aratónap Ezüstszőlőben.
- Tájgasztronómiai főzőverseny.
11. A Baráti Kör hagyományos nyári összejövetele.
- A Babilon TSE évzáró műsora a Művelődési Házban.
12. Megyei döntőben a vajdás elsősegélynyújtók.
- „Természettudományos Tehetséggondozó Projekt”-re 600 ezer Ft támogatást nyert a Gimnázium.
12-16. Nyári Művészeti Tábor gyerekeknek az Ifjúsági Táborban.
- Az „Anna-liget titkai” – játékos természetismeret a Látogatóközpontban.
13. A Szarvasi Úszósport Egyesület versenye a Gyógyfürdőben.
14. Rendkívüli testületi ülés.
14-18. Szélrózsa Evangélikus Ifjúsági Találkozó az Erzsébet-ligetben.
- X. Népismereti nyári tábor a Szlovák Kulturális Kör szervezésében.
15. Asztalos Lajosné születésnapi gobelin- és kézimunka-kiállítása a Múzeumban.
16. A legkorszerűbb biogázüzem alapkövét helyezték el Szarvas külterületén.
17. „Körös-körül“ - kerékpártúra a civil szervezetek összefogásával.
- Koncert az Evangélikus Ifjúsági Találkozón.
20. Ruzicskay György nyolc festménye a Magyar Nemzeti Galériában.
19-23. Nyári Disputa Tábor az Edit Vendégházban.
22. Az NB III-ban indulhat a Szarvasi FC labdarúgócsapata.
- Virágkötészeti kiállítás a Múzeumban.
23. Alkotóművészek tárlata a „Fa jegyében” a Múzeumban.
- Megalakult a Kerékpárosbarát Települések Országos Szövetsége.
23-25. VIII. Kistérségi Civil Napok.
- VIII. Kistérségi Civil Találkozó az Erzsébet-ligetben.
- Ünnepi megemlékezés a város 288. születésnapjáról.
- Koszorúzás a Letelepedési Emlékkőnél.
- Megemlékezés a Harruckern szobornál.
- Amatőr fogathajtó verseny a Sporttelepen.
- A „Vörös Malom” című színmű bemutatója a Művelődési Házban.
26-31. Festő-alkotótábor az Arborétumban.
27. Testületi ülés. Főbb témái: üzemeltetési szerződés kötése a Regionális Hulladékkezelő Kft.-vel; a TISZK által elnyert pályázat támogatási szerződésének jóváhagyása.
- Kínai delegáció látogatása a HAKI-ban.
30. Regionális Tájház Találkozó. Megnyitotta Babák Mihály polgármester.
- Anyatejes Világnapot tartott az „Aprók Kertje” Bölcsőde.
- A Kajak-Kenu Ifjúsági Európa bajnokságon párosban Fazekas Nándor bronzérmes.
31. Mága Zoltán koncertje az Ótemplomban.

Augusztus

01. Az Újtemplomi Evangélikus Egyház új parókus lelkésze: Laczi Roland.
- Az eddigi SZVKI Vajda Péter Gimnáziuma Szakközépiskolája és Kollégiuma,

a Székely Mihály Szakképző Iskolája, a Fő Téri Általános Iskolája és Óvodája, valamint a Nyilvános Könyvtára *Vajda Péter Intézmény* néven működik tovább.

06. Megnyílt Kovács István fotókiállítása a Múzeumban.

07. XIII. Kenumaraton a Holt-Körösön.

11. Közbiztonsági Fórum a Polgármesteri Hivatal előadójában.

12. Átadták az Európai Unió és a Regionális Fejlesztési Alap támogatásával felújított, bővített Dózsa György utcai óvoda és a Kossuth utcai új óvoda épületét.

- A TIOP és TÁMOP pályázatok átadó ünnepsége a Városi Könyvtárban.

19. Testületi ülés. Főbb témái: a Polgármesteri Hivatal épületének akadálymentesítése; meghívás az V. Testvérvárosi Találkozóra Wuxi városába; tervezet a felsőoktatási hallgatók ösztöndíjáról; a Gyógytermál Kft. első félévi beszámolója; beszámoló a közcélú foglalkoztatás első félévi végrehajtásáról.

- Dobrotka Pál „Szarvasi képeskönyv" – bemutató a Művelődési Központban.

- A Kamarazenekar koncertje a Lengyel-palota udvarán.

19-21. I. Korona Kézilabda Kupa.

20. Szent István napi ünnepi műsor: ökumenikus istentisztelet; kenyéráldás az Evangélikus Ótemplomban; VIII. Csery Kupa halászléfőző verseny; Strandröplabda Vándorkupa; Szent István napi Horgászverseny; Szent István napi távúszóverseny; kutyaszépségverseny és kutyabemutató; fáklyás felvonulás csónakokon a Holt-Körösön.

27. A Helyi Választási Bizottság tagjai letették az esküt a Városházán.

29-31. Az iskolák tanévnyitó ünnepségei.

31. A felújított és bővített Fő Téri Iskola projektzáró és tanévnyitó ünnepsége.

Szeptember

02. A Ruzicskay Alkotótábor munkáinak kiállítása az Alkotóházban.

04. VI. Meghívásos Szarvasi Pónifogathajtó Verseny a Vásártéren.

- A Szarvasi Luther Márton Evangélikus Tanítóképző volt diákjai 62 éves találkozóját tartotta a Múzeumban.

- Terhesné Szekera Ilona tárlatának megnyitója a Múzeumban.

05. Megemlékezés „Észak-Erdély visszatérésének" 70. évfordulóján a Múzeumban.

- Országos állat- és kirakódó vásár a Vásártéren.

06. Hagyományőrző kézműves munkák felelevenítése a Szlovák Tájházban.

07. A Művészeti Alapiskola tanévnyitója a Művelődési Házban.

09. A Civil Fórum Egyesület közgyűlése a Kossuth utcai rendezvénytermében.

10-11. Babák Mihály polgármester ünnepélyes megnyitójával megkezdődött a Szilvanap.

- Sportdíjak, a „Virágos Szarvasért" díjátadó; Gasztronómiai bemutató.

- Bucine (Olaszország) – Szarvas testvérvárosi megállapodás aláírása.

- Esko Soini (Keuruu) fotókiállításának megnyitója a Művelődési Házban.

- Szilvanapi gyermek sakkverseny.

11. Gyógytornászok rendezvénye a Fizioterápia Világnap alkalmából.

- Szakmai Napok a Vajda Péter Intézményben.

- Települési Webfilm Fesztivál díjkiosztó ünnepsége a Művelődési Központban.

- Demeterné Vacsi Mária tárlatának megnyitója a Múzeumban.

15. A SZUSE utánpótláskorú úszói eredményesen szerepeltek a Gyopárosfürdőn.

17. A székelyesek pályázatot nyertek a népi mesterségek megismerésére.

- „Kerekesszékkel biztonságosan" KRESZ-vetélkedő a volt Petőfi-iskola pályáján.

- Két aranyérmet szerzett Mácsár Dorina a megyei kick-box bajnokságon.

18. Gyorsírók és Gépírók Helyi Csoportjának kiállítása a Múzeumban.

- A Szarvasi Tanítóképző volt diákjainak 50 éves találkozója a Múzeumban.

- Laczi Roland lelkészt ünnepélyesen beiktatta az Újtemplomi Gyülekezet.

22. 100. születésnapján köszöntötte Lipták Jánosné Melis Erzsébetet Babák Mihály.
- „Közlekedj okosabban, élj egészségesen!" Autómentes Nap meghirdetése.
22-23. Nyemcsok Máté bronzérmes lett a spanyolországi kajak-kenu ifjúsági maraton világbajnokságon.
23. Testületi ülés. Főbb témái: "Szarvas Kistérségi székhely központjának integrált fejlesztése" pályázati tervek elfogadása; Szarvasi Gazdák Nemzetiségi Hagyományőrző Egyesületének támogatása; a KOMÉP ravatalozó építéséhez kapcsolódó feladatai; a Szakorvosi rendelő építési szerződésének közbeszerzési eljárása.
-. „Romák romákról" – konferencia a SZIE Pedagógiai Karán.
24. Kutatók Éjszakája a HAKI-ban.
- „A pulyka napját" rendezte a SZIE Víz- és Környezetgazdálkodási Karán a Baromfi Termék Tanács.
24-26. Szarvasi küldöttség vett részt a Szilágysomlyói Báthory Napokon.
- Szilágysomlyó - Szarvas testvérvárosok gyermekeinek sakkversenye.
25. IV. Szarvasi Töltöttkáposztafőző- és Kolbászkészítő Verseny.
26. Az Idősek Világnapja alkalmából hálaadó ünnepi istentisztelet az Ótemplomban.
27. Lakossági fórum a holtágrendszer rehabilitációs terveinek ismertetésére.
29. „Erkel árnyékában" címmel zenés előadás a SZIE Pedagógiai Karán.
30. AZ Inkubátorház műszaki átadása.

Október

01. A Japán Kulturális Hét megnyitója.
- „A japán kultúra tárgyi világa" című kiállítást Babák Mihály polgármester nyitotta meg a Múzeumban.
- Japán Színház: Szamuráj Credo – a Színház Kft. előadásában.
- A Magyar Fürdőkultúra Napja Dél-alföldi Regionális ünnepsége a Gyógyfürdőben.
- A karate válogatottnak szarvasi edzője lett Ruzsinszki György személyében.
- Fábri János ezüstérmes lett a pilseni masters erőemelő világbajnokságon.
- Az aerobik Magyar Kupa III. fordulóján Gyekiczki Gyöngyi a juniorok egyéni számában bronzérmes.
- Modern szarvas-szobrot adományozott Szabó László az Arborétumnak.
02. Origami kézműves játszóház a Művelődési Központban.
- A Kistérség Szociális Intézménye szakmai vetélkedője.
- Idősek Napi ünnepségek a nyugdíjas szervezetekben.
03. Országos önkormányzati választás: Babák Mihály országgyűlési képviselő ismét polgármester lett.
- Időközi választás: az 5. sz. egyéni választókerületben Dankó Béla lett az országgyűlési képviselő.
04. Az Állatok Világnapját kiállítással ünnepelte a Fő Téri Iskola.
- „Az aradi vértanúk" címmel Pintér István történész előadása a Városi Könyvtárban.
- A Chován Kálmán Művészeti Alapiskola koncertje a Művelődési Házban.
05. Adománygyűjtést indított a Vöröskereszt helyi szervezete a vörösiszap-károsultaknak.
- A romantika terei és Göttingen dimenziói c. tanulmánykötetek bemutatója a Gondolat Kiadó és a SZIE Pedagógiai Kar szervezésében.
- „Visszaút a tv elől" – beszélgetés dr. Kantiné Szín Mária védőnővel a Törpi kuckóban.
06. Városi megemlékezés az Aradi Vértanúk Emlékművénél a Templomkertben.
08. Ünnepség keretében vette át Dankó Béla ogy. képviselői mandátumát
- Szklenár Tamás csillagász előadása a Városi Könyvtárban: „Velem van az erő".
09. A Röplabda Egyesület szarvasi Mix Kupát rendezett.

- Családi Nap a könyvtárban. A Praktika Magazin bemutatkozója.
10. Az 55 éve konfirmált Ó- és Újtemplomi hívek ünnepi istentiszteleten vettek részt.
15. Negyedik országgyűlési ciklusát kezdte meg Babák Mihály polgármester és országgyűlési képviselő.
- Alakuló képviselő-testületi ülés az Árpád dísztermében.
- A „Virágos Magyarországért" díjátadó ünnepsége.
- A XX. Zielbauer András mezei futóversenyen 700 fiatal futott a Sportpályán.
- Ruzicskay György Toldi rajzsorozatának kiállítása Nagyváradon.
- Az Ápolási Intézet dolgozói tanulmányúton vettek részt a Máltai Szeretetszolgálat Gondviselés Házában, Pátyon.
- „Határmenti pedagógus közösségek interkulturális kompetenciáinak erősítése" uniós pályázati projekt zárókonferenciája a SZIE Pedagógiai Karán.
15-16. Az Országos Disputa versenyen a Fő téri iskolások elsöprő győzelmet arattak.
- Idősek Napi ünnepségek a Művelődési Házban és a Vasipari Étteremben.
16. Szezonnyitó szüreti bál az Öregdiákok Köre rendezésében a Gimnáziumban.
- Látogatást viszonoztak a Város- és Környezetvédő Egyesület tagjai Nyíregyházán.
- „Gombaismereti börze a Körösvölgyi Látogatóközpontban.
- Az atlétikai III. és IV. korcsoportos diákolimpia az Erzsébet-ligeti spottelepen.
21. Rendkívüli testületi ülés.
22. Békés Megyéért kitüntető díjat kapott a Szlovák Iskola.
- 600 adag ebédet és vacsorát osztottak Devecserben a szarvasi és Kistérségi egyházak és civilek.
- Az „Angyal" – szlovák színházi előadás a Művelődési Központban.
23. Megemlékezés a nemzeti ünnep alkalmából: Dankó Béla országgyűlési képviselő ünnepi beszéde az '56-os emlékműnél; a Cervinus Teátrum színészeinek irodalmi műsora az '56-os emlékműnél; mécsesgyújtás a Történelmi Emlékútnál.
- „Kávéházi muzsika" - a Várnagy-Czettner család hangversenye a Múzeumban.
- A magyar aerobik bajnokságon Gyekiczki Gyöngyi ezüstérmes lett.
- Pásztor Mariann bronzérmet szerzett a sportaerobik Magyar Kupán.
23-24. III. Nemzetközi Senior Úszóverseny 170 résztvevővel a Gyógyfürdőben.
25. Megkezdődött a Szakorvosi Rendelő átalakítása és felújítása.
27. Rendkívüli testületi ülés.
28. Idős és ifjú Oláh Miklós egykori gimnáziumi tanárok felújított síremlékének átadási ünnepsége az Ótemetőben.
- Rigócsőr király – gyermek színházi előadás a Művelődési Házban.
29-30. Harisnyás Pippi – színházi előadás a Művelődési Házban.
29. Író-olvasó találkozó: meghívottja Závada Pál Kossuth-díjas író.
30. Néptáncosok családi hétvégéje – Táncház a Múzeumban.
- A SZIE Gyakorló Iskola tanítói munkaközössége IV. Családi Napját rendezte.
- A Nagycsaládosok – pályázati támogatással – 25 gyermekkel töltöttek egy napot Békéscsabán.

November

02. Az Inkubátorház műszaki átadása.
03. A szarvasi és indiai temetkezési szokásokról beszélt Mótyan Tibor népművelő és Szalai Gergely Vince indiológus.
04. A Kabaré Színház Kft. előadása a Művelődési Házban.
- Konferencia a Magyar Tudomány ünnepén a SZIE Pedagógiai Karán.
- Misúr György „Szarvasról Rómába", avagy hogyan születik a diplomata Szarvason - könyvbemutató a SZIE Pedagógiai Karán.
05. Dr. Domán Imre Emlékkonferencia a SZIE Pedagógiai Karán.

06. Ovszák Judit grafikus kiállítása a Múzeumban.
- A Szarvasi UVSEOB II-es vízilabda csapata megőrizte második helyét.
- A Vidám Nyerők szerezték meg a Röplabda Egyesület által kiírt Fakupa bajnokságot.
07. Hat székelyes vendéglátós diák utazott háromhetes szakmai gyakorlatra Finnországba.
08. Szilasi László: Szentek hárfája – könyvbemutató a SZIE Mg. Karán.
09. Harisnyás Pippi – vígjáték a Művelődési Központban.
10. „Honnan tudod, hogy Olaszországban vagy?" – Siposné dr. Kecskeméthy Klára előadása a Városi Könyvtárban.
11. Testületi ülés. Főbb témái: háziorvosi tevékenységek módosítása; a közösségi közlekedés fejlesztése projekt elfogadása.
12. A Máltai Szeretetszolgálat Szarvasi Csoportja kopjafát avatott elhunyt önkéntesei emlékére a Kossuth úti székhelyük udvarán.
- A Békés Megyei Ápolók az Egészségért Alapítvány kongresszusa az Árpádban.
- Ünnepséget tartott Szociális Munkások Napján a Körös-szögi Kistérség Szociális és Gyermekjóléti Intézménye.
„Tavasztündér mosolya" – Meseszínpad előadása a Művelődési Házban.
- Ivan Holub: Az angyal, avagy az igazság – a Cervinus Teátrum előadása.
- Megyei rendezvény: Ápolók kongresszusa az Árpád Szálló dísztermében.
- Kortárs versfelolvasás: Hartay Csaba és barátai a Múzeumban.
12-15. Arcus Fest Nemzetiségi Színházi Találkozó a Művelődési Házban.
13. Pályázati támogatással megkezdődött a „Gyalogtúra-útvonalak kialakítása a turisztikai attrakciók elérése érdekében Szarvason".
- Raymond Queneau: Stílusgyakorlatok – a Művelődési Központban.
- Az Austrian Open aerobikversenyen Gyekiczki Gyöngyi VI. helyet szerzett.
- Márton-napi vigalom a Múzeumban.
- A Küzdősport Gála az Alkotmány utcai Sportcsarnokban.
- Az Arcusfest Magyarországi Nemzetiségi Színházi Találkozó részvevőinek közös előadása a Művelődési Központban.
15-17. A XVIII. Országos Testnevelés Tanítási Verseny a SZIE Pedagógiai Karán.
16. A Bartók Béla Kamarakórus koncertje a Múzeumban.
18. Ingatlanszemlén vett részt a Képviselő-testület a felújítás alatt álló Szakorvosi Rendelőintézetnél.
Testületi ülés. Főbb témái: az önkormányzati képviselők tiszteletdíjáról és egyéb juttatásaikról; rendelet a szociális ellátásokról és térítési díjakról; a temetőkről és a temetkezési tevékenységről szóló rendelet módosítása; rendelet módosítás a felsőoktatási hallgatók ösztöndíjáról; beszámoló az önkormányzat I-III. negyedéves gazdálkodásáról; az önkormányzat 2011. évi költségvetési koncepciója; a Gyógy-Termál Kft I-IX. havi beszámolója; a Berettyó-Körös Szakképzés Szervezési Társulás tevékenysége; a KOMÉP Kft. beszámolója a vásárok és piacok üzemeltetéséről, valamint a köztemetők fenntartásáról és üzemeltetéséről; a vízkár-elhárítási terv elfogadása.
- A Hód Kupa nemzetközi úszóversenyen Nagy Noémi két bronzérmet szerzett.
- Bolond lány – Körúti Színház előadása a Művelődési Házban.
19. A Vernost', a Szlovákok Kulturális Köre 20 éves évfordulóját ünnepelte.
- CIVIL UDVAR a Kossuth utca 30. sz. ingatlanban.
- Tudományos Diákköri Konferencia a SZIE Pedagógiai Karán.
- Civilek a Külterületért Középhalmi Egyesületének közgyűlése.
- „Tehetséggondozás a XXI. sz. iskoláiban" – konferencia a SZIE Pedagógiai Karán.
SZIE Pedagógiai Kar Gólyabálja az Árpád Szállóban.
- Fórum a városközpont rehabilitációjáról.
20. A régészet segédtudományai – Gulyás András régész előadása a Múzeumban.

- A „Tehetség és Siker” Alapítvány bálja az Árpád Szállóban.
- Mozgáskorlátozottak Egyesületének évadzárója.
- A Napra-forgó Alkotóház uniós pályázat segítségével bővítette épületét.

23. Turisztikai Fórumot tartott a Hetényi István vezette szakbizottság a TDM-pályázatról.

24. A Rendőrkapitányság sajtótájékoztatója az adventi időszak munkájáról.

- „Környezetkímélő agrotechnikák meghonosítása…” – előadás a SZIE Víz-és Környezetgazdálkodási Karán.

25. Rendkívüli testületi ülés.

26. Világzene indiai és közel-keleti hangszerekkel a Múzeumban.

- „A 18. századi magyar természetfilozófusok a jénai egyetem vonzásterében” c. előadás a SZIE Pedagógiai Karán.

26-28. Szlovák Amatőr Színjátszó Csoportok III. Nemzetközi Találkozója.

27. Körzeti diákolimpiai úszóverseny III. és IV. korcsoportoknak.

- A Baráti Kör új helységének bemutatása a képviselőknek (Kossuth u. 30.)
- Egyéni és összetett atlétikai diákcsoport zárórendezvénye.

27. Véradók Napja ünnepségen véradókat tüntettek ki.

28. Advent I. vasárnapja: ünnepség és gyertyagyújtás a katolikus templom előtt.

December

01. A Berettyó-Körös Társulás konferenciája a Művelődési Házban.

- Zsíros Simon Márta költő előadóestje a Városi Könyvtárban.
- „Diákcsillag születik” – tehetségkutató a SZIE Pedagógiai Karán.
- Karácsonyi játszóház a Nagycsaládosok Egyesülete szervezésében.

02. Testületi ülés. Témája: tervdokumentáció a Szárazmalom felújításához.

03. A Szarvasi Gazdák Hagyományőrző Egyesületének évadzárója Ezüstszőlőben.

- Szalagavató a Gimnáziumban.

04. Öregdiákok Baráti Körének tisztújító közgyűlése a Gimnáziumban.

- A Szakképző Iskola szalagavatója a Sportcsarnokban.
- Három éremmel érkeztek vissza a Blue Gym és a Szabadidő Club versenyzői az aerobik Magyar Kupa döntőjéről.
- Megkezdődött az intenzív védekezés a belvízveszély elhárítására.

04-05. Érmeket hoztak a Mikulás Kupa gyermek sakkversenyéről a szarvasi diákok.

05. Advent II. vasárnapja: ünnepség és gyertyagyújtás a katolikus templom előtt.

- A Szarvasi Kamarazenekar adventi hangversenye a Művelődési Központban.

07. Rekordot döntő vízállás a Holt-Körösön.

- Pályázati forrásból beruházás: az Orosházi úti kerékpárút és a Vasút utca felújítása.

08. Kakaó-koncert a Művelődési Központban.

10. Rendkívüli testületi ülés.

10.-11. A Baráti Kör, a Szarvasért Alapítvány és a Mozgáskorlátozottak Egyesülete egész-napos rendezvénye a Művelődési Központban.

- Nyertes alkotások: madárodúk és -etetők kihelyezése az Arborétumban.

10-12. VI. Országos Golyósport Road-show a Sportcsarnokban.

11. Karácsonyi Gálával búcsúztatták az évet a Blue Gym Aerobik Klub versenyzői.

- Néptáncosok családi hétvégéje a Művelődési Központban.

11-12. Karácsonyi Jótékonysági Vásár a Művelődési Központban.

12. Karácsonyi aerobik gála a Művelődési Központ színpadán.

- Advent III. vasárnapja: ünnepség és gyertyagyújtás a katolikus templom előtt.

13. Ünnepi aláírási ceremónia a 407 milliós csapadékvíz-elvezető rendszer építéséről az Integrál Építő Zrt.-vel.

- A Luca-nap jegyében családi rendezvény a Múzeumban.

15. A kétesztendős TISZK zárórendezvénye a Művelődési Házban.

- Mindenki karácsonyát rendezte a Kistérségi Gyermekjóléti Szolgálat a Nagycsaládosokkal és az Emberöltő Alapítvánnyal.
- „Virtuális és valóságos utazás 8 országon át" projekt indult a Vajdában.

16. 150 milliós beruházás révén megújul az Arborétum.

- Testületi ülés. Főbb témái: Berettyó-Körös Szakképzési Társulás jövőbeni működtetése, térfigyelő kamerarendszer felügyeleti szerződése, Kozák Lajos Fúvós Alapítvány kérelmének elbírálása, önerő biztosítása a Székely Mihály téri játszótér fejlesztése pályázatához; Gazdasági Fejlesztésért díj a Gallicoop Zrt.-nek.

16. Az Arborétum fejlesztése: KEOP-313 – projektbemutató az Arborétum vendégházában.

- Az egyházi iskolák úszóversenyén eredményesnek bizonyultak a benkások.
- A Szlovák Iskola karácsonyi műsora a Művelődési Központban.

17. A Benka Gyula Evangélikus Iskola karácsonyi műsora a Művelődési Házban.

18. Diplomaátadó ünnepség SZIE Víz- és Környezetgazdálkodási Karán.

- Az MKB Prémium díjasa Dombvári Bence a moszkvai ifjúsági Európa bajnokság kétszeres aranyérmese.
- „Gyermek-délelőtt" a karácsonyi várakozás jegyében az Újtemplomban.

19. Advent IV. vasárnapja: ünnepség és gyertyagyújtás a katolikus templom előtt.

21. A Fő Téri Iskola karácsonyi műsora a Művelődési Központban.

22. Az uniós támogatással megvalósult Inkubátorház avató ünnepsége.

27. Megemlékezés Tessedik Sámuel halálának 190. évfordulóján az Ótemplomban.

29. Testületi ülés. Főbb témái: megállapodás-tervezet a Békés Megyei Vízművekkel; döntöttek a víz- és csatornadíjakról; az Inkubátorház távfelügyeleti és tűzvédelmi rendszerének karbantartása; az Inkubátorház üzemeltetése.

- Az Önkormányzat aláírta a megállapodást a Vízművekkel.
- Vidám évbúcsúztató koncert – a Zeneiskola ifjúsági együttesei, a Szarvas BAND és a Szarvasi Rezesbanda fellépése.

31. A SZUSE versenyzői közül Nagy Noémi, Uhljar Viktor és Ganyecz Zalán az országos korosztályos ranglista legjobb 15 versenyzője közé került.

- Szilveszteri futógála.

—

Források

Szarvas és Vidéke, Szarvas város honlapja.

Adatközlők

Polgármesteri Hivatal Titkársága, Vajda Péter Művelődési Központ, Városi Könyvtár, SZIE Pedagógiai Kara.

Szerkesztette: K. Szarka Judit

A Szarvasi Krónika 21 – 25. számának témajegyzéke

Helytörténet

Beszámoló Szarvas ciklusprogramjának végrehajtásáról 2002-2006	21/4
Tatai László: Önkormányzati választás 2006	21/16
Tatai László: A képviselő-testület alakuló ülése	21/22
Dr. Kutas Ferenc: Képviselőtestületi kislexikon	21!24
Dr. Kutas Ferens: Kitüntetettek	21/30
Tatai László: Adófizetők köszöntése	21/40
Megyeri Mihály: Árvízvédekezés a Hármas-Körösön 2006	21/42
Dr. Krajcsovics János: A mezőgazdasági családok sorsa (1929-33)	21/60
Korim János: Örménykút és Kardos földrajzi nevei 4. rész	21/83
Dr. Dörnyei Sándor: Szarvas 1804-ben	21/86
Dr. Búzás László: Emlékképek Szarvas asztalitenisz sportjából	21/90
Dr. Sebestyén Istvánné: Névadási szokások Szarvason 1. rész	21/95
Lelkes Pál: A tanyasi iskolák története 11. rész	21/100
A Szarvasi Szlovák Önkormányzat	21/104
A Szarvasi Cigány Önkormányzat	21/106
Blaskó Mihály: Egy készülő könyv elé	21/108
Fellerné Búzás Klára: Multikulturális nevelés és a cigányok	21/112
Dr. Kutas Ferenc: A Szarvasi Krónika 20 éve adatok tükrében	22/4
Dr. Kutas Ferenc: A szerkesztők mondták	22/9
Dr. Kutas Ferenc – Petneházi Andrea: Kitüntetettek	22/15
Dr. Molitorisz Pál: Adalékok a szarvasi zsidóság történetéhez	22/68
Dr. Lipcsei Imre: Izr. tanulók a Trianon utáni Szarvasi Ev. Gimnáziumban	22/71
Debreczeni Péter: Akik visszajöttek a pokolból	22/80
Dr. Kutas Ferenc: Köztünk élő történelem	22/82
Dr. Sebestyén Istvánné: Névadási szokások Szarvason 2. rész	22/98
Korim János: Örménykút és Kardos földrajzi nevei 5. rész	22/103
Dr. Molitorisz Pál: Réthy emlékhelyek Szarvason	22/107
Merényi-Metzger Gábor: Újabb adatok a Petőfi csavargásáról	22/115
Dr. Kutas Ferenc: Leventesors, Szarvas, 1944 október	22/117
Varsányi Gyula: Egy nyugdíjas kereskedő emlékei tanulóéveiről	22/124
Tatai László: A Krónika krónikája	23/4
Dr. Kutas Ferenc: Az ünnep pillanatai	23/6
Dr. Kutas Ferenc: Kitüntetettek	23/11
Szászné Medvegy Veronika: A Szarvasi Tessedik Táncegyüttes	23/25
Dr. Hanyecz Katalin-Tóth Tamás: Az Erzsébet-liget története 1. rész	23/46
Dr. Sebestyén Istvánné: Keresztnévadási szokások Szarvason 3. rész	23/102
Korim János: Örménykút és Kardos földrajzi nevei, 6. rész	23/108
Dr. Kutas Ferenc: Európai Parlamenti választások, 2009	24/4
Dr. Pilishegyi József: Országgyűlési képviselő-választások, 2010	24/5
Dr. Kutas Ferenc: Kitüntettek	24/9
Tatai László: A város legnagyobb adófizetői	24/23
Fest Attila-Fest Attiláné: A szakkörtől az egyesületig. Az asztalitenisz 30 éve	24/24
Dr. Hanyecz Katalin-Tóth Tamás: A Szarvasi Erzsébet-liget története 2. rész	24/44
Kereszturszki Ida: Egy alföldi paraszthá z szerkezeti változásai	24/81
Dr. Molitorisz Pál: Rendkívüli időjárási események a szarvasi sajtó tükrében	24/89
Dr. Kutas Ferenc: Egy parasztember 1944-ben	24/106
Dr. Kutas Ferenc: Szemelvények a szarvasi kisipar történetéből – bevezető	24/117

Varsányi Gyula: Tóth István fazekas népi iparművész 24/118
Dr. Kutas Ferenc: Székely néni varrodája 24/121
Dr. Matók Franciska – Dr. Matók Mária: Matók Sándor fényképész 24/124
Brlás Attila: Az Árpád Szálló 24/126
Brlás Attila: Az evangélikus Újtemplom 24/130
Választások 2010 *(Szerkesztette: Tatai László)* 25/4
Önkormányzati képviselő-választások *(Szerkesztette: Tatai László)* 25/5
Békés megye 5. sz. választókerületének polgármesterei *(Szerk.: Dr. Kutas F.)* 25/17
Szarvas Város Képviselő-testülete *(Szerkesztette: Dr. Kutas Ferenc)* 25/20
Kitüntetettek *(Szerkesztette: Dr. Kutas Ferenc)* 25/25
A város legnagyobb adófizetői 25/36
Gyulavári András: Zártkertek Szarvas városban és környékén 25/46
Kisebbségi önkormányzati választások *(Szerkesztette: Dr. Kutas Ferenc)* 25/54
Dr. Molitorisz Pál: Rendkívüli természeti jelenségek a régi szarvasi sajtó tükrében 25/72
Dr. Kutas Ferenc: Darida Pál, a „boltos” 25/89
Dr. Kutas Ferenc: Holub János asztalosműhelye 25/92
Brlás Attila: A szarvasi Turul 25/106

Életpályák

Dr. Kutas Ferenc: A Sziráczki tanyától a pódiumig. Várnagy Mihály 21/48
Dr. Molitorisz Pál: Képviselőportrék. Dr. Zerinváry Szilárd 21/68
Dr. Búzás László: Beszélgetés dr. Bencsik Endre ny. intézeti igazgatóval 22/24
Mihaleczné Kovács Mária: Szobor született 23/23
Dr. Kutas Ferenc: Messziről érkezett, Dr. Németh Sándorné 23/37
K. Szarka Judit: I. Gyekiczki János emlékei 23/114
K. Szarka Judit: II. Hruska Jánosné Szujó Veronika emlékei 23/149
Varsányi Gyula: Forog a korong 23/126
Dr. Kutas Ferenc: Messziről érkezett; Dr. Németh Sándorné 2. rész 24/34
Paraszt Attiláné: Marika néni mesél 24/109
Merényi Metzger Gábor: A Tessedik család nemessége és címere 24/95
Sztrehovszki Zsuzsa: Elfelejtett Szarvasiak – bevezető 24/99
Markovitz Mátyás: Dr. Bilibok Péterné 24/101
Merényi-Metzger Gábor: Adalékok Tessedik Ferenc életrajzához 24/104
Merényi-Metzger Gábor: A Tessedik család címere 25/67
Krasznainé Kovács Enikő: Placskó István 25/75
Varsányi Gyula: Katonaélet 1941-44 25/81
Brlás Attila: Benka Gyula emléke 25/102

Oktatás

Dr. Tímár Jánosné: A Vajda P. Gimnázium nagykönyvtárának kincsei 2. rész 21/66
Dr. Reszkető Péter: Főiskola Szarvason (1970-2005) 21/118
Kohut Andrásné: A szarvasi szakképzés története 22/96
Lelkes Pál: A szarvasi tanyasi iskolák története 12. rész 22/61
Dr. Kutas Ferenc: Klasszikusok üzenete 22/66
Dr. Kutas Ferenc – Rágyanszky István – Tóthné Lipták Erzsébet: A 200 éves gimnázium utolsó önálló évei 23/54
Dr. Tímár Jánosné: A Vajda P. Gimnázium nagykönyvtárának kincsei 3. rész 22/84
Árvai Pál: A Tessedik Sámuel Szakmunkásképző Iskola 23/90
Deme Zoltán: Az Újtemplomi Evangélikus Egyházközség Evangélikus Általános Iskolájának története 23/93

Dr. Tímár Jánosné: A Vajda P. Gimnázium nagykönyvtárának kincsei 4. rész 23/98
Dr. Kutas Ferenc: Előszó egy rovat megszűnéséhez 24/56
Kohut Józsefné – Koszti Pál: Az OIGI története 34/60
Dr. Kutas F. – Dr. Reszkető P.: Szarvas iskolaszerkezete 1948-2010 24/70
Dr. Tímár Jánosné: A Vajda P. Gimnázium nagykönyvtárának kincsei, 5. rész 24/76
Dr. Tímár Jánosné: A Vajda P. Gimnázium nagykönyvtárának kincsei, 6. rész 25/60

Az Arborétum növényei

Kálmán Attiláné: Az Arborétum növényei. Az örökzöld puszpong 21/56
Somlyai Márta: A Szarvasi Arborétum növényei. A bükkfa 22/31
Dr. Hanyecz Katalin: Új adatok a Szarvasi Arborétum történetéhez 25/38

In memoriam

Dr. Kutas Ferenc: Meghalt egy ember; Molnár László, 1928-2007 22/134
Dr. Reszkető Péter: Dr. Kovács Gábor, 1925-2008 22/136
Dr. Kutas Ferenc: Cs. Pataj Mihály, 1921-2008 22/137
Dr. Lentvorszki Anna: Megkésett búcsúztató, Valent Júlia 1928-2006 22/138
Dr. Molitorisz Pál: Korim János halálára 23/136
Dr. Kutas Ferenc: Szűcs Gyula, 1917-2007 23/137
Dr. Kutas Ferenc: Kutas György, 1917-2005 23/138
Dr. Kutas Ferenc: Keresztúrszki Ida, 1974-2004 23/138

Versek, novellák

Blaskó Mihály: Búcsú Szarvastól (vers) 21/111
Vörösmarty Mihály: Hazafiak 21/bor. 4.
Hartay Csaba versei 22/92
Blaskó Mihály: Szabad a csók (vers) 22/132
Ady Endre: Nekünk Mohács kell 22/bor. 4.
Ady Endre: A gyáva hatalmasok 23/bor. 4.
Széchenyi István szavai (drámarészlet) 24/bor. 4.
Vezekényi György: Mozdulatlan 25/52

Szemle

Dr. Irén Juhász: Das awarenzeithiche Gröbelfeld in Szarvas, Grexa-Téglagyár
A Szarvas – Grexa-téglagyári avartemető *(Dr. Kutas Ferenc)* 21/116
Forradalom és megtorlás Szarvason; Szerk: Dr. Kutas F. *(Dr. Aszódi Gabriella)* 21/120
Hartay Csaba: Égi magtár; versek *(Kántor Zsolt)* 21/123
Dr. Kutas Ferenc: Az elbeszéléstől a kétszintű érettségiig *(Dr. Aszódi Gabriella)* 21/126
Debreczeni Péter: A békésszentandrási zsidóság története *(Dr. Kutas Ferenc)* 21/128
Szarvas és a Bolzák egy 105 éves újságban *(Dr. Demeter László)* 71/130
Dr. Szilvássy László: Helytörténeti események (morzsák) 1945-48 *(Molnár L.)*21/135
Dr. Szilvássy László: Nagyemberek, híresség*ek (Molnár László)* 21/136
Kisléghy Nagy Lehel: Így láttam a bolsevizmus rémuralmát *(Dr. Demeter L.)* 21/138
A Szarvasi Krónika honlapja *(Dr. Kutas Ferenc)* 21/140
K. Szarka Judit: Szarvason történt 2006-ban 21/141
Novák István városai *(Dr. Molitorisz Pál)* 22/140
Molnár Béla madártani dolgozatai *(Keserű Zsuzsa)* 22142
Nyolc évtized agrárszakoktatás Szarvason *(Dr. Reszkető Péter)* 22/145

Diskurzus – tanulmánykötet *(Dr. Reszkető Péter)* 22/147
Dr. Bukovinszky-Tusjakné: 240 éve érkezett Tessedik Szarvasra *(Nagypál L.)* 22/148
Hartay Csaba: Megrakott bazár – versek *(Kántor Zsolt)* 22/149
Hartay Csaba: Nyúlzug – versek *(Dr. Kutas Ferenc)* 22/150
Kántor Zsolt: Madarak, puha gépek – esszékötet *(Dr. Kutas Ferenc)* 22/152
Kántor Zsolt: A nyelv gondolkodik, esszé *(Dr. Kutas Ferenc)* 22/153
Dr. Kutas Ferenc: Amatőrök – verseskötetek *(Dr. Kutas Ferenc)* 22/154
Tatai László: Kockázatos. Húsz év humora – karikatúrák *(A szerkesztő)* 22/156
K. Szarka Judit: Szarvason történt 2007-ben 22/157
Dr. Molitorisz Pál: Réthy László pályája és költészete *(Dr. Kutas Ferenc)* 23/140
Recenziók a Nyúlzugról. Válogatott recenziók Hartay Csaba verseskötetéről 23/143
Diskurzus – tanulmánykötet *(Dr. Lipcsei Imre)* 23/146
Szilvássy László: Válogatott helytörténeti írások *(Dr. Reszkető Péter)* 23/147
Turcsányi Lajos: Hajónapló – versek és prózai írások *(Dr. Reszkető Péter)* 23/149
Agrártörténeti füzetek 14-15. szám *(Dr. Reszkető Péter)* 23/151
Agrártörténeti füzetek 16-17. szám *(Dr. Reszkető Péter)* 23/153
K. Szarka Judit: Szarvason történt 2008-ban 23/155
50 éves a Tessedik Sámuel Kertbarát Kör *(Dr. Reszkető Péter)* 24/134
Pamatnica – Visszatekintő 1995-2007 *(Kmotricza Margit)* 24/136
Orosz Iván: Kis történetek egy nagy faluból *(Dr. Búzás László)* 24/137
Lőwy Árpád, Dr. Réthy László összes költeményei *(Dr. Demeter László)* 24/139
Körkörös. A Körös Irodalmi Társaság antológiája *(Dr. Kutas Ferenc)* 24/141
Agrártört. füzetek 18. Dr. Molitorisz Pál: Történelmi séta *(Dr. Reszkető Péter)* 24/143
Agrártörténeti füzetek 19. Komár János: Emlékeim *(Dr. Reszkető Péter)* 24/145
Agrártörténeti füzetek 20. Dr. Vincze Ferenc emlékei *(Dr. Molitorisz Pál)* 24/146
Jubileumi évkönyv, 50 év, SZIE Pedagógiai Kar *(Dr. Lipcsei Imre)* 24/147
Közös gondolatok – tanulmánykötet *(Dr. Lipcsei Imre)* 24/148
Diskurzus, Tudomány és művészet – tanulmánykötet *(Dr. Reszkető Péter)* 24/149
Varga János: Nehéz ételek, könnyű ételek *(Dr. Reszkető Péter)* 24/151
Dr. Szilvássy L.: A Történelmi Országközép Krónikája *(Dr. Molitorisz Pál)* 24/152
Ruzicskay György rajzai Arany János Toldijához *(Tatai László)* 24/154
K. Szarka Judit: Szarvason történt 2009-ben 24/155
Naša vernost – A mi hűségünk *(Kmotricza Margit)* 25/58
Egy orvos kor-lapja. Szerk.: Bukovinszky László *(Dr. Reszkető Péter)* 25/110
Diskurzus; Tudomány és művészet – tanulmánykötet *(Dr. Lipcsei Imre)*.....25/111
Göttingen dimenziói – tanulmánykötet *(Dr. Lipcsei Imre)*.....25/112
Szarvasi Képeskönyv. Szerk. Dobrotka Pál *(Dr. Búzás László)*.....25/114
Agrártörténeti füzetek 21. szám: Dr. Tóth László önéletírása *(Dr. Szitó János)*. 25/115
Agrártörténeti füzetek 22. szám: Dr. Domán Imre és Szarvas *(Dr. Molitorisz Pál)*…25/116
Agrártörténeti füzetek 23. szám: Komár Pál önéletírása *(Dr. Szitó János)*.....25/117
Agrártörténeti füzetek 24. szám: Gulyás Mihály önéletírása *(Dr. Molitorisz Pál)*.….25/114
Agrártörténeti füzetek 25. szám: Dr. Szitó Balázs önéletírása *(Dr. Szitó János)* 25/116
Jubilál az Agrártörténeti füzetek sorozat *(Dr. Reszkető Péter)*.....25/117
Dr. Demeter László: Arany, Nagyszalonta, Toldi, Szarvas *(Dr. Reszkető Péter)*.....25/122
Misur György: Szarvasról Rómába (*Tatai László*).....25/123
Nagy Jenő: Széljárta mezők *(Tatai László)*.....25/125
Vezekényi György: Szómagam (versek); Visszatérés (próza) *(Dr. Kutas Ferenc)* 25/127
Sindely Pál: Tanári emléktöredékek vonzásában *(Dr. Lovász György)*.....25/130
Vésztő története (*Dr. Molitorisz Pál)*.....25/133
Dr. Reszkető Péter: 6 hét Ausztrália keleti partján *(Dr. Búzás László)*.....25/135
Szarvason történt 2010-ben (*Szerkesztette K. Szarka Judit*).....25/136
A 21-25. szám Tárgy- és Névmutatója 25/150

A Szarvasi Krónika 21 – 25. számának szerzői névmutatója

Árvai Pál 23/90-92, Aszódi Gabriella dr. 21/120-122, 126-127, Blaskó Mihály 21/108-110, 111, 22/132-133, Bilibok Péterné dr. 24/101-103, Brlás Attila 24/126-129, 130-133, 25/102-105, 106-108, Búzás László dr. 21/90-94, 22/24-30, 167, 24/137-138, 25/114, 135, Debreceni Péter 22/78-81, Deme Zoltán 23/93-95, Demeter László dr. 21/130-134, 138-139, 24/139-140, Dörnyei Sándor dr. 21/86-89, Fellerné Búzás Klára 21/112-115, Fest Attila – Fest Attiláné 24/24-33, Gyulavári András 25/46-51, Hanyecz Katalin dr. 25/38-45, Hanyecz Katalin dr. – Tóth Tamás 23/46-53, 24/44-55, Hartay Csaba 22/92-93, 149, 23/143-145, K. Szarka Judit 21/141-150, 22/157-165, 23/114-118, 119-126, 155-165, 24/155-164, 25/136, Kálmán Attiláné 21/56-59, Kántor Zsolt 21/123, 22/149, 153, Keresztúrszki Ida 24/81-88, Keserű Zsuzsa 22/142-144, Kmotricza Margit 24/136, 25/58, Kohut Andrásné 22/36-60, Kohut Józsefné 24/60-69, Korim János 21/83-85, 22/103-106, 23/108-113, Koszti Pál 24/60, Krajcsovics János dr. 21/60-65, Krasznainé Kováss Enikő 25/75-80, Kutas Ferenc dr. 21/24-29, 30-39, 48-55, 116-117, 128-129, 140, 22/4-8, 9-14, 15-23, 66-67, 82-91, 117-123, 134-135, 137, 150-151, 152, 154-155, 23/6-11, 11-22, 37-45, 54-89, 137, 138, 140-142, 24/4, 9-22, 34-43, 56-59, 70-75, 106-108, 121,141, 24/117, 121-123, 141-142, 25/20-24, 25-35, 54-57, 89-91, 92-100, 127-129, Lelkes Pál 21/100-103, 22/61-65, Lentvorszki Anna dr. 22/138-139, Lipcsei Imre dr. 22/71-77, 23/146, 24/147, 148, 25/111, 112, Lovász György dr. 25/130-132, Matók Franciska dr. 24/124-125, Megyeri Mihály 21/42-45, Merényi-Metzger Gábor 22/115-116, 24/95-98, 104-105, 25/67-71, Mihaleczné Kovács Mária 23/23-24, Molitorisz Pál dr. 21/68, 118-119, 22/68-70, 107-114, 140-141, 23/136, 24/89-94, 146, 152-153, 25/72-74, 116, 118, 133-134, Molnár László 21/135, Nagypál László 22/148, Paraszt Attiláné 24/109-116, Petneházi Andrea 22/15, Pilishegyi József dr. 24/5-8, Rágyanszky István 23/54, Reszkető Péter dr. 21/118-119, 22/136, 145-146, 147, 23/147-148, 149-150, 151-152, 153-154, 24/70, 134-135, 143-144, 145, 149-150, 151, 25/110, 121, 122, Sebestyén Istvánné dr. 21/95-99, 22/98-102, 23/102-107, Somlyai Márta: 22/31-35, Schayné dr. Dr. Matók Mária 24/124, Szászné Medvegy Veronika 23/25-36, Szitó János dr. 25/115, 117, 120, Sztrehovszky Zsuzsa 24/99-100, Tatai László 21/16-21, 22-23, 40-41, 22/156, 23/4-5, 24/23, 154, 25/5-16, 123-124, 125, Timár Jánosné dr. 21/66-67, 22/94,97, 23/98-101, 24/76-80, 25/60-66, Tóthné Lipták Erzsébet 23/54, Varsányi Gyula 22/124-131, 23/127-135, 24/118-120, 25/81-88, Vezekényi György 25/52.

A Szarvasi Krónika 21 – 25. számának névmutatója

A-Á: Ábel Jenő 25/61, Abonyi Nóra 23/78, Acsai Roland 22/153, Adamik Mihály 23/24, Adamik Mihályné 23/24, Adamik Terézia 23/114, Adamikné Zuberecz Etelka 25/15, Ádászné Liker Klára 24/150, Ady Endre 21/67, 22/170, borító 4, 23/5, 24/108, Aehrenthal Lexa Lajos 21/130, Agonás Sámuel 25/80, Ágoston Béla 23/157, Ágoston Béláné, dr. 23/161, Albel Róbert 23/77, Albrecht főherceg 22/115, Alföldi Ludmilla dr. 23/17, Alföldy Gábor 25/41, Almássy Kálmánné 21/130, Altheer János 25/80, Ambrus András 23/26, András Attila 25/9, András István 25/101, Andrásfalvy Bertalan 23/91, Andre, Maurice 21/54, Angelus Iván 23/35, 36, Antal László 23/36, Antall József 23/164, Antall József, id. 25/123, Apáczai Csere János 25/62, Apáti Nagy Ferenc 21/128, Apponyi Antal 24/97, 104, Arany János 21/67, Arany János 24/154, 25/122, Arany László 25/122, Arisztotelész 25/60, Arnóczki Csaba György 25/6, Arnóczki István János 25/10, Árvai Mária 21/28, Árvai Pál 23/20, 55, 56, 90, 91, 166, 168, 24/58, Árvai Zsuzsanna 23/64, Árvízi védekezés kitüntetettjeinek névsora 21/46-47, Aszódi Antal 24/167, 25/165, Aszódi Gabriella dr. 21/122, 127, 151, 152, 24/167, 25/165, Aszódi György 24/135, Aszódi Zsolt János 25/8, Asztalitenisz csapat a 60-as évek végén 21/91, Asztaliteniszezők második nemzedéke 21/93, Asztalos Lajosné 25/143.

B: Baán Béla 22/124, 131, Babák Mihály 21/borító 2, 4, 16, 22, 24, 40, borító 3, 22/6, 8, 15, 148, 164, 23/4, 6, 24, 64, 67, 80, 81, 155, 156, 158, 159, 161, 162, 164, borító 3, 24/5, 7, 8, 23, 27, 134, 25/borító 2, 5, 17, 20, 113, 136, 137, 138, 139, 140, 142, 143, 144, 145, 146, Babák Petra 21/24, 25/17, Babák Zoltán 23/10, 166, 25/37, Babákné Szabó Erzsébet 23/61, 89, Babits Mihály 21/67, 25/128, 129, Báder Gizella 21/107, 25/57, Bae Jang Ho 22/158, Báger Gusztáv 22/152, Bagi Anita 21/24, Bagi László dr 21/24, 21/16,19,23, 24, 24/140, Baginé Tóth Erika 23/89, 161, Bagó Lajos 22/145, Bagyin Pál 23/76, 86, Bajnok Edit 21/93, Bajomi Éva 25/111, Bajza József 21/66, Bakos András 23/143, Bakos Anikó 21/93, Bakos Béla dr. 21/23, 38, Bakos János dr. 22/19, Bakos Jánosné, dr. 23/24, Bakos Nikolett 24/30, 24/32, Bakró Pali 22/121, Bakula János 21/151, 23/24, 47, Bakulya Anna 23/12, Bakulya Mihály 21/17, Balás Nóra Klára 25/7, Balatoni György 21/38, Balatoni Pál 21/21, Balázs István 24/76, Balczó Balázs 25/139, Balczó Erika 25/18, Balczó Renáta 25/18, Balczóné Leszkó Klára 23/74, 86, Bálint Károly 23/107, Balla Benedikta 23/78, Ballagi (Bloch) Mór (Móric) 22/94, 96, 107, 23/99, 24/100, Baló Benjámin 25/63, Balog András 23/77, Balogh István 25/16, Balogh József (FIDESZ) 25/16, Balogh József (roma) 21/20, 106, 25/54, Balogh László dr. 23/24, Bánáti Imre 24/22, Bandzsal Pál 25/9, Bánffy Dánielné 21/131, Bánfi József Attila 21/20, 106, 25/54, Bánfi Péter 24/10, Bankó Erzsébet 21/107, 25/57, Bankó János 21/92, Bankó Mária 21/106, Bányász János 22/40, 24/44,

Barabás György 23/15, Barabás Jenő 24/88, Barák Anita 21/27, Bárány András 25/101, Bárány Mihály 25/101, Baráti Kör kitüntetettjei 21/borító 3, Baráti Kör kitüntetettjei 22/169, borító 3. Barcsik Attila 24/28, Barcsik Balázs 24/28, Barcsik Pál 24/27, Barcsikné Vostjár Éva 22/15, Barna Ágnes 21/93, Barna Antal 25/8, Barta Sándor 23/90, Bartha Boldizsár 21/86, Bartos Pál 21/72, 102, 24/115, Batai Istvánné, dr. 23/74, Batizfalvi Samu 24/78, Bátor György 25/35, Batthyányi Anna 25/38, 39, Bátyi Zoltán 22/140, Baumeister 25/60, 65, Bayer Zsolt 22/158, 24/5, 25/139, Becsei József 23/86, Bedecs László 23/144, Behán János 25/101, Békés Vera 25/112, Békési Annamária 23/74, 89, Belio, Matthia 25/80, Bencze István 22/96, Bencze Sándor dr. 21/93, 24/26, 27, Bencze Sándorné 22/147, 24/149, Bencsik Dávid 24/30, 31, Bencsik Endre dr. 22/24, 27, Bencsik Erzsébet 23/158, Bencsik Imre 22/161, Bencsik Istvánné 24/135, Bencsik János 24/26, Bencsik Péter 23/89, Beniczky Péter 22/96, Benka György 25/102, Benka Gyula 22/77, 108, 23/55, 25/61, 102, 103, 104, 105, Benka Jolán 25/103, Benka Pál 25/12, Benkóczy Péter 22/162, Benkovics Pál 25/101, Benkő László 24/134, Benkő Loránd 23/112, Benz Ottóné szül. Csáky Ilona 25/39, Benyoda Ilona 21/93, Beöthy Zsolt 21/66, 25/63, Béres Anikó 23/26, 27, Béres János 25/10, Béres Mária 23/67, 89, Bereznai Péter 22/161, Berrár Jolán 23/106, 107, Berta Róbert 25/12, Bertókné Kohut E. Erzsébet 25/14, Bertuch 25/66, Bese Imréné Kondacs Mária 24/109, 114, 116, Besenczy István 21/ 24, 25/21, Besenczy Máté 21/24, 25/21, Besenczy Zoltán 21/4, 5, 19, 22, 24, Besenczy Zoltán 25/21, Besenczy Zoltán 25/5, 6, 20, 21, Besenczy Zoltán ifj. 21/24, Bessenyei György 22/95, Betkó József 25/10, Bibó István, ifj. 25/112, Bilibok Péterné dr. 24/57, 58, 101, 147, Bistyei Elza 23/89, Blaskó Dánielné, özv. 25/101, Blaskó Mihály (Michal Blaško) 21/108, 110, 111, 151, 152, 22/7, 132, Blaskó Pál (kertbarát) 24/135, Blaskó Pál (asztalos) 25/101, Blaskó Pálné 24/135, Blaskó Sándor 25/101, Blastyák Attila 23/156, Bliznákné Dudás Julianna 21/35, borító 3, Bliznákné Dudás Julianna 22/147, Bliznákné Dudás Julianna 23/92, Blobstein-Básán, Ráchel 22/90, Bloch (Ballagi) Mór dr. 23/54, Blue Gym Aerobic Egyesület tagjai 21/36, Bobné Chlebik Márta 24/149, Bobvos János 25/8, Bobvos Péter 25/9, Boccaccio 21/136, Boczkó Dániel 23/54, 24/100, Bodai Józsefné 24/66, Bódi László 21/20, 24/25, Bodó Ilona 25/90, Bodonyi Dóra 22/161, 25/140, Bogárné Csávás Katalin 22/156, Bogdán Emerencia 21/107, Bohák Dóra 21/151, 23/166, 24/165, 25/165, Bohnyat Pálné 22/157, Bohnyát Zsuzsanna 24/134, 135, 24/134, 135, Bohus Béla 22/23, Bohus Béla 23/24, Boldis Zsolt 25/13, Bolza 23/147, Bolza Alice 21/ 139, Bolza Anna 25/39, Bolza Antal gróf 23/109, 110, Bolza Géza 22/162, 25/72, Bolza I. József 21/132, 139, 25/38, 39, Bolza II. József 23/52, 24/144, 25/39, 43, Bolza István 25/39, Bolza Pál gr. 23/23, 52, 25/38, 39, 40, 41, 43, 44, 21/58, 132, 133, 134, Bolza Pálné, gr. Vigyázó Jozefina 21/134, Bolza Péter gr. 21/87, 132, 25/38, 43, Bolyai János 24/80, Bonczok Lajos 21/41, Bontovics Ignác 25/111, Bontovicsné Gyebnár Erzsébet 24/64, Borbély László 25/138, Borbélyné Janurik Viktória 23/71, 89, Borgulya Endre 22/64, Borgulya György 24/116, Borgulya Györgyi 21/93, Borgulya Mihály (asztalos) 22/42, Borgulya Mihály (gazda) 24/106, 107, 108, Borgulya Pál gazda 21/49, Borgulya Pál (képviselő) 21/79, 23/151, Boross (Árpád) Bence 22/159, 23/77, 25/2, 20, 164, Boros Zsuzsanna 21/26, 25/22, Boros-Veszeli Ádám 23/86, 23/77, Borzovánné Burai Julianna 23/61, 89, Bottoni, Stefano 25/123, Bozzai László 22/27, Bődi Etelka 23/71, 89, Bődi János 21/31, 24/27, 25/25, Bődi László 23/89, Böjte Csaba 22/160, Brachna Bence 22/164, 23/158, Brachna Lajos 25/101, Bracsok István 22/39, Brakszatórisz András 23/21, Brancsok Mária 21/105, Brandt Jolán 22/37, Brassai Sámuel 24/78, 79 25/60, Brlás Attila 23/52, 24/126, 130, 25/105, 108, Brlás Brigitta 25/13, Brlás Fanni 25/18, Brlás György 25/18, Brlás János 23/13, 25/12, 18, Brózik Károly 24/115, Bruncsák János 24/121, Brunszvik Teréz 24/147, Bucsi Tamás Sándor 25/13, Budai Gábor 25/126, Budai Ignác 21/20, Bukovinszky (család) 25/110, Bukovinszky László 23/150, Bukovinszky László dr. 21/33, 22/10, 145, 146, 148, 23/24, Bukovinszky László dr. 25/115, 117, 120, 121, Burai Attila 25/11, Busai György dr. 25/10, Búzás Edit 21/93, Búzás Gyula 21/90, Búzás Klára 21/93, Búzás László dr. 21/2, 90, 91, 92, 93, 150, 151, 152, 22/ /2, 3, 4, 9, 14, 24, 117, 23/2, 5, 7, 9, borító 3, 24/2, 26, 138, 25/2, 114, 135, 164, Búzás Mihály 25/108, Buzás Tünde 23/27, Büky Béla 23/107.

C – CS: Cajak, Jan 24/99, Caesar 21/136, Cesznak Katalin 25/19, Chován Kálmán 22/112, 24/99, Comenius 25/62, Constantinus 21/136, Czesznak János 23/71, 25/9, Czettner Vera 21/52, 22/161, 24/15, Czibula János 22/42, Czigléczki Tibor 23/28, Czipsser Matthias 25/69, Cs. Pataj Mihály 22/137, 23/155, 25/136, Csaba Ernőné 21/49, Csaba Gábor 23/21, Csaba Tibor 24/64, Csabacsűdi egyházközség tisztikara 21/71, Csabai Katalin 25/23, Csáky Albin 21/132, Csáky Albinné gróf 25/39, Csáky Györgyné 21/131, Csáky Irma 21/130, Csanádi László 25/138, Csánki Dezső dr. 23/110, Csapó Imréné 23/24, Csapó Szilárd Norbert 25/9, Csasztvan András 21/104, 23/25, 26, 27, 29, 30, 156, Csasztvan András Mihály 21/21, Csasztvan Attila 25/20, Csasztvan István 21/92, 24/26, Csatai György 22/64, Csatai Katalin 21/27, Cseh Zsuzsanna 25/165, Cséke Éva 21/93, 94, Cséke Lászlóné 24/135, Cselky Miklós 25/69, Csengeri Erzsébet 23/151, 153, 24/145, Csengery Antal 21/66, Csengey Dénes 22/158, Csenkei Soma 23/74, 77, Cserenyecz Edit 21/93, Csernák János 22/39, Csernik Pálma 25/35, Csernus Imre dr. 22/157, Csernus Istvánné 24/61, Csernus Zsolt dr. 22/163, Cserven Mátyás 22/103, Csery István 21/92, Csery Mónika 21/39, 22/157, Csete György 23/90, 91, Csicsely Erzsébet 24/111, Csicsely György 25/14, 15, Csicsely Magdolna 21/93, Csicsely Muhály 21/121, Csicsely Pál 21/77, 78, Csicselyné Korbely Zsuzsanna 23/24, Csík Attila 21/23, Csikós

Edina 23/156, Csíky László dr. 22/146, 165, Csilik Attila 23/89, Csillag István 22/158, Csipai László 25/8, Csipai Melinda 23/156, Csirmaz Miklósné, özv. 25/101, Csiszár János 22/39, Csokonai Vitéz Mihály 21/136, Csonki András 23/24, Csontos Éva dr. 21/19, 25/20.

D: D. Kis Sándor 23/90, 92, Dani Dóra dr. 21/28, 25/24, Dankó Béla 25/4, 13, 19, 143, 145, 146, Dankó Boglárka 21/25, Dankó Csanád 25/19, Dankó Dóra 25/19, Dankó Ervin, ifj, 22/6, Dankó Ervin, id. 25/borító 2, 30, Dankó János 21/100, 22/61, Dankó Krisztina 21/25, Dankó Márton 21/25, Dankó Máté 25/19, Dankó Pál (apa) 25/19, Dankó Pál, id. 24/56, 58, 123, 25/27, 100, Dankó Pál, ifj. 21/17, 20, 23, 25, 26, 22/120, 25/6, 20, Dankó Pista 21/136, Dankó Soma 22/39, Dankóné Szűcs Éva 21/25, Dante 25/129, Darida Andrásné, dr. 23/61, 86, Darida György 22/42, Darida János 22/42, Darida Károlyné 23/86, 24/22, Darida Pál 23/21, Darida Pál 24/35, 25/89, Darida Pál, ifj. 25/90, Darida Sámuel 25/89, Daru Ágnes 22/157, Darvas Béla dr. 22/159, Darwin 21/136, Dauda Mihály tanító, 22/118, Dauda Mihály tímár 22/42, Dávid Imre dr. 25/10, Dávid Zoltán 23/162, Deák Ferenc 23/100, Debreceni Péter 21/128, 22/68, 78, Debreczeni Antal 23/86, Debreczeniné, dr., Bakos Erzsébet 23/21, 22, Dede Zoltán 23/26, 27, Dékán Dóra 22/159, Delhy János 25/76, Dely Anikó 21/25, Demcsák János 22/42, 24/124, Demcsák Mária /124, Demcsák Pál 24/35, Deme Mihály 25/7, Deme Zoltán 23/90, 92, 93, 166, 168, 24/58, Deme Zoltánné 23/95, Demeter Ilona 21/107, 25/56, Demeter László 23/86, Demeter László dr. 21/2, 4, 33, 134, 139, 151, 22/2, 4, 5, 8, 142, 143, 23/2, 4, 5, 6, 10, 167, 24/2, 11, 140, 25/2, 91, 116, 118, 122, 137, 139, Demeter Péter 24/27, 134, Demeter Réka 25/141, Demeter Tóni 22/121, Demeterné Vacsi Mária 22/165, 25/144, Demján Sándor 25/79, Denk Antal 24/134, Dernovics László 21/4, 5, 19, 23, 25, 22/159, 23/15, 156, 24/29, 25/5, 7, 20, 21, 139, 165, Dernovics László ifj. 21/25, Dernovics Péter 21/25, 25/21, Derrida 22/153, Déry doktor 22/84, Descartes 25/60, Dessewffy 25/63, Deutsch Tamás 24/5, Deutschenschmied Zsuzsanna 22/43, Dezső Ilona 25/30, Dezső István dr. 23/24, 25/borító 2, 34, Dezső Vilmos 22/111, Dezső Zoltán 25/10, Diderot 25/69, Diószegi Sámuel 24/78, Dispiter András 25/101, Dispiter Pál 25/101, Dlhányi (Delhányi) Zsigmond 25/63, Dobos Ágoston 23/21, 22, Dobos Anna 21/24, Dobrotka Pál 25/31, 105, 108, 113, 144, Dobrotka Éva 23/96, Dobruczky Zsolt 24/22, Dobruczky Zsoltné 25/26, Dolesch Gyula 21/76, Dolesch Vince 23/51, Domán Imre dr. 25/116, 147, Dombi Alice 23/36, Dombóvári János dr. 24/35, Dombóvári Jánosné dr. 23/24, 24/35, Dombvári Bence 140, 21/39, 22/22, 161, 162, 23/19, 20, 155, 156, 160, 24/18, Domokos József 23/92, Domokos László 137, 142, 21/22, 40, 24/5, 6, 7, 25/4, Domonyi Irén 24/39, Dorogi Imre 22/137, Dózsa György úti iskola I/C osztálya 21/55, Dörnyei Sándor dr. 21/151, 152, Dragánné Juhász Irén 25/15, Duda Benedek 23/24, Dudás Mihály 25/6, Dugonics András 21/67, Dúró Dóra 24/6, Dusnoki-Draskovich József 25/72, Dzsingisz kán 21/136.

E: E. Szabó Zoltán 22/147, Eco, Umberto 22/153, Edison, Thomas 21/41, Eichmann, Adolf 21/128, 22/91, Elek László 22/109, Elek Tibor 24/141, Ensler, Eve 22/164, 23/155, 157, Eötvös József 21/66, 67, 23/98, Eötvös Károly 23/98, Erasmus 25/62, Erdélyi István 21/41, 22/19, 24/11, 23, 25/28, 37, Erdélyi Mihály 22/137, Erdész Ádám 25/72, Erdős István 23/36, Esemuede, Enabulele Stanley 23/95, Esko, Soini 25/144, Esterházy Ferenc 21/131, Eszterházy Pál 23/123.

F: Fabó Edit 23/91, 92, Fabó István (Aqua) 25/8, Fabó István 25/8, Fabó János dr. 25/12, Fábri Dániel 21/38, 22/55, Fábri János 25/145, Fábri Judit 25/12, 13, Fábry János dr. 23/19, 25/34, Fabula Ágnes 21/93, Fagyas Gézáné 25/12, Faragó Mór 23/48, Faragó Sándor dr. 24/29, Farkas Deli 24/6, Farkas Előd 23/161, Farkas László (Laci) 21/50, 23/21, 22, Farkas Lőrinc Imre 25/140, Farkas Rezsőné 25/12, Farkas Tamás 25/5, Farkas Tímea 21/106, Farkas Zoltán 23/27, 30, 36, Farkas Zoltán 25/16, Farkasné Lestyán Eszter 23/21, 61, Fasang Árpád 21/51, Fáy András 23/100, Fazekas András 24/134, Fazekas Helga 21/93, Fazekas Mihály 24/78, Fazekas Nándor 24/22, 25/137, 143, Fehér Ágnes 21/93, Fehér Jánosné 25/10, Fehértói Katalin 23/107, Fejesné Mitnyan Edit Judit 25/9, Fekécs András 25/12, Fekete Pál, 22/157, Felföldi László 23/36, Fellerné Búzás Klára 21/112, 150, 151, 152, Fenyő Miklós 22/161, Ferencsik János 21/52, Fest Ágnes (dr.) 21/93, 24/25, 27, Fest Attila 21/38, 92, 93, 24/24, 27, 30, 31, 32, Fest Attila, ifj. 24/25, 27, Fest Attiláné 22/17, 24/24, 32, 25/35, Fetser János 25/16, Fetzer József 24/90, Fichte 25/60, Fidicinis János 24/100, Filip András 25/8, Filó Erzsébet 22/37, Finánczy Ernő 25/61, 62, Fischbein Soma dr. 24/93, Fischer Iván 21/53, Fliueras, Lucretia 22/147, Fodor Mariann 24/17, Fodoreanu, Ioan 22/161, Foky Ottó 22/20, Folytán János 24/15, 61, Fonád Zoltán 21/17, 24/5, 25/4, 5, Font Sándor 24/5, 25/137, Forster Gusztáv 22/42, Forster Károly 22/42, Foucault 22/153, Földesi Lajos 21/25, 25/21, Földesi Orsolya 21/25, Földesi Orsolya 25/21, Földesi Zoltán 21/17, 19, 22, 23, 25, 151, 23/4, 6, 24, 167, 24/5, 6, 7, 25/4, 5, 20, 21, 37, Földesi Zsolt 21/25, 25/21, Földi István 23/21, 22, Földvári Irén 22/37, Frankó Anna 21/21, 104, 25/54, 55, 58, Frankó Fanni 25/141, Frankó Mihály 21/100, 22/61, Frankó Pálné 24/56, Frankó Tibor 25/13, Frankó Zsuzsanna 21/21, Frecska Teréz 25/89, Friedmann Hillél 22/96, Fulajtár Éva 21/25, 25/21, Fulajtár Ilona 21/25, Fulton 21/136, Furár Erzsébet 23/110, Furár Róbert 25/35, Fülöp Mária 21/26, Fülöp Márton 22/163, Füst Milán 23/36.

G – GY: Gaál Mátyás 21/100, 22/61, Gaál Pál 25/101, Gaál Roland 21/23, Gaál Sándorné 21/92, 23/20, 25/111, Gabód Béla 24/148, Gábori József 24/126, Gábris József 24/39, Gácsiné Petrovics Szilvia 25/borító 2, Gadó Béla 24/149, Gajda Mihály 25/16, Gajdács Pál 24/101, Gajdos András István 25/35, Gajdos Attila

21/23, 24/6, 25/5, 6, 16, 20, 22, Gajdos György 25/22, Gál Istvánné 24/135, Gál László 23/28, 30, Galambos Andrea dr. 21/26, Galambos Imre 21/17, 22, 23, 26, 25/20, Galambos Vendel 21/26, Galát János 21/21, Galáth Péter 23/28, Galla Tibor 21/18, Gáncs Péter 25/137, Ganyecz Zalán 25/35, 149 Gasztonyi József 22/44, Gazsó György (Gyuri) 25/28, 21/50, Gécs Béla 22/143, Gedó Lászlóné 24/63, Gémes (Gyuris) Mátyás 22/41, Gergely Ildikó 21/91, 93, Gergely László 22/148, Gerhát néni 22/86, Gerlóczy B. 25/63, Gerő Ákos 22/96, Gerő András 22/165, Gilanné Radványi Rózsa 25/9, Gilyén Nándor 24/88, Giordano Bruno 25/60, Giricz Katalin 21/16, 23, 26, 24/27, 25/5, 20, 22, Giricz Pál 21/26, 25/22, Glatz Ferenc 25/139, Glózik Klára 21/93, 94, Gombár Dávid 21/26, 25/22, Gombár György 21/26, Gombár Györgyné 21/17, 20, 23, 26, 25/5, 6, 20, 22, Gombár Mátyás 24/91, Gombkötő János 24/135, Gombkötő Jánosné 24/135, Gosztolya Ferenc dr. 25/16, Gothár Péter 23/12, Gottlieb család 22/83, Gödri István 24/152, Gögös Zoltán 24/5, Gömöri Jánosné 25/10, Gömöri Éva 23/28, Görbe Nóra 21/49, Görgényi Tamás 22/147, Görög Demeter 23/110, Grabehoffer János 22/109, Gráfik Krisztián 25/13, Grecsnik Endre 24/134, Grecsó Krisztián 22/158, Greguss Ágost 22/107, 24/100, Grines József 25/39, Groditzki Péter 23/24, Gruber Valéria 21/93, Grundig de Vazquez, Katja 25/111, Grünvald Béla 21/92, 93, 23/16, 21, 159, 24/26, 31, Grünvald Béla id. 21/90, Grünvald Cintia 24/27, 30, Gschwindt Mónika 25/11, Gulyás András 25/148, Gulyás Erzsébet 21/29, Gulyás Mercédesz 21/39, 22/21, 160, 23/20, 158, 24/17, 22, 25/137, 138, Gulyás Mihály 25/118, 119, Gulyás Pál 21/66, Gulyás Pálné 24/91, 25/15, Gulyásné Dékán Klára 23/92, Gulyásné Janurik Annamária 24/134, Gurka Dezső 25/112, Gurszki Tibor László 25/15, Gy. Zahorán Mária 25/113, Gyalog Sándor dr. 21/4, 22/4, 5, 8, Gyárfás Anna 21/131, Gyarmati Zoltánné 21/92, Gyekiczki Gyöngyi 21/39, 22/164, 23/20, 159, 25/145, 146, 147, Gyekiczki János, ifj. 21/10, Gyekiczki János, id. 23/114, 168, Gyenge Zoltán 25/112, Gyóni Géza 24/99, Gyökössy Endre 24/100, 25/105, Gyórffy György 23/110, Győri István 22/21, 159, 23/158, Győri Vilmos 22/96, Gyulavári András 25/46, 165, Gyuricza Imre 23/61, 86, 24/26, Gyurján József 23/25, Gyurkovics Erzsébet 22/111,

H: Haan János 22/96, Haan Lajos 23/112, 24/100, 144, Haberern Jonatán 24/100, 25/61, Hack Mária 25/11, Haffner Renáta 21/70, Hajdu Erika 23/77, Hajdu Mihály 23/107, Hajdú Pál 24/134, 135, Hajdúné S. Farkas Zsuzsanna 21/38, Halász Dániel, ifj. 25/101, Halász Ferenc 21/ 51, 52, Halász János 24/5, Halász Lajos 24/99, Halászi-Lovics Magdolna 21/70, Halpert, Sara 22/89, 91, Hamaljár Márton 24/100, Hamann, Georg 22/153, Hámori Gabriella 23/12, 163, 24/14, Hamza Zoltán Gábor 25/8, 16, Hankiss János 22/36, Hanó János 21/100, 22/61, Hanó Júlianna 25/93, 94, Hanó Mihály 23/15, Hantos Gusztáv 23/56, Hantos György 25/101, Hanzó Teréz 23/158, Hanyecz Katalin dr. 23/46, 155, 166, 168, 24/44, 25/38, 165, 167, 25/165, Harangozó Zsuzsanna 23/92, Haraszthy László 22/142, Harencsár László 22/17, Harmati Annamária 23/89, Harruckern János György 21/95, 132, 23/106, 147, 160, Harsányi Dezsőné 25/13, Harsányi Pál dr. 22/112, Hartay Csaba 21/123, 125, 152, 22/6, 92, 149, 150, 151, 158, 160, 162, 163, 23/6, 143, 145, 157, 168, 24/12, 142, 25/136, 147, Hartay Jánosné 25/26, Haviár család 22/70, Haviár Dániel 22/96, 24/100, Havrán Lajos 24/27, Havran Mihály 24/18, Heckenast, Michael 25/80, Hegedűs András 23/45, Hegedűs Bernadett 23/71, 89, Hegedűs Mária 21/93, 94, Hegedűs Roland 25/12, Hegedűs Tamás 24/6, Hegel 25/60, Hellenbach Zsuzsanna 25/69, Hellerbranth János 24/100, Herceg Bettina 25/141, Herceg Ferenc 21/67, Herman Ottó 24/77, 78, Herzberger Tibor 24/22, Hetényi Ernő dr. 21/27, 25/23, Hetényi István 21/17, 23, 27, 25/148, 25/5, 6, 20, 23, Hetényi Krisztina 21/27, 25/23, Hetényi Péter 21/27, 25/23, Hévizi Róbert 25/8, Hitz Anna 25/75, Hlbocsányi János 25/7, Hodálik Ádám 21/27, 25/23, Hodálik Pál 21/5, 18, 23, 27, 25/23, 25/5, 7, 20, 23, Hódi Sándorné 25/10, Hódsági Ferenc 21/23, 25/20, Hódsági Ferencné 23/61, 86, Hódsági Tamás 21/23, Hollanderné Tusjak Katalin 24/22, Holló Tivadar 21/130, Hollóczki Erzsébet 21/93, Holp József 23/56, 24/61, Holub János 22/42, 25/92, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, Holub János, ifj. 25/94, 98, 100, 101, Holub Jánosné 25/94, 95, 96, 98, 100, Holub Jánosné, ifj. 25/100, Holub Mária 25/95, 100, Holub Sándor 25/100, Holub, Ivan 25/147, Holubné Mátraházi Éva 24/13, Homokay Pál 25/78, Homoki Zoltán 25/126, Homonnai Tiborné 25/7, Horcsák István 25/13, Horcsák Tünde 25/18, Hornyánszky A. 22/94, Horthy Miklós 21/80, 22/68, Horthy Miklós 24/106, 128, Hortiné Molnár Edit 25/35, Hortobágyi Gyöngyvér 23/27, Hortobágyi László 23/158, Hortobágyiné Csizmadia Edina 23/89, Horváth Csaba 22/158, Horváth Károly 25/138, Horváth Katalin 21/93, Horváth Mihály 22/95, Horváth Olivér 25/80, Horváth Sámuel 22/96, Horváth Zoltán Olivér 22/164, Hován József Antal 23/90, 25/9, Hovorkáné Hegedűs Hajnalka 24/56, 58, 73, Hraskó Jánosné 22/15, Hraskó Tibor 21/19, Hruska János 23/126, Hruska Jánosné Szujó Veronika 23/119, 168, Hruskáné Molnár Mária 21/21, Huba Sámuel 22/39, Humbold, Wilhelm 22/153, Hume 25/60, Hunfalvy Pál 21/67, 25/61, Husz János 22/95, Huszár Jánosné 23/61, 76, 89, Huszár Levente 21/39, Huszárik Mihály 23/15, 24, 24/16, Huzella Péter 23/162 Hürkecz Karcsi 22/119,

I – J: Ignotus 21/67, Igriczi Zsuzsanna dr. 23/155, Illyés Gyula 21/60, Imrédy Béla 21/68, Inczefi Géza 23/110, Ipsits Bence 24/30, 31, Irinyi János 24/80, Irinyi József 23/100, Iván Mariann 23/89, Iváncsó Vilmos 23/157, Iváncsó Viola 23/21, 22, Iványi Lajosné 25/10, Iványi Terézia 25/17, Izsáki Zoltán dr. 25/55, Izsó István 21/91, Jäger 22/85, Jakab János 25/35, Jakobson 22/153, Jámbor Nándor 25/16, Janecskó György 25/15, Janecskó János 21/17, Janecskó László 24/17, Jani Erzsébet 24/56, 57, 58, 73, Jani János 23/15,

Jankovics Marcell 23/79, Jánosik János 25/101, Janovics István 24/100, Jánovszki Etelka 21/49, 22/51, 52, Jánovszky Margit 24/114, Jánowszky György 22/37, 38, 40, 43, 51, Jansik Tamás 21/32, Janurik Éva 21/93, Janurik Ilona 21/93, Janurik János 22/42, 24/123, Janurik Mária 21/94, Janurik Mátyás 22/64, Janurik Pál 24/135, Janurik Pálné 24/35, Janurikné Lestyán Erzsébet 22/147, 24/149, Jároli József 25/78, 79, Jávorka Sándor 24/78, Jedlicska István 25/101, Jedlik Ányos 24/49, Jedlinszky Mária dr. 23/160, Jekelfalussy József dr. 23/110, Jerasevszkíj, Szergej Vlagyimirovics 23/38, Jerasevszkíj, Vlagyimir Szergejevics Sztyepanov- 23/38, Jókai Mór 21/67, 24/99, Jónás János 21/107, Jónás Jánosné 21/20, 106, 107, 23/95, Józsa Vilmos 21/18, 23, 25/5, 6, 20, Juhász Attila 23/27, Juhász Gyula 23/28, 25/130, Juhász Irén dr. 21/116, 152, 25/133, Juhász Sándor 22/27, Juhász Zoltán Zsolt 25/12, Juhász Zsolt 23/28, Juhászné Darabos Mária 24/56, 57, 58, 73, Juhos János 23/110, Juhos Pál 25/95, Jurák Pál 24/135.

K: K. Szarka Judit (Dr. Kutas Ferencné) 21/borító 2, 141, 151, 152, 22/157, 23/5, 9, 118, 126, 166, 168, 24/155, 25/149, Kaas Ivor 24/99, Kachelmann Kurt 25/119, Kádár János 24/41, 146, Káich Katalin 25/111, Kalász Károly 21/17, Kalivoda Ágnes 25/borító 2, 33, Kálló Ferenc 22/124, Kálmán Attiláné 21/56, 150, 151, 152, 22/167, 23/167, 24/167, 25/165, Kálmán Béla 23/104, 105, 107, Kalmár Magdolna 21/18, 24/20, 26, Kalmár Zsolt 24/142, Kálvin János 22/95, Kancsalics Zoltán 22/45, Kancsalicsné Bakos Arany 23/89, Kant 25/6o, Kantiné Szín Mária dr. 25/145, Kántor Zsolt 21/125, 151, 152, 22/149, 152, 153, 163, 23/144, Kapuszta Ferenc 25/98, Karácsony Sándor Zsigmond 23/103, 104, 105, 107, Karácsonyi János 23/110, Karády Viktor 22/75, 77, Karinthy Frigyes 24/139, Karner Károly 22/77, Károli Gáspár 25/80, Károlyi Mihály 21/138, Károlyi Széchenyi Ilona 25/123, Karsai Ferenc 24/24, Kasik Mihály 22/158, Kasnyík János 22/42, Kasnyík Mihály 22/15, Kassányi Sámuel 25/75, Kasuba György 25/96, Kasuba Jánosné 23/61, Kasuba József (Sándor) 21/20 25/54, Kasuba Lajos 25/101, Kasuba Pál 21/106, Kasziba Árpád 25/9, Katona József 21/100, Katona Krisztina 22/147, 25/111, Kelemen (Klein) Andor dr. 22/91, Kelemen Gabriella 25/111, Kelemen János 25/112, Kemény Etelka 21/29, Kemény László 22/89, Kepenyes György 25/borító 2, 31, Kepenyes János 21/4, 23, Kepenyes János dr. 23/ 56, 57, 76, Kepenyes Jánosné, dr. 23/62, Kepenyes-Darida Bea dr. 23/24, Kerek Mihály 25/9, Kerekes Ágnes 23/21, 22, Kerekes Béla 24/22, Keresztúrszki Dániel 24/81, Keresztúrszki Ida 23/138, 168, 24/81, Keresztúrszki István 24/81, 82, 83, 84, 88, Keresztúrszki Istvánné Lovas Mária 24/81, 88, Kereszturszki János dr. 24/134, Kereszturszky János 22/46, Kergyik Juliska 22/37, Kernuch Zsuzsanna 21/69, 70, Kertai Józsefné 23/24, Kertész Imréné 21/36, Kertész Manó 23/107, Keserű Zsuzsa 22/140, 141, 144, 156, 23/23, 166, Keszt Erzsébet 22/83, Keszthelyi Pál 23/24, Keszthelyi Pálné 23/24, Keviczky Hugó 25/105, Kiam, Victor 21/41, Kirchmann, von Julius 25/60, Kis Bandi 22/122, Kis Szandra 24/21, Kis Zoltán Mihály 23/26, 27, Kisa Judit 22/164, Kiss Anita 23/28, Kiss Attila 21/23, 25/20, Kiss Edina 24/28, Kiss Edit 21/93, Kiss Gyula 22/158, Kiss Istvánné 22/6, Kiss Jenő 23/107, Kiss Judit 22/21, Kiss László 24/141, Kiss Péter 23/157, 24/5, Kiss Zoltán 23/28, 25/6, Kiss Zsuzsanna 23/28, Kiszel Etelka 25/21, Kiszely Anna 21/24, 25/17, Kiszely Csaba Mihály 21/27, 25/23, Kiszely Etelka 21/24, Kiszely Imre 25/12, Kiszely János 25/101, Kiszely Katalin 21/27, 25/23, Kiszely Mihály 21/4, 18, 22, 27, 40, 151, 22/8, 23/4, 6, 24, 81, 167,24/27, 25/5, 7, 20, 23, Kiszely Mihály 56-os 21/121, Kiszely Mihály, id. 25/23, Kiszely Mihályné 23/18, Kita Jánosné 24/130, Kitajkáné Szántai Mária 23/89, Kituljak Eszter 23/61, 73, 89, Klebelsberg Kunó 25/131, Klenk József 21/23, 23/20, Klimaj Edit 24/28, Klimaj Katalin 25/22, Klimaj Mária 21/37, Kliment Pál 22/45, 22/46, 23/92, Kmotricza Margit 21/21, 24/135, 136, 25/54, 55, 58, Kniezsa István 23/107, Kocsán László 23/28, Kocsis Julianna 21/93, Kodolányi János 24/108, Koffán Károly 22/142, Kohut Andrásné 21/30, 22/46, 51, 55, 60, 162, 23/5, 9, 81, 160, 24/57, 58, 74, Kohut Józsefné 24/58, 60, 63, Kóka János 23/155, Koleszár Mária 25/18, Kollár Jolán 25/104, Koller Zsolt 22/163, Kolompár György 24/5, Kolompár Györgyné 24/63, Koltai Lajos 21/36, Koltai Lajos 23/24, Koltai Lajosné 23/24, Komár János 22/120, Komár János 24/145, Komár János 25/101, Komár Pál 22/64, Komár Pál 25/117, Komlovszky-Szvet Tamás 23/12, 163, Komlovszky-Szvet Tamás 24/14, Komlovszky-Szvet Tamás 25/139, Konczos Éva 24/17, Konczos / va 23/90, Kondacs Anna dr. 21/30, Kondacs Anna dr., 25/27, Kondacs néni 22/86, Kondacs Pál 21/26, Kondacs Pál 25/22, Konkoly Thege Miklós 24/80, Konrád György 21/52, 54, Konstantinovics Pál 25/12, Kontur Béla dr. 22/113, Kontur József 22/113, Kónya István 25/16, Konyecsni János 22/63, 64, Koó Tamás 21/54, Kopcsjak János 24/25, Kopcsjak Tamás 24/28, Kopcsjak Tamás János 25/6, Koppányi Gábor Pál 25/8, Korbely György 21/26, 25/22, Korbely István 23/149, 160, 25/141, Korbely János 25/6, Korbely Szabolcs 23/71, Korbely Zsombor 21/26, 25/22, Kordoványi Józsefné 24/66, Kordoványi Mária 23/86, Koren István 22/112, 23/50, 24/54, 100, Koren Pál 22/94, Korim János 21/83, 151, 152, 22/103, 23/108, 110, 136, 166, 168, Kóris Györgyné 22/45, Kornidesz Sámuel 22/42, Kórozs Lajos 24/5, Kós Nóra 22/147, 25/111, Kósa Árpád 23/89, Kósa Judit 23/89, Kossuth 23/98, Koszti László 24/24, Koszti Pál 22/45, 46, 47, 51, 24/60, 24/71, Kotvan János 25/101, Kovács Ádám 25/7, 20, Kovács Ágnes 21/93, Kovács András 23/91, Kovács Béla 21/135, Kovács Béla dr. 23/19, Kovács Benedek, H. 21/50, Kovács Csaba 23/24, Kovács Edina 23/21, 22, Kovács Gábor dr. 22/136, 24/35, 37, Kovács Gábor dr. ornitológus 22/142, Kovács György 21/18, Kovács György tanító 21/49, 22/64, Kovács Ildikó 25/19, Kovács Istvánné 21/92, Kovács János 21/28 , Kovács Katalin 22/164, Kovács Krisztina

25/111, Kovács László 23/160, Kovács László 24/5, Kovács Mátyás 21/17, 22/118, Kovács Miklósné 25/26, Kovács Napsugár 23/73, Kovács Pál lelkész 25/79, Kovács Pál tanító 21/19, 100, 22/61, Kovács Péter 22/12, Kovács Sándor 22/95, Kovács Tamás 24/65, Kovács Tibor 24/67, Kováss Jánosné Plcsakó Márta 25/114, Kozák Erika 21/28, Kozák Éva 21/28, Kozák Ferenc 22/157, Kozák Imre 21/28, Kozák Imréné 21/16, 18, 19, 23, 28, 25/7, Kozák Lajos 22/161, Kozsuch Erzsébet 25/10, Kozsuch Jánosné 24/91, Kozsuch Kornél 25/13, Köhler Mihály dr. 22/145, 23/151, 153, Kölcsey 23/98, Körmendi János 24/32, Körösi József 23/100, Köröspartí Andrásné 24/20, Köteles István 24/153, Kővári Krisztina 21/24, Krajcsovicz Andrásné 25/14, Krajcsovicz Jani 22/120, Krajcsovics János dr. 21/60, 151, 152, 24/57, 58, Krajcsovics Mária 21/28, 25/24, Král Péter 24/31, Králik Nóra 23/77, Králikné Molnár Anna 25/7, 20, Krasznainé Kováss Enikő 25/80, Krebs 22/121, Krecsmarik Endre 24/79, 100, Kreizler János, ifj. 25/101, Kreszan János 24/65, Kreszan Pál 25/95, Kriska 25/95, Kristóffy György 24/100, Krivjanszki János 23/19, Krkos 25/95, Kruzsinszky Bálint 23/140, Kudlák Mihály 22/64, Kudlák Pál 22/42, Kugyela András 25/6, Kugyela Pál 24/134, Kukorelly Endre 22/158, Kulcsár Gábor 23/149, Kulcsár László István dr. 25/16, Kulcsár-Szabó Ernő 22/153, Kuli István 23/24, Kuli Orsolya 23/28, Kuliné Hargitai Krisztina 23/24, Kun János 21/129, Kunos András ifj. (Bndi) 21/50, 22/45, 46, 23/21, 22, 92, Kunos András, id. 76, Kunos Andrásné 21/92, Kutas Béla 21/150, 22/167, 23/167, 24/167, 25/165, Kutas Ferenc dr.. 21/150, 21/borító 2, 2, 55, 117, 120, 121, 126, 129, 141, 150, 151, 152, 22/2, 3, 4, 7, 8, 9, 14, 68, 81, 82, 122, 135, 137, 150, 151, 152, 155, 156, 167, 23/2, 4, 5, 7, 9, 10, 45, 55, 56, 57, 64, 67, 68, 74, 88, 137, 138, 142, 148, 155, 166, 167, 168, borító 3, 24/2, 4, 43, 54, 56, 57, 58, 73, 74, 106, 117, 121, 139, 142, 154, 167, 25/borító 2, 2, 31, 57, 91, 100, 108, 113, 129, 164, Kutas Ferenc, ifj. 21/150, 22/167, 23/167, 24/167, 25/165, Kutas György 23/138, 168, 24/153, Kutas Virág 23/5, 9, Kuthy Lajos 24/99, Kutlik Endre 22/39, 41, Kürtössy József 21/100, Kürtössy József 22/61.

L: L. Erdélyi Margit 22/147, Labát János 25/14, Laczi Roland 25/143, 145, Laczi Tamás 24/25, Ladányi Károly 25/133, Ladó János 23/107, Lajos Győző 21/130, Lakatos János 25/54, Lakatos Menyhért 25/134, Lambrecht Kálmán 24/77, Lampert Mónika dr. 22/163, Landgraf Ádám 21/87, Lang Erzsébet 25/67, 70, Láng István dr. 22/164, Lankisius 22/94, Lantos Mária 21/91, 92, 93, Lantos Zsoltné Major Katalin 25/35, László István 22/51, Lászlóffy István 21/121, 23/152, Lászlóffy István 23/163, Latinovics Zoltán 24/37, Latorczai János 24/5, Lauday Béla 23/21, 22, Laukóné, dr, Adamik Edit 23/71, 72, Laurinecz Zsolt 24/22, 25/136, 137, Laurinyecz András 23/79, Laveleye Emil 23/100, Lázár Dániel 21/28, 25/24, Lázár Pál 21/28, 25/24, Lázár Zoltánné 23/24, Lázár Zsolt 21/18, 23, 28, 30, 22/15, 148, 157, 23/155, 158, 162, 25/borító 2, 5, 6, 20, 24, 31, 80, Leibniz 25/60, Leiningen 25/63, Lékó Zsuzsanna 21/93, Lele Árpád László 25/16, Lelkes Katalin 21/38, Lelkes Lajos dr. 22/145, Lelkes Pál 21/100, 102, 151, 152, 22/61, 64, 23/88, 114, 24/59, Lengyel Albert dr. 24/27, Lengyel Albertné, dr. 23/86, Lenhardt Balázs 24/6, Lentvorszki Anna dr. 22/138, 147, Lesniczky János 22/118, 120, Lessko Mihály 25/78, Lestyán Erzsébet 25/111, Lestyan Goda János 22/161, Lestyán Goda Pálné Rideg Judit 25/35, Lestyan Katalin 24/134, 25/54, Lestyan Zsuzsanna 24/63, Létai Andrea Hajnalka 22/147, Lévai András 24/31, Lévai Péter 23/28, 30, Lévai Péter dr. 22/158, Lévay Ferenc 22/142, 143, 144, Lezsák Sándor 22/158, Lichtenverther Antal 22/39, Ligetvári Ferenc dr. 21/118, 25/121, Linderbergné dr. Kardos Erzsébet 24/10, Lindner Ádám 24/27, Lipcsei Imre dr. 22/2, 8, 10, 68, 71, 147, 148, 23/2, 5, 8, 9, 146, 166, 167, 168, borító 3, 24/2, 24/147, 24/148, 1677, 25/2, 111, 112, 164, Lipták Jánosné Melis Erzsébet 25/145, Liska János 22/64, Liska Jánosné 24/135, Liska Mihály 21/21, Liska Tamás 22/60, 23/166, Lissovinyi András 25/69, 70, Lissovinyi Karolina 24/95, 104, 105, 25/69, 70, Liszkai Ágnes 25/9, Liszt Ferenc 21/54, 25/ 77, Liszt Ferenc Kamarazenekar tagjai (2007) 21/53, Litauszki András 24/26, Litauszki Katalin 23/118, Litauszki Mária 23/28, Litauszki Tibor 24/27, 24/28, Litauszki Zoltán 23/159, Litauszky Borbála 25/29, Litauszky György 21/150, 22/118, 167, 23/167, 24/167, 25/165, Litauszky János 22/63, 64, Litauszky Zoltán 21/17, Litauszkyné Erki Katalin 25/26, Litavecz János 25/101, Litavszki Mária 22/27, Locke 25/60, Lohr Gyula 21/17, 23, 28, 24/35, 25/5, 6, 20, 24, Lohr Gyula dr. 21/28, Lohr Gyula, ifj. 21/28, 25/24, Lohr Gyula dr. 25/24, Lohr Mária 21/28, 25/24, Lónai Sándorné 25/14, Lonovics Ferenc 24/90, Lonovics László 21/31, 22/147, 23/146, 157, 24/141, Lóránt Demeter 22/157, Lóránt János Demeter 23/13, 25/141, Lorber Ferenc 25/76, Loudon, John Claudius 25/41, Lovas Ilona 23/73, 89, Lovasi Magdolna 21/27, 25/23, Lovász Gergely 22/158, Lovász György, ifj. 22/20, Lovász György dr. 22/7, 24/18, 25/132, Lőrincze Lajos 23/106, 107, Lőwy Árpád (Réthy László dr.) 24/139, 22/113, 114, 23/140, 140, Lukácsné Pellérdi Erzsébet 24/5, Lustyik Jancsi Lustyik János (Jancsi) 21/121, 22/120, Luther (Márton) 25/75, 22/96, 97, 23/163, Lübeck János Károly 21/86.

M: Maácz László 23/36, Machiavelli 23/98, Maczik János 21/37, Maczik Pali 22/120, Maczkó Dóra 23/162, Maczkó Ferencné 23/162, Mácsár Dorina 23/156, 157, 158, 24/22, 25/137, 139, 141, 144, Madarász János 24/109, 112, Maday Pál dr. 23/110, dr. 24/54, Mága Zoltán 25/143, Maginyecz András 25/12, Maginyecz György 22/158, 24/27, 29, 30, Magyar Bálint 22/162, Magyar Emese 21/93, Magyar Ildikó 21/91, 93, Magyar Lajosné, dr. 23/24, Magyar Pál 21/17, Magyari Barna 22/163, Magyari László 23/28, Majerik 22/118, Major Attila 25/8, Major Gábor 21/86, Major Tamás 24/37, Makai Katalin 23/21, 22,

Makan Zsuzsanna 22/158, Makovecz Imre 25/139, Makovinyi Tibor 23/28, 30, Mándoki Mihály 25/18, Mandur László 24/5, Manherz Károly dr. 22/157, Mann, Thomas 21/136, Manninger Miklós 23/28, 30, Mári Sándor 21/92, 94, 24/26, Mária Terézia 25/61, Marinka Sándor 24/93, Marjai Gyula dr. 21/borító 2, 2, 150, 151, 22/2, 3, 10, 14, 22/167, 23/2, 5, 8, 9, borító 3, 24/2, 25/2, 153, 164, Márjalaki József 25/10, Márki Lajos 23/100, Markovitz Mátyás 21/95, 24/100, 101, 102, 103, 25/72, Markovitz Terézia 24/95, 25/68, 69, Maródi Attila 23/28, Marosán Ildikó 23/89, Marosi 22/118, Maróthi Mária 21/24, 25/17, Marozsi Pál 24/91, Marsal István 21/90, Martin György 23/36, Martinás Katalin 25/112, Martinus 25/60, Marton Dániel 25/10, Marton László 23/12, Másár család 21/113, Mascow Gyula 25/69, Mascow Zsuzsanna 25/69, Masznyik Endre 22/95, Máté József 22/7, 25/80, Máté Zoltán 23/157, Matejszkó Pál 24/92, Matheus, Johann 25/80, Matók Adél 23/92, Matók Franciska dr. 24/124, Matók Mária, 24/124, Matók Sándor 24/124, 125, 25/114, 136, Mátrai Gyula 22/120, 122, Mátrai Mária Márta 23/15, 159, Mayer Endre 22/95, Mázor család 22/70, Medgyesi Györgyi 23/76, 89, Medgyesi Nóra 23/24, Medgyesi Tamás 23/24, Medveczki István 25/5, Medvegy András 25/101, Medvegy Dalma 25/137, 141, Medvegy János 25/94, 96, 98, 101, Medvegy Margit 23/74, Medvegy Mihály (vendéglős) 22/109, Medvegy Mihály (kertbarát) 24/135, Medvegy Mihályné 24/135, Medvegy Miklós 22/42, Medvegy Pál 23/24, Medvegy Pálné 21/21, 104, 105, 25/54, 55, Medvegy Veronika 23/27, Meerwald Erzsébet 25/69, Meggyesi Tamás 22/140, Megyeri Mátyás 22/158, Megyeri Mihály 21/42, 151, Megyik Áron 21/39, 23/20, Meinter Soma 25/89, Melanchton Fülöp 22/95, Melczner Géza 21/130, Melich János dr. 21/137, 22/107, 142, 23/107, Melis 22/119, Melis Erik 22/164, 24/22, 25/137, Melis György 21/34,72, 22/109, 159, 23/10, 11, 64, 160, 163, 25/94, 96, 98, 101, Melis György kovács 22/9, Melis János dr. 21/4, 5, 23/16, 80, 81, 159, 24/5, Melis Judit 23/24, Melis Mihály 22/61, Melis Pál 22/39, Melis Vivien 25/35, Melján János 21/90, Mendöl Tibor dr. 22/107, 23/47, 110, 25/141, Menuhin 21/54, Merényi-Metzger Gábor 22/115, 24/95, 104, Ph.D, 25/67, Merk, Joseph 24/104, Merkel Emma 22/8, Mészáros Lídia 22/43, Mészáros Márta 23/12, Mészáros Tünde 23/61, 89, Mészárosné, dr., Verók Mária 23/57, 61, 70, 89, 166, Meszlényi Mária dr. 24/5, Mezei József 24/26, 61, 62, 64, Mezei Katalin 23/107, Michalovits Miklós 25/79, Migas, Jurij 23/156, Mihaleczné Kovács Mária 21/4, 5, borító 3, 23/23, 24, 166, 168, 24/16, 25/borító 2, Mihálfi (Mihálfy) József 22/37, 39, 40, 23/51, 24/100, 152, 25/63, 64, 65, Mihálik János 22/42, Mihály András 21/52, Mihály Bernadett 23/23, Mihály István 22/18, 23/24, Mihály Zoltánné 22/163, Mikolay István 22/143, Misik István 25/101, Miskolczi Franciska 24/124, Miskolczy Gáspár 24/79, Misúr Csaba György 23/24, Misúr György dr. 25/112, 123, 124, 147, Misurné Vince Sarolta 23/24, Mitnyan Pál 25/9, Mitrovszky (Mittrovszky) 22/106, 23/109, Mlinár Pál 23/28, Mocskonyi Gábor 23/92, Mocskonyi Sára 23/21, 22, Mohácsi Kálmán 21/107, 25/56, Mohácsi Viktória 22/160, Mojsissovich Sámuel 25/76, Mojsissovics Soma 24/100, Mojsza Mihály 23/24, 24/20, Molitorisz Adolf 24/100, 25/62, 64, 65, Molitorisz Endre dr. 23/140, Molitorisz Ica 24/34, Molitorisz Pál dr. 21/ borító 2, 2, 15, 68, 119, 150, 151, 152, 22/2, 3, 4, 11, 14, 68, 107, 117, 141, 145, 167, 23/2, 5, 8, 9, 110, 137, 140, 142, 151, 152, 159, 166, 168, borító 3, 24/2, 56, 89, 135, 137, 139, 140, 143, 146, 153, 25/2, 72, 116, 118, 119, 134, 164, Molnár Andrásné 23/167, 24/167, 25/165, Molnár Béla (ornitológus) 22/142, 143, 144, Molnár Béla (tanár) 23/57, 61, 67, 70, 72, 89, 157, 160, 166, Molnár Benedek 23/74, 77, Molnár dr. 22/90, Molnár Edit dr. 21/29, Molnár Erika dr. 25/12, Molnár György 25/15, Molnár Györgyné 25/15, Molnár Imre 22/145, Molnár Imre 23/153, Molnár Imre Zoltán 25/8, Molnár István 21/23, Molnár István 23/36, Molnár Istvánné 25/20, Molnár János 22/40, 41, Molnár János 23/21, 22, Molnár János 25/15, Molnár Jenő 21/100, 22/61, Molnár József 25/9, 18, Molnár József id. 25/18, Molnár József ifj. 25/18, Molnár László 21/borító 2, 135, 137, 151, 152, 22/134, Molnár Lászlóné 24/61, Molnár Mihály 21/29, Molnár Mihály dr. 21/18, 20, 23, 29, Molnár Mihály dr. ifj. 21/29, Molnár Mihály költő 21/76, Molnár Pál 25/7, Molnár Pálné 21/49, Molnár Tibor 21/16, 25/5, Molnár Zoltán 24/54, Molnárné Tóth Katalin 23/71, 89, Montesquieu 23/98, Montvajszki László 23/14, 24, Moravcsik Lajos 22/64, Móricz Zsigmond 24/99, Morris, Hugh Richard Conway 23/95, Morus Tamás 25/60, Mótyan Attila 24/26, Mótyán Tibor 21/21, 34, 104, 23/13, 160, 24/134, 135, 136, 25/146, 25/54, 55, 56, 58, Mótyán Tiborné 24/134, Mrsan György 24/25, Mrsan Zsuzsanna 24/61, Mucha János 21/130, Mucha Mihály 21/17, Mudri Margit 21/93, Musits Erzsébet 21/93, Muska János 21/90, 92, Muska Sándor 25/35, Mühlbeck Károly 24/140, Müller Károlyné 21/75.

N – NY: Nádházi János 25/101, Nádor (Neumann) Jenő dr. 23/47, 55, 21/66, 95, 22/77, 108, Nagy András 25/101, Nagy Attila 25/54, Nagy Béla 24/30, 32, Nagy Borbála 25/57, Nagy Erzsébet (id. Dernovicsné) 21/25, 25/21, Nagy Erzsébet (Vargáné) 25/57, Nagy Erzsébet 22/154, 155, Nagy Gábor 22/157, Nagy Imre 23/159, Nagy Jenő 25/125, Nagy Kálmán 21/20, Nagy László, ifj. 25/54, Nagy Lehel 21/138, 139, Nagy Noémi 24/22, 25/35, 136, 137, 138, 142, 147, 149, Nagy Péter 24/26, Nagy Sándor 23/77, Nagy Sándorné 21/19, 25/7 (NACSE-jelölt), Nagy Sándorné 24/5, Nagypál László 22/148, Nákó Kristóf 21/86, Neimeyer 25/62, Nemcsényi Zsolt 25/8, Nemes Gyula 24/22, Német János 25/19, Németh Ágnes 21/93, Németh Irén 21/93, Németh István 25/96, Németh Judit 23/89, Németh Olga Mária 24/39, Németh Sándor 23/37, 44, Németh Sándorné, dr. (Irina Vlagyimirovna Sztyepánova) 23/37, 24/34, Németh Tamás dr. 22/164, Neumann (Nádor) Jenő dr. 23/100, 24/54, 56, 57, 100, Neumann Károly 25/63, Nógrádi Gábor 22/159,

Novák Előd 24/6, Novák István 22/140, 23/11, 155, 23/155, 157, 164, 24/19, Novák Károly 22/98, Novodomszki Pál (sportoló) 21/90, Novodomszki Pál (asztalos) 25/96, Novodomszky Éva 25/138, Novodomszky János 21/100, 22/61, Nyári Mihály 21/92, 22/23, 23/24, 24/27, 135, Nyemcsok Erika 25/18, Nyemcsok György 25/9, Nyemcsok István 24/111, Nyemcsok Máté 23/159, 25/145, Nyemcsok Pál 23/28, Nyemcsok Zsuzsanna 21/27, 25/23, Nyerges Attila 23/92, Nyerges Judit 21/93, Nyíri Elek 22/11.

O: Okolicsányiné, dr., Dr. Martos Eleonóra 23/110, Oláh János 23/36, Oláh Lajos 24/5, Oláh Miklós (id.) 24/99, 100, Olasz Imre dr., 25/8, Ollé György 22/89, Oncsik János 21/26, 25/22, Oncsik László 21/26, 25/22, Oncsik Mária 21/38, Oncsik Tamás 23/77, Onyik Sándor 23/154, Opauszki Anna 25/92, Oravecz Viktória Mária 24/21, Orbán Mária 21/28, 25/24, Ormos I. (Imre) 24/54, Orosz György 22/159, 25/139, Orosz Iván 21/71, 72, 75, 22/143, 159, 24/137, 138, Orosz Mária 21/93, Orovecz József 23/21, 156, Ovszák Judit 25/147.

P – Q: Paál József 22/110, Pais Dezső 21/95, 23/107, Pákh Albert 21/67, Pákozdi Gábor 25/16, Pákozdi János 21/23, 22/160, 23/156, Pál Erzsébet 24/21, Pálffy Alice 21/139, Pálffy Ferencné 24/122, 123, Pálffy Miklós 21/131, Pálhegyi Ferenc dr. 23/157, Páli Julianna 21/29, Palicska Jánosné 25/10, Pálkó Béla 25/94, 96, 98, 100, Pálkó György 22/120, Palkovics István 25/92, Palkovics János 22/42, Palkovics Julianna (Juliska) 22/25, 24/118, Palotás Ádámné Holub Teréz 25/99, 100, Palov József dr. 22/4, 5, 6, 23/158, 160, 24/54, Palov Katalin 21/91, 93, Palov Sarolta 21/93, Paluska Zoltán 25/14, Paluskáné Udvarhelyi Judit 23/81, 24/5, Pálvölgyi Erzsébet 21/93, Palyov Attila 23/28, Pánczél Barnabás 25/72, Papp Erzsébet Éva 21/93, Papp Ilona 21/ 91, 93, Papp Olga 21/26, 25/22, Papp-Vári Eleménné 21/74, Paraszt Attila 22/23, 25/165, Paraszt Attiláné 21/2, 22/8, 14, 23/2, 21, 22, 167, 24/2, 57, 59, 74, 109, 167, 25/2, 165, 164, Parczen Balázs 24/10, Pásztor Béla 25/100, Pásztor Mariann 25/146, Pásztor Pál 22/142, 25/100, Pataki István 21/73 (id.), Pataki István dr. 21/32, 24/9, Pataki János 22/41, 63, 24/114, Patay István dr. 21/33, 22/15, 162, 164, Patkó Lajos 22/23, 25/borító 2, 32, Patkó Lajosné 23/90, Patkós Imréné 24/67, Patonai János 21/100, Payr Sándor 22/95, Pechan Zoltán 23/21, 22, Pecsenya Jánosné 25/12, Pecsenya Péter 25/13, Pecsenye Erzsébet dr. 21/16, 24/5, Pécsi Dani 24/99, Pécsi Sándor 24/37, Pécsváradi Antal 23/56, 57, 61, 89, 24/27, Pécsváradi Georgina 23/75, Pécsváradiné Tóth Anikó 23/89, Pekár Pálné 25/borító 2, 32, Pelsőczi H. Gyula 23/100, Pentaller Attila 24/12, Perényi Béla dr. 22/110, 23/48, Peres Imre 22/147, Perfalvi Mihály 25/101, Persányi Miklós dr. 21/46, 22/159, Pesovár Ernő 23/36, Pestalozzi 25/62, Pesti Gyula 25/101, Pesztránszki 22/122, 25/29, Petényi Dóra 25/18, Petényi Roland 25/18, Petényi Salamon 24/79, Petényi Szilárd 25/18, Petényi Szilárd Szilveszterné 25/11, 18, Péterfia Zoltán 22/142, Petneházi Andrea 21/150, 151, 22/167, 23/24, 167, 24/167, 25/165, Petőfi Sándor 21/69, 24/99, 138, Petőfi Zoltán 21/70, Petri Endre 2'/52, Petrik Elemér 24/139, Petrikovics János 24/138, Petrov András 24/144, Petrov Anna 24/144, Petrov Ilona 24/144, Petrovics István 21/69, Petrőczy Kata Szidónia 22/95, Pettendi György (Gyurka) 23/105, Piacsek Pál 25/101, Pilinszky János 22/151, Pilishegyi József dr. 22/145, 23/56, 62, 24/5, 8, 145, 25/117, Pilishegyi Józsefné, dr. 23/62, Pilishegyi Péter 21/borító 2, 120, Pilinszky János 22/41, 64, Pintér István 25/138, 145, Pintér László 25/12, Plachy Sámuel 25/75, Placskó István 22/6, 24/100, Placskó István 25/75, 76, 77, 78, 79, 80, Placskó Lajos dr. 25/79, Placskó Pál 25/75, Platon 25/60, Plenter Katalin 21/93, Plesovszki Pál 25/95, Plisek, Jaromír 23/162, Pljesovszki Anna, 22/17, Pljesovszki Tibor 21/16, Pljesovszky Mihályné 25/14, Podani (Patonai) János 22/61, Podani Eti 24/123, Podani János 25/101, Podani Samu 22/42, Podmaniczky Frigyes 23/98, Podmaniczky Szilárd 23/145, Poharelec László 25/10, Polgár Dóra 23/77, Polgár Tiborné 24/66, Pólus Erzsébet 23/155, Ponori Thewrewk Aurél 25/123, Pontelli Loránd 24/64, Ponyiczky Kálmán 25/113, Ponyiczky Pál 22/111, Ponyiczky Sámuel 22/111, Poór Zoltán 25/111, Popjak György 24/130, Pósán László dr. 24/5, Posgay Elemér dr. 24/64, Potoczki Jutka 24/123, Povázsai 22/122, Povázsay György 22/42, Praznovszky Béla 25/106, 108, Praznovszky Ferenc 22/37, Pribela Tamás 23/28, Príbelszki György 25/101, Pribelszki László 25/28, Pribelszki Petra 25/borító, 34, Prjevara 22/121, Pukánszky Béla 22/95, Pusztai Árpád dr. 22/159, Pusztai József 21/20, Pusztai Veronika 23/28, Pusztainé Szilágyi Anita 23/61, Putnoki Elemér 23/25, Putnoki Elemér, ifj. 23/26, Püski Levente 21/128, Queneau.

R: Raymond 25/147, Rácz Sándor 24/67, Rácz Anikó 21/93, Rácz Endre 23/107, Rácz György 22/160, 23/155, Rácz János 21/20, 25/54,Rácz Sándor 21/107, Radics Mária 21/106, Radók Ádámné 21/131, Rafael Annamária 23/96, Rafaj János 21/23, Raff György 21/58, Raffael Attila 25/11, Rágyanszki György 23/74, Rágyanszky István 23/67, 68, 88, 89, 166, 168, 24/57, 59, Rákász Gergely 23/162, Rákócziak 23/106, Rákosi Mátyás 21/135, 24/146, Rampal, Jean-Pierre 21/54, Raskó Kálmán 22/77, Ráth Mátyás 22/97, Ranschburg P. 25/62, Ravasz László 22/94, Regős Imre 21/50, 25/28, Regős Imre, ifj. 23/22, Regős Mátyás 21/150, 151, 22/167, 23/167, 24/167, 25/165, Reith Gizella 21/29, Rejtő Csaba 21/29, 23/161, Rejtő Ede 21/29, Rejtő József 21/19, 23, 29, 24/27, 25/7, Rejtő Norbert 21/29, Rell Lajos 25/61, Reményi Gyula 21/100, Reszkető Péter dr. 21/borító 2, 2, 118, 150, 151, 152, 22/2, 6, 11, 14, 136, 146, 147, 167, 23/2, 5, 8, 9, 24, 148, 150, 152, 154, 166, 168, borító 3, Reszkető Péter dr. 24/2, 57, 73, 135, 144, 145, 150, 151, 154, 25/2, 110, 122, 135, 164, Reszkető Péter Szabolcs 23/24, Reszkető Péterné, dr. 23/24, Réthy Béla 22/111, Réthy Etelka 22/109, Réthy Károly 22/111, Réthy László 23/140, 141, 142, 168, Réthy László dr. 22/107,

109, 112, 113, Réthy Lipót 22/6, 108, 109, 110, 111, 112, 23/163, 25/76, 78, Réthy Péter 24/140, Réthy Sándor 22/111, Réthy Viktor 22/109, Réti Ágnes 25/114, Révay Kata Szinódia 22/95, Révész Imre 22/95, 96, Révész Norbert 25/8, Rhorer László 24/77, Richter, Szvjatoszlav 21/54, Rideg Anna 23/24, Rieder, Wilhelm August 24/104, Rockefeller 21/136, Rohony Balázs 22/162, 23/156, Rohony Gábor 22/64, Rohony István 25/101, Rohony János 25/101, Rohony Pál 21/100, 24/114, 22/61, Rohoska Gyula 22/61, Rohoska János 21/100, Rohoska Jenő 22/41, Rohoska Lajos 22/61, Rolla János 21/53, 24/15, Román Sándor 23/28, Romhányi Tibor 21/107, Romhányi Tiborné 21/20, 106, 107, 25/54, 56, Romhányi Zoltán 25/56, Romlehner 22/113, Rosenfeld Simon 22/116, Rosenthal Móric 22/96, Rostás István 21/107, 25/57, Rostás Mária 25/57, Rostás Zsolt 21/20, 106, 107, 25/54, 56, 57, Roszik Ágnes 23/91, Roszik Attila 24/25, Roszik Bence 24/30, Roszik János (tanító) 21/49, Roszik János (vállalkozó) 23/90, 91, Roszik Jánosné 25/14, Roszik Zoltán 22/148, 23/163, Roszikné Szalbot Judit 21/21, Roszjarovicz András 25/101, Rosztopovics, Misztyiszlav 21/54, Roth Béla 24/124, 25/106, Rotterdami Erasmus 25/60, 66, Rousseau 22/96, 23/100, 25/60, Rovó Mária 21/93, Rozsán Edit 23/71, Rugási Gyula 22/153, Rusz Mihály 25/8, Rusznák Zsuzsanna 21/93, Ruzicska Andor 25/6, Ruzicskay György 21/137, 23/10, 23, 156, 160, 24/46, 154, 25/122, 143, 146, Ruzs Molnár Ferenc dr. 23/25, 24/134, Ruzsicska György 22/39, Ruzsinszki György 25/145, Ruzsinszky György 22/22, 159, 163, 164, 165.

S – SZ: S. Kovács Ádám 23/158, Sabel néni 22/83, Sáfár András 24/137, Salacz család 22/70, Salamon Béla Lajos 25/15, Salamon I. Jánosné 25/15, Samu Tamás Gergő 21/23, 24/5, 6, 7, 8, 25/4, 139, Sándor Béla 23/92, Sándor Gábor 25/89, Sándor Márta 24/56, 57, 59, 73, Sándor Tamás 25/101, Sápi Mária 21/24, Sára Ferenc 23/26, 27, 30, Sárándi József 22/150, Sárkány Ágnes 21/93, Sárkány Angyal dr. 23/17, 25/25, Sarlay János 24/99, 100. Sárosy Gyula 24/99, Saskó Samu 22/77, Sass Szilvia 25/142, Savanyó Györgyi 21/28, 25/24, Schaur Gábor dr. 24/152, Schedel (Toldi) Ferenc 21/66, Schey Márkus 25/75, Schirilla György 23/161, Schlésinger Magdolna 22/89, 91, Schmidt Eufrosina 25/69, Schneider Katalin 24/39, Schopenhauer 25/60, Schönborn Károly 21/132, Schubert, Franz 24/104, Schultz Lajos 22/42, Schuszter Vivien 22/158, Schwalm Márton 25/11, Schwartner, Martin 23/101, Schweitzer, Albert 21/136, Scsedrin, Tyimofej 23/38, Sebestyén Istvánné, dr. 21/95, 22/98, 23/102, 166, 168, 24/35, 57, 59, ,151, 152, Sebő János 21/90, 24/24, 26, Sebő Jánosné 22/27, Sechna Bernadett 22/159, Selmeczy Gézáné 24/61, Seres Gábor 22/158, Sexty Margit 21/69, Sidó Ferenc 21/94, Simkó Várnagy Judit 21/48, Simkó Várnagy Mihály 21/48, 24/15, Simon Albert 21/52, Simon András 24/91, Simon Gábor 24/5, Simon György 25/9, Simon István Tamás 25/16, Simonides, Ján 22/96, Simonné dr. Kiss Ibolya 24/9, Sindelné Kovács Anna 22/45, 46, 55, Sindely Pál 25/130, Sinka Imre id. 25/17, Sinka Imre 25/8, 17, Sinka Imre Dominik 25/18, Sinka István 21/71, 24/108, 25/134, Sinka Leila Réka 25/18, Sinkovicz Krisztián 24/28, Sinkoviczné, dr., Kálmán Edina 23/86, Sinkovics György dr. 21/16, Sipos András dr. 22/5, 7, 12, Sipos Ilona 24/89, Sipos Lászlóné dr. 25/111, Sipos Sándor 22/111, Sipos Soma 24/100, Siposné dr. Kecskeméthy Klára 25/147, Skolka András 22/71, 23/54, Skolka András 24/79, 99, Skorka András 23/15, Skorka Mihály 24/91, Skorka Norbert 24/28, Slajchó István 21/100, 22/61, Smuck Nusi 24/123, Solomin, Marc-André 22/158, 161, Soltész Mihály 23/160, Soltész Miklós 24/5, Sólyom László dr. 24/5, 22/157, Somhegyi Zoltán 25/112, Somlyai Márta 22/31, Somogyi Nikolett 22/22, 164, 23/155, 158, Sonkoly János dr. 24/27, 64, Sonkoly Mihály 25/14, Sonkoly Pál 24/25, Sonkolyné Bagi Katalin 22/23, 23/20, 24/26, Sonkolyné Szekercés Margit 21/18, 23, Soós István 22/147, Soós Tibor 23/158, Sovány Eszter 23/21, 22, Sovány János 25/101, Sovány Mihály 22/44, Spengler 25/60, Spinoza 25/60, Spitz Gyula 22/96, St. Martin 22/162, Stafira Árpád 21/4, 23/89, Stafira Sándor 21/55, 22/4, 12, 23/5, 23/7, borító 3, Stancsics (Táncsics) Mihály 25/63, 65, Stern, Isaac 21/52, Sterrenberg, Anga 23/163, Stochammer gróf 21/132, Stréer Valéria 23/24, Surina Györgyné 25/9, Sutyinszki Pál 25/15, Sutyinszky Ildikó 23/27, Süli, Jan 22/157, 23/156, 164, Sylvester János 22/95, 97, Szabados Tóth Gábor 21/35, Szabó Csaba 22/159, Szabó Erika 21/93, Szabó Ferenc dr. 21/borító 2, 22/109, 25/133, Szabó Gabriella 21/93, Szabó Imre 25/8, Szabó János (lelkész) 22/96, Szabó János tanár 24/61, Szabó Jánosné 24/61, Szabó József 23/61, 86, Szabó Józsefné 22/15, Szabó Julianna 22/147, 24/149, 25/111, Szabó László 22/20, 25/136, 145, Szabó Mihály 22/103, Szabó Sándor 25/12, Szabó T. Attila 23/107, Szabó Tibor 23/145, Szabó Tibor Benjámin 24/141, Szabó Zoltán dr. 24/5, Szabó Zsolt 23/28, 163, 25/6, Szabóné Balogh Ágota 22/147, 24/149, 25/111, Szabóné Csendes Ildikó 25/14, Szabóné Komlovszky Ildikó dr. 23/155, Szádler József 24/78, Szakács 22/121, Szakács Csaba 25/19, Szakács János (fotós) 24/150, Szakács János (gyermek) 25/19, Szakács Jánosné 25/14, 19, Szakács Katalin 25/19, Szakács Mihályné dr. 22/147, 24/57, 59, 74, 147, Szakálosné Uhrin Klára 22/45, Szalai Gergely Vince 25/146, Szalai Mihály 23/161, 24/134, Szalay János 22/113, Szalay László 21/66, Szalay Márton 22/39, Szalbót Balázs 22/158, 24/27, 29, 30, Szalbót Erzsébet 21/26, Szalbot Orsolya 21/39, 23/78, Szálinger Balázs 22/153, Szalontai József 22/23. Számadó Ernő 21/71, Szántosi Antal dr. 21/32, 22/3, 4, 13, 24/64, Szapáry Pálné 21/130, Szarka István 22/39, Szarka Péter 25/111, Szatur Géza 21/90, Szarvas István 23/164, Szarvas István dr. 23/24, Szarvasi György 21/121, Szarvasi Krónika 21. számának munkatársai 21/151, Szarvasi Krónika 22. számának munkatársai 22/166, Szarvasi Krónika 23. számának munkatársai 23/166, Szarvasi Krónika 24. számának munkatársai 24/166,

Szarvasi Krónika 25. számának munkatársai 25/166, Szarvasi Krónika Alapítvány Kuratóriuma 2007 21/151, Szarvasi Krónika Alapítvány Kuratóriuma 2008 22/167, Szarvasi Krónika Alapítvány Kuratóriuma 2009 23/167, Szarvasi Krónika Alapítvány Kuratóriuma 2010 24/167, Szarvasi Krónika Alapítvány Kuratóriuma 2011 25/167, Szászné Medvegy Veronika 23/25, 36, 166, 168, Szávai István 24/6, Szávay István 22/140, Szebedinszky Tímea 23/76, 89, Szebegyinszki Ildikó 25/13, Szebegyinszki János 25/37, Szebegyinszky Mihály 25/14, Szeberényi Andor 22/96, 25/79, Szeberényi Gusztáv 22/96, Szeberinyi János 25/75, Széchényi Gyula 21/130, Széchenyi István 23/98, 100, Szécsényiné Fekete Irén 23/36, Szécsi Zsolt 25/11, Szegedi Csanád 24/6, Székely Győző dr. 21/79, Székely János 24/121, Székely Jánosné Szlovák Erzsébet 24/121, 122, 123, Székely Károly 25/106, Székely M. Szk. dolgozói 1994/95 22/48,Székely M. Szk. dolgozói 2004/5 22/52, 53, Székely M. Szk. dolgozói 2007 22/56, 57, Székely M. Szk. tantestülete 22/borító 2, Székely Mihály 22/48, 49, Szekeres Istvánné 24/61, Szelényi János 22/120, Szemenyei Árpád 24/26, 30, Szemere Pál 21/67, Szemián Johanna 25/102, Szenczi Erzsébet 25/18, Szenczi János 25/9, Szendy Árpád 24/99, Szenes Gyula 21/90, Szenes Iván 23/74, 86, 24/29, 30, Szenes János 24/29, 25/137, Szent-Miklóssy Ferenc 24/134, Szentesi János 23/156, Szepcsik Judit 24/124, Szepesi Károly 25/141, Szepesi Magdolna 21/93, Szerb György 23/86, Szíjártó Péter 21/58, Szilágyi András Zoltán 25/12, Szilágyi Ferenc 23/77, Szilágyi Zsolt 23/27, 29, 30, Szilasi László 25/147, Szili Géza 23/24, Szili Katalin 24/5, Szili Tibor 22/45, 46. 55, 23/17, 159, 24/11, Sziliné Csáky Emília 23/24, Szilvássy László dr. 23/147, 168, 21/135, 136, 24/54, 99, 152, Szilvássy Orsolya 23/146, 25/112, Szinnyei József 21/66, 25/64, 25/79, Szirony Dóra 23/156, Szirony Györgyné 24/63, Szirony Mária 24/134, Szirony Pál 24/26, 27, 25/101, Szironyné Zsabka Edit 24/56, 57, 59, Szitó Ágnes 25/8, Szitó András dr. 21/22, 106, Szitó Balázs dr. 25/120, Szitó Imre 21/50, Szító János dr. 22/145, 23/151, 153, 24/145, 25/115, 116, 117, 120, Szklenár Csaba 24/28, Szklenár Mihály 24/27, Szklenár Péter 23/78, Szklenár Roberta 23/158, 24/31, Szklenár Tamás 25/146, Szloszjár Emília 23/74, Szloszjár János (fazekas) 24/118, Szloszjár János (Csabacsűd) 25/9, Szloszjár Mihály 21/18, Szlovák Erzsi 24/123, Szlovák Mária 24/121, 122, Szlovák Pál (tanító) 21/100, Szlovák Pál (kőműves) 24/123, Szlovák Tímea 25/15, Szmola Ildikó 25/17, Sznyida Györgyné 24/61, 62, Szőnyi Sándor 22/111, Szrnka András 25/101, Szrnka Anna 25/10, Szrnka Edit 21/37, Szrnka György 22/42, Szrnka János 24/99, Szrnka Mihály 25/15, Sztálin 23/43, Sztójay Döme 24/106, Sztrehovszki Zsuzsa 22/5, 7, 24/100, Szuhaj György 22/162, 23/12, 34, 61, 64, 89, Szuhay Péter 21/114, Szujó Miklós 23/119, Szurmai Gábor 23/27, Szurmai Magdolna 21/27, 25/23, Szuromi József 23/89, Szűcs Alajosné 22/27, Szűcs Gábor 23/28, Szűcs Gyula 22/27, 23/137, 168, 24/59, Szvák Jánosné 22/106, 23/110, Szvák Manyi 24/123, Szvák Mihályné (helyesen: Jánosné) 21/151, 22/166, 23/166.

T – TY: Takács Brigitta 23/27, Takács Dávid 23/77, Takács Ferenc 25/16, Takács Ferenc dr. 23/18, Takács József, 24/27, 28, Takács Miklós 22/18, 141, 23/24, 156, Takács Miklós 25/31, Takács Tamás 21/18, Takácsné Dr. Hájos Mária 23/151, Takó Levente 24/26, Takóné Gombár Erika 23/95, Tákos Lajos 22/42, Tamási Áron 24/108, Tamási Mátyásné dr. 22/7, Tanyai iskolák tanítói 1914-15 21/100,Tanyai iskolák tanítói 1915-16 21/101, Tanyai iskolák tanítói 1916-17 21/101, Tanyai iskolák tanítói 1917-18 21/101-102, Tapolyai Emőke 23/71, 89, Tatai László 21/21, 23, 151, 152, 22/8, 142, 156, 23/5, 10, 166, 168, 24/140, 154, 25/16, 124, 126, Tatár György 22/153, Tatay István 24/100, 25/62, 64, Tatay Sándor 24/99, Tátrai Vilmos 21/52, Taubner Károly 25/60, Téglásiné Peskay Ilona 23/156, Teleki László gr. 22/96, Teleki Mihály 21/77, Teleki Miklós 25/142, Teller Ede 21/54, Tepliczky János 21/77, 78, 24/152, Térey János 22/153, Terhesné Szekera Ilona 25/144, Tersztyánszky Ödön 21/137, Tessedik Ferenc 24/97, 104, 105, Tessedik György Zsigmond 25/68, Tessedik Imre 24/97, Tessedik Károly 24/97, Tessedik Lajos 24/97, Tessedik Mária Eszter 25/68, Tessedik Sámuel 21/86, 87, 88, 89, 137, 22/96, 112, 148, 167, 23/49, 54, 93, 147, 167, 24/34, 89, 95, 100, 101, 103, 104, 105, 111, 134, 138, 143, 25/62, 67, 68, 69, 70, Tessedik Sámuel id. 25667, Thallóczy Lajos 23/140, 141, Thonhauser Baltazár 25/69, Thoroczkay Eszter 21/131, Thürmer Gyula 23/159, Tige Mária, gróf 21/132, 25/38, Till Aranka 24/124, Tímár Gyöngyi 24/5, Tímár Imréné, dr. 24/24, Tímár Jánosné, dr. 21/66, 150, 151, 152, 22/94, 23/56, 74, 98, 166, 167, 168, 23/167, 24/57, 59, 76, 167, 25/60, 25/165, Tímár Sándor 23/27, 31, 32, 36, Tímárné Hunya Tünde 24/149, Tinka Edit 25/14, Tirják László 22/142, 25/125, Tiszavári Sándor 23/91, 92, Tiszavári Sándorné 23/56, 57, Tiszavölgyi Kinga dr. 23/67, 68, Toldi Balázs 25/10, Toldy Ferenc 21/67, 25/64, Tolnai Ottó 23/163, Tolnai Péter 25/16, Toman János 21/135, Tomasovszki Mihály 25/ 94, 96, 98, 101, Tomcsányi József 22/111, Tomcsányi Károlyné 21/132, Tomcsenkó Mária Katalin 21/93, Tomka Matyi 22/119, Tomonyiczka Katalin 25/17, Tonió 22/165, Torda Molnár Béláné, dr. 22/18, Tótáné Császár Irén 23/92, Tóth Árpád 24/26, Tóth Béla 23/24, Tóth Elvira 23/73, 89, Tóth Endre 24/25, Tóth Erzsébet dr. 25/35, Tóth Éva 23/149, Tóth Ferenc 21/23, Tóth Ildikó 23/27, 30, Tóth István 23/127, 24/118, 120, Tóth Istvánné Cserés Lídia 24/120, Tóth János (szülő) 24/118, Tóth János (szabó) 25/95, Tóth József 22/39, Tóth József 24/37, Tóth Kálmánné, dr. 24/61, Tóth Károly 23/92, Tóth Lajos dr. 22/3, 4, 9, 11, 12, 13, 112, 23/4, 5, 7, 8, 24/54, 100,Tóth Lajosné, dr. 24/61, Tóth László dr. 25/115, Tóth Norbert 23/96, Tóth Pál dr. 21/77, 78, Tóth Pál tanító 21/100, 22/61, Tóth Pálné 22/155, Tóth Péter 23/21, 22, Tóth Sára dr. 23/19, Tóth Szilvia 21/93, Tóth Tamás (egyetemi tanár) 25/112,

Tóth Tamás 21/23, 23/46, 166, 168, 24/44, 167, 25/20, 165, Tóth Zoltán (sportoló) 24/28, Tóth Zoltán (képvielőjelölt) 25/6, Tóthné Gráfik Mária 23/92, Tóthné Jansik Erzsébet 23/55, 61, 71, 89, Tóthné Lapatinszki Zsuzsa 25/11, Tóthné Lipták Erzsébet 23/61, 71, 86, 88, 166, 168, 24/57, 59, Tőkés László 23/10, Tömösközi Ferencné 22/78, Trattner 25/80, Trefort Ágost 21/66, 67, 22/36, Trencsénszky Dániel 25/69, Trnovszky Márton 21/100, 22/41, Truczka Ági 21/50, Truczka György 24/27, Truczka Tímea 24/26, 27, Truppel Mariann 23/28, Turák Mihály 21/18, Turcsányi Lajos 23/149, 157, 168, Túri Gyula 23/140, Túri Ilona 21/25, 25/21, Turner, Annie 23/73,Túry Gyula 22/113, Tusjak Erzsébet Tünde 25/111, Tusjak János 24/16, Tusjak Lászlóné 21/151, 22/7, 8, 148, Tusjak Lászlóné 23/4, 6, 24, 167, Tusjak Mihályné 25/25, Tusjak Pál 25/101, Tusjak Tamás 21/18, 23/15, Tusjak Tünde 23/96, Tuska Tibor 25/14, Tyerjanszki Dániel 23/21, 22.

U: Ubrizsy Gábor dr. 22/107, Uhljar György 25/101, Uhljar Luca 23/20, Uhljár Viktor 25/35, 141, 142, 149, Uhljár Zita 24/19, 25/borító, Ujházi János 25/101, Újlaki Mariann 23/27, 29, Urbán Lászlóné 25/6, Urbán Mária 23/28, Urban Mihályné 25/15, Urbancsok Anna 21/27, 25/23, Urbancsok János 25/101.

V – W: Vadászné Ablonczi Enikő 23/158, Vagyon Dezső 25/11, Vajda Etelka 23/155, Vajda Péter 21/67, 137, 22/7, 23/47, 55, 80, 99, 100, 155, 24/78, 99, 25/60, Vajda Péter Gimnázium igazgatói 23/82, Vajda Péter Gimnázium tanárai 2009 23/83-86, Vajda Tibor 23/155, Valach Gábor 23/28, Valach Ildikó 21/93, Valastyán János 25/96, Valastyán Judit 21/25, 25/21, Valent Júlia (Julianna) dr. 21/93, 22/138, Valkovszki Erzsébet 25/18, Válkovszki Mihály 25/9, Vámos János 25/101, Vanka József 25/101, Váradi Emese 23/78, Váradi Lászlóné dr. 22/20, Várfi András 25/10, 17, Várfi András, ifj. 25/17, Várfi Endre 25/17, Várfi Péter 25/17, Varga András 25/101, Varga É. (Éva) 24/54, Varga Géza 24/6, Varga István 23/36, Varga János 24/151, Varga József 25/54, 56, 57, Varga Károly 23/91, Varga László 22/46, Varga Mihály 23/21, 22, Varga Sándor 25/54, 56, 57, Varga Virág 22/22, 160, 23/20, 158, 24/21, 25/138, Varga Zoltán (táncoktató) 23/27, 29, Varga Zoltán (politikus) 24/5, 25/16, Vári Ferenc 25/14, Varju Krisztián 23/155, Varjú Mária 23/119, Várnagy Mihály 21/31, 48, 22/161, 24/15, Várnagy-Czettner család 25/146, Varnus Xavér 23/10, 23/163, Varsányi Gyula 22/123, 128, 23/127, 166, 168, 24/118, 120, 25/81, 86, 89, Varsányi Gyula, ifj. 23/86, Vas Béláné Holub Ilona 25/100, Vas Gereben 21/67, Vas István 23/21, 22, Vaskor Pál 22/4, 5, 13, 23/5, 7, borító 3, Vaskor Zoltán 25/12, Vass Edit 21/104, 23/71, Vay Alojzia 21/132, Vay Sándor Gr. 21/130, Vékony Attila 24/27, Velencei Györgyné 24/66, Velkey Ferenc dr. 23/155, Verbőczy István 23/99, Veress Endre dr. 23/110, Vergilius 25/129, Veruda Péter 22/115, Veszter Ágnes 21/93, Veszter Gézáné 25/26, Veszter Vilmos 21/39, 23/20, Vezekényi György 25/52, 127, Vezerle Gáspár 22/96, Vida Béla 23/86, Vida Klára 23/89, Vidácsné Szurgent Éva 23/76, 89, Vigyázó Jozefa (Jozefine) 21/132, 25/40, Vigyázó Sándor 21/132, 25/40, Vilim Mária 21/93, Vincze Ferenc dr. 24/146, Vincze Ferencné, dr. 23/24, Vinkler László 22/137, Vinterlicka Ferdináné 25/69, Virág Balázs 25/20, Virágh Ferenc 23/110, Virághné Horváth Erzsébet 23/146, 22/147, 24/149, 25/111, Viski Ágnes 21/93, Viszkok Tünde 23/89, Viszkok Zsuzsanna 25/18, Vitális Éva 23/21, 22, Vitéz Pál 25/101, Voltaire 25/60, Vona Gábor 24/6, Vorák József 25/131, Vostjár Jenő 25/94, 95, 96, 98, 101, Vostjár Teréz 24/118, Vörösmarty Mihály 21/ 66, borító 4, Vrana Károlyné 23/24, Wass Albert 22/19, 164, 23/155, 158, Weisz Béla 25/101, Weisz György 22/80, Weisz Jenő 22/78, Weisz Magda 22/78, Wéninger Vince 24/80, Weselsky Márton 25/76, Weszprémi István 22/97, Wigner Ilonka 22/78, Winterlich Zsuzsanna 25/75, Wood, Edward 22/97, Wundt 25/60.

Z – ZS: Zanáné Kugyela Tímea 23/86, Zátonyi János 25/137, Závoda Ferenc 21/5, 21, 23, 104, 105, 25/16, Závada Pál 21/105, Závogyán Judit 24/12, 25/borító, 33, Zerinváry Gyöngyi 21/70, 22/117, Zerinváry Levente 21/70, 22/117, Zerinváry Miklós 21/70, 22/117, Zerinváry Szilárd dr. 21/68, 69, 70, 72, 77, 78, 80, 81, 22/117, 118, 119, 120, 121, 24/152, Zih Károly 25/62, Zilbauer András 21/92, Zima Miklós 25/101, Zipser Mátyás 25/69, Zmeskáll Gábor 25/69, Zórándi Mária 23/36, Zrena Pál 21/90, Zrínyi Miklós 21/74, Zuarini de Zuara, Constantina 21/69, Zvada Judit 25/19, Zvada Mihály 21/17, Zvara András 25/101, Zvara János 22/45, 46, 51, Zvara Józsefné 25/6, Zvarinyi János 21/69, Zvarinyi Lajos 21/69, Zvarinyi Szilárd 21/74, Zsáky István 22/8, Zsáky Istvánné 24/61, Zsapka János 22/157, 25/35, Zsarnay L. 22/96, Zsiga Jánosné 23/146, Zsigmond Sándor 21/90, Zsilinszky Endre 21/67, Zsilinszky Mihály 22/95, 107, 23/98, 110, 24/89, 90, 100, 101, 102, 25/62, 63, Zsíros Simon Mária 25/148, Zsoldos Ignác 22/96, Zsuráfszky Zoltán 23/28.

A témajegyzéket és a névmutatókat *Boross Árpád Bence, dr. Búzás László, dr. Kutas Ferenc, dr. Lipcsei Imre, dr. Marjai Gyula, dr. Molitorisz Pál, Paraszt Attiláné és dr. Reszkető Péter szerkesztette.*

A 25. szám munkatársai

Boross Árpád Bence	egyetemi hallgató
Brlás Attila	villanyszerelő
Dr. Búzás László	ny. főig.h., tanszékvezető főisk. tanár
Gyulavári András	ny. hivatalvezető
Dr. Hanyecz Katalin	az Arborétum igazgatója
K. Szarka Judit	ny. középiskolai tanár
Kmotricza Margit	óvónő
Krasznainé Kováss Enikő	ny. könyvtáros
Dr. Kutas Ferenc	ny. középiskolai tanár, szerkesztő
Lipcsei Imre Ph.D	főiskolai dékán
Dr. Lovász György	ny. általános iskolai igazgató
Dr. Marjai Gyula	ny. kutatóintézeti igazgató
Merényi-Metzger Gábor Ph.D	régész
Dr. Molitorisz Pál	ny. városi vezető ügyész
Paraszt Attiláné	tanítónő
Dr. Reszkető Péter	ny. főiskolai docens
Dr. Szitó János	ny. vízépítő kutatómérnök
Tatai László	a SzVid felelős szerkesztője
Dr. Tímár Jánosné	ny. könyvtáros
Varsányi Gyula	ny. üzletvezető
Vezekényi György	a Körös TV marketingvezetője

Technikai munkatársak

Aszódi Gabriella dr.
Bohák Dóra
Demeter Jánosné
Roszik Anita
Szloszjár Edit
Védőné Gráfik Erzsébet

Tipográfia

Dr. Kutas Ferenc

Fotó

Babák Zoltán
Bakula és Rácz
Gácsiné Petrovics Szilvia
Kutas Ferenc
Tatai László
archív fotók

A Szarvasi Krónika Alapítvány Kuratóriuma

Dr. Demeter László fürdőigazgató, a Kuratórium elnöke
Földesi Zoltán országgyűlési képviselő, közművelődési szakértő
Kiszely Mihály alpolgármester, gazdasági szakértő
Dr. Kutas Ferenc ny. középiskolai tanár, szerkesztő, a Kuratórium ügyvezetője
Tusjak Lászlóné könyvtáros, adminisztrációs szakértő

A 25. szám megjelenéséhez adójuk egy százalékával hozzájárultak

Aszódi Antal, Dr. Aszódi Gabriella, Cseh Zsuzsanna, Kutas Béla Szeged, Dr. Kutas Ferenc, ifj. Kutas Ferenc, Dr. Lipcsei Imre, Paraszt Attila, Paraszt Attiláné, Petneházi Andrea, Regős Mátyás és mindazok, akiknek neve nem jutott a szerkesztőség tudomására.

Tartalom

Jelenidőben

Választások 2010; Időközi országgyűlési képviselő-választás....4
Önkormányzati képviselő-választások *(Szerkesztette Tatai László)*....5
Békés megye 5. sz. választókerületének polgármesterei 17
Szarvas Város Képviselő-testülete *(Szerkesztette Dr. Kutas Ferenc)*....20
Kitüntetettek *(Szerkesztette: Dr. Kutas Ferenc)*....25
A város legnagyobb adófizetői 36
Dr. Hanyecz Katalin: Új adatok a Szarvasi Arborétum történetéhez....38
Gyulavári András: Zártkertek Szarvas városban és környékén....46
Vezekényi György: Mozdulatlan (Vers)....52

Nemzetiségeink életéből

Kisebbségi önkormányzati választások *(Szerkesztette Dr. Kutas Ferenc)*....54
Naša vernost' – A mi hűségünk *(Kmotricza Margit)*....58

Múltunkat idézve

Dr. Tímár Jánosné: A nagykönyvtár kincsei, 6. rész 60
Merényi-Metzger Gábor: A Tessedik család címere....67
Dr. Molitorisz Pál: Rendkívüli természeti jelenségek a régi szarvasi sajtó tükrében …...72
Elődeink életéből
Krasznainé Kovács Enikő: Placskó István....75
Varsányi Gyula: Katonaélet 1941-44....81
Szemelvények a szarvasi kisipar történetéből
Dr. Kutas Ferenc: Darida Pál, a „boltos” 89
Dr. Kutas Ferenc: Holub János asztalosműhelye....92
Szarvasi asztalos mesterek 1947-ben....101
Várostörténet képeslapokon
Brlás Attila: Benka Gyula emléke....102
Brlás Attila: A szarvasi Turul 106

Szemle

Egy orvos kor-lapja. Szerk.: Bukovinszky László *(Dr. Reszkető Péter)*....110
Diskurzus; Tudomány és művészet – tanulmánykötet *(Dr. Lipcsei Imre)*....111
Göttingen dimenziói – tanulmánykötet *(Dr. Lipcsei Imre)*....112
Szarvasi Képeskönyv. Szerkesztette Dobrotka Pál *(Dr. Búzás László)*....114
Agrártörténeti füzetek 21. szám: Dr. Tóth László önéletírása *(Dr. Szitó János)*....115
Agrártörténeti füzetek 22. szám: Dr. Domán Imre és Szarvas *(Dr. Molitorisz Pál)*.…116
Agrártörténeti füzetek 23. szám: Komár Pál önéletírása *(Dr. Szitó János)*....117
Agrártörténeti füzetek 24. szám: Gulyás Mihály önéletírása *(Dr. Molitorisz Pál)*..118
Agrártörténeti füzetek 25. szám: Dr. Szitó Balázs önéletírása *(Dr. Szitó János)*....120

Jubilál az Agrártörténeti füzetek sorozat.....121
Dr. Demeter László: Arany, Nagyszalonta, Toldi, Szarvas *(Dr. Reszkető Péter)*.....122
Misur György: Szarvasról Rómába (*Tatai László*).....123
Nagy Jenő: Széljárta mezők *(Tatai László)*.....125
Vezekényi György: Szómagam (versek); Visszatérés (próza) *(Dr. Kutas Ferenc)*. 127
Sindely Pál: Tanári emléktöredékek vonzásában *(Dr. Lovász György)*.....130
Vésztő története (*Dr. Molitorisz Pál)*.....133
Dr. Reszkető Péter: 6 hét Ausztrália keleti partján *(Dr. Búzás László)*.....135
Szarvason történt 2010-ben *(Szerkesztette K. Szarka Judit)*.....136
A 21-25. szám témajegyzéke *(Dr. Marjai Gyula)*.....150
A 21-25. szám névmutatója *(A szerkesztők)*.....154

Egyszeri támogatást nyújtottak

Bohák Dóra, Informatikai Kft., Dernovics László, Dr. Hanyecz Katalin, Gyulavári András, Kálmán Attiláné, Litauszky György, Molnár Andrásné, Paraszt Attiláné, Dr. Tímár Jánosné

Munkánkat hírközléssel segítették

Általános Informatikai Kft., Körös TV, Newjsag.hu, Szarvas és Vidéke

A címlapon

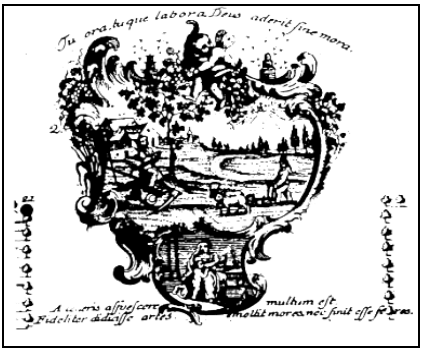

Tessedik Sámuel *A Paraszt ember Magyarországban* (*1784–1786)* c. művének falurendezési tervezetéhez készült címer látható. Tessedik reformgondolatainak foglalata. Képi része az egykori szarvasi parasztnép mezei foglalatosságait és az akkori szerszámokat ábrázolja. A felső, latin idézet fordítása: *"Imádkozzál, de dolgozzál, s az Isten is megsegít."* Az alsó felirat magyarul: *"Az embert gyermekkorától kezdve kell hozzászoktatni a tanuláshoz: ilyenformán folyamatosan gyarapítja ismereteit, s nemesebbé és szelídebbé válik az erkölcse."*

A régi Szarvas képeslapokon

Bolza Pál névnapi ajándéka feleségének, Vigyázó Jozefának (1910 körül)

A háttérben a rég eltűnt fürdőházak és a nem rég eltűnt Réthy-bástya (1900 körül)

A két képeslap Brlás Attila gyűjtő tulajdona

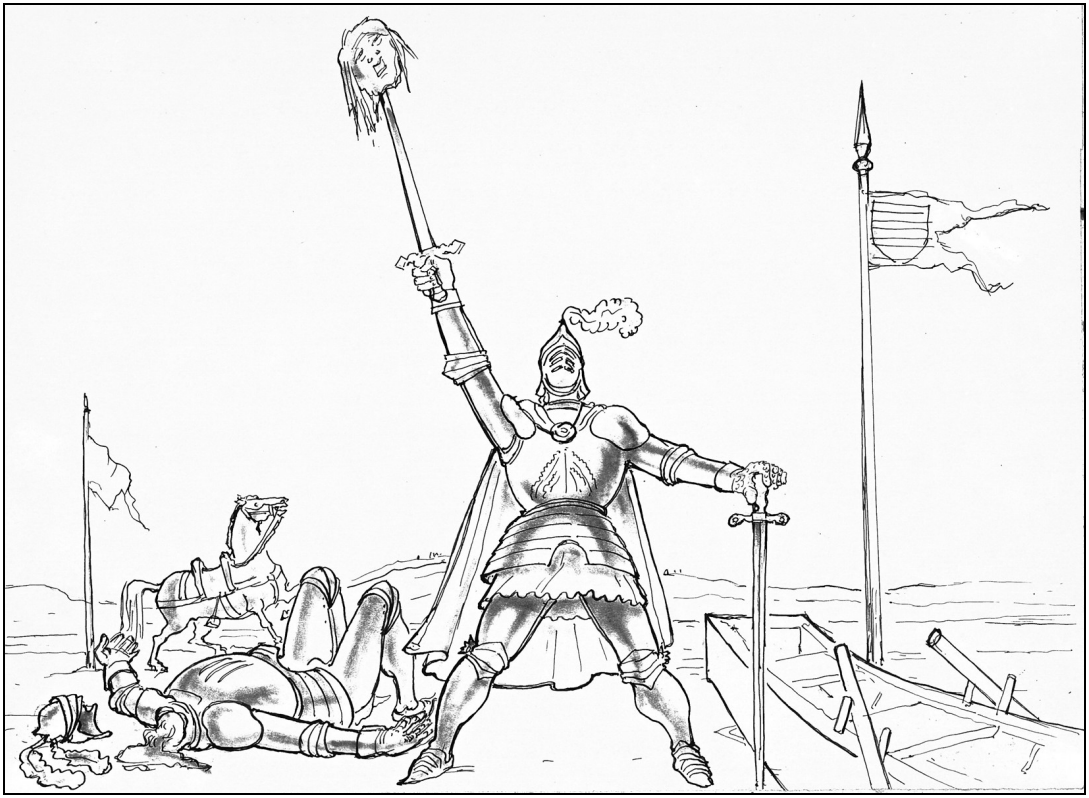

Ruzicskay György rajza Arany János Toldijához

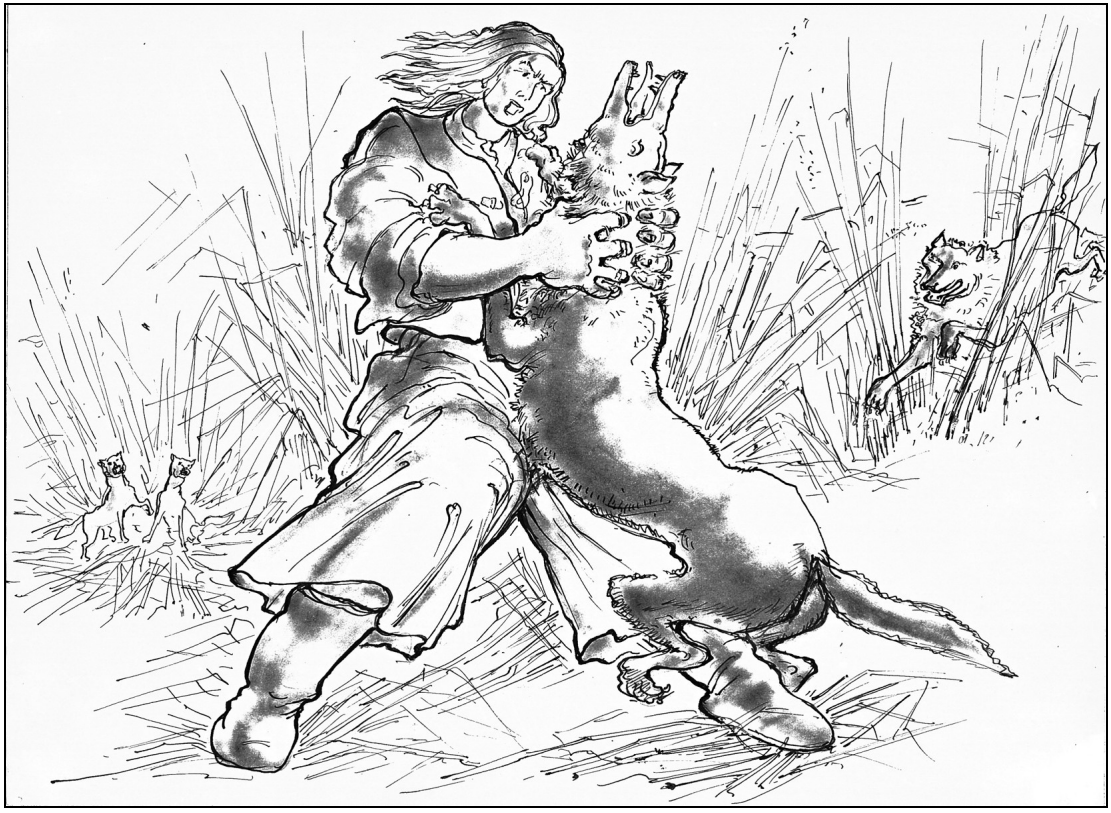

Ruzicskay Györgyrajza Arany János Toldijához

Ára: 750 Ft

Bölcselők és bölcsességek

A népre támaszkodó demokráciáról eddig még nem bizonyították be, hogy mindig garantálja a jó kormányzást.

James Bryce

Minden népet úgy kormányoznak, ahogyan megérdemli.

Joseph Marie de Maistre

Az a politikus, aki hatalomra törve megvalósíthatatlan dolgokat ígér, lehet jó szándékú, naiv lélek, de lehet ravasz, gátlástalan demagóg is. Ám bárhogy is legyen, a nép, amelyik hisz neki, nem menthető fel, csupán szánalmat érdemel.

Theodore Roosevelt

Soha ne beszéljünk kinyilatkoztatásszerűen, tanárosan és parancsolóan, nyakasan és eltökélten: ez mindenkit bánt és sért. A kinyilatkoztatásszerű, nyakas beszéd a bárgyúság és a tudatlanság szokásos jele.

P. Charron

A hatalom megront, az abszolút hatalom végletesen megront.

Lord Acton

Nem a pénz, hanem a tehetséges emberek hiánya okozza egy állam gyengeségét.

Julian Huxley

Az alkotmány legyen tömör és homályos.

Napóleon